

The CHwB projects are mainly financed by Swedish International Development Agency

Cultural Heritage without Borders Sweden / Kosovo office
address: Payton City Str. R. Zogovic, 8
10000 Prishtina, Kosovo
office phone/fax: +381 (0)38 243 918
e-mail: kosovo@chwb.org
web: www.chwb.org
www.chwbkosovo.org

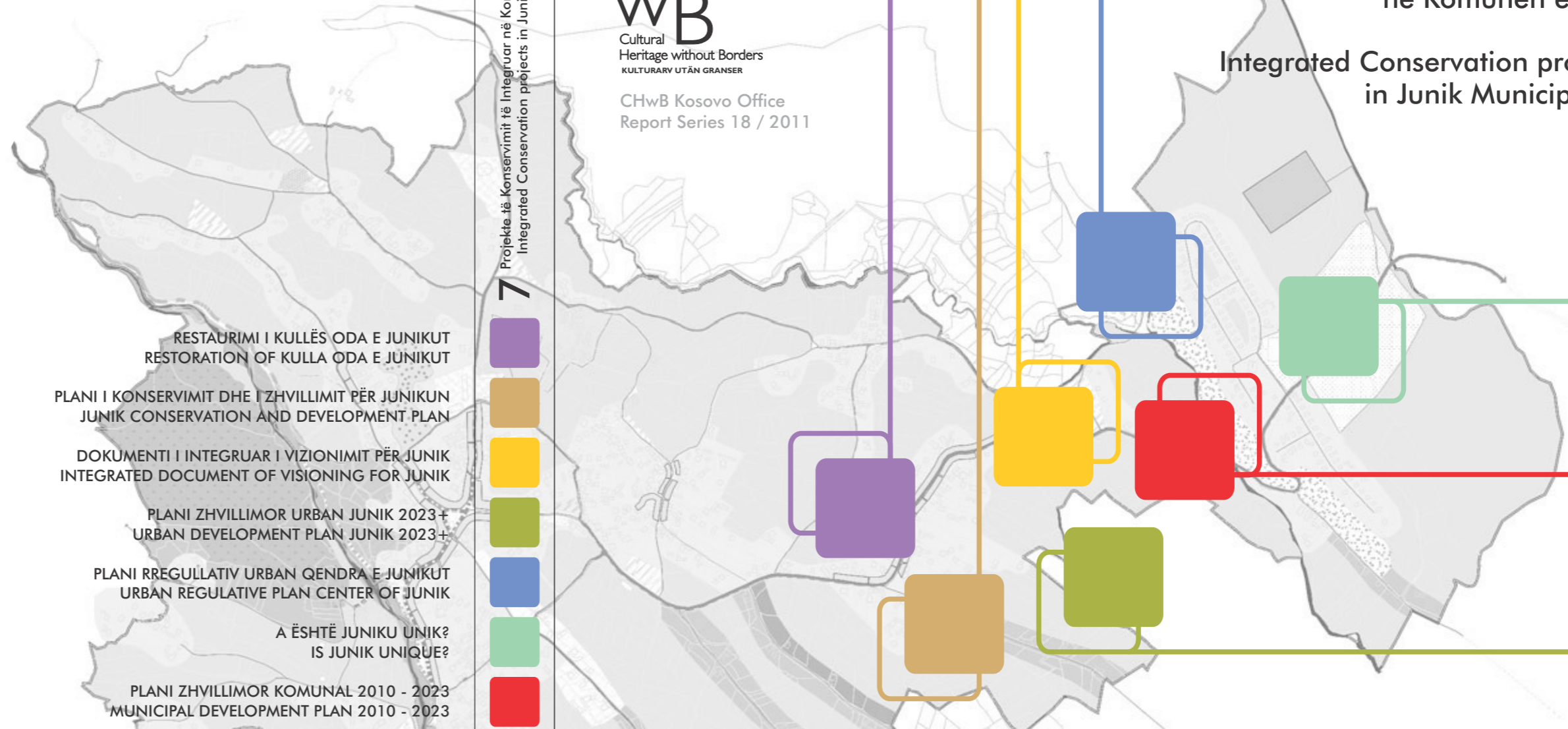
CHwB Kosovo Office
Report Series 18 / 2011

Projekte të Konservimit të Integruar në Komunën e Junikut

Integrated Conservation projects in Junik Municipality

7 Projekte të Konservimit të Integruar në Komunën e Junikut
Integrated Conservation projects in Junik Municipality

RESTAURIMI I KULLËS ODA E JUNIKUT
RESTORATION OF KULLA ODA E JUNIKUT

PLANI I KONSERVIMIT DHE I ZHVILLIMIT PËR JUNIKUN
JUNIK CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN

DOKUMENTI I INTEGRUAR I VIZIONIMIT PËR JUNIK
INTEGRATED DOCUMENT OF VISIONING FOR JUNIK

PLANI ZHVILLIMOR URBAN JUNIK 2023+
URBAN DEVELOPMENT PLAN JUNIK 2023+

PLANI RREGULLATIV URBAN QENDRA E JUNIKUT
URBAN REGULATIVE PLAN CENTER OF JUNIK

A ËSHTË JUNIKU UNIK?
IS JUNIK UNIQUE?

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL 2010 - 2023
MUNICIPAL DEVELOPMENT PLAN 2010 - 2023

CH
WB
Cultural
Heritage without Borders
KULTURARV UTÄN GRANSER

Ky publikim përmban ekstrakte nga dokumentet origjinale të 7 projekteve të realizura në Junik. Për tu pajisur me versionet e plota të projekteve, mos hezitoni të kontaktoni institucionet bartëse të çdo projekti apo edhe në adresat që gjenden në ballinën e pasme të publikimit.

This publication contains extracts from original documents of 7 projects conducted in Junik. To obtain the full version of these projects, do not hesitate to contact responsible institutions for each project or in the addresses found on the back cover of this publication.

**Mirësevini në Kullat e Junikut,
Freskohuni me ujin e Erenikut,
Pushoni në Moronicë,
Ngjitetuni në Gjeravicë.**

(Logo dhe moto e përbashkët nga Punëtorja e Vizionimit për Junik, 2007)

**Welcome to the Kullas of Junik,
Refresh with the water of Erenik,
Rest in Moronica,
Hike to Gjeravica.**

(Joint logo and motto from Visioning Workshop for Junik, 2007)

* Junik, really unique

PËRMBAJTJA	006-007
JUNIKU, NJË FILLIM I MBARË... nga Sali Shoshi	008-009
JUNIKU, NJË TREGIM I SUKSESSHËM... nga Enes Toska	010-011
1. RESTAURIMI I KULLËS ODA E JUNIKUT	012-015
2. PLANI I KONSERVIMIT DHE I ZHVILLIMIT PËR JUNIKUN	016-059
3. DOKUMENTI I INTEGRUAR I VIZIONIMIT PËR JUNIK	060-075
4. PLANI ZHVILLIMOR URBAN JUNIK 2023+	076-103
5. PLANI RREGULLATIV URBAN QENDRA E JUNIKUT	104-133
6. A ËSHTË JUNIKU UNIK?	134-149
7. PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL 2010 - 2023	150-239
VETËM 7 NUK MJAFTOJNË...	240-241
EKIPI REALIZUES I PUBLIKIMIT	242

006-007	CONTENT
008-009	JUNIK, AS A GOOD START... by Sali Shoshi
010-011	JUNIK, A SUCCESS STORY... by Enes Toska
012-015	1. RESTORATION OF KULLA ODA E JUNIKUT
016-059	2. JUNIK CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN
060-075	3. INTEGRATED DOCUMENT OF VISIONING FOR JUNIK
076-103	4. URBAN DEVELOPMENT PLAN JUNIK 2023+
104-133	5. URBAN REGULATIVE PLAN CENTER OF JUNIK
134-149	6. IS JUNIK UNIQUE?
150-239	7. MUNICIPAL DEVELOPMENT PLAN 2010 - 2023
240-241	7 IS NOT ENOUGH...
242	PUBLICATION TEAM

JUNIKU, NJË FILLIM I MBARË...

Shtetet janë të varfëra jo pse nuk kanë resurse por sepse nuk i shfrytëzojnë ato (Më shumë urban, më pak të varfër, Publikim i Sida-s 2006)

Nëse të zë nata në Junik duhet të gjesh konak te Konaku i Ramë Zyberit, një kullë e vjetër e adaptuar për pritje të misafirëve në modelin Fjetje dhe Mengjes, i njohur në botë si Bed & Breakfast. Kjo është një ndër gjashtë kullat të cilat janë restauruar në Junik që nga viti 2001, disa të mbështetura nga donacionet ndërsa disa të tjera nga iniciativat private. E fundit në vargun e restaurimeve është kulla në Lagjën Berishë e cila do të shndërrohet në Qendrën Turistike Regjionale *Shihemi n'Dukagjin*, një projekt që ka për synim krijimin dhe plasimin në treg të produktit turistik të Junikut dhe komuave fqinje.

Mbrojtja e trashëgimisë dhe zhvillim lokal i komunitetit përmes turizmit kulturor (Programi i CHwB-së 2008-2011)

E gjitha filloi në vitin 2001, në një kontekst ku trashëgimia kulturore nuk ishte prioritarë ndaj përmbushjes së nevojave primare të rindërtimit të shtëpive të djegura, me pak fjalë, rikthimit të jetesës normale. Pikërisht në këtë vit, me një fond të Komisionit Evropian dhe Agjencionit Suedez për Zhvillim Ndërkombëtar, Sida, fondacioni suedez Trashëgimia Kulturore pa Kufij, restauroi Kullën e njohur si Oda e Junikut, një “institucion” kanunor për zgjidhjen e problemeve shoqërore në shekujt kur ky regjion dhe e gjithë Kosova ishte nën pushtimin Osman. Shumë organizata dhe pronarë të tjerë në Junik dhe në vise të tjera të Kosovës u motivuan që të investojnë në mbrojtjen e shtëpive tradicionale. Më tutje, bashkëpunimi i CHwB vazhdoi me administratën e Komunës së posaçmërisht të Junikut. Të motivuar, ata bënë çdo gjë që është e mundur që trashëgiminë kulturore ta vënë në qendër të zhvillimit ekonomik të komunës së tyre. Të gjitha dokumentet strategjike të hartuar gjatë këtyre viteve nga komuna dhe nga partnerët e saj u inspiruan nga trashëgimia natyrore dhe kulturore e Junikut.

Trashëgimia kulturore e integruar në planifikim hapësinor dhe urban në nivel komunal dhe qendror (Programi i CHwB-së 2008-2011)

Një listë e gjatë e arkitektëve, urbanistëve, mjeshtrëve, studentëve, OJQ-ve, zyrtarëve institucionalë, komunitetit ishin pjesë të realizimit të projekteve.

Të gjithë kanë dhënë nga pak nga dija, përvoja dhe vullneti i tyre. Gjithashtu, të gjithë kanë përfitur duke u bërë pjesë e një rrjeti të gjërë të njëzëve të vullnetit të mirë që kanë për synim ruajtjen e trashëgimisë kulturore dhe natyrore të Kosovës si pjesë e mozaikut evropian dhe botëror. Mjeshtërt e angazhuar në punët restauruese në projektet e CHwB janë tashmë të dëshmuar si mjeshtërt të kualifikuar edhe në nivel regional. Ata kanë udhëhequr punët në Kampin e Restaurimit në Gjirokastër (Shqipëri) gjatë 4 edicioneve të fundit.

Ndërtim i kapaciteteve - fuqizimi i kompetencës dhe njohurive rreth teknikave dhe materialeve tradicionale për institucionet lokale, ndërrmarësit dhe sektorin e edukimit (Programi i CHwB-së 2008-2011)

Komuna e Junikut sot është i vetëdijësuar për rolin në mbrojtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore. Për dallim prej shumë komunave të tjera të Kosovës, ata kanë ndarë një buxhet të konisderushëm për renovimin e shtëpive tradicionale. Njëkohësisht stafi komunal është duke konkuruar edhe në projekte të tjera të cilat kanë për qëllim zhvillimin lokal përmes përmirësimit të infrastrukturës. Derisa i shkruaja këto rreshta, një pronar i një kulle në Junik me mjete vetanake ka filluar renovimin e kullës së vet. Kjo është inkurajuese.

...forcimi dhe zhvillimi i kapaciteteve të institucioneve demokratike, zhvillim i qëndrueshëm dhe i balancuar, dhe implementimi i standardeve dhe vlerave Evropiane përmes integritetit të Kosovës në një kulturë më të gjërë Evropiane (Programi i CHwB-së 2008-2011)

Juniku është në fillimet e veta. Rruga është ende e gjatë dhe shumë punë është para nesh. Juniku nuk është i ndarë nga zhvillimi i Kosovës dhe i rajonit. Megjithatë, ky fillim i mbarë është inkurajues për të konkluduar që Juniku është duke e vendosur një gur në murin e zhvillimit të Kosovës. E nëse dëshironi ta kaloni një fundjavë të paharruar në bjeshkët e Junikut, e të ngjiteni në majën e Gjeravicës, më të lartën në Kosovë, atëherë lajmërohuni te Shoqata e Bjeshkatarëve, Rrasa e Zogut. Aventura nuk do të mungojë...

*Sali Shoshi
Drejtor i CHwB zyra në Kosovë
Gusht 2011*

JUNIK, AS A GOOD START...

States are poor not because they have no resources but because they do not use them (More urban less poor, Sida publication 2006)

If you find your self in Junik at night you should find a place to stay at Ramë Zyber Guest house, an old *kulla* adapted for reception of guests in the model of Bed & Breakfast. This is one of the six *kullas*, which were restored in Junik since 2001, some supported by donations and others by private initiatives. The last verse of the restoration is in the Berisha neighborhood which will become a Regional Tourism Center *See you in Dukagjini*, a project aimed at creating and placing on the market the tourism products of Junik and neighboring municipalities.

Heritage preservation and local community development through cultural tourism (CHwB Program 2008-2011)

It all began in 2001, in a context where cultural heritage was not a priority compared to the needs of reconstruction of the burned houses, in short, the return to normal life. Just this year, with a fund of the European Commission and the Swedish International Development Agency, Sida, the Swedish foundation Cultural Heritage without Borders, restored the *kulla* known as Oda e Junikut as canon “institution” for solving social problems through the centuries when the region and the whole country was under Ottoman occupation. Many organizations and other owners in Junik and in other areas of Kosovo were motivated to invest in the protection of traditional houses. Furthermore, cooperation of CHwB continued adminsitration of the newly formed municipality of Junik. Being motivated, they did everything possible to put cultural heritage at the center of economic development of their municipality. All the strategic documents produced during these years by the municipality and its partners were inspired by the natural and cultural heritage of Junik.

Cultural Heritage integrated in urban and spatial planning on municipal and central level (CHwB Program 2008-2011)

A long list of architects, urban planners, craftsmen, students, NGOs, institutional officials, and community were part of the projects implementation. They all have

given a bit of knowledge , experience and their will. Also, all have benefited by becoming part of a wider network of people of a good will, aimed at preserving cultural and natural heritage in Kosovo as part of European and global mosaic. Craftsmen engaged in restoration works of the CHwB projects are already proven as skilled craftsmen at the regional level. They have led the work at the Restoration Camp in Gjirokastra (Albania) during the last 4 editions.

Capacity building - strengthening the competence and know-how about traditional techniques and material for local institutions, enterprises and educational sector (CHwB Program 2008-2011)

Municipality of Junik today is aware of the role in the protection and promotion of cultural heritage. Unlike many other municipalities in Kosovo, they have allocated a considerable budget on the renovation of traditional houses. At the same time municipal staff have applied in other projects aiming for local development by improving the infrastructure. While I was writing these lines, an owner of a tower in Junik with his own resources has started the renovation of his tower. This is encouraging.

...strengthening and developing the capacities of the democratic institutions, balanced and sustainable development, and implementation of European values and standards through integration of Kosovo into a wider European culture (CHwB Program 2008-2011)

Junik is in its infancy. The road is still long and much work is ahead. Junik is not separate from the development of Kosovo and the region. However, this good start is encouraging and concluding that Junik is setting a stone on the wall of Kosovo development. And if you want to spend an unforgettable weekend in the mountains of Junik, to climb to the top of Gjeravica, the highest in Kosovo, then call the mountaineering association “Rrasa e Zogut”. You will not miss the adventure....

*Sali Shoshi
Director of CHwB office in Kosovo
August 2011*

JUNIKU, NJË TREGIM I SUKSESSHËM...

Ideja e një publikimi për Junikun ka qenë e kahmotshme dhe rastisi që në 10 vjetorin e zyrës së CHwB në Kosovë dhe njëkohësisht edhe në 10 vjetorin e projektit të saj të parë në Junik, ai i restaurimit të kullës së Odës së Junikut, ta gjejë dritën edhe ky *best of* nga përvojat e CHwB bashkë me Komunën e Junikut dhe të partnerëve të vet. Ky publikim hapet me projektin e Restaurimit të Kullës së Odës së Junikut dhe mbyllet me Planin Zhvillimor Komunal, një nga dokumentet me rëndësi të madhe për zhvillimin e ardhshëm të Junikut, gjë që koïncidoi edhe me aprovimin zyrtar të këtij dokumenti në Asamblenë e Kuvendit Komunal, hiç më pak se në fund të Korrikut 2011.

Ky publikim botohet në kuadër të Programit të Konservimit të Integruar të CHwB. Qëllimi i përgjithshëm i programit është të kontribuojë në forcimin e rolit të institucioneve në integrimin e trashëgimisë kulturore në proceset e planifikimit hapësinor dhe urban në Kosovë, si dhe trajtimit të trashëgimisë si një faktor zhvillimi social. Planifikimi konzervues, si një trend global është një fushë që zhvillohet me shpejtësi e që ka mundësuar kalimin nga modeli *ad hoc* i mbrojtjes në një planifikim sistematik përfshirë strukturën, procesin gjithpërfshirës dhe ruajtjen e biodiversitetit. Kohët e fundit, vëmendja e planifikimit konzervues është përqendruar në përfshirjen e realiteteve socio-ekonomike, e sidomos në aspekt të minimizimit të shpenzimeve të menaxhimit dhe kostos së projekteve.

Si një nga personat më të kyqur nga zyra jonë në projektet e implementuara në Junik, më duhet të pranoj se këto vite mund të përkufizohen si tregim i sukseshëm dhe shumë i veçantë. E dini pse? Ja disa nga arsyt: Mbi të gjitha kemi të bëjmë me një komunë që është e bekuar me pasuri natyrore dhe kulturore; edhe pse duket që gjindet në një cep të Kosovës ajo ka qasje në trekëndëshin kufitar me dy shtete fqinje; kryetari i komunës përzgjedh një kullë si seli për pritje

të misafirëve zyrtarë; projektet nuk pësojnë apo zhagiten edhe pse nga zgjedhjet lokale ndërrojnë strukturat politike, gjë që rrallë ndodhë në pjesët tjera të Kosovës; në Planin Zhvillimor Komunal të sapoaprovuar, për herë të parë në Kosovë hartohet edhe Raporti i Vlerësimit të Ndikimit të Mjedisit; kostot e projekteve të hartuara janë më të vogla në krahasim me “çmimet e tregut” falë përkushtimit të madh të një stafi të vogël të komunës por me një motivacion shumë të madh duke mos anashkaluar edhe hapjen ndaj donatorëve; Komuna ndan eksperiencat e veta në një platformë ndërkombëtare urbane rreth qasjes së vet të planifikimit hapësinor, etj, etj, etj...

Sa i përket përmbajtjes së këtij publikimi më duhet tju njoftoj se ajo përmban ekstrakte nga 7 projektet e cekura në rend kronologjik dhe këto paraqesin një pjese shume të vogël të asaj që është punuar. Nga një total i përafërt i 1000 faqeve dokumentacion jemi munduar të bëjmë një 250 faqësh reprezentativ. Me përkushtim maksimal, jemi përkujdesur që të nxjerrim në pah ato pjesë dhe momente që kanë qenë më të spikatura gjatë këtyre viteve të implemetimit. Kërkojmë ndjesë nëse na ka ikur ndonjë detaj dhe me këtë rast ju ftojme të gjithë të interesuarve të paisen me të gjitha dokumentet në verzionet e tyre të plota.

Në fund një falenderim të sinqertë për kontributet e të gjithë kolegëve të mi në CHwB, UN-HABITAT zyra në Kosovë, Universitetin Polis dhe kompaninë Metropolis nga Tirana (Shqipëri), Institutin për Planifikim Hapësinor pranë Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe gjithë institucioneve tjera të përfshira në proces, duke mos i harruar edhe ata më të rëndësishmit, qytetarët e Junikut dhe përfaqësuesit e Komunës së Junikut për mikëpritjen, dashamirësinë, vullnetin e madh dhe entuziazmin...

Enes Toska
Program Menagjer në CHwB zyra në Kosovë
Gusht 2011

JUNIK, A SUCCESS STORY...

The idea of a publication for Junik has been old enough and it happened just in time of the 10th anniversary of CHwB office in Kosovo and at the same time in the 10th anniversary of its first project in Junik, the restoration of *Kulla* Oda e Junikut, that this *best of* of CHwB experiences with Junik municipality and its partners found its light. This publication opens with the Restoration of *Kulla* Oda e Junikut and closes with the Municipal Development Plan, a document of great importance for the future development of Junik, which also coincided with the official approval of this document at the Municipal Assembly, not later than the end of July 2011.

This publication is published within the Integrated Conservation Program of CHwB. The overall objective of the programme is contribution to strengthening the role of institutions in integration of cultural heritage in the spatial and urban planning process in Kosovo as well as treating cultural heritage as a development factor for society. Conservation planning as a global trend is a rapidly evolving field that has enabled a transition from *ad hoc* protection to systematic planning involving pattern, inclusive process and biodiversity persistence. More recently, attention has been focused on incorporating socio-economic realities into conservation planning, particularly in terms of minimizing the management and opportunity costs of the projects.

As one of the most involved person from our office in the projects implemented in Junik, I must admit that these years can be defined as a successful story and very special. Do you know why? Here are some of the reasons: above all we are dealing with a municipality which is blessed with natural and cultural wealth; although it appears that it is found in the corner of Kosovo it has access to the border triangle with the two neighboring states; the Mayor selects a *kulla* as the main office for the reception of official guests; projects have not suffered

consequences or are even delayed when the local elections change their political structure, which rarely occurs in other parts of Kosovo; in the newly approved Municipal Development Plan for the first time in Kosovo is drafted the Environmental Impact Assessment; project costs are lower compared to “market prices” thanks to the great dedication of a small number of municipal staff but with a great motivation by not overlooking their openness to donors ; municipality shares its experiences in an urban international platform on its approach to spatial planning, etc, etc, etc...

Regarding the content of this publication I should inform you that it contains extracts from 7 mentioned projects listed in chronological order and these represent a very small part of what was done. By a rough total of 1000 pages of documentation we have tried to do a 250 page representation. With the utmost devotion, we made sure to point out those parts and moments that were most prominent during these years of implementing. We apologize if we have left any details and hereby invite all of you concerned, to obtain all the documents in their full versions.

Finally a sincere thanks to the contributions of all my colleagues in CHwB, UN-HABITAT office in Kosovo, the Polis University and Metropolis Company from Tirana (Albania), Institute for Spatial Planning within the Ministry of Environment and Spatial Planning including all other institutions involved, and not forgetting those most important, citizens of Junik and representatives of Junik municipality for the hospitality, kindness, great willingness and enthusiasm...

Enes Toska
Program Manager at CHwB, office in Kosovo
August 2011

STAFI I PROJEKTIT TË RESTAURIMIT TË 5 KULLAVE
PROJECT TEAM ON RESTORATION OF 5 KULLAS

Arkitektët/Architects

Shqipe Nixha – profesoreshë në Universitetin e Prishtinës, Fakulteti i Arkitekturës / professor at the University of Prishtina, Faculty of Architecture

Flamur Doli – profesor në Universitetin e Prishtinës, Fakulteti i Arkitekturës / professor at the University of Prishtina, Faculty of Architecture

Masar Gafurri – NP Coning, Pejë/ Pec

Gani Gashi – Instituti për Mbrojtjen e Monumenteve të Kosovës / Institute for Protection of Monuments in Kosovo

Ekipi menaxhues i CHwB / CHwB Project Management Team

Dick Sandberg – Koordinator ndërkombëtar i projektit, me përgjegjësi të plotë për tërësinë e projektit / International Project Coordinator, with total responsibility for all parts of the whole project

Sezair Gafurri – Menaxher projekti, përgjegjës për menaxhimin e punëve të restaurimit në terren / Project Manager, responsible for the management of the restoration works on site

Sali Shoshi – Manaxher projekti, përgjegjës për menaxhimin e materialeve tradicionale dhe mjeshtërive / Project Manager, responsible for the management of the traditional materials and craftsman

Vjollca Aliu – CHwB dhe më vonë Departamenti i Kulturës, përgjegjëse për rregullativat e mbrojtjes së kullave / CHwB and later department of Culture, responsible for protection regulations connected to the Kullas

Naim Uka – kontrollues financiar, përgjegjës për buxhetin / Financial Controller, responsible for budgeting

Arbëresha Dedinja - Asistente e ekonomisë / Economy assistant

Bujar Prestreshi – përgjegjës për mbajtjen e ekspozitës së kullave / Responsible for the production of the Kulla Exhibition

Gjihthashtu të involvuar thellë në projekt / Also deeply engaged in the project

Gjejlane Hoxha - Departamenti i Kulturës, «Mentor» për CHwB dhe Projektin e Kullave / Department of Culture, «Mentor» for CHwB and the Kulla Project

Michael Doyle - ish-Drejtori i Departamentit të strehimit, AER/BE / ex-Head of the Housing department, EAR/EU

Dan Philpott - Drejtori i Departamentit të strehimit, AER/BE / Head of the Housing department, EAR/EU

Gazmend Selimi - Departamenti i strehimit, AER/BE / Housing department, EAR/EU

Fejaz Drançolli - Instituti për Mbrojtjen e Monumenteve të Kosovës, Mbikqyrës Antikitetesh / The Institute for Protection of Monuments in Kosovo, Antiquarian Supervisor

Kersti Berggren - CHwB, e kyqur në rregullativat dhe ligjet për mbrojtjen ndërlidhur me Kullat / CHwB, engaged in protection regulations and laws connected to the Kullas

Shkelzen Shehu - Përfaqësues i Komunës së Deçanit / Representative of the Municipality of Decan

Mirlinda Ibishaga Cena - Përfaqësuese e Komunës së Pejës / Representative of the Municipality of Peja

Fadelete Hoxha - Përfaqësuese e pronarëve të kullave / Representative of the Kulla owners

Nebih Pllana - ProIng, Konsulent për lloari statike / Consultant for static calculations

Misin Misini - ProIng, Konsulent për lloari statike / Consultant for static calculations

2001
RESTAURIMI I KULLËS ODA E JUNIKUT
RESTORATION OF KULLA ODA E JUNIKUT

An EU-funded project
managed by the
European Agency for Reconstruction

DEPARTMENT OF CULTURE

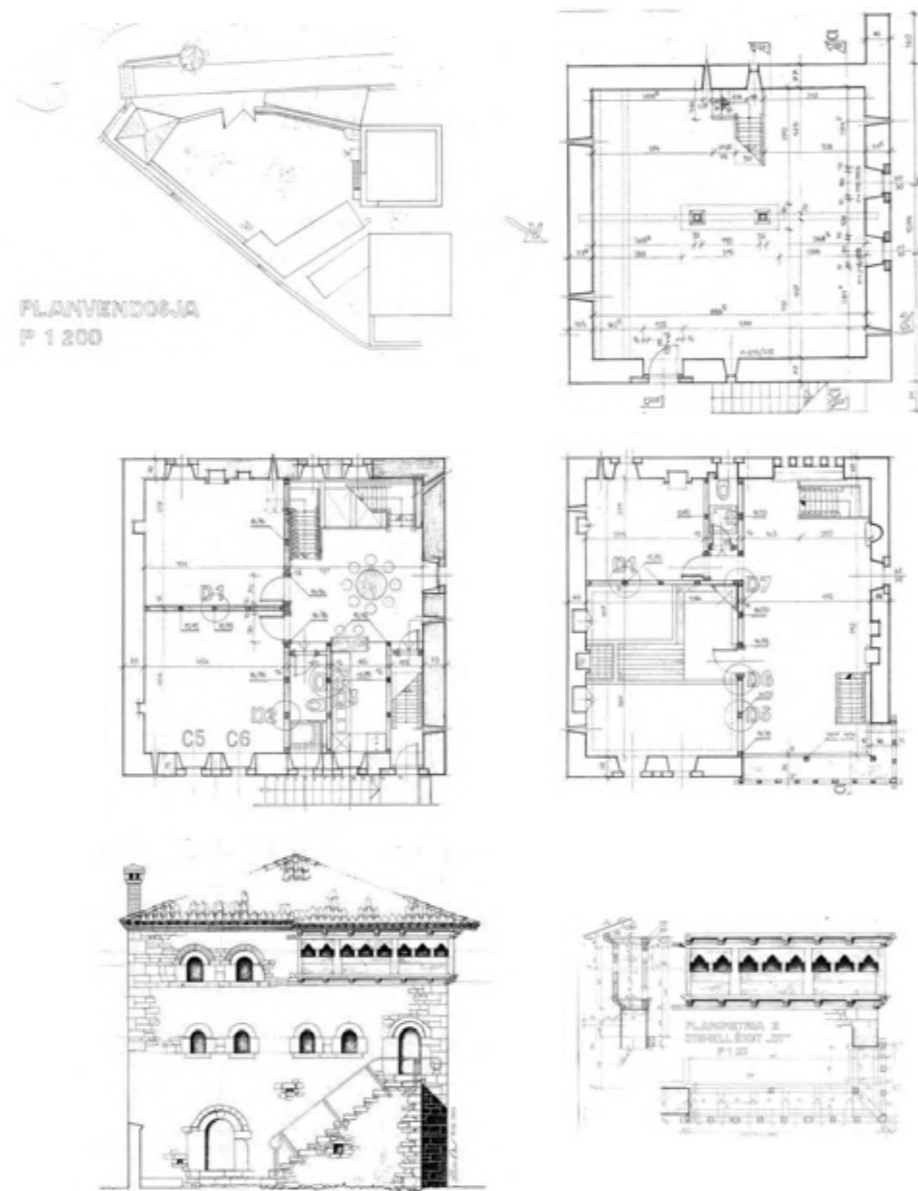

„Restaurimi i 5 kullave në Kosovë 2001-2002“ është një projekt i filluar në fillim të pranverës 2001. Ky është një bashkëpunim mes Agjencionit Evropian për Rindërtim, Fondacionit Suedez Trashëgimia Kulturore pa Kufij(CHwB), Departamentit të Kulturës në Kosovë, Institutit për Mbrojtjen e Monumenteve në Kosovë dhe Komunitet të Deçanit dhe Pejës. Restaurimi është ekzekutuar sipas Parimeve Ndërkombëtare të Restaurimit, duke përdorur materialet dhe teknikat tradicionale. Në të njëjtën kohë, Kullat përshtaten me standartet e jetesës bashkohore. Kompanitë ndërtimore, mjeshtrat dhe materialet tradicionale janë nga regjioni.

Kulla e Brahim Hoxhës, e cila njihet nga popullata lokale si „Kulla Oda e Junikut“ ndodhet në pjesën e vjetër të Komunës së Junikut. I takon tipit të kullës në regjionin e Dukagjinit me dyshekllëk të drurit në katin e sipërm dhe konsiderohet të ketë vlera domethënëse arkitektonike, kulturore dhe historike. Në vitin 1982 ka hyrë në listën e monumenteve të mbrojtura.

Kulla është e vjetër përafërsisht 250 vjet. Është e famshme se ka qenë një kohë të gjatë rezidencë e gjykatësve të Kanunit të Lekë Dukagjinit, ligji verbal shqiptar prej shek. të 15-të.

Kulla „Oda e Junikut“ është djegur në vitin 1999. Vetëm muret e trasha të gurit kanë shpëtuar prej zjarrit. Objekti ishte gërmadhë por muret nuk ishin shumë të dëmtuara. Pjesët e sipërme të mureve të gurit janë çmontuar dhe ndërtuar përsëri. Në brendësi çdo gjë është ribërë, me rikonstruim të pamjes dhe materialeve sa më shumë që është mundur origjinale në përdhësë dhe në katet e sipërme, derisa kati i dytë është adaptuar sipas standardeve moderne të jetesës.

"Restoration of 5 Kullas in Kosovo 2001-2002" is a project initiated in early spring 2001. It is a cooperation between the European Agency for Reconstruction (EAR), the Swedish Foundation Cultural Heritage without Borders (CHwB), the Department of Culture in Kosovo, the Institute for Protection of Monuments in Kosovo and Municipalities of Deçan/Decani and Peja/Pec. The restoration is executed according to International Restoration Principles, using traditional materials and techniques. At the same time the Kullas are adapted to modern standards. The building companies, the craftsman and the traditional materials are from the region.

The Kulla of Brahim Hoxha, which is known among the local population as "Kulla e Junikut" or "Oda e Junikut", is located in the oldest part of Junik municipality. It belongs to the type of Kulla of the Dukagjin region that has a wooden gallery in the upper floor and it is considered to have significant architectonic, cultural and historical values. It was listed as a protected monument in 1982.

The Kulla is approximately 250 years old. It is famous for having been the residence of the judges of the Kanon Lek Dukagjin, the oral Albanian law from the 15th century.

Kulla "Oda e Junikut" was burned down in 1999. Only the thick walls made by stones survived the flames. The upper parts of the stone wall were dismantled and built up again. In the interior everything was remade, with a reconstruction of the original look and materials as much possible in the ground and the top floors, while the first floor is adapted to modern living standards.

2007 PLANI I KONSERVIMIT DHE I ZHVILLIMIT PËR JUNIKUN JUNIK CONSERVATION AND DEVELOPMENT PLAN

EKIPI PROJEKTUES / PROJECT TEAM

Ruzhdi Shehu - Drejtor i projektit nga Komuna e Junikut - Kryetar ekzekutiv (ekonomist) / Project Director from Junik Municipality - Chief of Executive (economist)

Sali Shoshi - Drejtor i projektit nga CHwB (arkitekt) / Project Director from CHwB (architect)

Enes Toska - Projekt Menaxher nga CHwB (kand. arkitekt)/ Project Manager from CHwB (cand. architect)

PhD. Christine E. Kohlert - planer urban dhe arkitekt / urban planner and architect

Prof. Dr. Fejaz Draqolli - historian i artit / art historian

Idriz Shala - ekspert i GIS-it / GIS expert

Bardha Meka - kand. arkitekt / cand. architect

Edon Mullafetahu - student i arkitekturës / architecture student

Genc Gafurri - kand. arkitekt / cand. architect

Jehona Valla - kand. arkitekt / cand. architect

Valdete Pacolli - kand. arkitekt / cand. architect

Valmira Ajeti - kand. arkitekt / cand. architect

Zana Ramadani - kand. architect / cand. architect

KOORDINATORI PËRGJEGJËS NGA KOMUNA E JUNIKUT / RESPONSIBLE COORDINATOR FROM JUNIK MUNICIPALITY

Xhavit Veliaj - Drejtor i Departamentit të Planifikimit Urban, Gjeodezisë dhe Kadastrit në Komunën e Junikut (Inxhinjer i makinerisë) / Director of Urban Planning, Geodesy and Cadastre Department in Junik Municipality (engineer of machinery)

KËSHILLI I EKSPERTËVE / COUNCIL OF EXPERTS

Xhevat Gorqi - Kryetari i Këshillit, arkitekt / Head of Council, architect

Shkëlzen Shehu - arkitekt / architect

Ferdone Tofaj - arkitekt / architect

Shkelzen Goqi - inxhinjer / engineer

Halit Haxhiu - inxhinjer / engineer

Leonora Kuçi - biologe / biologist

Asllan Gaxherri - gjeograf / geographer

Agim Maka - ekonomist / economist

Agron Kuqi - jurist / jurist

PËR PËRKRAHJE TË PROJEKTIT DO TË FALENDËRONIM / FOR THE SUPPORT WE WOULD LIKE TO THANK

Xhemë Shehu - Zyrtar i Gjeodezisë, Kadastrit dhe Pronës në Komunën e Junikut / official from Geodesy, Cadastre and Ownership in Junik Municipality

Të gjithë përfaqësuesit tjerë të departamenteve të Komunës së Junikut / All other Junik Municipality Department representatives

Përfaqësuesit e Programit të Mbështetjes së Planifikimit Hapësinor Komunal të UN HABITAT-it / UN HABITAT Municipal Spatial Planning Support Programme representatives

Të gjithë banorët e Junikut për përkrahje të projektit dhe mikpritje / All Junik inhabitants for their support and hospitality for the project

* Kandidat arkitekt nënkupton absolvent të arkitekturës / candidate architect refers to last year architecture student

Hyrje - Pilot Njësia Komunale e Junikut në bashkëpunim me CHwB-në

Pilot Njësia Komunale e Junikut në bashkëpunim me CHwB-në ka filluar implementimin e Planit për zhvillimin dhe ruajtjen e Junikut.

Pilot Njësia Komunale (PNjK) e Junikut në bashkëpunim me fondacionin Suedez “Trashëgimia Kulturore pa Kufij”- zyra në Kosovë ka filluar implementimin e projektit të planit për ruajtjen dhe zhvillimin e Junikut.

Më 21 Shkurt 2007 PNjK e Junikut dhe CHwB kanë nënshkruar Marrëveshjen e Mirëkuptimit lidhur me këtë projekt.

Faza e parë e projektit ka ndodhur gjatë muajit Mars, Prill dhe Maj 2007. Grupi punues i projektit i përbërë nga arkitektët e rinjë të angazhuar nga CHwB nën mbikqyrje të PhD. Christine E. Kohlert (planer urban dhe arkitekt) ka punuar në bashkëpunim të ngushtë me ekspertët e Kuvendit Komunal të Junikut.

Ky projekt përbëhet nga analizat urbane gjenerale dhe arkitektonike të Junikut duke marrë në konsiderim të gjitha komponentet për zhvillim urban, fokusohet posaçërisht në objektet me vlera kulturo-historike, në intervistat e banorëve, planifikimin urban, projektet specifike në fushat e ndryshme potenciale, dokumentet fotografike, formimi i udhërëfyesit, etj....

Më 24 Prill 2007 është mbajtur mbledhja e parë publike ku është prezentuar data baza e parë e intervistave me përshtypjen e banorëve për projekt, statistikat teknike të objekteve, idetë dhe vizionet për të ardhmen. Në mbledhje ishin prezent përfaqësuesit e PNjK të Junikut, UN Habitatit, përfaqësuesit e CHwB-së, profesionist të pavarur, etj.

Pas shtatë javë punë të fazës në terren grupi punues ka finalizuar studimin e gati 1300 objekteve. Përpos kësaj janë bërë analizat specifike për objektet historike, elementet e ndryshme arkitektonike, hapësirave publike, qarkullimin e trafikut, etj.

Hapi i ardhshëm i projektit do të jetë organizimi i punëtorisë së Vizionimit për Junikun. Kjo punëtori do të bashkë-organizohet nga UN Habitatit, CHwB dhe Komuna e Junikut. Qëllimi i punëtorisë është vizionimi i zhvillimeve të ardhshme të Junikut. Kjo punëtori gjithashtu do të ofroj mundësinë e diskutimit të çështjes së tanishme të planifikimit të aktiviteteve dhe hapave të ardhshëm që çojnë kah Plani Urban zhvillimor i Junikut.

Projekti është i bashkë-financuar ndërmjet PNjK të Junikut dhe CHwB (SIDA si donatorë kryesor). Raporti final i projektit do të jetë i publikuar në prezantimin publik në Junik gjatë javës së 26-të (java e fundit e Korrikut).

Introduction - Pilot Municipal Unit of Junik in Cooperation with CHwB

Pilot Municipal Unit of Junik in cooperation with CHwB has started implementing Preservation and Development plan of Junik.

Pilot Municipal Unit (PMU) of Junik in cooperation with Swedish foundation “Cultural heritage without borders” - Kosovo office has started the implementation of the project Preservation and Development Plan of Junik.

On February 21st 2007 PMU Junik and CHwB have signed Memorandum of Understanding regarding this project.

The first phase of the project was held during March, April, May 2007. Project Team consisted from a team of young architects engaged from CHwB and supervised by PhD. Christine E. Kohlert (urban planer and architect) that worked in close cooperation with experts from Municipal Assembly of Junik.

This project consisted from urban general and architectural analysis of Junik taking in consideration all components for urban development, focused especially on buildings with cultural-historical values, inhabitant's interviews, urban planning, specific projects on different potential areas, photo documentation, guideline compilation, etc...

On April 24th 2007 first public meeting was held in which were presented the first database of interviews with inhabitant's opinions for the project, the technical statistics of buildings, ideas and visions for the future. In the meeting were present representatives of PMU of Junik, UN Habitat, representatives from CHwB, freelance professionals, etc.

After seven weeks of fieldwork phase Project Team have finalized to survey nearly 1300 buildings. Beside this, specific analyses were done for historic buildings, different architectural elements, public spaces, traffic circulation, etc.

Next step of the project will be organizing a Vision Workshop for Junik. This workshop will be co-organized between UN Habitat, CHwB and Junik municipality. Workshop will aim at visioning the future developments of Junik. This workshop will also offer an opportunity to discuss the issues of current state of the planning activities and future activities leading to the Junik Urban Development Plan.

The projects is co-financed between PMU of Junik and CHwB (Sida as main donor) Final report of the Project will be published in the public presentation that will be held in Junik during the week 26 (last week of June).

Metodologjia e aplikuar për Analizën e Planit zhvillimor

Ky studim fillon me historikun e shkurtër të Junikut, origjinën e emrit të tij dhe lokacionin e komunës, i përcjellur me karakteristika natyrale specifike dhe topografike. Për ta kuptuar më mirë zonën janë udhëhequr intervista me përfaqësues të banorëve. Kjo është përcjellur me hulumtim të plotë të tërë regjionit të planifikuar me ekspertiza sistematike të terrenit, që kanë përfshirë 1,420 stuktura të objekteve të zonës kadastrale të Junikut. Për këtë arsye Juniku është ndarë në shtatë zona kryesore, duke filluar nga qendra e fshatit. Ekipet gjithmonë prej dy personave i punonin anketat dhe gjithashtu bënë fotografi për data bazë. Në disa grupe punuese janë ftuar të merrnin pjesë edhe vendasit e rinjë të shkollave të mesme.

Për kuptim më të mirë të trashëgimisë kulturore dhe mbetjet e strukturave të kullave në Komunë, hulumtimi i mëtejshëm është ndërmarrë duke përfshirë të gjitha kullat dhe gjendjen ekzistuese të tyre. Është bërë lista e të gjitha kullave dhe për secilën është plotësuar fleta hulumtuese lidhur me tiparet dhe karakteristikat e tyre të veçanta. Së bashku me data bazën e fotove ne kemi mundur t'i karakterizojmë ato, për të kuptuar më mirë mundësinë e restaurimit të mëtejshëm dhe funksionin e ri për secilën prej tyre.

E njëjta është bërë edhe për objektet religjioze dhe mullinjtë e asaj zone, si dhe një shembull për llojet e ndryshme të portave tradicionale përgjat rrugëve të Komunës së Junikut.

Hapi i ardhshëm ishte evaluimi i të gjitha të dhënave të tubuara, duke konsideruar qëllimin dhe synimin e cekur në studim. Të dhënat e studimit të terrenit janë futur në programin GIS (Sistemi gjeografik Informativ), i cili na mundëson prodhimin e hartave për të gjitha strukturat me rëndësi dhe shfytëzime. Hartat janë të lidhura ngushtë me shfytëzimin e tokës, shfytëzimin e objekteve, me gjendje të objekteve, numër të kateve, materiale konstruktive, zotërim të objekteve, moshë të objekteve, si dhe aspekte transportuese, demografike, socilae dhe kulturore. Kushtet ekzistuese të tërë planifikimit regjional janë vlerësuar në këtë mënyrë dhe të priturat e ardhshme janë vlerësuar dhe punuar në detale.

Ka pasë edhe shumë vëzhgime të ndërrmarra në zonë, për ta punuar udhërrëfyesin për detale strukturale, si gardhet, muret dhe portat hyrëse, si dhe të gjitha përrojet që rrjedhin nëpër Komunë. Idetë dhe vizionet e para janë zhvilluar për të dhënë këshilla për zhvillim të mëtejshëm për një fshat më të mirë për banorët, si dhe për turistët e ardhshëm dhe për përmirësim të ekonomisë në regjion.

Përfundimisht propozimet për implementim janë punuar, së bashku me planin veprues për zhvillim të zonave të veçanta, si dhe janë dizajnuar udhërrëfyesit për objekte të reja dhe zhvillime.

Applied Methodology for the Development Plan Analysis

This study starts with a brief history of Junik, the origin of its name and the location of the municipality, followed by specific natural and topographic characteristics. To get a better understanding of the area interviews were conducted with a representative average of the inhabitants. This was followed up with a thorough investigation of the whole planning region by a systematic field survey, which included 1,420 building structures of the cadastral zones of Junik. For this reason Junik was divided in seven main zones, starting at the center of the village. Teams of always two persons were operating the surveys and also taking pictures for a database. In some of the teams local youths from the secondary school were invited to participate.

For a better understanding of the cultural heritage and the remaining structures of kullas in the municipality, a further investigation was undertaken to cover all the kullas and the state they are in. All kullas were listed and for each one an investigation sheet was filled about their special features and characteristics. Together with the data base of photographs we were able to categorize them, to get a better understanding of the possibilities for further refurbishment and new functions for each of them.

The same was done for the religious buildings and the mills in the area, as well as a sample number of different kind of traditional gates along the streets of Junik municipality.

Next step was the evaluation of all the data gathered, under consideration of the goals and objectives stated in the study. The data of the field survey were put to a GIS (Geographic Information System) program, which enabled us to produce maps for all important structures and uses. The maps are related to land use, building use, building conditions, number of storeys, construction materials, building occupancy, age of buildings, as well as transportation and demographic, social, and cultural aspects. The existing conditions of the whole planning region were evaluated in this way and future expectations were evaluated and worked out in detail.

There were also a lot of observations undertaken of the area, to work out guidelines for structural details, like fences, walls and gates, as well as all the brooks running through the municipality. First ideas and visions were developed to give advice for further development for a better village for the inhabitants as well as for future tourists to improve the economy of the region.

Finally proposals for implementation were worked out, together with action plans for the development of specific zones, as well as design guidelines for new buildings and developments.

Kulla si banesë shqiptare në Rrafshin e Dukagjinit

Ndërtimtarinë popullore kosovare, përkatësisht shqiptare e pasurojnë edhe objektet e arkitekturës fshatare të banimit të tipeve dhe varianteve të ndryshme që u ndërtuan gjatë periudhës së sundimit osman. Natyrisht që objektet nga periudhat e hershme, përkatësisht nga shekujt XV, XVI e XVII nuk kanë mbetur. Mirëpo duhet theksuar se, padyshim, ndërtimet e mëvonshme të realizuara nga mjeshtër lokal kanë përcjellë skemat kompozicionale të ndërtimeve të mëparme.

Ndërtimet e arkitekturës fshatare ishin nga ato më të thjeshtat, me një ambient, e deri te tipi i çardakut, ndërtime të realizuara deri në shek XIX. Në Rrafshin e Dukagjinit është i njohur edhe një tip i arkitekturës fshatare. Fjala është për ekzemplarët e kullave si objekte të banimit ekzistenciale shqiptare.

Kulla si banesë ekzistenciale shqiptare në Rrafshin e Dukagjinit paraqitet si një produkt dhe proces i një zhvillimi të gjatë historik, nga e cila lindi dhe u zhvillua në mënyrë evolutive ky ndërtim me tipare të veçanta kompozicionale, konstruktive, funksionale, teknike, trajtësore e që në vetvete përmbanë elemente të caktuara dhe specifike shqiptare. Disa nga këto kulla veçohen me vlerat e tyre artistike e estetike si nga trajtimi i anës së jashtme, po ashtu edhe nga ai i anës së brendshme. Pikërisht për këtë, kjo kullë, një arkitekturë origjinale shqiptare, bën që të veçohet dhe të dallohet si për skemën kompozicionale, ashtu edhe për pasurinë e elementeve të saj, forma e këtij ndërtimi nga realizimet e tipit të njëjtë jashtë territorit etnik shqiptar në zonën e Gadishullit Ballkanik dhe më gjerë. Kulla është banesë karakteristike e arkitekturës popullore, e cila me kohë u bë mbizotëruese në disa treva shqiptare e Rrafshin e Dukagjinit dhe në Drenicë në veçanti.

Është me interes të posaçëm të theksohet se ky ndërtim u përhap në të gjitha shtresat popullore, sidomos fshatare, përveç ndër feudalët dhe të pasurit. Numri i madh kullave që kanë mbetur deri në ditët tona, është tregues i përhapjes së madhe që pati ky lloj ndërtimi si banesë ekzistenciale fortifikuese në shtresat e popullsisë fshatare e qytetare shqiptare.

Në mbështetje të asaj që u parashtrua, mund të arrijmë lirisht në përfundimin se kulla si banesë e fortifikuar është i vetmi tip arkitekturor banesë te shqiptarët që përfaqësohet në treva të caktuara në të gjitha shtresat popullore dhe pikërisht për këtë ne mund ta quajmë pa ngurrim edhe kullën si banesë e të gjitha shtresave shqiptare.

Kulla si banesë a fortesë familjare ekzistenciale me bazë kënddrejtë, dy, tri e rrallë herë katër katësh (sipas njësimi në popull) kishte edhe funksione të caktuara. Në përdhësë ishte ahuri për strehimin e kafshëve, në kat “shtëpia e zjarrit” dhe qilarët që shfrytëzohen nga anëtarët e familjes, kurse në atë më të lartë “Oda e burrave” ose e mysafirëve. Kjo kullë, pos funksionit të banimit dhe të mbrojtjes në rast nevojë, kishte edhe dedikime të tjera. Oda e burrave luajti rolin e një institucioni me rëndësi të veçantë historike, shoqërore, politike ekonomike, kulture, juridike, arsimore etj. gjatë Rilindjes Kombëtare Shqiptare, por edhe më pas, në varrësi të rrethanave dhe kushteve shoqërore-politike në Kosovë.

Complexes of Old Village Kullas

Kosovar and Albanian vernacular creations are particularly enriched by architectural buildings in villages of different types and variants, built during the Ottoman rule. Naturally, buildings from the 15th, 16th and 17th centuries did not survive to today. However, one must note that buildings constructed later by local craftsmen have followed the compositional schemes of previous buildings.

Architecture of the village buildings ranged from the simplest type, with one room, to the most elaborate types with garrets – enclosed balcony (çardak), which were built until the 19th century. However, Dukagjin Plain is famous for another type of village architecture: the kullas, which are known as Albanian existential dwellings.

Kulla as an Albanian existential dwelling in Dukagjin Plain appears as a product and process of a lengthy historical development, from which this type of building emerged and evolved with specific compositional, constructive, functional and form features, containing specific and characteristic Albanian elements. Some of these kullas stand out from the others thanks to their artistic and aesthetic values found in their interior and exterior. Due to this, these items of original Albanian architecture are unique in the compositional scheme, as well as richness of their elements, and can only be found inside the Albanian ethnic territory in the Balkan Peninsula and wider. Kulla is a characteristic dwelling of vernacular architecture, which in time became dominating in some parts of the Dukagjin Plain and Drenica, in particular.

One should stress that this type of building spread amid all layers of society, especially among the village people, but it also included feudal and wealthy people. The large number of kullas that have survived until today, are a good indicator of extent of their presence as existential and fortifying type of dwelling found equally among the Albanian village and city population.

Based on this, one can easily conclude that kulla, as a fortified dwelling, is the only architectural type of dwelling among Albanians that is represented in certain regions in all layers of society. Thus, kulla can be considered, without a reserve, to be the ultimate dwelling of all layers of Albanian people.

Kulla as a fortified family house with a rectangular plan and in two or three, rarely four – floors has specific functions. The ground floor served as stable for sheltering house animals, the first floor – house of fire (shtëpia e zjarrit) – and cellars were used by family members, while the top floor – the room of men (oda e burrave) was used for welcoming the guests. This type of kulla, besides its residential and defence functions, also had other uses. The room of men played the role of an institution with great historical, social, political, economical, cultural, judicial and educational importance, during the Albanian National Renaissance and later.

Komplekset e kullave të vjetra fshatare

Kullën si banesë shqiptare, përveç që prezantohet e vetmuar ose e veçuar, mund ta gjejmë edhe grumbull, duke formuar komplekse fshatarake-rurale, ansamble të vjetra të këtij tipi, ndërtime në shumë fshatra të rrafshit të Dukagjinit. Këto komplekse ishin karakteristikë për fundin e shek. XVIII e XIX në përgjithësi.

Komplekse të vjetra të kullave rurale me ekzemplarë të vlerave artistike të tyre, përkatësisht fshatra me kulla që i takonin muzeumeve nën qiellin e hapur, ishin ekzistuese deri në vitin 1998 e 1999, pra para luftës shqiptaro-serbe. Komplekse të tilla kishim në Nivokaz, Botushë, Brovinë, Junik, Carrabreg, Drenoc, Prilep, Deçan, Strellc, Vranoc, Raushiq, Istog, Vrrëllë e në shumë fshatra të tjera të Kosovës.

Duhet theksuar se këto komplekse rurale-arkitekturale janë realizime të krijuara dhe të vendosura kryesisht në terrene të rrafshita. Një karakteristikë e këtyre është se janë të ndara dhe të formuara sipas mëhallëve të familjeve të caktuara. Mëhallët në këto raste paraqesin një element organizues të një pjese të kompleksit fshatarako-arkitektural të banuar. Po ashtu duhet theksuar, njëkohësisht dhe dihet, se mëhalla mund të quhet sipas ndonjë elementi gjeografo-topografik, ndonjë objekti ose familjeje, personi të caktuar. Në rastin e komplekseve të cekura si dhe fshatrave të tjera të Kosovës, mëhallët mbajnë mbiemrat e familjeve të caktuara që jetonin në ato pjesë të komplekseve të kullave

Për të pasur më të kuptueshëm lindjen dhe zhvillimin e komplekseve të kullave të vjetra, do të ndalemi në shembullin e kompleksit të vjetër të Junikut.

Complexes of Old Village Kullas

Kulla as an Albanian dwelling, besides appearing as a standalone or separated, can often be found in groups, thus creating old rural complexes – ensembles in many of the villages of Dukagjin Plain. These ensembles were characteristic for the end of 18th century and the whole 19th century.

Old complexes of rural kullas with artistically valuable examples, i.e. villages with kullas that belonged to open space museums, existing until years 1998 and 1999, that is before the Albanian-Serbian war. Such complexes were located in Nivokaz, Botushë, Brovinë, Junik, Carrabreg, Drenoc, Prilep, Deçan, Strellc, Vranoc, Raushiq, Istog, Vrrëllë and many other villages of Kosovo.

It has to be emphasized that these rural-architectural complexes are mainly built on flat terrain. One of their main characteristics is that they are divided and created based on neighbourhoods of different families. In this case, the neighbourhoods appear as organizing elements of these rural and architectural residential complexes. These neighbourhoods were named based on some geographical or topographical element, a building or a family, or a specific person. In kulla ensembles in the above mentioned villages, as well as in other villages throughout Kosovo, neighbourhoods bear names of different families that lived in those kullas.

In order to have a clear understanding of the “birth” and development of ensembles of old kullas, we shall illustrate the example of the old ensemble in Junik.

Kompleksi i kullave si banesa në Junik

Në territorin e Kosovës ka mjaft fshatra të cilat cilësohen me karakteristikat e tyre gjatë shek. XVIII e XIX. Një ndër këto është edhe Juniku i rrethit të Deçanit. Juniku në periudhën e cekur ishte fshati më i madh i Rrafshit të Dukagjinit dhe në përgjithësi i Kosovës. Të cekim se në mesjetën e vonë Juniku ishte qendër e zhvilluar administrative e tërë Rekës së Kreqe. Në kohën në fjalë, në shekullin XIV edhe Gjakova i takonte nahijës së Alltun-ihlisë, me qendër në Junik. Po ashtu, duhet përmendur se Juniku ishte i banuar edhe në periudhat më të hershme, çka e dokumentojnë të gjeturat e kulturës dhe të trashëgimisë materiale të hasura gjatë rinjohjes së terrenit (këto ishin vrojtime të karakterit kërkimor-shkencor) si dhe të dhënat historike.

Juniku si fshat përbëhet prej shumë lagjeve ose mëhallëve. Mëhalla kryesore, përkatësisht qendrore janë: Tregovishtë, Gacaferr, Berishë. Në mëhallët në fjalë u ndërtuan edhe kullat si banesa të fortifikuara familjare, objekte ekzistenciale të tipit kullë. Pra, në këto mëhalla filloi të zërë fill dhe lindi bërthama e kompleksit të kullave të vjetra të Junikut. Të cekim se kullat më të vjetra janë të mëhallës Tregovishtë. Këtu kemi ekzemplarë të kullave që kronologjikisht janë më të vjetrat e tipit në fjalë. Këtu na prezantohet kulla me murin e drurit të dyshekllekut që del nga muri, muret perimetrale të objektit. Këso dalje të galerisë së drurit në formë ancaku, në katin më të lartë kemi përherë dhe në çdo kullë, jo vetëm në Junik, por edhe më gjerë, në çdo fshat Dukagjinas ku na paraqitet ky ndërtim i variantit të kullës së cekur. Këtij varianti i takon edhe kulla e Avdyl Hoxhës apo siç njihet në popull “Oda e Junikut.” Kulla u ndërtua në mëhallën e Tregovishtës.

Tregovishta me kullat e familjes së Hoxhajve paraqesin bërthamën e kompleksit të kullave të vjetra të Junikut. Njëkohësisht duhet cekur se ky ansambël i kullave filloi të realizohet në dekadat e fundit të shek. XVIII dhe mbaroi në fund të shekullit XIX. Në këtë periudhë mbi njëshekullore u krijua ky vendbanim me këto ndërtime të karakterit të banimit të fortifikuar. Megjithatë, këtu është me interes të ceket dhe të konstatohet se në fshatin Junik u jetua edhe më parë, para kompleksit në fjalë, por me ndërtime të një arkitekture fshatare të tipeve të tjera, të përmendura në këtë studim. Objektet arkitekturale të dedikimit të periudhave më të hershme, pra të kësaj ekzistuese fortifikuese familjare, fatkeqësisht, deri më ditët tona nuk kanë mbetur asnjë ekzemplar. Materiali i dobët, koha, kushtet në rrethana të reja historike, sociale e familjare si dhe faktori njeri e bënë të vetën, ato u shkatërruan dhe në vend të tyre u ndërtuan kullat si banesa a fortesa familjare.

Kullat në kompleksin e vjetër të Junikut ishin të ndërtuara përqëndruara në bazë të familjeve me prejardhje të përbashkët fisnore. Mëhallët ishin të ndara mes vete, meqë fiset preferonin një distancë të tillë. Për këtë të cekur kullat e mëhallëve me një vëllëzëri ishin afër njëra-tjetrës, ndërsa në anën tjetër, të distancuara nga mëhallët me përkatësi jo fisnore. Pra, me këtë bënë të kuptohet se Juniku si vendbanim rural ishte i tipit të mëhallëve, të vëllëzërive.

Ensembles of Dwelling Kullas in Junik

In the territory of Kosovo there are many villages that are distinguished by their characteristics during the 18th and 19th centuries. One of these villages is Junik, near Decan. In this period, Junik was the largest village in the territory of Dukagjin Plain and in all of Kosovo. In late medieval times, Junik was a prosperous administrative center of Reka e Keqe. In this period, in the 14th century, the town of Gjakova used to belong to nahije (ottoman administrative unit) of Alltun-ihli, seated in Junik. In addition, Junik was inhabited since early historic times, which is documented by different cultural and material heritage finds, excavated during terrain recognition (these were studies of research and scientific character), as well as historic data.

Junik, as a village, is consisted of many neighbourhoods. The main or the central neighbourhoods are: Tregovishtë, Gacaferr, Berishë. It is in these very same neighbourhoods that kullas as fortified family dwellings were built. These neighbourhoods were the core of the ensemble of old kullas in Junik. The oldest kullas are in Tregovishtë neighbourhood. Here one can find examples of kullas that are oldest in chronological aspect of development of this type of kullas. Here one can also find the kulla with wooden wall of dyshekllek (topfloor gallery) that emerges from the perimeter walls of the building. The wooden gallery construction in form of a console in the highest floor appears in almost every kulla, not only in Junik, but also in other villages of Dukagjin Plain. The kulla of Avdyl Hoxha or the “Oda e Junikut” Kulla belongs to this exact type of kullas. It was built in Tregovishta neighbourhood.

Tregovishta with kullas of Hoxha family represents the core of the ensemble of old kullas in Junik. It must also be noted that construction of this ensemble started in the last decades of 18th century and was completed at the end of 19th century. However, it is important to emphasize that Junik village was inhabited previously, before the above-mentioned ensemble was built, with buildings of other village architecture types, mentioned in this study. Unfortunately, examples of architectural buildings of earlier periods have not survived to today. Weak materials, time, new historical, social and family conditions and circumstances, as well as the human factor, had a great impact on these early buildings. Consequently they were torn down, and cleared the way for construction of kullas as family dwellings and fortifications.

The kullas in the old ensemble in Junik were built and concentrated around families that had a common clan origin. Neighbourhoods were created far from each other, mainly because clans preferred maintaining such distances. Considering this, kullas of brothers in one neighbour were built close to each other, while the neighbourhoods themselves were organized in such a manner as to indicate clan belonging. This leads to the conclusion that Junik as a rural settlement belonged to the type of neighbourhoods, brotherhoods.

Lagja Tregovishtë, në dallim nga të tjerat, ishte më e dendur dhe për këtë e bënë që ajo të dallohet në këtë aspekt nga lagjet periferike të Junikut. Karakteristikë dhe veçori përfaqësojnë identike kishte edhe mëhalla Gacaferr dhe Berishë.

E veçanta e Junikut ishte se pos mëhallave të përmendura, ndërtimet e tipit kullë filluan të zgjerohen edhe në periferi të vendbanimit. Nga zgjerimi dhe ndërtimi i kullave u krijuan pjesë të komplekseve të reja, konkretisht lindën këto mëhalla: Në lindje mëhalla Çok, Gaxher e Miroc, në perëndim Çestë e Goç, në veri Bajraktar e Pepsh. Ndërtimi i kullave në lagjet periferike nuk ishte aq i dendur si në tri lagjet qendrore të kompleksit arkitektural. Tri mëhallët qendrore krijuan bërthamën e vjetër të Junikut.

Tregovishta Neighbourhood, unlike the others, is denser and this feature clearly distinguishes it from other neighbourhoods in the outskirts of Junik. Almost identical characteristics and features are found in Gacaferr and Berisha Neighbourhoods.

A particularity of Junik is that besides in the above mentioned neighbourhoods, kullas were built also in the village outskirts. This led to creation of new ensembles, respectively new neighbourhoods such are: in the east Çok, Gaxher and Miroc Neighbourhoods, in the west Çestë and Goç Neighbourhoods, in the north Bajraktar and Pepsh neighbourhoods. Kullas in the village outskirts were not as dense as the ones in the three central neighbourhoods of the architectural ensemble. The three central neighbourhoods created the old core of Junik.

Kompleksi i kullave si banesa në Junik

Kullat në kompleksin e vjetër, pos të tjerash i plotësuan nevojat e jetesës dhe në rast nevojë edhe të mbrojtjes familjare e kombëtare. Në një periudhë mbi njëshekullore të ndërtimit të objekteve të fortifikuara, pos kullës me mur druri të dyshekllekut, u realizuan edhe variante të tjera të kullave: kulla me mur guri të dyshekllekut që del nga muri, muret perimetrale si dhe kulla me mur guri të dyshekllekut që nuk del nga muri, muret perimetrale si dhe variantet e tyre. Në Junik kishte edhe kulla me shtrirje horizontale të veçuara ose të shtuara si aneks të kullave tri katëshe.

Meqë jemi në Junik mendojmë të ndalemi edhe në “Odën e Junikut.” Kulla e Hoxhajve, pos vlerës konstruktive-arkitekturale, funksionale, artistike e estetike pati edhe një rëndësi të posaçme. Oda e Junikut ishte institucion juridik, shoqëror e politik. Këtu u mbajtën tubime të ndryshme me rëndësi jo vetëm për Junikun, Rekën e Keqe, por edhe për tërë Kosovën. Në Odë u morrën shumë vendime me interes shoqërorë, politik e juridik, aty u pleqërua, u dënua, u pajtuan gjaqet, u zgjidhën ngatërresa të ndryshme të junikasve dhe më gjerë. Oda kishte 12 odabash nga të gjitha mëhallët e Junikut. Me odabash kryesonte kryeplaku i Odës. Kryeplaku është zgjedhur nga 12 odabashët dhe kryesisht ky post i takonte plakut të Hoxhajve. Pra, kjo ishte pos të tjerash edhe një nga karakteristikat që e bënë kullën në fjalë edhe më të vlefshëm dhe me rëndësi për historinë dhe kulturën shqiptare. Nga kjo mund të kuptohet se si lindën dhe u zhvilluan komplekset e kullave të vjetra në disa fshatra kosovare si dhe rëndësinë e tyre për vetë familjarët, fshatin, rrethin dhe kulturën shqiptare në veçanti.

Ensembles of Dwelling Kullas in Junik

Kullas in the old complex fulfilled the living needs and, if needed, those of family and national protection. In over one century of building fortified dwellings, besides kullas with wooden gallery (dyshekllek) wall, a whole array of other variants of kullas were constructed. Some of these were: Kulla with stone gallery-wall that is set off from the main perimeter walls, the kulla with stone gallery-wall that does not set off from the main perimeter walls, as well as their variants. Junik featured also horizontally-stretched kullas or those that were added as an annex to three-story kullas.

Since Junik is our case study, we should elaborate further on the “Oda e Junikut” Kulla. The kulla of Hoxha family, besides its constructive, architectural, functional, artistic and aesthetic values, was also of great importance. “Oda e Junikut” was a judicial, social and political institution. It was the venue of different gatherings of great importance not only for Junik, Reka e Keqe, but for the whole of Kosovo. Many decisions were taken in this kulla regarding social, political and judicial matters; in it, many issues were discussed and judged, blood feuds and quarrels of Junik inhabitants and others were settled. The “Oda” had 12 odabash from all neighbourhoods of Junik. Odabashes were chaired by the Head of Oda. The Head of Oda was elected from the 12 odabashes and this position mainly belonged to the eldest man in Hoxha family. This is one of the characteristics that make this kulla even more valuable and important for the Albanian culture and history. This conveys the idea of how old kulla ensembles were born and developed in some of the Kosovar villages, as well as their importance for the family members, the village, the surroundings and the Albanian culture.

Gjendja e aglomeracionit rural e kullave në Junik

Në ditët e sotme nuk mund të flasim për një kompleks, aglomeracion rural të kullave në Junik. Faktori kohë, kushtet atmosferike si dhe faktori njeri e posaçërisht forcat paramilitare e policore serbe ishin shkaktar kryesor në djegien dhe rrënimin e kullës si banesë ekzistencionale në Junik gjatë viteve të luftës 1998/99 në veçanti. Qëllimi i këtyre forcave ishte zhbërja e kulturës materiale, të trashëgimisë shqiptare. Por duhet theksuar se kjo trashëgimi filloi të shkatërrohet edhe nga pronarët e kullave. Një numër i madh i kullave që adaptuar dhe u qenë përshtatur nevojave të jetës bashkëkohore. Në këtë mënyrë dhe formë të adaptimit disa nga ekzemplarët arkitekturorë të tipit kullë kanë humbur në masë të madhe e në disa raste tërë trajtat dhe elementet karakteristike ndërtimi-arkitekturorë nga gjendja origjinale, por për të qenë edhe më keq për kulturën materiale dhe arkitekturale shqiptare, një numër jo i vogël i kullave qenë të rrënura dhe kështu kishin humbur gjurmët në tërësi.

Në një veprim të tillë posaçërisht pas Luftës së Dytë Botërore ndikoi, përveç kushteve materiale të pronarëve, edhe mos interesimi i shoqërisë, institucioneve kosovare a mosnjohja e vlerave të larta, si dhe e rëndësisë së këtyre objekteve që kanë për kulturën materiale dhe për historinë e shqiptarëve. Në këtë mënyrë pronarët e kullave, junikasit, por jo vetëm ata shkëpusin, duke mos qenë të vetëdijshëm, pjesët më jetike dhe më origjinale të trashëgimisë shqiptare dhe të vlerave arkitekturorë në Junik dhe më gjërë.

Në kuadër të kompleksve të kullave të mëhallave të familjeve junikase u ndërtuan mjaft shtëpi të banimit të cilat nuk i përgjigjen as stilit e as strukturës së muratimit të objekteve të vjetra. Pra, këto ndërtime me një material të ri (tulla të kuqe, beton e hekur) jo vetëm që degraduan mjedisin ekzistues të aglomeracionit rural të kullave, por ndikuan në zbehjen e arkitekturës tradicionale të realizuar nga mjeshtër me përvojë.

Adaptimet, shkatërrimet individuale nuk ishin pothuaj asgjë për dallim nga këto të viteve të cekura të luftës shqiptaro-serbe. Me këtë rast, në këtë rrëmujë u djegën dhe u rrënuan deri në themele ekzemplarët më tipik të kullave të arkitekturës, të aglomeracionit të kompleksit rural të Junikut. Këto rrënime ishin të planifikuara dhe të koordinuara nga forcat policore e paramilitare serbe. Sot, pos kullës “Odës së Junikut” (kjo kullë u restaurua në menaxhim të CHwB) dhe një tjetër poashtu të kësaj mëhallëje, pra të Tregovishtës, dy kulla të mëhallës së Pepshëve, mullirit të mëhallës së Gacaferëve dhe të Berishëve, po thua nuk ka ngelur asnjë ndërtim tjetër tradicional në gjendje të cilën do ta dëshironin realizuesit dhe pronarët e tyre të kohës.

Të theksojmë se në Junik kemi mjaft rrënoja të kullave. Nga ato kanë ngelur muret, në ndonjërin vetëm një mur konstruktiv. Mirëpo, kemi edhe gur të grumbulluar pa kurrfarë trajte të mureve të kullave. Këto kulla përkujtojnë gjendjen e pas luftës, të qershorit të vitit 1999. Duhet cekur se aty këtu kemi mure avllie apo të oborrit të ngelur nga koha apo edhe rishtas të murosur në mënyrë tradicionale. Ndërkaq në brendësinë e oborrit është ngritur shtëpi banimi bashkëkohore dy dhe tre katëshe.

Në qendër të Junikut kemi edhe një xhami të adaptuar, përkatësisht të rindërtuar në themele të objektit të vjetër që më parë kishte strukturën dhe elemente të ndërtimit të traditës. Një adaptim (pas djegies dhe rrënitimit nga lufta) përjetoi edhe Xhamia e Çokut e ndërtuar në shek. XVI. Pra në vija të trasha paraqitëm gjendjen e kompleksit të kullave të vjetëra në mëhalla të familjeve të vjetra junikase.

State of Rural Agglomeration of Kullas in Junik

Nowadays, we could hardly speak about an ensemble or rural agglomeration of kullas in Junik. Time, weather and human factors, and particularly the Serb police and paramilitary forces, were the main reasons for burning down and destruction of kullas as an existential dwelling in Junik during the war period in 1998 and 1999. The aim of these forces was to undo the material culture of Albanian heritage. However, it must be stressed that this heritage started to be destroyed by the owners of kullas themselves. A large number of kullas was adapted to the needs of modern life. By doing so, many of the architectural examples of kulla types have been lost. In some cases, only characteristic constructive and architectural elements and features suffered, but in other cases, many kullas were totally destroyed, thus causing a great loss for the Albanian material and architectural culture.

This phenomenon, which occurred mainly after the Second World War, was largely influenced by financial situation of the owners as well as lack of interest for kullas from the society and Kosovo institutions, and failure to recognize the high values and importance of these buildings for the material culture and history of Albanians. In this way, Junik inhabitants and others, unconsciously, took apart the most vital and original parts of the Albanian heritage and architectural values in Junik.

Within the kulla ensembles in family neighbourhoods in Junik, many houses that did not correspond with style and construction structure of the old buildings were built. These buildings, constructed of new materials (red bricks, concrete and iron), not only degraded the existing ambience of the rural agglomeration of kullas, but also led to overshadowing of the traditional architecture, realized by experienced craftsmen.

Adaptations and individual destruction were minor compared to the effects of the Albanian-Serbian war. During this period, the most typical architectural examples of kullas from the rural agglomeration of Junik were burnt down and destroyed. These destructions were planned and coordinated by Serb police and paramilitary forces. Nowadays, except the “Oda e Junikut” kulla (which was restored under CHwB's management) and another kulla in the same neighbourhood of Tregovishta, two other kullas in Pepsh neighbourhood, the mill of the Gacafer and Berisha Neighbourhoods, almost all other traditional buildings are not in good state.

It must be stressed that Junik experienced the destruction of many kullas. The only parts remaining from them are the outer walls. Often, shapeless piles of stones are the only thing remaining from kullas. These kullas are a reminder of the situation after the war, in June 1999. It must be noted that in these cases we often deal with yard walls from older periods or newly constructed in traditional way. Meanwhile, in the inner part of the yard, two or three-story high modern houses have been built.

In the centre of Junik there is an adapted, respectively a rebuilt mosque on top of the foundations of an older building, that had the structure and the elements of traditional buildings. The Çok Mosque, built in the 16th century, was adapted after it was burnt and destroyed during the war. This has been a rough outline of the situation of ensembles of old kullas in neighbourhoods of Junik families.

Mjedisimi i kullave në planin urbanistik të Junikut

Juniku gjendet në pjesën veri-perëndimore të luginës së pasur të Rrafshit të Dukagjinit, para grykës piktoreske të lumit Erenik, i cili kalon përmes Alpeve Shqiptare. Ai kufizohet nga komuna e Deçanit dhe komuna e Gjakovës si dhe nga Shqipëria në anën veriore. Juniku është i përbërë prej fshatrave të zonës kadastrale Voksh, Sllup, Jasiq, Gjocaj dhe Rastavicë. Ai shtrihet në një sipërfaqe prej 86,2 km². Ai ka një pozitë të favorshme gjeografike, me një mesatare prej 367-500 metra mbi nivelin e detit, e cila bën të mundur në këtë komunë zhvillimin e turizmit të malit dhe të fshatit.

Njëherit duhet theksuar se gjatë planifikimit hapësinor e urbanistik duhet dhënë rëndësi dhe kujdes të posaçëm veprave të arkitekturës tradicionale si atyre të banimit, kullave, po ashtu edhe disa objekteve të karakterit publik, pra të mullinjëve të ngelur të cilët ruajnë gjendjen fillestare, origjinale të tyre nga koha e ndërtimit, shek. XIX. Kullat ekzistuese si komplekse apo edhe të veçuara si dhe mullinjët duhen të integrohen dhe mjedisohen në planin urbanistik të Junikut. Duhet të shihet mundësia që edhe disa kulla ekzistuese të restaurohen. Po ashtu nuk duhet lënë anash edhe disa rrënoja të kullave ku e tëra që ka mbetur janë muret konstruktive ekzistuese. Këto kulla ose të restaurohen apo të konservohen në gjendjen e tanishme. Është e udhës të gjendet mundësia për konservimin e ndonjë kulle me qëllim që t'u tregohet gjeneratave të ardhme siq ndodhi dhe si nuk duhet vepruar ndaj një trashëgimie.

Urbanistët dhe planerët duhet të jenë vigjilent që gjatë përpilimit të planit hapësinor dhe urbanistik të Junikut të ruajnë thesarin ekzistues kulturor (disa janë të shpallura në mbrojtje të ligjit si monumente kulturo-historike) pa marr parasysh gjendjen e tyre.

Kjo trashëgimi, lokalitet arkeologjik, rrënojë e objekteve arkitektonike apo edhe ndërtime në tërësi ekzistuese duhet që në të ardhmen të aktivizohen si në aspektin etnomuzeologjik, përkatësisht të muzeut nën qiellin e hapur, të integritetit në planifikimin hapësinor me qëllim të shfrytëzimit të tyre në zhvillimin ekonomik, turistik dhe prezentativ të thesarit, trashëgimisë kulturore të Junikut.

Njëherit ky është qëllimi i këtij studimi që ta ruajmë, të mbrojmë, të konservojmë, të restaurojmë, të prezantojmë, të regjenerojmë, të revitalizojmë duke përfshirë dhe dhënë dedikime dhe funksione të caktuara çdo objekti, por pa e degraduar dhe cenuar tërësinë dhe integritetin e monumentit.

Incorporation of Kullas in the Urban Plan of Junik

Junik is located in the north-western side of the rich Dukagjin Plain valley, in front of the picturesque gorge of Erenik River, which runs through the Albanian Alps. It borders Deçan and Gjakova municipalities, as well as Albania on the northern side. Junik is consisted of villages of cadastral zone Voksh, Sllup, Jasiq, Gjocaj and Rastavice. It covers an area of 86,2 km². It has a favourable geographical position, with an average of 367-500 meters above the sea level, which gives this municipality the possibility of development the mountain and village tourism.

It must be noted that spatial and urban planning should pay particular attention to works of traditional architecture, such are those of residential character – kullas, as well as buildings of public character – mills that are still preserved in their original state, since the time when they were built in the 19th century. The existing kullas that are either parts of an ensemble or are standing alone, as well as the mills, must be integrated and fit into the environment in the urban plan of Junik. In addition, the possibility of restoring some of the existing kullas should be looked at. Also, remaining bearing walls of some of the destroyed kullas should not be left aside, as they should either be restored or conserved in their current state. It would be highly recommended to conserve one of these kullas in order to show to future generations what happened and how not to treat heritage.

Urban planners should be vigilant during the drafting of the spatial and urban planning of Junik in order to preserve the existing cultural treasure of Junik (some of these items have been protected y law as cultural and historical monuments), regardless its state.

This heritage, be it an archaeological site, remains of architectural buildings or existing buildings, should be put in use in the future as ethnological open space museums. They should be integrated in spatial planning with the aim of using them for economic and tourist development and representation of the treasure of cultural heritage of Junik.

This presents, at the same time, the aim of this study: to preserve, protect, conserve, restore, present, regenerate and revitalize by assigning new uses and functions to every building, but without degrading or endangering the integrity of the monument.

Kullat – Hyrje

Konstruksioni arkitektonik i kullave shqiptare si rezidencë banimi ka pësuar prej shumë faktorëve në shek. XVIII dhe XIX deri në vitin 1912.

Këta faktorë mund të ndahen në dy grupe: Faktorët fiziko-gjeografik dhe faktorët socio-ekonomik. Duhet të ceket që në mesin e këtyre faktorëve, janë të një rëndësie tejet të madhe edhe përbërja gjeologjike e tokës, klima, llojet e ndryshme të bujqësisë, struktura familjare, historia dhe sistemi socio-politik etj.

Në mesin e gjërave tjera, fondi i mjeshtërve Dibran, ishte inspirim për banesat e fortifikuara të shqiptarëve të cilat janë transformuar gjatë periudhave të ndryshme historike. Disa elemente sikur plani katrorë, teknika konstruktive, vrimat e armëve si elemente mbrojtëse, kulmet me fiksime, etj., janë gërshetuar së bashku dhe janë aplikuar në rezidencat e tipit të kullave në shek. XVIII dhe posaçërisht gjatë shek. XIX.

Prandaj, në kulla si rezidencë shqiptare ne mund të gjejmë elemente arkitektonike konstruktive të sistemeve të ndërtimeve të fortifikuara lliro-Shqiptare. Kulla si rezidencë shqiptare është prezentuar si element dhe proces i zhvillimit historik. Karakteristikat specifike kompozicionale, funksionale dhe konstruktive poashtu përmbajnë elemente specifike shqiptare.

Kullat - Informatë gjenerale

Arkitektura e kullave si rezidencë shqiptare duhet të kuptohet që është arkitekturë me gur si material konstruktiv, për t'ia dhënë rezidencës karakterisistikën e kalasë. Më saktësisht kulla është konstruksion i fortifikuar i materialit të gurit i stilit të shqiptarëve neoklasik me destinim primar të banimit.

Kulla është rezidencë ose fortesë e ekzistimit familjarë me bazë drejtëkëndëshe, me dy apo tri kate dhe shumë rrallë me katër kate. Bazamenti zakonisht përdorej për mbrojtje të kafshëve, në katin e parë është “dhoma e zjarrit” dhe dhomat për deponim të shfrytëzuara nga anëtarët e familjes dhe kati i sipërm është dhoma ku mblidhen burrat (oda e burrave).

Kulla përpos funksionit të banimit dhe mbrojtjes në raste emergjente kishte edhe kuptime tjera. Oda e burrave ka luajtur rolin e institucionit me rëndësi të madhe historike, sociale, politike, ekonomike, kulturore, juridike dhe edukative gjatë rilindjes kombëtare të shqiptarëve si dhe më vonë varrësisht nga kushtet socio-politike në Kosovë.

Ndriçimi dhe ajrosja e kullave është bërë përmes hapjeve, dyerve, dritareve, dritareve të vogla në formë të vrimave etj.. Dyert dhe dritaret janë të mbuluara me harqe prej së jashtmi por ka edhe lloje tjera të mbuluara me okulus. Në përdhësë dritaret janë të vogla dhe në formë të vrimave. Dyert janë të siguruara me shul. Në katin e parë dritaret janë më të mëdha dhe depot i kanë hapjet e veta. Dhoma e mysafirëve ka dy e në disa raste edhe tri dritare.

Kullas – Introduction

Architectural construction of kullas as an Albanian existential residence was affected by many factors in the XVIII century, and the XIX century until 1912.

These factors can be divided in two groups: Physical-geographical factors and social-economic factors. It should be pointed out that in these groups of factors, among others, the geological content of the field, climate, different kinds of agriculture, family structure, history and the social-political system and so on are of great importance.

Dibran masters found, among other things, inspiration in Albanian fortified dwellings which were transformed during different historical periods. Some of the elements, as square plan, construction technique, slits for guns as protection elements, hipped roofs, etc., were mixed together and applied on residences of the kulla type in the XVIII and especially during the XIX century.

Therefore, in the kulla as an Albanian residence, we can find architectural construction elements of fortified Illyrian-Albanian building systems. The kulla as an Albanian residence is presented as a product and a process of a long historical development. The specific compositional, functional and constructive characteristics also contain specific Albanian elements.

Kullas - General Information

The architecture of a kulla as an Albanian residence should be understood as an architecture done with stone as construction material, so to give the residence the characteristic of a fortress. More precisely, a kulla is a fortified architectural construction of the Albanian neoclassic style with its priority purpose of dwelling.

A kulla is a residence or existential family fortress with a rectangular base; it usually has two or three floors and very rarely four floors. The basement was usually used for animal sheltering, on the first floor is “the fire house” and storage rooms that were used by family members and on the upper floor is the men's gathering room (oda e burrave).

The kulla, apart from its dwelling function and protection in case of emergency, had also other meanings. The men's gathering room played the role of an institution with great historical, social, political, economical, cultural, juridical and educational importance during the Albanian national renaissance and even later depending on the social-political circumstances in Kosova.

Lighting and air conditioning of a kulla is done through openings, doors, windows, small windows in form of the slits etc. Doors and windows are covered with an arch outside but there are also other types that are covered with an oculus. On the ground floor windows are small and in the form of slits. The door there is secured by a bolt. On the first floor windows are a bit bigger and storages have their own openings. The guest room is lit with two and in some cases even with three or four windows.

Gjatë 250 vjetëve të periudhës konstruktive, kullat janë prezentuar në katër varianta dhe pesëmbëdhjetë nën varianta.

Ky përcaktim dhe ndarje bazohet në: tipin e ballkonit (dyshekllekut) të kullës dhe sipas pozitës së shkallëve

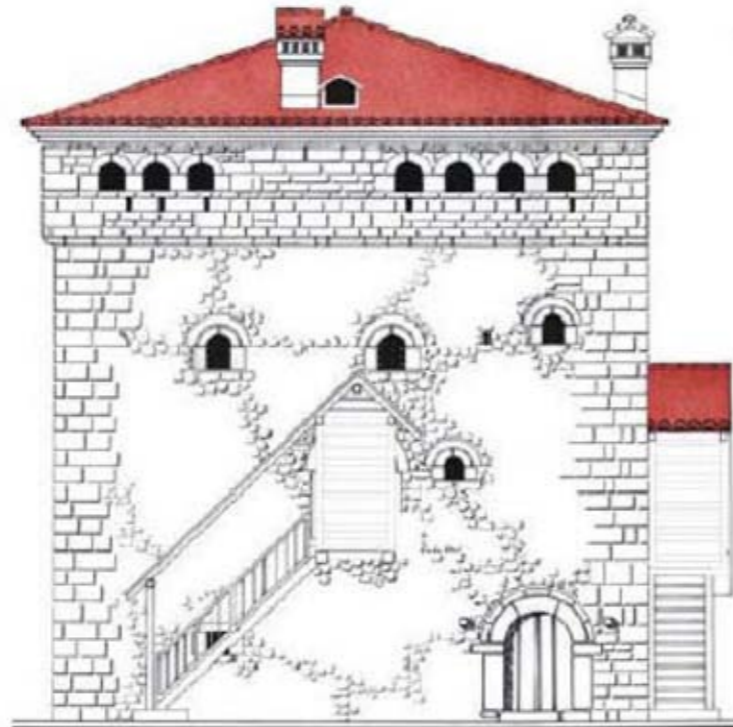
Juniku – Rrënimi i Kullave

Karakteristikat e arkitekturës vernakulare të Kosovës perëndimore është shtëpia e fshatit dy katëshe me galeri të hapur dhe kule-rezidenca madhështore prej gurit e quajtur kulla (Kulla Turke=Kule). Ky lloj i objektit, i cili buron nga koha Osmane, është përhapur nëpër Ballkan por më së shpeshti gjendet në Rrafshin e Dukagjinit, ku është figurë e rëndësishme në fshatërat si Deçan, Junik dhe Nivokaz, poashtu Strelc, Isniq, Batushë dhe Vrellë.

Para konfliktit të armatosur, ekzistonin rreth 500 objekte të tilla. Por shumë prej tyre ishin qëlluar dhe djegur duke u shëndërruar në gërmadha gjatë 1998/1999.

Kryesisht kullat e Kosovës janë prej shek. XVIII dhe XIX por konstruktimi ka vazhduar edhe gjatë dekadës së parë të shek. të XX. Ato janë ndërtuar për familje të zgjeruara si rezidenca gjysëm të fortifikuara dhe i takojnë kulturës shqiptare. Kulla tradicionale ka tri kate; përdhesa është shfrytëzuar për shtallë, kati i parë e ka dhomën e zjarrit, dhomën e ditës dhe depot dhe në katin e sipërm është dhoma e burrave (oda).

Oda e ka stufën e drunjve, shilte (ulëse) përreth mureve dhe shpesh tavanin e dekoruar me motive të përpunuara. Musafirët e arrijnë këtë kat me shkallë të veçanta. Kati i sipërm ka gjithashtu edhe hajatin dhe galerinë (shpesh prej drurit) me platformë të ngritur. Hajati është i lidhur me nyjen sanitare, e cila është e dalur nga objekti. Kullat janë të ndërtuara me gur të përpunuar të ngjitur me llaç gëlqerorë me kënde dhe korniza rreth hapjeve të mveshura me gur.

During 250 years of construction period, kullas are presented in four varieties and fifteen sub varieties.

This determination and separation is based on

- the kullas gallery type and
- the position of the staircase

Junik - Destruction of Kullas

Characteristic of the vernacular architecture of western Kosovo is the two-story town house with an open gallery and the impressive stone tower-residence called kulla (Turkish kule = tower). This type of building, which stems from the Ottoman era, is spread throughout the Balkans but is frequently found on the Dukagjini Plateau, where it is a significant feature in villages such as Deçan, Junik and Nivokaz but also Strelc, Batushe and Vrelle.

Before the armed conflict, some 500 of these buildings still existed. Most of them were however shelled and burned into ruins in 1998/1999.

The Kosovo kullas are predominantly from the XVIII and XIX centuries but were still constructed during the first decades of the XX century. They were built for extended families as semi-fortified residences and belong to the Albanian culture. The traditional kulla has three stories; the ground floor is used as a stable, the first floor has fire room, a living room and a store, and the upper floor is the men's room (oda).

The oda has a fireplace, low benches along the walls and often a decorated ceiling with elaborate patterns. Guests can reach this floor by separate stairs. The top floor has also a vestibule and a gallery (often in wood) with a raised platform. The vestibule is connected to a sanitation point, which is extended from the building. The kullas are built in rubble stone set in lime mortar with corner and frames around openings in dressed stone.

Tipologjia e kullave në bazë të tipeve të DYSHEKLLËKUT (Galerisë)

Kulla me dyshekllek të drurit

Këto lloje të kullave janë më të vjetrat, të ndërtuara në mes të shek. XVIII - XIX. Dyshekllek është shtesa që del jashtë perimetrit të murit, zakonisht në katin e sipërm të kullës dhe ka platformën prej 70 cm përmbi pllakën e dyshemesë që shkon deri në kulm

Ky tip i ka edhe disa nën tipe:

- Dysheklleku i drurit del jashtë perimetrit të murit përgjatë murit gjatësor të fasadës së divanhanes dhe përgjatë fasadave anësore deri te muri i odës së burrave.
- Dysheklleku me mur druri del jashtë perimetrit të murit përgjatë murit gjatësor të fasadës së divanhanes dhe përgjatë fasadave anësore deri te muri i odës së burrave.
- Dysheklleku me mur druri del jashtë perimetrit të murit përgjatë murit në formë të këndit të nxjerrur.
- Dysheklleku me mur druri del jashtë perimetrit të murit përgjatë murit gjatësorë të fasadës së divanhanes dhe përgjatë fasadave anësore si konzollë.

Kulla me dyshekllek me mur të gurit

Ky tip i ka poashtu edhe disa nën tipe:

- Dysheklleku me mur të gurit del jashtë perimetrit të murit përgjatë murit gjatësor të fasadës së divanhanes dhe përgjatë dy fasadave anësore deri te muri i odës së burrave.
- Dysheklleku me mur të gurit del jashtë perimetrit të murit përgjatë murit gjatësor të fasadës së divanhanes dhe përgjatë një fasade anësore deri te muri i odës së burrave.
- Dysheklleku me mur të gurit del jashtë perimetrit të murit përgjatë murit gjatësor të fasadës së divanhanes.
- Dysheklleku me mur të gurit del jashtë perimetrit të murit përgjatë murit në formë të këndit të nxjerrur.
- Dysheklleku me mur të gurit del jashtë perimetrit të murit përgjatë murit si konzollë.
- Dysheklleku me mur të gurit del jashtë perimetrit të murit përgjatë murit në formë të këndit të nxjerrur dhe si konzollë.

Kulla me dyshekllek me mure të kombinuara

Ky lloj i Kullës ka dyshekllekun me mur të drurit që del prej perimetrit të murit dhe është i kombinuar me konzollë dhe mur të gurit të dyshekllekut që gjithashtu del prej perimetrit të murit në formë të këndit të nxjerrur (Shembull Kulla e Kuklecëve në Isniq).

Divanhane është lloj i hollit para odës së burrave dhe është e lidhur direkt me dyshekllek. Oda e burrave është në traditën Shqiptare dhoma e dedikuar për tubimet e burrave.

Typology of Kullas based on DYSHEKLLËK (Gallery) Types

Kulla with a Wooden Gallery

These types of kullas are the oldest, they were built between the XVIII – XIX century. Dyshekllek (eng. – gallery) is an extension that comes out of the perimeter of the wall, usually on the upper floor of the kulla and has a platform of 70cm above the floor slab and goes up to the hip.

This type has some subtypes:

- The wooden gallery comes out from the perimeter of the wall through the longitudinal facade of the divanhane and through two lateral facades to the wall of the oda e burrave.
- The wooden wall gallery comes out from the perimeter of the wall through the longitudinal facade of the divanhane and through one lateral façade to the wall of oda e burrave.
- The wooden wall gallery comes out from the perimeter of the wall in the form of an extruded corner.
- The wooden wall gallery comes out from the perimeter of the wall through the longitudinal facade of the divanhane and through two lateral facades with a console.

Kulla with a Stone Wall Gallery

This type also consists of some subtypes:

- The stone wall gallery comes out from the perimeter of the wall through the longitudinal facade of the divanhane and through two lateral facades to the wall of the oda e burrave.
- The stone wall gallery comes out from the perimeter of the wall through the longitudinal facade of the divanhane and through one lateral façade to the wall of the oda e burrave.
- The stone wall gallery comes out from the perimeter of the wall through the longitudinal facade of the divanhane.
- The stone wall gallery comes out from the perimeter of the wall in the form of an extruded corner.
- The stone wall gallery comes out from the perimeter of the wall as a console.
- The stone wall gallery comes out from the perimeter of the wall in the form of an extruded corner and a console.

Kulla with a Combined Wall Gallery

This type of Kulla has a wooden wall gallery that comes out from the perimeter of the wall and is combined with a console and a stone wall gallery that comes also out from the perimeter of the wall as kind of an extruded corner. (Example: Kulla e Kuklecve in Isniq).

Divanhane is a kind of entering hall to the oda e burrave and is directly connected to the gallery. Oda e burrave is an Albanian traditional room dedicated for men's gatherings.

Kulla me dyshekllek me mur të gurit që nuk del jashtë perimetrit të murit

Ky tip i ka edhe disa nën tipe:

- Dysheklleku me mur të gurit vazhdon përgjatë murit gjatësorë të fasadës së divanhanes dhe përgjatë dy fasadave anësore deri te muri i odës së burrave.
- Dysheklleku me mur të gurit vazhdon përgjatë murit gjatësor të fasadës së divanhanes dhe përgjatë një fasade anësore deri te muri i odës së burrave.
- Dysheklleku me mur të gurit shtrihet në njërin kënd të objektit.
- Dysheklleku i gurit përfshin fasadën e tërë.

Tipologjia e kullave në bazë të tipeve të shkallëve

Bazuar në dizajnin arkitektural të shkallëve, kulla mund të kalsifikohet në:

- Kulla me shkallë të brendshme dhe të jashtme. Ky tip i takon gjysmës së dytë të shek. XVIII dhe fillimit të shek. XIX.
- Kullat me një palë shkallë të drurit të brendshme. Ky tip i takon gjysmës së dytë të shek. XIX.
- Kullat me dy palë shkallë të brendshme. Ky është tip unik i zonës së Dukagjinit.

046

047

Kulla with a Stone Wall Gallery that does not come out from the Perimeter of the Wall

This type also consists of some subtypes:

- The stone wall gallery continues through the longitudinal facade of the divanhane and through two lateral facades to the wall of the oda e burrave.
- The stone wall gallery continues through the longitudinal facade of the divanhane and through one lateral façade to the wall of the the oda e burrave.
- The stone wall gallery extends on one corner of the building.
- The stone wall gallery involves the entire façade.

Typology of Kullas based on STAIRCASE Types

Based on the architectural design of the stairs, kullas can be classified:

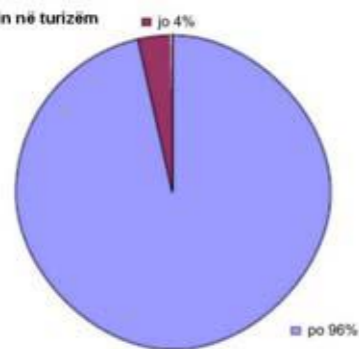
- Kullas with indoor and outdoor staircases. This type belongs to the second half of the XVIII and the beginning of the XIX century.
- Kullas with one indoor wooden staircase. This type belongs to the second half of the XIX century.
- Kullas with two indoor staircases. This is a unique type of Dukagjin area.

Pyetësoret - Të arriturat e turizmit - Resurset

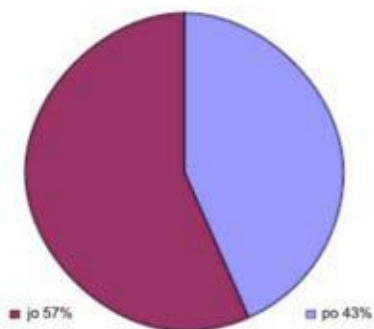
Shumica e banorëve do të investonin në turizëm

- 410 po	89,32 %
- 15 jo	3,27 %
- pa përgjegje	7,41 %

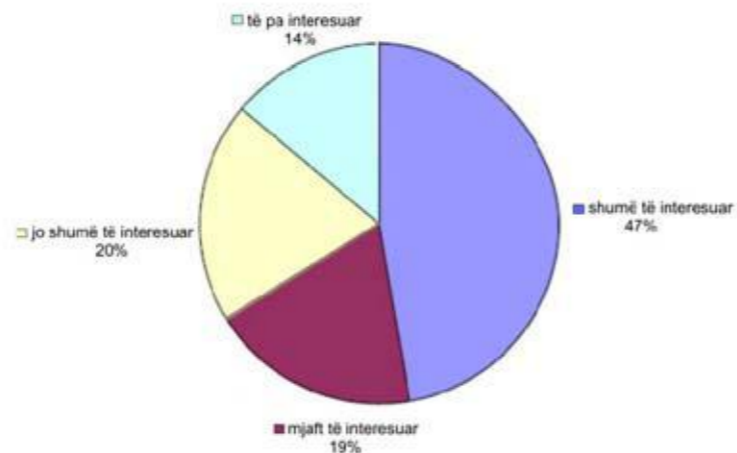
Të pyetur se a mendojnë që kanë çkado interesante për turistët , si shtëpi, oborr, objekt artistik, kafshë etj, ata u përgjigjën

- 183 po	39,87 %
- 240 jo	52,29 %
- pa përgjegje	7,84 %

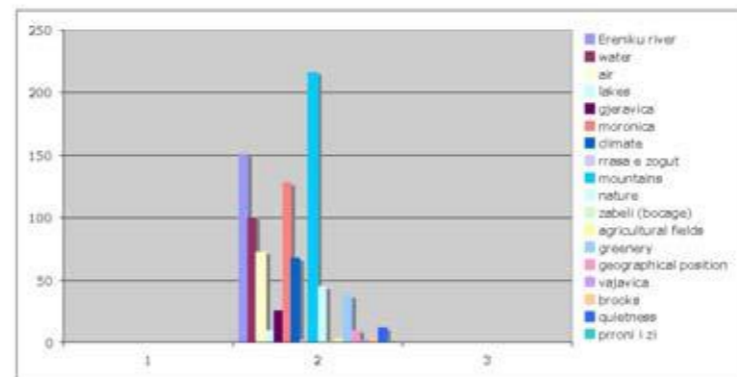
Shumica e njerëzve do të ishin shumë të interesuar të ofrojnë shërbime të fjetjes dhe mëngjesit për turistët që vijnë në Junik.

- 184 njerëz u përgjigjën me po	40,09 %
- 73 mjaft të interesuar	15,90 %
- 78 jo shumë të interesuar	16,99 %
- 54 të pa interesuar	11,76 %
- pa përgjegje	15,25 %

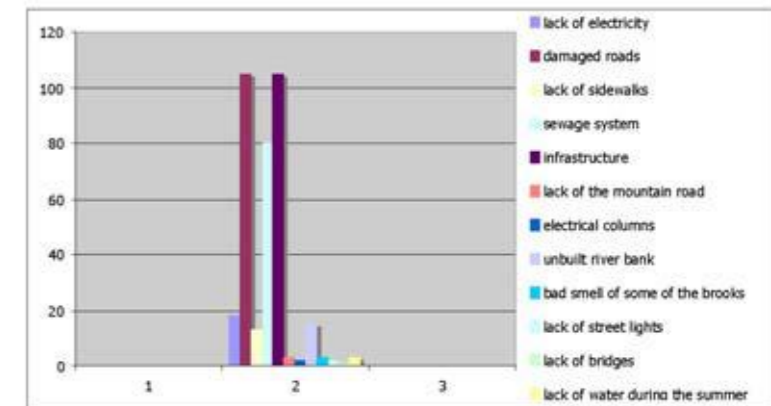
On natural heritage they like best the mountains and the Ereniku river.

- mountains	216
- Ereniku river	151
- Moronica	128
- water	100
- air	72
- climate	67
- nature	45
- greenery	38
- Gjeravica	26
- quietness	12
- lakes	10
- geographical position	10
- brooks	4
- agricultural fields	3
- Vajavica	2
- Zabeli (bocage)	1
- Prroni i zi	1

When asked what they didn't like so much in Junik, most mentioned the damaged roads and the bad infrastructure.

- damaged roads	105
- infrastructure	105
- sewage system	80
- lack of electricity	18
- unbuilt river bank	15
- lack of sidewalks	13
- lack of mountain road	3
- bad smell of some brooks	3
- lack of water in summer period	3
- electrical columns	2
- lack of street lights	2
- lack of bridges	1

• Pyetësorët – Ëndërrimi në qiellin e kaltër

Në fund njerëzit janë pyetur se çka do të donin të ndodhte në Junik ose çfarë funksione do të donin të kenë.

Sa i përket mjedisit në Junik:

- Shumë parqe, oborre, objekte kulturore, spitale...
- Vend të pastër me infrastrukturë të zhvilluar
- Vend me ekonomi të zhvilluar, kulturë dhe turizëm
- Vend kulturor, bujqësor dhe turistik
- Ruajtje dhe mbrojtje të trashëgimisë kulturore
- Vend historik – tradicional, kulturor, me muze, kulla dhe me plan urbanistik të përshtatshëm
- Sipërfaqe banimi me objekte të ulta
- Shumë oborre dhe parqe
- Vend i qetë me gjelbërim
- Kombinim të arkitekturës tradicionale dhe moderne
- Përmirësim të hapësirave publike
- Qytet me objekte kulturore, parqe, teatër dhe qendër sportive
- Rindërtim të objekteve të djegura

Sa i përket turistëve:

- Vend turistik me shumë kushte për rekreacion
- Vend ideal për turizëm dhe bujqësi
- Turizëm i bjeshkëve, skijim, ski-lifte...
- Qendra më e preferuar në botë për turistët e jashtëm

Sa iu përket më shumë gjërave të veçanta:

- Vend me shërbime të mira komunale dhe qendër reprezentative
- Vend i pastër me pishina të notit, parqe nacionale, fabrika, objekte të larta, diskoteka, rrugë të bjeshkëve, qendra për të rinjë...
- Fabrika
- Qendra sportive, kinema...
- Qendra skijimi
- Më shumë vende për jetë të natës, diskoteka, pishina të notit, biblioteka...
- Infrastrukturë të mirë, industri të ushqimit...
- Kushte të mira për të gjitha gjeneratat
- Biblioteka
- Kopshte zoologjike
- Hidrocentral

Në përgjithësi njerëzit do të donin që Juniku të jetë:

- Vend si qytetet tjera të Kosovës, apo në botë.....
- Vend turistik me plan urbanistik, bujqësi të zhvilluar, biznese të vogla dhe ekonomi të qëndrueshme
- Ekonomi e zhvilluar

Questionnaires - Blue Sky Dreaming

Finally people were asked what they would wish most to happen in Junik or which functions they would prefer to have here.

Concerning the environment in Junik:

- A lot of parks, gardens, cultural buildings, hospitals...
- Clean place with developed infrastructure
- A place with developed economy, culture and tourism
- Cultural, agricultural and tourist site
- Protection and preservation of cultural heritage
- A historical site – traditional, cultural, with museums, kullas and an appropriate urban plan
- Residential areas with low buildings
- A lot of gardens and parks
- A quiet place with greenery
- A combination between traditional and modern architecture
- Improvement of public spaces
- A city with cultural buildings, parks, theater and sports center
- Rebuild burnt buildings

Concerning tourists:

- Tourist place with a lot of recreational facilities
- Ideal place for tourism and agriculture
- Mountain tourism, skiing, ski-lifts...
- The most preferred center of the world for foreign tourists

Concerning more special things:

- A place with good municipal services and a representative center
- Clean place with swimming pools, national parks, factories, high buildings, discotheques, mountain roads, youth centers...
- Factories
- Sports center, cinema...038s-badminton
- Ski center
- More places for night life, discotheque, swimming pools, library...
- Good infrastructure, food industry...
- Facilities for all generations
- Library
- Zoo
- Hydro electric power plants

Overall people would like to be Junik:

- A place like other cities of Kosova, or in the world.....
- A tourist place with an urban plan, developed agriculture, small businesses and a sustainable economy
- Developed economy

Vëzhgime - Idetë: Ngjarjet e përbashkëta - Largimi i mbeturinave

Duke e marrë parasysh të ardhmen e Junikut, dhe posaçërisht të ardhmen e afërt, për popullatën e komunës do të ishte shumë ndihmuese nëse të gjithë banorët do të punonin së bashku për ta përmirësuar mjedisin e tyre. Pra këto aksione do të mund të shpallen si ngjarje të përbashkëta dhe do të ishin shumë të dobishme.

- të shpallet një ditë si „ngjarje e largimit të bërllotut“ të gjithë njerëzit në aksion të përbashkët do të largojnë mbeturinat nga përrojet, nga rrugët dhe pjesët e gjelbëruara dhe më vonë të festojnë këtë ngjarje së bashku.

Observation - Ideas: Common Events - House Painting

Another opportunity for a combined effort could be the plastering and painting of one of the unfinished houses in the center of Junik. Another way to state that kind of example would be to declare the day as painting day and some of the house owners finish their houses on that day and give a good example for the others.

- declare one day as a „house painting day“ in the evening all should celebrate together and look at the finished houses and the improvements for Junik

Informata gjenerale

Plotësuar nga: **Genc Gafurri**
 Data (dd mm vvvv): **07.05.07**

Lokacioni Kodi

Komuna: **Junik**
 Fshati: **Junik**
 Lagjia: **Bajraktari**
 Numri i parcelës: **1262-0**
 Kodi i objektit: **1262-0_A**

Tiparet kryesore të Kullave Kodi

Emri: **Kulla e Faik Llollunit**
 Koha e ndërtimit: **Rreth 200 vite e vjetër**
 Shfrytëzimi i tanishëm (funksioni): **Banim**

Tipologjia Kodi **Niveli i dëmtimit** Kodi

shpirti	me dru	☐	WO	☐	Pa	☒	DN
	me gur	☒	ST	☐	I ulët	☐	DL
shpirti & funksion	të kombinuar	☐	CO	☐	I mesëm	☐	DM
	del jashtë murit rrethues	☒	OUT	☐	I lartë	☐	DH
shpirti	nuk del jashtë murit rrethues	☐	IN	☐	I shkatërruar	☐	DD
	pa shkallë të jashtme	☐	NOS	☐			
shpirti	injë shkallë e jashtme	☒	SOS	Note: Varietëti prej nivellit të dëmtimit të kullës, disa prej informatave në këtë tabelë mund të mos plotësohen			
	2 shkallë të jashtme	☐	TOS				

Vlerat e Atributeve Kodi **Sugjerimet e trajtimit** Kodi

kulturore	Identiteti	☒	IDE	Ruatje	☐	PRO
	Artistike	☐	ART	Mrotje	☐	PRE
	Teknike	☐	TEC	Konservim	☐	CNV
	Rrallësia	☐	RAR	Konsolidim	☐	CND
sociale	Komuniteti	☐	COM	Restaurim	☐	RES
	Edukative	☐	EDU	Rekonstruim	☐	REC
	Politike	☐	POL	Anastiloza	☐	ANA
	Funksionale	☐	FUN	Shënim: Atributet e vlerave të veçanta të objektit mund të kërkojnë një apo më shumë trajtime		
ekonomike	Ekonomike	☐	ECO			

Objektet shtesë në parcelë

Pozilomi:
 Koshi:
 Hambari:
 WC:

Informacionet shtesë:
 1 Shkallët e reja të jashtme janë ndërtuara me beton. Hapjet janë modifikuar dhe trajtuar me tulla/bloqe.
 2 Oborri atraktiv me poslomin e vjetër dhe tri vreshta të vogla.

Tabelat e studimit të kullave

NR I PARCELËS: **1262-0**
 KODI I NDËRTESES: **1262-0_A**

Mills survey cards

General Information

Filled in by: **Bardha Meka, Zana Ramadani**
 Date (dd mm yyyy): **10.05.07**

Location Code

Municipality: **Junik**
 Village: **Junik**
 Neighborhood: **Gacaferrri**
 Parcel Number: **1633-1**
 Building Code: **1633-1_A**

Main Features Code

Name: **Mill of Nimon Tofaj**
 Built time: **580 years ago**
 Present Use (function): **mill**

Damage Level Code

No	☐	DN
Low	☒	DL
Medium	☐	DM
High	☐	DH
Destroyed	☐	DD

Note: Depending on the damage level of building, some of information in this card may not be filled.

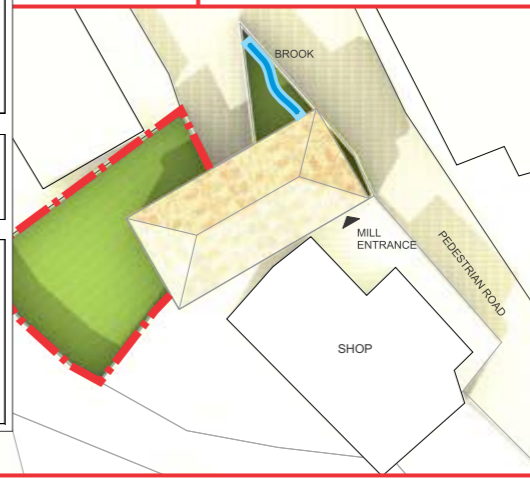
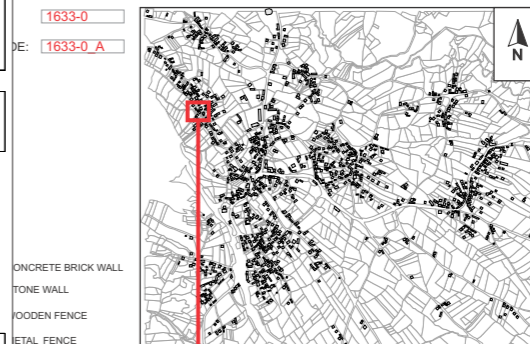
Value Attributes Code **Treatment suggestions** Code

cultural	Identity	☒	IDE	Protection	☐	PRO
	Artistic	☐	ART	Preservation	☒	PRE
	Technical	☐	TEC	Conservation	☐	CNV
	Rarity	☐	RAR	Consolidation	☐	CND
social	Community	☐	COM	Restoration	☐	RES
	Educational	☐	EDU	Reconstruction	☐	REC
	Political	☐	POL	Anastylosis	☐	ANA
economic	Functional	☒	FUN	Note: Specific value attributes of the building may require one or more treatments		
	Economic	☒	ECO			

Additional buildings on the parcel

Additional information:

- The only mill still in function.
- It was modified during the recent war and used as a hydro power plant, the only source of the electric power during that period.
- Capacity: 200 kg grist/day

PARCEL NO.: **1633-0**
 BUILDING CODE: **1633-0_A**

Vëzhgime - Punëtorja e nxjerrjes së ideve

Faza e parë e projektit të „Plani i zhvillimit urban dhe konservimi i zonës urbane për zonën kadastrale të Junikut dhe për zonën kadastrale të Jasiqit dhe Gjocajt“ është kryer dhe rezultatet janë dokumentuar në këtë broshurë.

Por këshillohet të rishikohen rezultatet e para dhe të vendoset në një punëtori të përbashkët me të gjithë zyrtarët e rëndësishëm dhe përgjegjës çka do të bëhet në fazën e ardhshme, e cila do të zë vend së shpejti.

Po ashtu duhet të bëhet një punëtori rreth vizionimit për Junik në të ardhmen e afërt dhe të largët, siç është përmendur në fillim.

- Punëtorja e vizionimit së bashku me UN-Habitat-in, CHwB-në, njerëzit kyç dhe OJQ-të e regionit.

Kjo punëtori ka për qëllim vizionimin e zhvillimeve të ardhme të Junikut nga shoqëria civile dhe planerët profesional. Kjo punëtori e vizionimit poashtu do të ofrojë mundësinë e diskutimit të çështjeve të gjendjes së tanishme të planifikimit të aktiviteteve dhe aktivitetet e ardhshme që çojnë kah plani i zhvillimit i komunës dhe plani i zhvillimit urban.

Observation - Brainstorming Workshop

The first phase of the project of „Urban Development Plan and Conservation of Urban Zone for Cadastral Zone of Junik and Cadastral Zone of Jasiq and Gjocaj“ is finished and the results are documented in this brochure.

But it will be advised to review these first results and decide in a workshop together with all important responsible officials what should be done in the next phase, which should take place soon.

There should also be a workshop about the visions for Junik in the near and the further future, as mentioned in the beginning.

- Visioning Workshop together with UN Habitat, CHwB, Stakeholders and NGOs of the region.

This Workshop will aim at visioning the future developments of Junik from Civil Society and professional planners. This Vision Workshop will also offer an opportunity to discuss the issues of current state of the planning activities and future activities leading to the Municipal Development Plan and Urban Development Plan.

2007
DOKUMENTI I INTEGRUAR I VIZIONIMIT PËR JUNIK
INTEGRATED DOCUMENT OF VISIONING FOR JUNIK

LISTA E PJESËMARRËSVE / PARTICIPANTS LIST

Shkodran Gaxherri - Ing. Bujqësis, Pilot Njësia Komunale Junik / agricultural eng., Municipal Pilot Unit Junik
Xhavit Velijaj - Ing. Makinerisë., Pilot Njësia Komunale Junik / mechanical eng., Municipal Pilot Unit Junik
Ajshe Qorraj - Arkitekte, Këshilli i eksperteve Kuvendi Komunal Deçan / arch., Experts Council, Municipal Assembly Deçan
Hyse Dinaj - Arkitekt, Këshilli i eksperteve Kuvendi Komunal Deçan / arch., Experts Council, Municipal Assembly Deçan
Brahim Krasniqi - Arsimitar, Shkolla filore, Junik / teacher, Elementary school, Junik
Zenun Shala - Ing. Përfaqësues i biznesit / representing business
Adem Lushaj - Arsimitar, OJQ "Shoqata e intelektualëve" / teacher, NGO "Intellectuals Association"
Artan Krasniqi - student OJQ-"Vizioni shekulli 21" / student, "Vision 21-st century"
Florie Shehu - Gjeodet, Përfaqësues i komunitetit / geodet, representing the community
Suzana Krasniqi - Juriste, Përfaqësues i komunitetit / jurist, representing the community
Avdyl Hoxha - Mr. i Historisë, Instituti i Mbrojtjes së Monumenteve Pejë / historian, Institute for Protection of Monuments Peja,
Fadil Alia - Turizem, Përfaqësues i turizmit / tourism, representing the tourism business
Skender Avdyli - Ing. Ndërtimtaris, Përfaqësues i Komunitetit / constr. eng., representing the community
Beqir Berisha - Arkitekt, Përfaqësues biznesi / arch., representing business interests

Bekim Dobra - ing. Makinerisë, Kuvendi Komunal Deçan / mechanical. eng., Municipal Assembly Deçan
Faik Tofaj - ing. Makinerisë, Kuvendi Komunal Deçan / mechanical. eng., Municipal Assembly Deçan
Meral Hallaçi - arkitekte "Urban Plus" / arch., Urban Plus
Jehona Valla - arkitekte, "Plani për Ruajtje dhe Zhvillim i Junikut" / arch., "Junik Preservation and Development Plan"
Genc Gafurri - arkitekt "Plani për Ruajtje dhe Zhvillim i Junikut" / arch., "Junik Preservation and Development Plan"
Edon Mullafetahu - arkitekt, "Plani për Ruajtje dhe Zhvillim i Junikut" / arch., "Junik Preservation and Development Plan"
Zana Ramadani - arkitekte, "Plani për Ruajtje dhe Zhvillim i Junikut" / arch., "Junik Preservation and Development Plan"
Agron Sallova - planer urban, UN-Habitat (Peja) / urban planner, UN-Habitat (Peja)
Ramush Hajdari - planer urban, UN-Habitat (Gjakova) / urban planner, UN-Habitat (Gjakova)
Enes Toska - arkitekt, CHwB (organizator) / arch., CHwB (organizer)
Jeta Limani - arkitekte, CHwB (organizator) / arch., CHwB (organizer)
Nol Binakaj - arkitekt, CHwB (organizator) / arch., CHwB (organizer)
Frank D'hondt - planer urban, UN-Habitat (organizator) / urban planner, UN-Habitat (organizer)
Arijeta Himaduna - ekonomiste, UN-Habitat (organizator) / economist, UN-Habitat (organizer)
Rudina Qerimi - arkitekte, UN-Habitat (organizator) / arch., UN-Habitat (organizer)

DOKUMENTI I INTEGRUAR I VIZIONIT

Dokumenti i Përbashkët i Vizionit është miratuar pas një debati të thellë në mes të pjesëmarrësve nga Këshilli Joformal i Shoqërisë Civile dhe përfaqësuesve të Kuvendit Komunal. Në këtë dokument janë të përmbledhura shënimet dhe konkludimet e ndryshme të krijuara gjatë punëtorisë, të cilat më 13 nëntor 2007 janë prezantuar publikisht në Kullën e Ramë Zyberit në Junik.

Procesi i Punëtorisë së Vizionimit parasheh përfshirjen dhe angazhimin e të gjithë palëve të interesit të komunës, duke i mbledhur ata në një hapësirë të përbashkët me kushte, informata dhe mjete të nevojshme për të zhvilluar analiza të ndryshme. Me fjalë të tjera, kjo nënkupton ngritjen e kapaciteteve për t'iu mundësuar palëve të interesit të arrijnë një vizion të gjërë si dhe të përcaktohen principet, qëllimet dhe prioritetet strategjike të zhvillimit.

Arsyeja e këtij koncepti është fakti që ata e njohin më së miri vendin ku jetojnë dhe veprojnë, prandaj edhe janë në gatishmëri për dhënien e ideve. Kjo njohuri shfrytëzohet si pikë startuese për stuhi mendimesh (brainstorming) si dhe për identifikimin dhe përzgjedhjen e temave kryesore për diskutim, e përcjellur pastaj me ushtrimin e SWOT analizës. Qëllimi i ushtrimit është që palët e interesit të dalin me deklaratën e vizionit për zhvillim dhe pastaj duke e shfrytëzuar atë, të bëjnë përzgjedhjen e objektivave kryesore dhe proriteteve strategjike për intervenim. Në fazën përcjellëse është dashur që këto objektiva të vizualizohen duke bërë të mundur që palët e interesit të shprehin idetë dhe dëshirat e tyre hapësirore për komunën e Junikut.

Përveç kësaj, qëllimi i punëtorisë ishte angazhimi dhe krijimi i mundësisë që shoqëria civile, komuniteti i biznesit, sektori publik, qytetarët dhe tjerët të punojnë së bashku dhe të jenë aktiv në proceset vendim-marrëse. Duke aplikuar metodën e Multivizionimit mundësohet një hulumtim shumë kreativ për të gjitha idetë e mundshme. Kjo qasje lejon vizione të ndryshme nga ana e palëve të interesit dhe tentohet që në mënyrë të hapur të diskutohen të gjitha pikat e përbashkëta dhe ato konfliktuoze të vizioneve dhe ideve të elaboruara.

Metodologjia e aplikuar gjatë Punëtorisë së Vizionimit ka përfshirë sesionet e tregimit të storieve, sesionet e trajnimit, grupet punuese paralele, diskutimet plenare, sesionet e shkëmbimit të përvojave, aktivitetet shoqërore dhe prezantimet.

Punëtorja ka kaluar në disa faza të caktuara si:

- vizuelizimi i hartës së memories,
- SWOT analiza,
- caktimi i objektivave të grupeve,
- vizuelizimi i vizionit përmes vizatimit të hartave në përpjesë më të gjërë në nivel komunal dhe përpjesë më të ngushtë duke përfshirë vetëm zonën urbane, dhe
- përpilimi i deklaratës së përbashkët të vizionit, e përcjellur me moton dhe llogon finale.

JOINT VISION DOCUMENT

Joint vision document was adopted after a profound debate between participants of the Informal Council of Civil Society and representatives of the Municipal Assembly. This document summarized the variety of notes and conclusions generated during the workshop, which on November 13, 2007 were publicly presented at the Kulla of Ramë Zyberi in Junik.

Visioning Process Workshop provides inclusion and engagement of all stakeholders of the municipality, assembling them in a common area with required terms, information and tools in developing various analyses. In other words, this means the capacity in enabling stakeholders to reach a broader vision and setting out principles, goals and strategic priorities of development.

Motive of such concept is the fact that they are more familiar with the place they live in and work, and therefore are available in providing ideas. This information is used as a starting point for brainstorming and for identifying and selecting key topics for discussion, followed then by applying a SWOT analysis. The purpose of the exercise was that stakeholders come out with vision statement for development and then, by employing it, make the selection of key goals and strategic priorities for intervention. These goals had to be visualised during the follow-up phase in enabling stakeholders to utter their spatial ideas and requests for Junik municipality.

In addition, the purpose of the workshop was the engagement and creating opportunities for civil society, business community, the public sector, citizens and others to work closely and be involved in decision-making processes. By applying the Multivisioning method facilitate a more creative research on all possible suggestions. This approach allows different visions of the stakeholders and attempted to openly discuss the all common and conflicting points of the visions and developed ideas.

The methodology applied during the Visioning Workshop included storytelling sessions, training sessions, twin working groups, plenary discussions, experience-sharing sessions, social activities and presentations.

This workshop had elapsed through several stages such:

- Visualisation of the memory map,
- SWOT analysis,
- setting of groups' targets
- visualization of vision through drawing up maps in wider and narrower proportion in municipal level including only urban area, and
- drafting of the joint vision statement followed with the ultimate motto and logo.

OBJEKTIVAT E PUNËTORISË SË VIZIONIMIT JANË:

- Krijimi i mundësisë që shoqëria civile, komuniteti i biznesit dhe tjerët të përfshihen në planifikimin hapësiror dhe shoqëror me qëllim të përmirësimit të kushteve të jetës.
- Përforcimi i dialogut dhe bashkëpunimit të shoqërisë civile dhe komunitetit të biznesit me autoritetet lokale.
- Ngritja e vetëdijes së shoqërisë civile, komunitetit të biznesit, qytetarëve dhe të tjerëve për të drejtën e pronësisë ndaj Planit Zhvillimor Komunal dhe Planit Zhvillimor Urban.

Punëtorja është zhvilluar me ndarjen e pjesëmarrësve në 4 grupe punuese të cilët kanë punuar në tema të ndryshme:

- Grupi 1: Niveli rajonal
- Grupi 2: Zona urbane dhe e lagjeve
- Grupi 3: Zhvillimi turizmit dhe rekreimit
- Grupi 4: Mbrojtja e trashëgimisë natyrore dhe kulturore

OBJECTIVES OF THE VISIONING WORKSHOP ARE:

- Crafting the opportunities for engagement of civil society, business community and others in spatial and social planning in order to improve living conditions.
- Strengthening information flow and cooperation between civil society and business community with local authorities.
- Raising awareness of civil society, business community, citizens and others for the right of ownership of the Municipal Development Plan and Urban Development Plan.

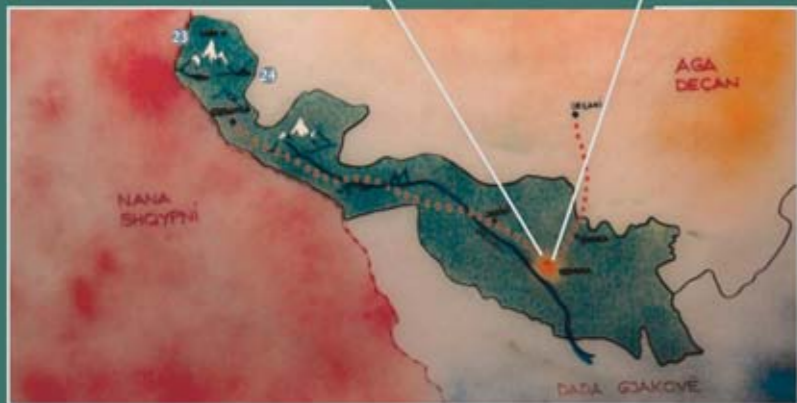
The workshop was developed with the division of participants into 4 working groups who have worked on various topics:

- Group 1: Regional level
- Group 2: Urban and suburb areas
- Group 3: Tourism and recreation development
- Group 4: Protection of cultural and natural heritage

HARTA E NOSTALGJISË

Nostalgia map of **JUNIK**

HARTA E NOSTALGJISË

Punëtorja ka filluar me vizuelizimin e hartës së nostalgjisë për Junikun. Pjesëmarrësit është dashur që për një kohë të caktuar të mendojnë për një vend, ngjarje apo përvojë e cila iu ka lënë përshtypje në lidhje me Junikun. Procesi ka vazhduar duke ngjitur nga një fletë në hartë në vendin ku ajo ngjarje ka ndodhur e përcjellur me një përshkrim të shkurtër pse janë zgjedhur ato vende, ngjarje apo përvoja. Grupet e pjesëmarrësve institucionalë dhe të shoqërisë civile të Junikut shumë shpejt u përfshinë në valën e nostalgjisë dhe si rezultat, u përmendën hapësirat e ndryshme publike, objektet e trashëgimisë kulturore, burimet natyrore, hapësirat e gjelbëra...

Disa nga vendet/ngjarjet e përmendura janë:

1. Gradina e Vjetër	15. Blini në qendër të Junikut
2. Lumi Erenik	16. Kuvendi i Junikut më 1912
3. Moronica	17. Tregovishtja e vjetër
4. Pamja nga fshati Gjocaj	18. Kroni i qendrës
5. Vajavica	19. Boks meçi Luan Krasniqi
6. Rruga Deçan/Shkozë/Qendër/
Jasiq/Gjeravicë	20. Notimi në Erenik
7. Mulliri i Nimon Tofajt	21. Pirja e ujit të freskët nga Ereniku
8. Kulla e Nezir Pepshit	22. Rruga e vjetër Via Egnatia
9. Kulla e Brahim Sadikut	23. Maja e Gjeravicës (2654m)
10. Kulla e Ramë Zyberit	24. Liqenet e Gjeravicës
11. Kulla e Nurë Shalës
(takimi me Holbrukun)	
12. Kulla e Malokut	
13. Ish-Fabrika e tekstit	
14. Kinemaja dhe Qendra kulturore	

MEMORY MAP

The workshop began with visualization of the memory map of Junik. In a given period of time the participants had to contemplate a place, event or experience they were impressed with in Junik. The process continued with pinning up the place of the event in the map with a sheet of paper followed with a brief description of why those sites, events and experiences were selected. Groups of institutional and civil society's participants of Junik soon became overwhelmed from the wave of reminiscence resulting citing different public spaces, cultural heritage sites, natural resources, green areas, etc.

Some of the sites/events mentioned:

1. Gradina e Vjetër (Old Gradina)	15. Lime-tree in the center of Junik
2. Erenik River	16. Kuvendi i Junikut of 1912
3. Moronica	17. Old Tregovishtja
4. View to Gjocaj village	18. Fountain in the center
5. Vajavica (wool pressing)	19. Box match of Luan Krasniqi
6. Deçan/Shkozë/Qendër/
Jasiq/Gjeravica Road	20. Swimming in Erenik River
7. Nimon Tofaj's Mill	21. Drinking fresh water from Erenik
8. Kulla of Nezir Pepshi	22. Ancient route Via Egnatia
9. Kulla of Brahim Sadiku	23. Gjeravica Peak (2654 m)
10. Kulla of Ramë Zyberi	24. Gjeravica Lakes
11. Kulla of Nurë Shala
(meeting with Holbrooke)	
12. Kulla of Maloku	
13. Former textile factory	
14. The cinema and Culture centre	

GRUPI 1 NIVELI RAJONAL

MOJO Junik, trip unik...Gjykoni vet!

VISIONI

Juniku, park etnografik në kopshin e Kosovës, pjesë e thesarit rajonal të trashëgimisë. Si model i zhvillimit të qëndrueshëm, Juniku ka vendin e vet në ofertën turistike rajonale, i lidhur mirë me korridorët rrugore dhe ajrore.

S - Përpjesëtim

- Pozita e vëllimeve gjeografike
- Karakteristikat natyrore dhe kulturore
- Pjesë e thesarit natyror dhe historik në regjion
- E kypur në rrugë magjistrale, me lidhje tejkufitare
- Rrjeti hidrografik

W - Dobësi

- Mungesa e vëmendjes për Junikun në krahasin me vendet në regjion
- Bujsheli i vogël komunal 620.000€, 12.500 banorë - 52.42€/banor
- Degradimi i pyjeve dhe degradimi i zhvorenë
- Migrimi-punësimi-edukimi në distancë

D - Mundësi

- Shpallja e vendbanimit si zonë e mbrojtur
- Juniku - park etnografik brenda kopshit të Kosovës
- Zhvillimi i turizmit bazuar në zhvillim të qëndrueshëm
- Vendejtësimi për bujqësi dhe industri të drurit dhe avansimi i tyre
- Krijimi i vendeve të reja të punës

T - Kërkesimet

- Degradimi i mëtejshëm i resurseve natyrore dhe kulturore
- Braktitja e vendit nga rinia
- Mosdefiniimi i Statusit të PNJK-së

GRUPI 1 NIVELI RAJONAL

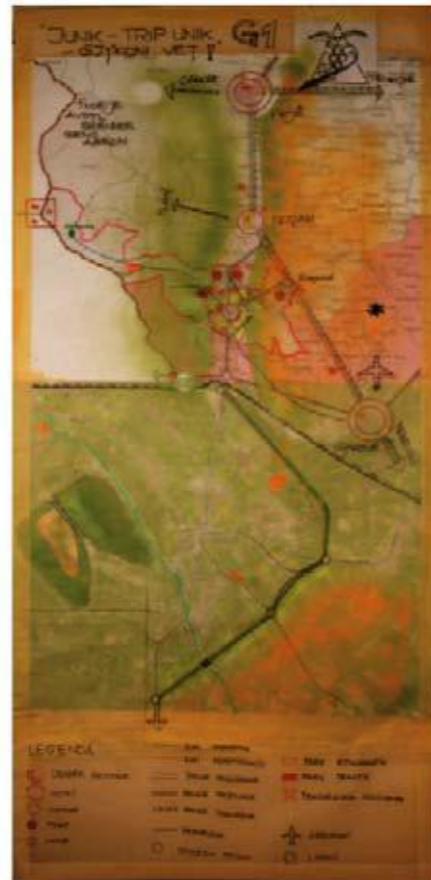
OBJEKTIVAT – PARIMET

- Park etnografik
 - Rezervimi i hapësirës (A.Sh. 3-5 v.)
 - Parku etnografik si zonë e bashkëpunimit me nivelin qendror (A.Sh. 1-3 v.)
 - Rindërtimi i ndërësive në hapësirën e prapësuar (A.Sh. 1 v.)
 - Ndërtimi dhe zhvillimi i Parkut etnografik në bashkëpunim me komunitetin (A.Sh. 1-3 v.)
 - Sigurimi i shërbimeve të shpejta mjekësore dhe transportit publik që të bëjë Junikun më tërheqës (A.M. >10 v.)
- Thesar rajonal
 - Juniku - zonë e mbrojtur si pjesë e trashëgimisë së Kosovës (A.Sh. 3-5 v.)
 - Përmirësimi i banorëve në hapësirën e planëve për Parkun Nacional "Gjykoni vet!" (A.Sh. 3-5 v.)
 - Mulumtimi dhe rigritja e kapaciteteve për mulumtimin e lokaliteteve arkeologjike (A.M. >10 v.)
 - Vendejta nën mbrojtjen e UNESCO-s (A.O. 10 v.)
- Zhvillimi i qëndrueshëm
 - Aplikimi i materialeve vendore për ndërtim (A.Sh. 3-5 v.)
 - Krijja e vetëdijës në nivelin qendror për implementimin optimal të politikave nacionale (A.Sh. 3-5 v.)
 - Energjetika e bazuar në burime të ripërtueshme (A.O. >20 v.)
 - Dendëtimi i zonës urbane dhe kontrasti i rrugës së vendbanimeve (A.Sh. 3-5 v.)
- Oferta turistike rajonale
 - Juniku - ndërtimi i rrugës për vizitorë (A.Sh. 5 v.)
 - Edukimi i rinisë me njëqind për traditën dhe kulturën (A.Sh. 5 v.)
 - Lidhja e shpejtë kulturore me Beqirun Curri (A.M. 10 v.)
 - Iniciimi i themelimit të regjionit për zhvillim turistik të Brokshit të Dukagjinit (A.Sh. 5 v.)
- Pjesëmarrja dhe bazaia

Arbiteri e grupit 1

GRUPI 1 NIVELI RAJONAL

Grupi 1: Tërheqjen e kopshinës

GRUPI 2 ZONA URBANE DHE E LAGJEVE

MOJO Rruajtja e së kaluarës, energjia e sotmes, vizioni i së ardhmes.

VEDONI

Juniku, zonë urbane në afërsim të zhvillimit ekonomik social dhe shoqëror. Zonat e lagjeve të shtrira në kuadër të zonës urbane. Shfrytëzimi i pasurive natyrore dhe kulturore për zhvillimin e ardhshëm të qytetit si vend turistik dhe si vend ekonomikisht i qëndrueshëm.

S - Përpjesëtim

- Dendësia e ndërimit
- Qasje më e lehtë në shërbime dhe infrastrukturë
- Shfrytëzimi racional i tokës
- Organizimi më i lehtë i qytetarëve
- Lokacioni i njohur për trashëgimi kulturore

W - Dobësi

- Mungesa e hapësirave për ndërtim
- Mungesa e zhvillimit ekonomik dhe mirëqenies sociale
- Infrastruktura e dobët
- Mungesa e planëve dhe projekteve
- Ndërtimi i pa planifikuar
- Mungesa e investimeve në trashëgimi kulturore

D - Mundësi

- Hartimi i planëve dhe projekteve
- Përmirësimi i infrastrukturës
- Ngritja e mirëqenies sociale-punësimi
- Rikthetja nga nivelet më të larta

T - Kërkesimet

- Mungesa e fondëve financiare
- Mungesa e tokës bujqësore
- Degradimi i ambientit
- Shkatërimi i trashëgimisë kulturore

GRUPI 2 ZONA URBANE DHE E LAGJEVE

OBJEKTIVAT

- Zhvillimi i infrastrukturës (A.M.)
- Avansimi i zonave të banimit (A.M.)
- Mbrojtja e ambientit (A.Sh.)
- Përmirësimi i shërbimeve publike – stacioni i autobusëve (A.Sh.)
- Shfrytëzimi i hapësirës (A.M.)
- Zhvillimi i bujqësisë dhe blegëtorisë (A.Sh.)
- Zhvillimi i orësimit, kulturës dhe sportit (A.Sh.)

KONKLUZAT

- Shqyrtimi i vendosjes, kapacitetit dhe funksionimit të qendrës së mjekësisë familjare.
- Shqyrtimi i nevojës së ndërtimit të një qendre të re të shëndetësisë (sanatorium apo qendër shëruese).
- Vendejta e lokacionit të tregut të gjelbër.
- Thelësimi i zonave të gjelbra brenda zonës së banimit.
- Shqyrtimi i vendosjes së stacionit të autobusëve.
- Vendejta e qendrës administrative.
- Shqyrtimi i lokacionit të varrezave.
- Shqyrtimi për ngushtësinë e kufirit të zonave të banimit dhe kufirit të zonës urbane.
- Shqyrtimi i sipërfaqeve për lagje të reja në drejtim të Rogoqejt dhe caktimi i etazhitetit.
- Caktimi i etazhitetit të lejuar në qendër të qytetit.
- Shqyrtimi i nevojës për rrugën e re tranzitore (by-pass).

Arbiteri e grupit 2

GRUPI 2 ZONA URBANE DHE E LAGJEVE

Grupi 2: Vëllim i shërbimeve

GRUPI 3 ZHVILLIMI I TURIZMIT DHE REKREIMIT

NOTO Duke mbrojtur vlerat tona, respektojmë të kaluarën dhe trasojmë të ardhmen.

VISIONI Juniku, T ri administrativisht por i vjetër historikisht, modul i një formule moderne me frymën ndërlidhëse në kuptimin hapësiror e rrethor. Juniku i së sotmes me bukuri të fjetura natyrore, Juniku i së nesërmes me turizëm të zhvilluar - votër mikpritjeje për vizitorë dhe vend i begot për investitorë.

V - Përparësitë

- Pozita gjeografike
• Alpet Shqiptare
• Klima
• Lumenjtë dhe pyjet
• Interesimi i madh për zhvillimin e turizmit

W - Dobësitë

- Mungesa e planit zhvillimor urban
• Ndarjetme ilegale
• Mungesa e titullarit

Q - Mundësitë

- Zhvillimi i bujqësisë
• Zhvillimi i turizmit
• Ndarjetdhje me shtetes fqinje
• Parku nacional dhe etnografik

T - Kërkesimet

- Mungesa e planit zhvillimor urban
• Masinvestimet ne turizëm
• Masdefinimi i titullarit te pronave
• Ndojta e ambiente

GRUPI 3 ZHVILLIMI I TURIZMIT DHE REKREIMIT

OBJEKTIVI

- Rregullimi i infrastrukturës rugore
• Zhvillimi i turizmit dimëror dhe veror
• Shfrytëzimi i lumit Erenik dhe pasurive tjera natyrore
• Turizmi tranzitor
• Gjyeta
• Ndërtimi i fshatit olimpike-Zhorre
• Eko-turizmi
• Bashkëpunimi ndërrajonal

Arhitekti e grupit 3

Prefekturore - grupi 3 dhe prezantimi finalit rezultativ te arhitekt.

GRUPI 3 ZHVILLIMI I TURIZMIT DHE REKREIMIT

Grup 3: Niveli i urbanizimit

GRUPI 4 MBROJTJA E TRASHËGIMISE NATYRORE DHE KULTURORE

NOTO Juniku, votër e mikpritjes...

VISIONI Juniku do të jetë komunë me mekanizma efikas mbrojtës të trashëgimisë natyrore dhe kulturore, duke ofruar mundësi të qasjes në të gjitha vlerat kapitale të citat i posedon kjo komunë.

S - Përparësitë

- Lumi Erenik
• Gjeravica
• Moronica
• Pasuritë pyjore, kullasat e mjetsheshme
• Guri gjelqeror
• Kushte të favorshme për pamitimi, sipërfaqer me gjištenja
• Kullat
• Mullinjët

W - Dobësitë

- Ngushtimi i shtetit të lumit Erenik
• Mungesa e infrastrukturës përcjellëse
• AKM - mungesa e titullarit (Moronica)
• Eksploatimi jo racional i pasurive
• Mungesa e investimeve
• Zvogëlimi i numrit të bagëtiave
• Mungesa e investimeve në restaurim dhe modernizimi i komunës për mirëmbajtje

Q - Mundësitë

- Shfrytëzimi i ujit te lumit Erenik për pije dhe ujëte
• Ngritja e hidrocentraleve të vogla
• Zhvillimi i turizmit, alpinizmit dhe zhvillimi i industrisë
• Ngritja e pamistëve intensivë
• Identifikimi i trashëgimisë kulturore
• Restaurimi i kullave

T - Kërkesimet

- Vëshimet
• Përja ilegale e pyjeve
• Paragjio e sëmurdjeve të ndryshme
• Shkolërimi i objekteve të trashëgimisë kulturore

GRUPI 4 MBROJTJA E TRASHËGIMISE NATYRORE DHE KULTURORE

OBJEKTIVI

- Mbrojtja e vlerave të trashëgimisë kulturore
• Mbrojtja e shtetit te lumit Erenik dhe zonës përreth
• Mbrojtja nga eksploatimi i agër i pyjeve
• Mbrojtja e resurseve natyrore
• Mbrojtja e forës dhe faunës
• Mbrojtja e bujqësisë autoktone
• Mbrojtja e parkut nacional
• Mbrojtja e zonave me interes për turizëm

Arhitekti e grupit 4

Prefekturore - grupi 4 dhe prezantimi finalit rezultativ te arhitekt.

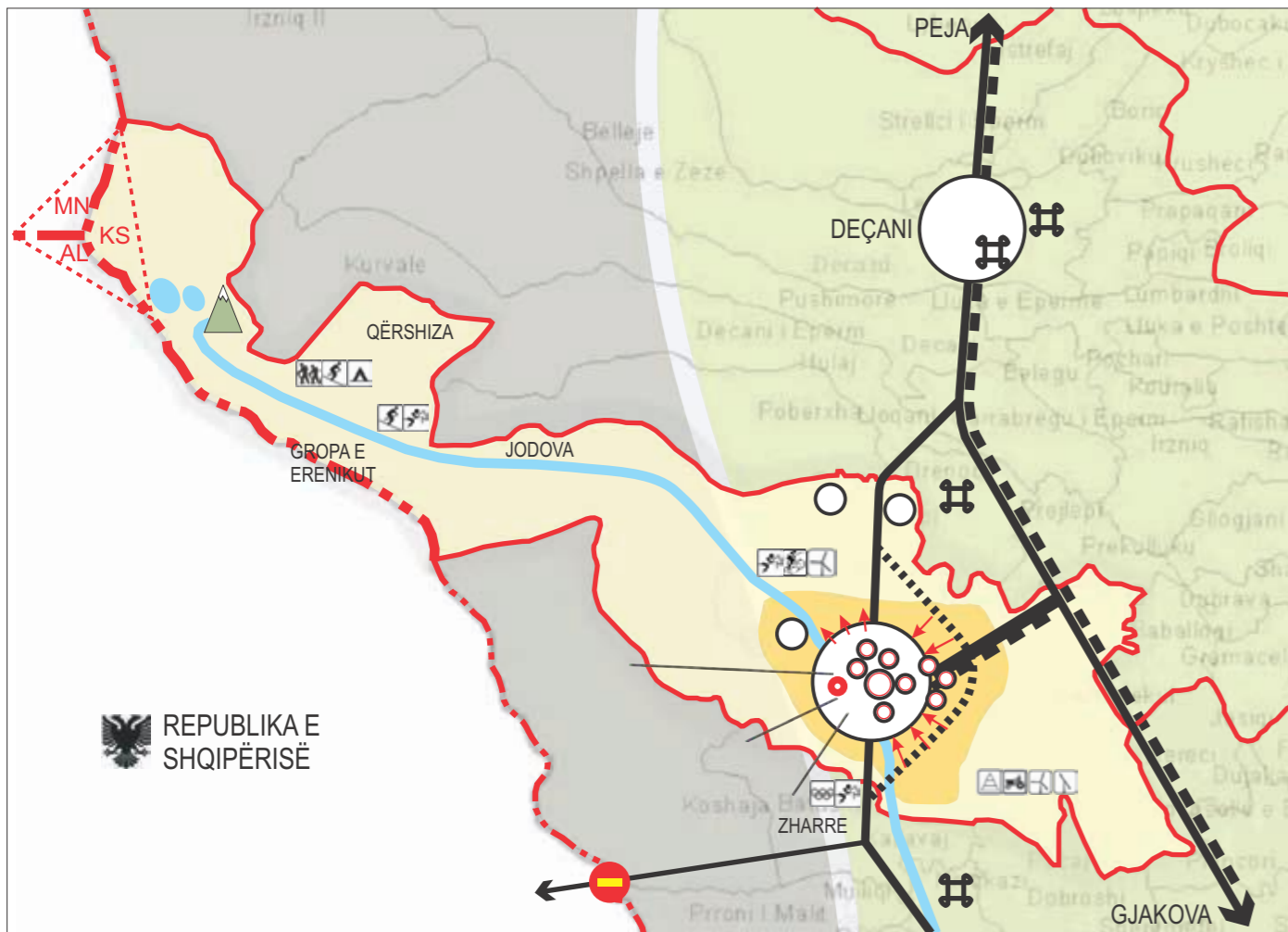
GRUPI 4 MBROJTJA E TRASHËGIMISE NATYRORE DHE KULTURORE

Grup 4: Niveli i urbanizimit

DOKUMENTI I INTEGRUAR I VIZIONIMIT PËR JUNIK

HARTA E INTEGRUAR E VIZIONIMIT PËR KOMUNËN E JUNIKUT

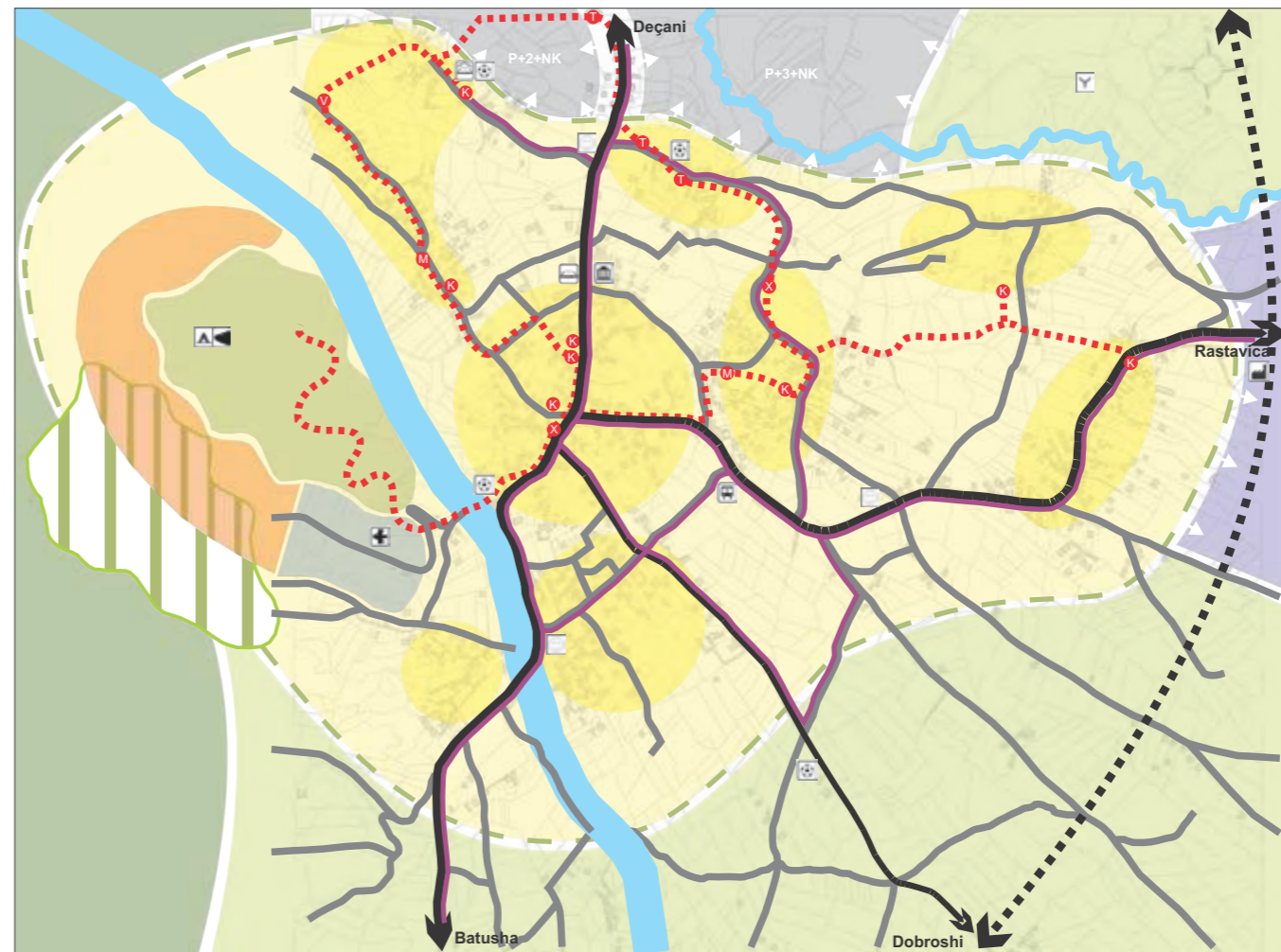
LEGJENDA

- KUFI SHTETËTOR
- KUFI KOMUNAL
- KALIM KUFITAR
- RRUGË MAGJISTRALE
- RRUGË RAJONALE
- RRUGË TRANZITORE
- HEKURUDHA
- LUMI
- LIQENET E GJARAVICËS
- TOKA BUJQËSORE
- PYJET (PARKU NACIONAL)
- ZONA E DYTË MBROJTËSE (PARKU ETNOGRAFIK)
- LIDHJA PARKU ETNOGRAFIK - PARKU NACIONAL
- QYTEZË
- FSHAT
- LAGJE
- PARK TEMATIK
- DREJTIMI I ZGJËRIMIT
- TRASHËGIMIA KULTURORE

- KAMPING
- FSHATI OLIMPIK
- BUJQËSI
- ENERJIA E RIPËTRISHMË
- KALËRIM
- SKIJIM
- BJESHKATARI
- EKOTURIZËM

DOKUMENTI I INTEGRUAR I VIZIONIMIT PËR JUNIK

HARTA E INTEGRUAR E VIZIONIMIT PËR ZONËN URBANË TË JUNIKUT

LEGJENDA

- RRUGË RAJONALE
- RRUGË TRANZITORE
- RRUGË LOKALE
- LINJA - AUTOBUSË LOKALË
- LUMI ERENIK
- JAZET Kryesore
- TOKA BUJQËSORE
- TOKA KODRINORE
- PARKU - MORONICA
- ZGJËRIMI I PARKUT - PARKU TEMATIK (MUSHKËRITË E JUNIKUT)
- ZONA E PARË MBROJTËSE
- ZONA E DYTË MBROJTËSE (PARKU ETNOGRAFIK)
- ZONA E BANIMIT
- ZONA INDUSTRIALE
- QENDRA SHËNDETËSORE
- HOTELERIA DHE TURIZMI
- SHTEGU TURISTIK I TRASHËGIMISË

- KULLË
- MULLI
- XHAMI
- TEQE
- SHKOLLË FILLORE
- SHKOLLË E MESME
- FUSHËLOJË E HAPUR
- QENDËR SPORTIVE
- SPITAL
- KAMPING
- KOPSHT ZOOLOGJIK
- ÇERDHE
- STACION I AUTOBUSËVE
- QENDËR KULTURORE
- VARREZAT

Republika e Kosovës
Republika Kosovo
Republic of Kosovo
KOMUNA JUNIK
OPŠTINA JUNIK
MUNICIPALITY JUNIK

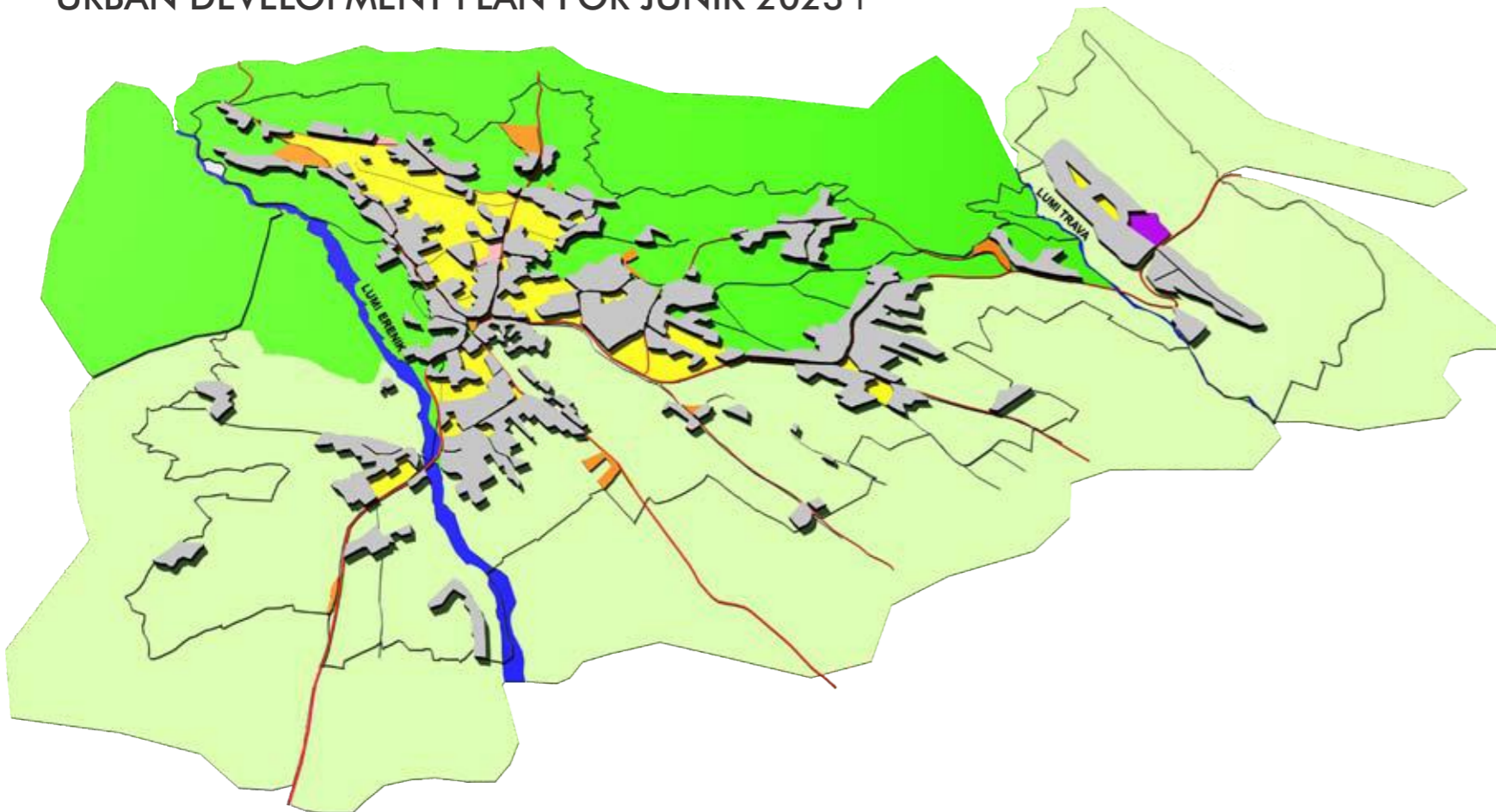
CH
WB
Cultural
Heritage without Borders
KULTURNI UTAJ GRANICE

MetroPolis
Associated, Architecture & Planning sh.p.k

2009

PLANI ZHVILLIMOR URBAN I JUNIKUT 2023+ URBAN DEVELOPMENT PLAN FOR JUNIK 2023+

EKIPI PROJEKTUES / PROJECT TEAM

Përkrahës profesional të projektit nga Komuna e Junikut/Professional assistance to the project from Junik Municipality

Tahir ISUFAJ - Kryetar i Komunës/Mayor

Shkodran GAXHERRI - Nënkyetari i Komunës/Vice-Mayor

Xhavit VELIAJ - Drejtor i Drejtoratit për Planifikim, Urbanizëm, Gjeodezi dhe Kadastër/Director of Department for Planning, Urbanism, Geodesy and Cadastre

Xhemë SHEHU - Zyrtar për Gjeodezi, Kadastër dhe Pronë/Geodesy, Cadastre and Ownership Officer

Ferdone TOFAJ - Zyrtare për Planifikim/Planning Officer

Kontraktues menagjerial/ Managerial Contractor

Trashëgimia Kulturore pa Kufij, Suedi / zyra në Kosovë/Cultural Heritage without Borders, Sweden / Kosovo office

Enes TOSKA - arkitekt, drejtues menagjerial i projektit / architect, Managerial Supervisor

Agron SALLOVA - arkitekt, konsulent profesional i projektit / architect, Professional Project Consultant

Kontraktues profesional/Professional Contractor

Metro_Polis sh.p.k – Tiranë, Shqipëri / Metro_Polis L.L.C. – Tirana, Albania

Arben URA - urbanist, Drejtues profesional i projektit / urban planner, Professional Supervisor

Universiteti Polis - Tiranë, Shqipëri / Polis University - Tirana, Albania - Konsulentët profesional të Projektit/ Professional Project Consultant

Dr. Besnik ALIAJ - planifikues urban, Konsulentët profesional të Projektit/urban planner, Professional Project Consultant

MPA Sotir DHAMO, planifikues urban, Konsulentët profesional të Projektit/urban planner, Professional Project Consultant

Ekipi projektues / Project team

Edon MULLAFETAHU - kand. arkitekt, koordinator i ekipit/ cand. architect, team coordinator

Arta XHAMBASI – arkitekte/ architect

Blerim KURTISHI - kand. arkitekt/ cand. architect

Eltion BOÇI, kand. urbanist / cand. urban planner

Klesti REÇA, kand. arkitekt/ cand. architect

Meriton BERISHA, kand. arkitekt/ cand. architect

Mimoza SYLEJMANI, arkitekte/ architect

Mirian BLLACI - kand. urbanist / cand. urban planner

Senat HALITI - kand. Arkitekt / cand. architect

Sonila SHUTINA - kand. Arkitekt / cand. architect

Idriz SHALA - GIS eksperti / GIS expert

Besnik MORINA – ekonomist / economist

Vlorë BERISHA – lingviste, lekturimi në gjuhë shqipe / linguist, text revision in Albanian language

Eljesa TOSKA – lingviste dhe përkthyes nga gjuha shqipe në atë angleze / linguist and translator from Albanian to English language

Kontribuesit profesional institucional

Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor/ Ministry of Environment and Spatial Planning

Instituti për Planifikim Hapësinor/ Spatial Planning Institute

Instituti për Mbrojtjen e Monumenteve në Pejë/ Institute for Protection of Monuments in Pec

Korporata Elektroenergjetike e Kosoves (KEK) Distrikti Pejë / Kosovo Energy Corporation (KEK) Peja / Pec District

Komisioni i pavarur për Miniera dhe Minerale/ Independent Commission for Mines and Minerals

Kompania Regjionale e Ujësjellësit “Hidrodrini” – njësia Junik/ Regional Water Company “Hidrodrini” – Junik Unit

UN-Habitat

Objektivi i Planit Zhvillimor Urban në komunën e Junikut

Ky dokument tekstual së bashku me pjesën grafike që e shoqëron janë elemente bazë përbërës, teknikë dhe ligjorë të Planit Zhvillimor Urban për Komunën e Junikut. Materiali në vijim i cili është mbështetur në Vendimin e Asamblesë Komunale të Komunës së Junikut Nr.01/06 Dt.24.06.2008 për Hartimin e Planit Zhvillimor Urban dhe përcaktimin e Kufirit të sipërfaqes në te cilën do të aplikohet ky Plan, ka këto synime kryesore:

- Mbledhjen dhe sistemimin e të dhënave të cilat paraqesin gjithë spektrin e gjendjes ekzistuese të Komunës së Junikut.
- Analizën e situatës ekzistuese mbi bazën e të dhënave, identifikimin e problemeve dhe zbulimin e shkaqeve dhe fenomeneve kryesore që ndodhin në Junik dhe që duhet të merren parasysh gjatë hartimit të Planit Zhvillimor .
- Konceptimi i përmbledhjes kryesore që do të shërbej si bazë kryesore për hartimin e Planit dhe për gjetjen e bazave kryesore mbi të cilat do të ndërtohen strategjitë e zhvillimit të Junikut
- Draftimin e propozimeve orientuese dhe dispozitave për zbatim dhe zgjidhje të problemeve më të rëndësishme dhe zhvillimin perspektiv për periudhën 15 vjeçare të parashikuar në ligj.

Strategjitë prioritare të zhvillimit hapësinor urban në Junik

Strategjitë e zhvillimit të Junikut janë mbështetur në pesë kolona të fuqishme duke respektuar perspektivën e zhvillimit bazuar mbi elementet potenciale dhe mangësitë që shfaqen në to, i mishëruar edhe në vullnetin për zhvillim të qytetarëve nëpërmjet procesit të pjesëmarrjes së tyre dhe koncentrimin të ideve dhe dëshirave në dokumentin e përbashkët të vizionimit. Më poshtë po shtjellojmë këto kolona strategjike.

1) Juniku qytezë turistike:

Sektori i turizmit është një nga më prioritarët në ekonominë e Junikut dhe interesi i shfaqur për zhvillimin e tij është në rritje. Bazuar në vlerat e evidentuara të trashëgimisë kulturore, historike dhe natyrore të shumta për turizëm në Junik dhe përreth tij, objektivi i kësaj strategjije është të promovojë mundësitë për agroturizëm, turizëm historik dhe turizëm malor. Në vija të përgjithshme nëpërmjet programeve të zhvillimit të turizmit, strategjija synon në rikthimin dhe aftësimin e vlerave turistike dhe zhvillimin e ifrastrukturës turistike dhe, nga ana tjetër, organizimin dhe ndërmarrjen e një marketingu për turizmin në Junik, në mënyrë që Juniku të përfshihet në itineraret e turizmit rajonal dhe kombëtar.

2) Mbrojtja dhe vënia në pah e vlerave të trashëgimisë natyrore dhe kulturore:

- Është e rëndësishme të përmendet këtu që plani zhvillimor duhet të marrë parasysh vlerat historike dhe natyrore të cilat mund të eksploroehen duke përdorur Junikun si qytezë bazë. Sikurse është përmendur në kapitujt e fillimit vendbanimet e vjetra, me vlera të rralla si arkitektonike ashtu edhe historike. Poashtu zonat mjaft të pasura natyrore dhe me potencial gjuetie ndodhen në afërsi të qytetit.

Objective of the Urban Development Plan in Junik Municipality

This text document including the following graphic part presents ground principles, technical and legal elements of Urban Development Plan for the Municipality of Junik. The following material which is supported by the Decision of Municipal Assembly of Junik Municipality N.01/06 date 24.06.2008, on Drafting of the Urban Development Plan and definition of the boundary area where this Plan will be applied, has the following key objectives:

- Collection and systematization of data presenting entire spectrum of the current state of Junik Municipality.
- Analyzing of the current state in reference to database, identification of problems and disclosure of causes and main phenomena taking place in Junik and to be taken into consideration while drafting the Development Plan.
- Conception of the key summary to be used as the ground basis upon drafting of the Plan and discovering of the key bases upon which the development strategies of Junik will be constructed.
- Drafting of orientation proposals and implementation provisions and resolving the most important problems and perspective development for the 15 year period foreseen by law.

Priority strategies of the urban spatial development in Junik

The development strategies of Junik are based on five powerful columns respecting the development perspective according to the potential elements and displayed deficiencies, embodied in the development willingness of citizens through the participation process and concentration of ideas and wishes in the joint visioning document. Below is shown the elaboration of these strategic columns

1) Junik tourist town:

Tourism presents a priority economic sector in Junik with increased interest shown for its development. Based on the numerous identified values of cultural, historical and natural heritage in and around Junik, the objective strategy consists on promotion of the possibilities for agrotourism, historical and mountain tourism. In general lines through tourism development programs, the target of the strategy is retrieval and functioning of the tourist values and the development of tourist infrastructure and, on the other hand, organizing and undertaking a tourism marketing in Junik, to enable incorporation in the regional and national tourism routes.

2) Protection and highlighting the natural and cultural heritage values:

- It is important to note herein that should take into account historical and natural values to be explored using Junik as a base town in the region. As mentioned above in the beginning chapters antique sites, with rare architectonic and historical values. Also very rich natural hunting zones located nearby the town.

Duke i konsideruar këto si pjesa më e vyer e vlerave ekzistuese është e rëndësishme të përgatitet një paketë me programe dhe projekte konkrete për të mbrojtur dhe amplifikuar këto vlera, që janë edhe baza edhe të turizmit historiko-kulturor, agroturistik, rekreativ natyror, malor, arkeologjik dhe lumor .

3) Dendësimi i planifikuar i qytezës dhe zhvillimi infrastrukturor:

Një ndër strategjitë prioritare të zhvillimit hapësinor për qytezën e Junikut, është edhe shfrytëzimi eficient i territorit brenda kufirit ekzistues të ndërtimit, me qëllim kompaktësimin e tij. Në këtë drejtim, përcaktimi i drejtimeve dhe zonave të mundshme të shtrirjes së qytezës, e balancuar me përcaktimin e zonave për densifikim rreth poleve historike, janë një hap i rëndësishëm drejt një zhvillimi më të koordinuar dhe më të integruar të Junikut. Zhvillimi i infrastrukturave do të mbështesë zhvillimin dhe rritjen e mëtejshme të qytezës, sipas qëllimit të strategjisë për rikonceptimin e mënyrës së menaxhimit të territorit. Përmirësimi dhe zhvillimi i vazhdueshëm i infrastrukturës fizike bazë si: rrugë, ujësjellës, kanalizime, telekomunikacion etj, do të krijojë një lidhshmëri më të mirë ndërmjet sektorëve urbanë si dhe të qytezës me sistemin ajonal dhe kombëtar.

4) Zhvillimi i aktiviteteve ekonomike:

Zhvillimi ekonomik synon fuqizimin e sektorit privat, duke i kushtuar rëndësi më të madhe zhvillimit të agrobiznesit si një nga prioritetet kryesore të ekonomisë së Junikut, bazuar në traditën, burimet dhe mundësitë ekzistuese në këtë fushë. Nisur nga këto premisa, objektivi i strategjisë është të mbështesë zhvillimin e prodhimeve bujqësore dhe zhvillimin e agrobiznesit në tërësi. Hapat për zhvillimin e agrobiznesit trajtojnë dhe synojnë në krijimin e kushteve të përshtatshme territoriale në përpunimin e produktit sa më pranë vendit të prodhimit.

5) Zhvillimi i aktiviteteve dhe shërbimeve sociale:

Qëllimi i kësaj strategjije është të pasurojë dhe zhvillojë nëpërmjet projekteve konkrete, hapësirat publike, infrastrukturën arsimore, si dhe objektet social-kulturore. Në fushën kulturorospportive, objektivi kryesor i kësaj strategjije është të shtojë mjediset dhe të promovojë aktivitetet në funksion të një jete më të pasur dhe aktive social-kulturore në qytezë.

Considering these as the most precious of existing values, it is important to prepare a package with programs and projects on protection and maintenance of these values, which are the basis of historicalcultural, agro, natural recreational, mountain, archaeological and river tourism.

3) Planned density of the town and the infrastructure development:

One of the priority strategies of spatial development for the town of Junik, is the efficient use of the territory within the existing borders of construction, with purpose of compactness. In this regard, definition of directions and possible areas of town layout, balanced with the definition of areas for density around historic poles, are an important step towards a more coordinated and integrated development of Junik. The infrastructure development will support further development and growth of the town, according to the purpose of the strategy for reconception of the management method of the territory. Continuous improvement and development of the base physical infrastructure as: road, water supply, sewerage, telecommunication etc, will create a better link between the urban sectors and the town with the regional and national system.

4) Development of economic activities:

The economic development aims at strengthening the private sector, paying a greater importance to the development of agribusiness as one of the main priorities of the economy in Junik, based on tradition, resources and existing possibilities in this area. Referring to these premises, the objective of the strategy is to support the development of agricultural production and agribusiness development in general. The development steps of agribusiness treat and aim at creation of suitable territorial conditions on processing of the product as close to the production site.

5) Development of activities and social services:

The purpose of this strategy is to enrich and develop through concrete projects, public areas, educational infrastructure, and social-cultural facilities. The main objective in the cultural and sports field is to increase environments and promote activities in view of a richer life and social-cultural active life in the town.

STRATEGJITË DHE VEPRIMET PËR ZBATIM

Strategjitë për zbatim, programet dhe hapat konkrete.

Në këtë kapitull janë paraqitur strategjitë e zhvillimit të qytezës së Junikut, duke u mbështetur në perspektivën e zhvillimit dhe në vizionin për të ardhmen. Këto strategji janë zbërthyer në objektiva konkrete, programe dhe projekte, në mënyrë që të jenë sa më të implementueshme duke u konkretizuar në një “hartë zbatimi” që i çel rrugën ndryshimit.

Juniku qytezë turistike: (STRATEGJIA E PARË)

QËLLIMI: sektori i turizmit është një nga më prioritetet në ekonominë e Junikut dhe interesi i shfaqur për zhvillimin e tij është në rritje. Bazuar në vlerat e evidentuara të trashëgimisë kulturore, historike dhe natyrore të shumta për turizëm në Junik dhe përreth tij, objektivi i kësaj strategjije është të promovojë mundësitë për agro-turizëm, turizëm historik dhe turizëm malor. Në vija të përgjithshme nëpërmjet programeve të zhvillimit të turizmit, strategjija synon në rikthimin dhe aftësimin e vlerave turistike dhe zhvillimin e infrastrukturës turistike dhe, nga ana tjetër, organizimin dhe ndërmarrjen e një marketingu për turizmin në Junik, në mënyrë që Juniku të përfshihet në itineraret e turizmit rajonal dhe kombëtar.

>Promovimi i turizmit (OBJEKTIVI)

PROGRAME

- krijimi i një strukture të specializuar për promovimin dhe zhvillimin e ofertës turistike (turizëm veror, dimëror, rural dhe historiko-kulturor).
- krijimi i sinjalistikës rrugëve, me tabela orientuese për objektet me vlera kulturore-historike dhe zonat turistike
- ngritja e Qendrës së Informacionit për Turizëm dhe Marketing në zyrat e komunës.
- përgatitja e hartave dhe guidave turistike

> Ngritja dhe përmirësimi i infrastrukturës turistike (OBJEKTIVI)

PROGRAME

- propozim i një zone rekreative në Moronicë (ecje, kamping)
- propozim i një parku rekreativ përgjatë lumit të Erenikut, ku mund të organizohen aktivitete kulturore (panaire, festivale, etj) për të promovuar traditat dhe zakonet vendase.
- zhvillimi i turizmit familjar, duke shfrytëzuar ambientet e kullave tradicionale
- propozimi i një zone rekreative buzë parkut të Moronicës

STRATEGIES AND ACTIONS FOR IMPLEMENTATION

Implementation strategies, programs and concrete steps.

In this chapter are presented the development strategies of the town of Junik, referring to the development perspective and the future vision. These strategies are analyzed to concrete objectives, programs and projects, in order to be as applicable being concretized into an "implementation map" leading to changes.

Junik tourist town: (STRATEGY ONE)

GOAL: The tourism sector presents a priority economic sector in Junik with increased interest shown for its development. Based on the numerous identified values of cultural, historical and natural heritage in and around Junik, the objective strategy consists on promotion of the possibilities for agro-tourism, historical and mountain tourism. In general lines through tourism development programs, the target of the strategy is retrieval and function of the tourist values and the development of tourist infrastructure and, on the other hand, organizing and undertaking a tourism marketing in Junik, to enable incorporation in the regional and national tourism routes.

> Tourism promotion (OBJECTIVE)

PROGRAMS

- Establishment of a specialised structure for the promotion and development of the tourism offer (summer, winter, rural and historical cultural tourism).
- Establishment of traffic lights, with orientation signboards on cultural historical buildings and tourist sites.
- Setting up a Tourism Information and Marketing Center in the offices of Municipality.
- Compilation of the maps and tourist guides.

> Set up and improvement of the tourist infrastructure (OBJECTIVE)

PROGRAMS

- proposing a recreational area in Moronica (hiking, camping)
- proposing a recreational park along Erenik River, wherein cultural activities such as (fairs, festivals, etc) can be organized to promote local traditions and customs.
- development of domestic (family) tourism, using premises of traditional kullas
- proposing a recreational area along Moronica park

Mbrojtja dhe vënia në pah e vlerave të trashëgimisë natyrore dhe kulturore: (STRATEGJIA E DYTË)

QELIMI: është e rëndësishme të përmendet këtu që plani zhvillimor duhet të marrë parasysh vlerat historike dhe natyrore të cilat mund të eksplorojnë duke përdorur Junikun si qytezë bazë. Sikurse është përmendur në kapitujt e fillimit vendbanimet e vjetra, me vlera të rralla si arkitektonike ashtu edhe historike, poashtu zona mjaftë të pasura natyrore dhe me potencial gjuetie ndodhen në afërsi të Junikut. Duke i konsideruar këto si pjesa më e vyer e vlerave ekzistuese është e rëndësishme të përgatitet një paketë me programe dhe projekte konkrete për të mbrojtur dhe amplifikuar këto vlera, që janë edhe baza të turizmit historiko-kulturor, agro-turistik, rekreativ natyror, malor, arkeologjik dhe lumor.

> Promovim dhe mbrojtje e vlerave ekzistuese të trashëgimisë kulturore dhe historike (OBJEKTIVI)

PROGRAME

- inventarizimi dhe arkivimi i vlerave të trashëgimisë kulturore dhe historike
- përkujdesje për rindërtimin dhe konservimin e objekteve me vlera kulturore-historike (kulla, mullinjë, obekte kulti, etj)
- përcaktimi i një itinerari përshkues që lidh objektet dhe qendrat historike të Junikut.

> Promovim dhe mbrojtje e vlerave ekzistuese natyrore dhe peizazhiste (OBJEKTIVI)

PROGRAME

- Mbrojtja e hapësirës së lumit Erenik nga ndotjet urbane dhe inerte
- Ruajtja dhe sistemimi i vijave ujore (jazet) që përshkojnë Junikun
- Ruajtja e vlerave natyrore të parkut të Moronicës
- Përcaktimi i një itinerari përshkues paralel me korridorin lumor
- Ruajtja e hapësirave të gjelbërta në brendësi të lagjeve të banimit dhe mbrojtja nga ndërtimi informal
- Ruajtja e karakterit peizazhist të korridoreve të trafikut dhe atyre lidhës

Conservation and highlighting values of the natural and cultural heritage: (STRATEGY TWO)

GOAL: it is important to note herein that should take into account historical and natural values to be explored using Junik as a base town in the region. As mentioned above in the beginning chapters antique sites, with rare architectonic and historical values, also very rich natural hunting zones located nearby the town. Considering these as the most precious existing values, it is important to prepare a package with programs and projects on protection and maintenance of these values, which are the basis of historical-cultural, agro, natural recreational, mountain, archaeological and river tourism.

> Promotion and conservation of the present values of the cultural and historical heritage (OBJECTIVE)

PROGRAMS

- inventory and archiving of the cultural and historical heritage values
- care for the reconstruction and conservation of the buildings with cultural-historical values (kulla, mills, cult buildings, etc)
- defining a route linking buildings and historical sites of Junik.

> Promotion and conservation of the present natural and landscape values (OBJECTIVE)

PROGRAMS

- Conservation of the area of Erenik River from urban and passive pollution.
- Conservation and maintenance of the water lines (brooks) passing through Junik.
- Conservation of the natural values of Moronica park.
- Definition of a route in parallel with the river corridor.
- Conservation of the green areas inside the dwelling neighbourhoods and protection from informal constructions.
- Conservation of the landscape character of the traffic and linking corridors.

Dendësimi i planifikuar i qytezës dhe zhvillimi infrastrukturor:
(STRATEGJIA E TRETË)

QËLLIMI: Një ndër strategjitë prioritare të zhvillimit hapësinor për qytezën e Junikut është edhe shfrytëzimi eficient i territorit brenda kufirit ekzistues të ndërtimit me qëllim kompaktësimin e tij. Në këtë drejtim përcaktimi i drejtimeve dhe zonave të mundshme të shtrirjes së qytezës e balancuar me përcaktimin e zonave për densifikim rreth poleve historike janë një hap i rëndësishëm drejt një zhvillimi më të koordinuar dhe më të integruar të Junikut. Zhvillimi i nfracstrukturës do të mbështesë zhvillimin dhe rritjen e mëtejshme të qytezës, sipas qëllimit të strategjisë për rikonceptimin e mënyrës së menaxhimit të territorit. Përmirësimi dhe zhvillimi i vazhdueshëm i infrastruktures fizike bazë si: rrugë, ujësjellës, kanalizime, telekomunikacion etj., do të krijojë një lidhshmëri më të mirë ndërmjet sektorëve urbanë si dhe të qytezës me sistemin rajonal dhe kombëtar.

> Konceptimi i hapësirës së banuar (OBJEKTIVI)
PROGRAME

- ndarja e hapësirës urbane në njësi strukturore, në mënyrë që të bëhet i mundur implementimi i planit dhe mundësia e zbrërthimit të tij në terren.
- propozim i zonave të reja për ndërtim duke pasur paraysh karakteristikat e infrastrukturës ekzistuese, të mjedisit dhe të zonës me potencial banimi.
- përcaktimi i nënndarjeve sipas karakteristikave të përbashkëta dhe propozimi i skenarëve për ndërhyrje.

> Planifikimi i dendësisë së banimit (OBJEKTIVI)
PROGRAME

- rritja e përqëndrimit të banimit rreth poleve historike të Junikut
- ruajtja e një koeficienti dendësie më të ulët në periferi të zonave të banimit.

- kufizimi i rritjes së ndërtimeve në zonat bujqësore
- ruajtja e strukturës së oborreve
- ruajtja e strukturës peizazhiste
- lexueshmeria e korridorit lumor
- përcaktimi i kufirit të gjelbër
- ruajtja e koridoreve hapësinore për kalimin në vendet e depozitimit të produkteve bujqësore
- ruajtja e hapësirave të gjelbërta në kuadër të zhvillimit të bujqësisë.

> Transparencë, informim dhe drejtësi në procesin e planifikimit (OBJEKTIVI)
PROGRAME

- fushatë ndërgjegjësimi për qytetarët për vlerën dhe rëndësinë e zhvillimit hapësinor të planifikuar.
- sigurimi i një informacioni bashkëkohor për publikun përgjatë të gjitha fazave të zhvillimit.(GIS)
- pjesëmarrje e zgjeruar (grupe interesi) në të gjitha etapat e zhvillimit.

> Përmirësimi i rrjetit infrastrukturor (OBJEKTIVI)

PROGRAME

- ndërtimi i rrjetit të përshtatshëm të transportit duke i dhënë prioritet zhvillimit të qarkullimit të lehtë (trotuare për këmbësorë dhe zonë për biçikleta).
- krijimi i stacionit të linjave ndërrubane
- aplikimi normave të reja teknike.
- mbulimi i të gjithë zonës urbane me rrjet kanalizimesh për ujërat e zeza dhe ujërat e bardha.
- propozim i vendndodhjes dhe ndërtimi i impiantit të pastrimit të ujërave të zeza.

Planned density of the town and the infrastructure development:
(STRATEGY THREE)

GOAL: One of the priority strategies of spatial development for the town of Junik, is the efficient use of the territory within the existing borders of construction, with purpose of compactness. In this regard, definition of directions and possible areas of town layout, balanced with the definition of areas for density around historic poles, are an important step towards a more coordinated and integrated development of Junik. The infrastructure development will support further development and growth of the town, according to the purpose of the strategy for reconception of the management method of the territory. Continuous improvement and development of the base physical infrastructure as: road, water supply, sewerage, telecommunication etc, will create a better link between the urban sectors and the town with the regional and national system.

> Concept of the housing area (OBJECTIVE)
PROGRAMS

- division of the urban area into structural units, to enable the implementation of the plan and the possibility of its analyzing in the ground
- proposing new construction areas taking into consideration the existent infrastructure features of the environment and the potential dwelling area.
- definition of subdivisions according to common characteristics and proposing intervention scenarios

> Planning of the housing density (OBJECTIVE)
PROGRAMS

- increasing the housing concentration around historical poles of Junik
- preserving lower housing coefficient in the outskirts of the housing areas.

- restraint of constructions in the agricultural areas
- preservation of the yard structure
- preservation of the landscape structure
- identification of the river corridors
- marking the green borderline
- preservation of the spatial corridors leading to the storage sites of agricultural products
- preservation of the green areas within agriculture development.

> Transparency, information and justice in the planning process (OBJECTIVE)
PROGRAMS

- awareness campaign or the citizens about the value and importance of the planned spatial development.
- obtaining modern information for public during all development stages.(GIS)
- comprehensive participation (interest groups) in all development stages.

> Improvement of the infrastructure network (OBJECTIVE)

PROGRAMS

- construction of an adequate transportation network by giving priority to the development of minor traffic (pedestrian sidewalks and bike lanes)
- setting up a station for interurban lines
- application of new technical norms
- coverage of all urban area with sewerage network for waste water and drinking water.
- proposing a location and construction of a plant for clearance of the sewerage

Zhvillimi i aktiviteteve dhe shërbimeve sociale: (STRATEGJIA E KATËRT)

QËLLIMI: Qëllimi i kësaj strategjije është të pasurojë dhe zhvillojë nëpërmjet projekteve konkrete, hapësirat publike, infrastrukturën arsimore si dhe objektet social-kulturore. Në fushën kulturoro-sportive. Objektiv i kryesor i kësaj strategjije është të shtojë mjediset dhe të promovojë aktivitetet në funksion të një jetë më të pasur dhe aktive social-kulturore në qytezë.

> Arsimi (OBJEKTIVI)

PROGRAME

- të rritet cilësia e infrastrukturës fizike të sistemit arsimor në nivelin parashkollor (nuk ekziston), ciklin e ulët dhe të mesëm.
- program për nxitjen e prindërve për frekuentim të çerdheve dhe kopshteve

> Shërbimet shëndetësore (OBJEKTIVI)

PROGRAME

- të rritet cilësia e infrastrukturës fizike në sistemin shëndetësor duke shtuar kapacitetet e diagnostikimit, dhe duke shtuar njësi të reja për shërbim.

> Hapësirat dhe shërbimet kulturore dhe sportive (OBJEKTIVI)

PROGRAME

- krijimi dhe zhvillimi i hapësirave publike (kënde lojërash, hapësirat për aktivitete kulturore e sportive, etj)
- krijimi i bibliotekës komunale dhe muzeut etnografik

> Hapësirat dhe shërbimet sociale publike (OBJEKTIVI)

PROGRAME

- krijimi i një sheshi publik në Junik vetëm për këmbësorë
- përcaktimi i një zone të përshtatshme për krijimin e varrezave të dëshmorëve dhe krijimi i një qendre kulturore të profilizuar në kujtesën e ngjarjeve dhe heronjëve të luftës.
- përcaktimi i një zone të përshtatshme në periferi për krijimin e varrezave publike

Development of activities and social services (STRATEGY FOUR)

GOAL: The purpose of this strategy is to enrich and develop through concrete projects, public areas, educational infrastructure, and social-cultural facilities. The main objective in the cultural and sports field is to increase environments and promote activities in view of a richer life and social-cultural active life in the town.

> Education (OBJECTIVE)

PROGRAMS

- increase the quality of the physical infrastructure of the education system in the preschools level (not existing), elementary and high school.
- programs for parents to promote frequency to kindergartens and day-care centers

> Health services (OBJECTIVE)

PROGRAMS

- increase the quality of the physical infrastructure in the health system advancing the diagnostic capacities, and new divisions for services

> Culture-sport areas and services (OBJECTIVE)

PROGRAMS

- setting up and development of the public areas (playgrounds, areas for cultural and sports activities, etc)
- setting up a municipal library and an ethnographical museum

> Social-public areas and services (OBJECTIVE)

PROGRAMS

- creating a public square in Junik only for pedestrians
- define a suitable area for setting up the martyrs graveyard and creation of a memorial center dedicated to the war events and heroes.
- define a suitable suburban area for location of the public graveyards

Zhvillimi i aktiviteteve ekonomike (STRATEGJIA E PESTË)

QËLLIMI: Zhvillimi ekonomik synon fuqizimin e sektorit privat duke i kushtuar rëndësi më të madhe zhvillimit të agro-biznesit si një nga prioritetet kryesore të ekonomisë së Junikut, bazuar në traditën, burimet dhe mundësitë egzistuese në këtë fushë. Nisur nga këto premisa, objektivi i strategjisë është të mbështesë zhvillimin e prodhimeve bujqësore dhe zhvillimin e agrobiznesit në tërësi.

Hapat për zhvillimin e agrobiznesit trajtojnë dhe synojnë krijimin e kushteve të përshtatshme territoriale në përpunimin e produktit sa më pranë vendit të prodhimit.

> Ekonomia (OBJEKTIVI)

PROGRAME

- përcaktimi i zonave të përshtatshme për krijimin dhe fuqizimin e aktivitetit ekonomik.
- stimulimi i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme në zhvillimin e biznesit.
- përkrahja e aktiviteteve të zejtarisë për produktet artizanale tradicionale.
- ndërthurja e efekteve pozitive që rezultojnë nga aktiviteti turistik, bujqësor dhe artizanal.
- mbrojtja e tokës bujqësore dhe zhvillimi i bujqësisë urbane.

Development of economic activities (STRATEGY FIVE)

GOAL: The economic development aims at strengthening the private sector, paying a greater importance to the development of agribusiness as one of the main priorities of the economy in Junik, based on tradition, resources and existing possibilities in this area. Referring to these premises, the objective of the strategy is to support the development of agricultural production and agribusiness development in general.

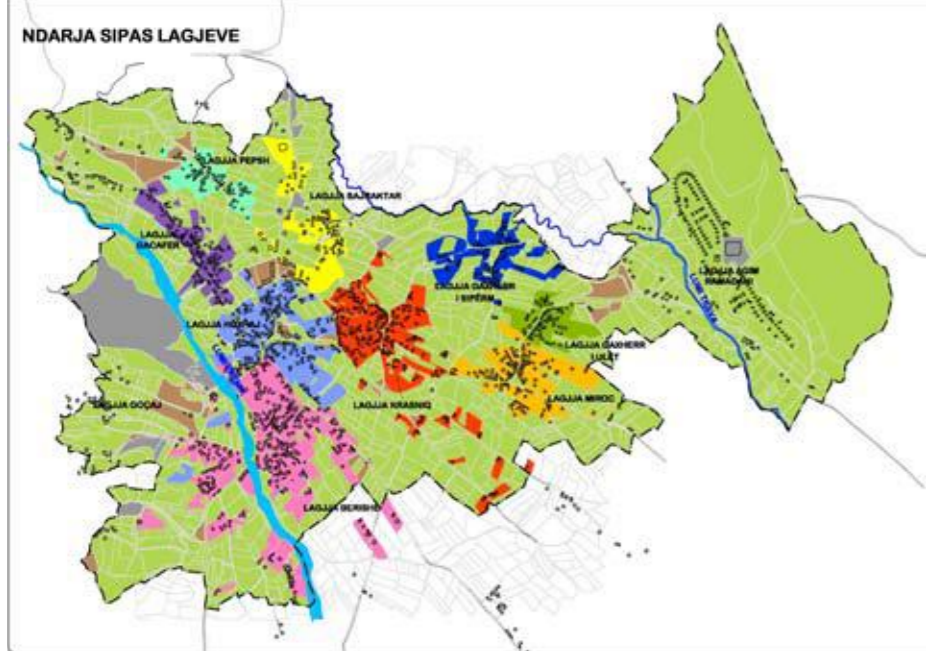
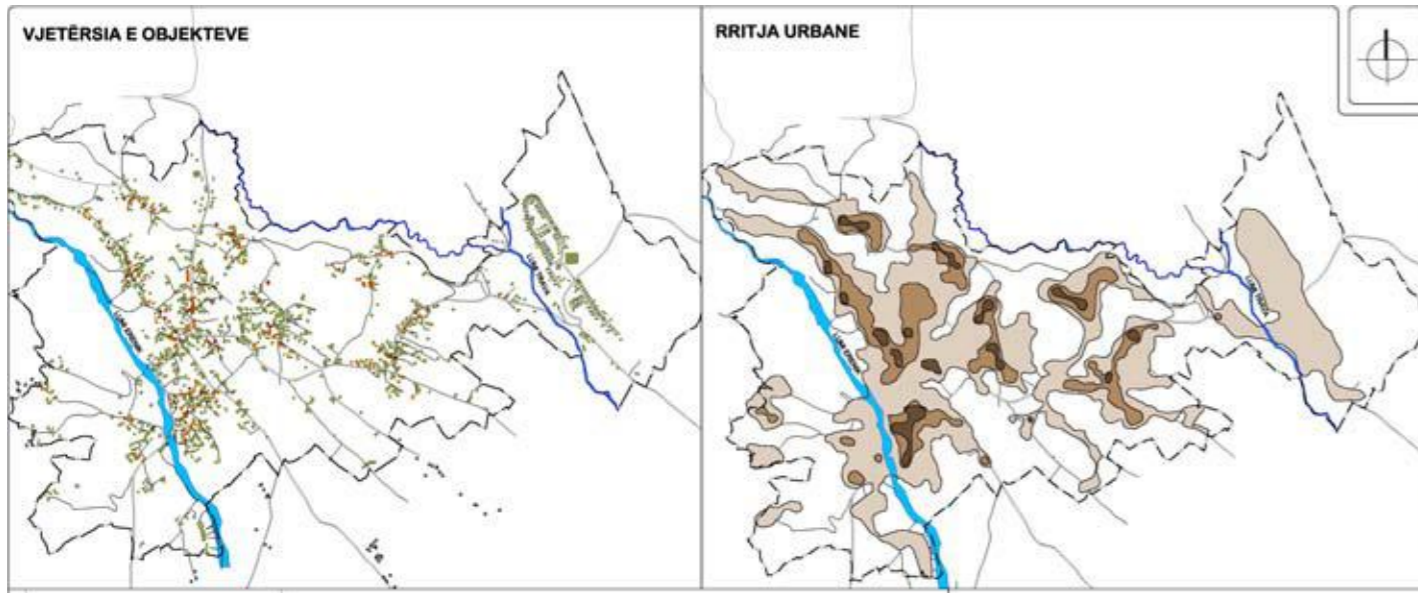
The development steps of agribusiness treat and aim at creation of suitable territorial conditions on processing of the product as close to the production site.

> Economy (OBJECTIVE)

PROGRAMS

- define suitable areas for creation and strengthening of the economic activity.
- stimulation of small and medium enterprises for business development.
- support to the craft activities for the craft traditional products.
- combination of positive effects resulting from the tourist, agriculture, craft activities.
- protection of the agricultural land and development of the urban agriculture.

VJETËRSIA DHE SHTRIRJA

Të dhëna historike për urbanizimin e Junikut:

- 1485: Juniku përmendet si një pikë tregëtimi me 52 shtëpi
- 1570: ndërtohet xhamia e parë (ajo e Çokut)
- 1893: sipërfaqja e Junikut arrin në 1 311 ha
- 1945-1960: Juniku ekziston si komunë
- 1975: zhvillimet e para ekonomike dhe hartimi i planit urban hapësinor
- 1999: nga lufta, përafërsisht 548 shtëpi janë djegur, 300 janë bombarduar dhe vetëm 50 kanë mbetur të paprekura.

Bërthamat e vjetra të këtyj vendbanimit janë shpërndarë në qendrat e lagjeve. Duke pasur parasysh vështirësitë në gjetjen e materialit hartografik ndër vite, u bazuam në vjetërsinë e objekteve ekzistuese është përpunuar materiali grafik i cili tregon qartë rritjen urbane përreth disa bërthamave. Juniku pra, mund të konsiderohet si një vendbanim multicentrik ku bie në sy qendra kryesore e tij që është edhe qendra e lagjes Hoxhaj. Përkishtë këtu mbështetet edhe "kodi i leximit" dhe i transmetimit të vlerave të qytetës, pra duke evidentuar elementet bazë të krijimit të tij dhe thelbi nga do të rinisë çdo strategji e rikonceptimit të hapësirës.

LEGJENDA

VJETËRSIA E OBJEKTEVE

- 36 OBJEKTE MBI 100 VJET
- 173 OBJEKTE DERI MË 1960
- 1122 OBJEKTE PAS 1960

RRITJA URBANE

- SHTRIRJE MBI 100 VJEÇARE
- SHTRIRJE DERI MË 1960
- SHTRIRJE PAS 1960

NDARJA SIPAS LAGJEVE

- LAGJIA BERSHË
- LAGJIA HOXHAJ
- LAGJIA GACAFER
- LAGJIA PEPESH
- LAGJIA BAJRAKTAR
- LAGJIA KRASHIQ
- LAGJIA MIROC
- LAGJIA GAKHERR I SIPËRM
- LAGJIA GAKHERR I ULËT
- PRONA NËN "AKP"
- PROMË KOMUNALE

MOSHA E OBJEKTEVE DHE RRITJA URBANE

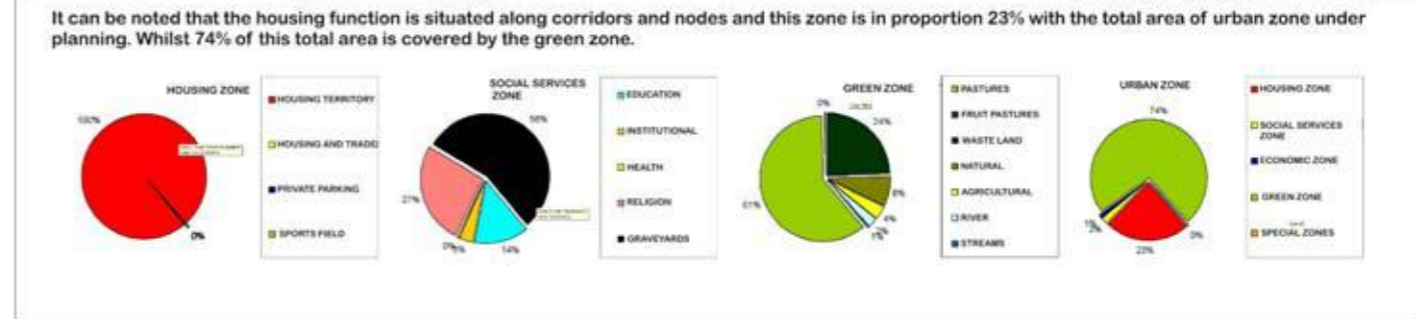
P 1:13'000

analiza e gjendjes egzistuese

A03

Plani Zhvillimor Urban (PZHU) JUNIKU 2023+

CHWB MetroPolis

LEGJENDA

- HOUSING
- HOUSING & TRADE
- PRIVATE PARKING
- SPORT
- EDUCATIONAL
- INSTITUTIONAL
- RELIGION
- GRAVEYARDS
- HEALTH
- NON-FUNCTIONAL INDUSTRY
- TRADE & DEPOSIT
- PRODUCTION
- TRADE
- GLASSHOUSES
- GRANARIES
- PASTURES
- PASTURES AND FRUITS
- WASTELAND
- NATURAL
- AGRICULTURAL
- RIVER
- STREAMS
- OPEN MARKETPLACE
- HOTEL
- HOTEL & FUEL
- BUS PARKING PLACE
- DRINKING WATER
- BUS STATION
- INFORMAL WASTE

LAND USE AND FUNCTIONS

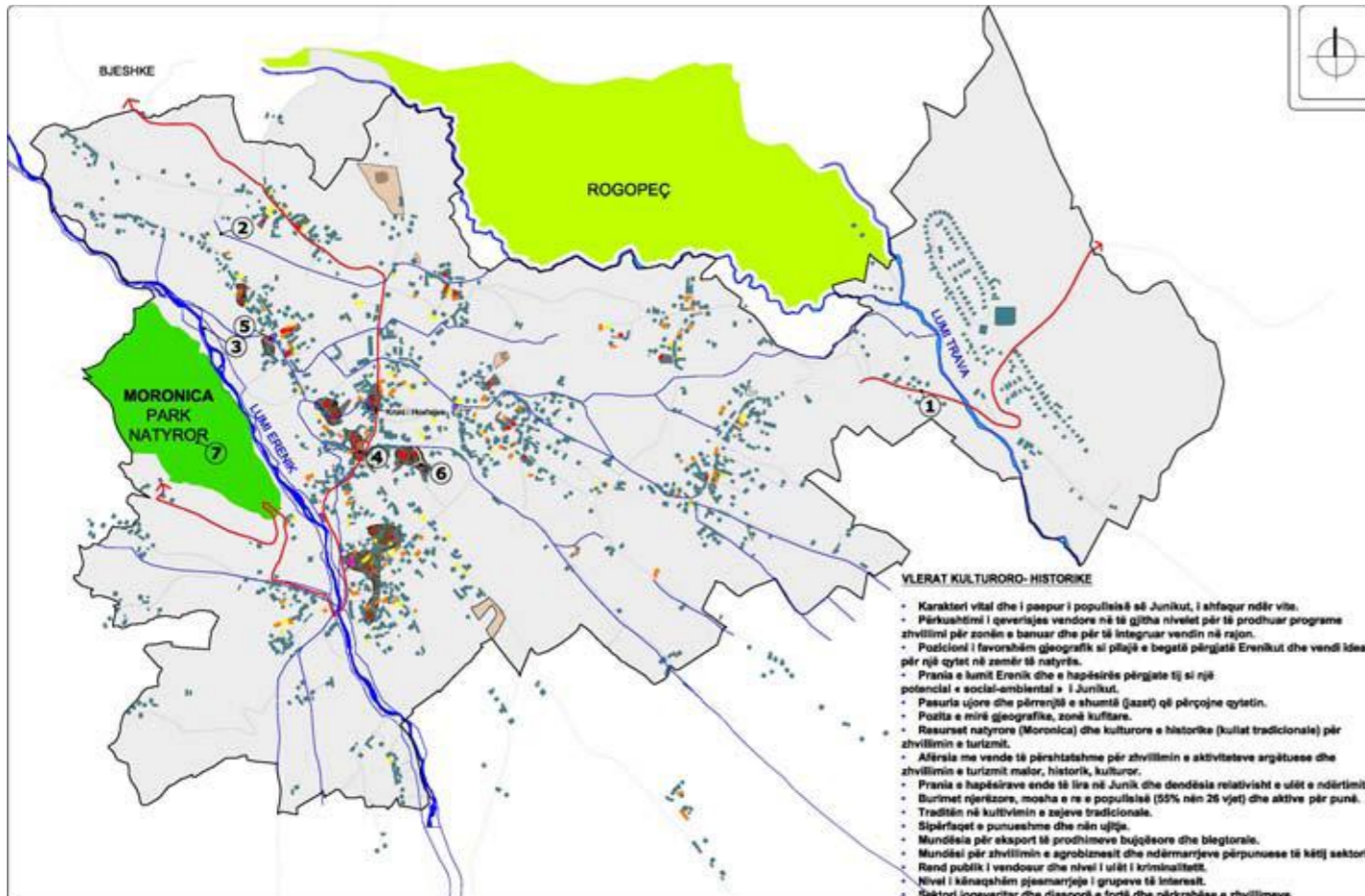
P 1:7'000

analysis of the existing situation

A04

Urban Development Plan (UDP) JUNIKU 2023+

CHWB MetroPolis

- ### LEGJENDA
- RRUGË DREJT ZONAVE ME VLERË KULTURORE
 - LUMENI, JAZE
 - KUFIRI I ZONËS URBANE
 - OBJEKTE BANIMI TË RELJA
 - SHITËPI GURI
 - POZLLOME
 - KULLA TRADICIONALE
 - MULLINJ
 - ZONË HISTORIKE
 - ZONË ATRAKTIVE / PANORAMIKE
 - PARK NATYROR (zonë e mbrojtur)
 - QENDRAT E LAQJEVE HISTORIKE
 - ZONË FETARE

VLERAT KULTURORO-HISTORIKE

- Karakteri vital dhe i përpur i popullsisë së Junikut, i shfaqur ndër vite.
- Përkrahimi i qeverisë vendore në të gjitha nivelet për të prodhuar programe zhvillimi për zonën e banuar dhe për të integruar vendin në rajon.
- Pozicioni i favorshëm geografik si pllajë e begatë përgjatë Erenikut dhe vendi ideal për një qytet në zemër të natyrës.
- Prania e lumit Erenik dhe e hapësirës përgjate tij si një potencial « social-ambiental » i Junikut.
- Pasuria ujore dhe përrandë e shumë (jazet) që përcjohje qytetin.
- Pozita e mirë gjeografike, zonë kufitare.
- Resurset natyrore (Moronica) dhe kulturore e historike (kullat tradicionale) për zhvillimin e turizmit.
- Afërsia me vendet të përshatshme për zhvillimin e aktiviteteve argëtuese dhe zhvillimin e turizmit malor, historik, kulturor.
- Prania e hapësirave ende të lira në Junik dhe dendësia relativisht e ulët e ndërimit.
- Burimet rrethore, moza e re e popullsisë (55% nën 26 vjet) dhe aktive për punë.
- Traditën në kultivimin e zezëve tradicionale.
- Sipërfaqet e puneshme dhe nën ujë.
- Mundësia për eksport të prodhimeve bujqësore dhe blegtorale.
- Mundësi për zhvillimin e agrobiznesit dhe ndërmarrjeve përpunuese të këtij sektori.
- Rrëzë publike i vendosur dhe niveli i ulët i kriminalitetit.
- Niveli i kënaqshëm pjesëmarrjeje i grupeve të interesit.
- Sektori joqeveritar dhe diasporë e fortë dhe përkrahëse e zhvillimeve.

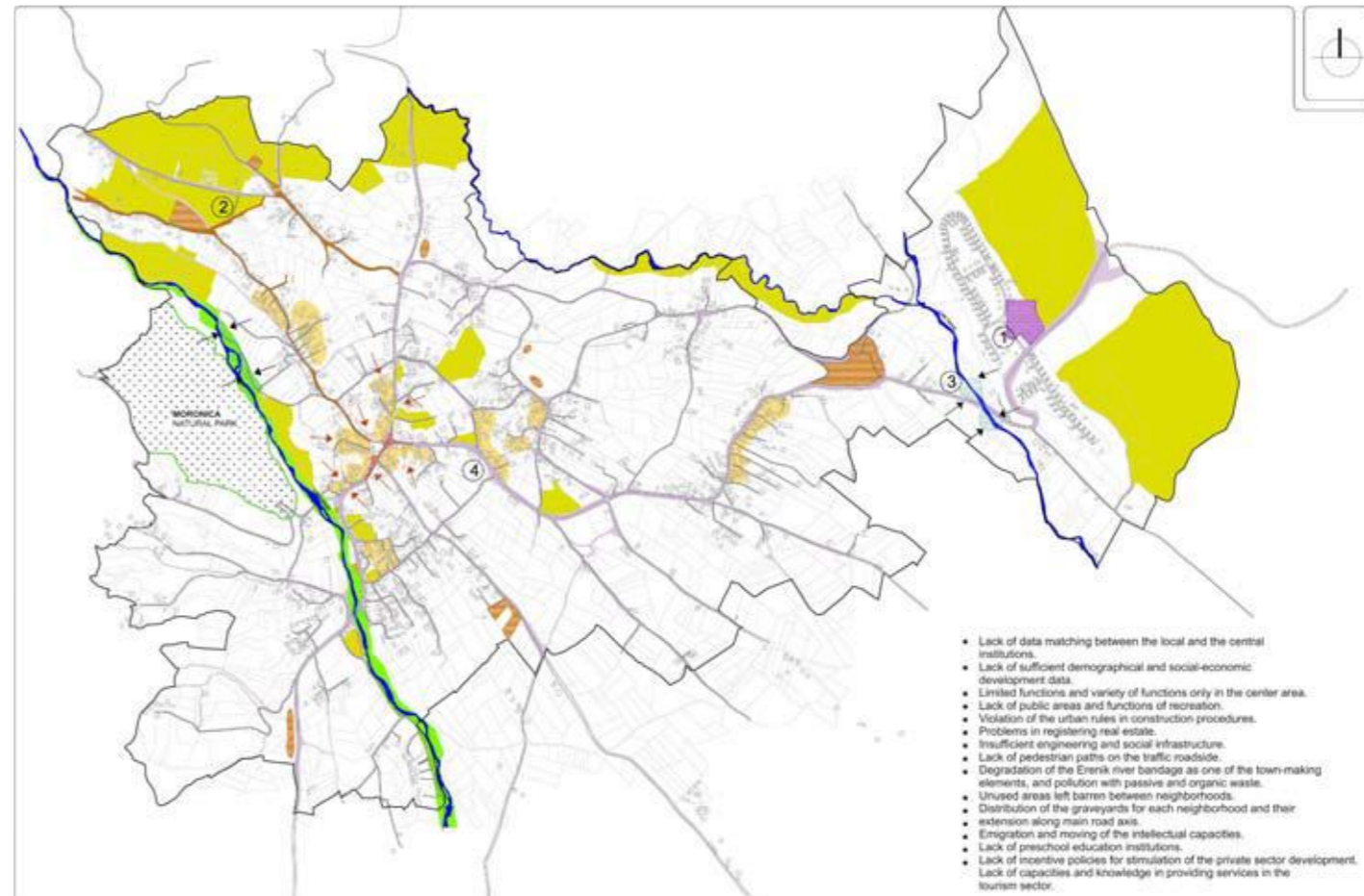
VLERAT NATYRORE DHE KULTURO - HISTORIKE

P 1:7000
analiza e gjendjes egzistuese

Plani Zhvillimor Urban (PZHU) JUNIKU 2023+

CHWB
MetroPolis

- ### LEGJENDA
- URBAN ZONE BORDER
 - RIVERS (Erenik, Trava)
- #### ENVIRONMENTAL ISSUES
- WASTE DEPOSIT
 - INDUSTRIAL SITE (non-functional)
 - STONE-QUARRY
- #### TRANSPORT ISSUES
- ZONE WITH OVERLOADED TRAFFIC
 - NARROW ROADS
- #### SOCIAL ISSUES
- LACK OF SIDEWALKS
 - UNPAVED ROAD (soil)
 - GRAVEYARDS (nearby housing zones)
 - HIGH DENSITY HOUSING
- #### NATURAL ISSUES (risks)
- WASTELAND ZONE
 - OVERFLOW ZONE BY RIVER

- Lack of data matching between the local and the central institutions.
- Lack of sufficient demographical and social-economic development data.
- Limited functions and variety of functions only in the center area.
- Lack of public areas and functions of recreation.
- Violation of the urban rules in construction procedures.
- Problems in registering real estate.
- Insufficient engineering and social infrastructure.
- Lack of pedestrian paths on the traffic roadside.
- Degradation of the Erenik river bandage as one of the town-making elements, and pollution with passive and organic waste.
- Unused areas left barren between neighborhoods.
- Distribution of the graveyards for each neighborhood and their extension along main road axis.
- Emigration and moving of the intellectual capacities.
- Lack of preschool education institutions.
- Lack of incentive policies for stimulation of the private sector development.
- Lack of capacities and knowledge in providing services in the tourism sector.

PROBLEMS AND RISKS

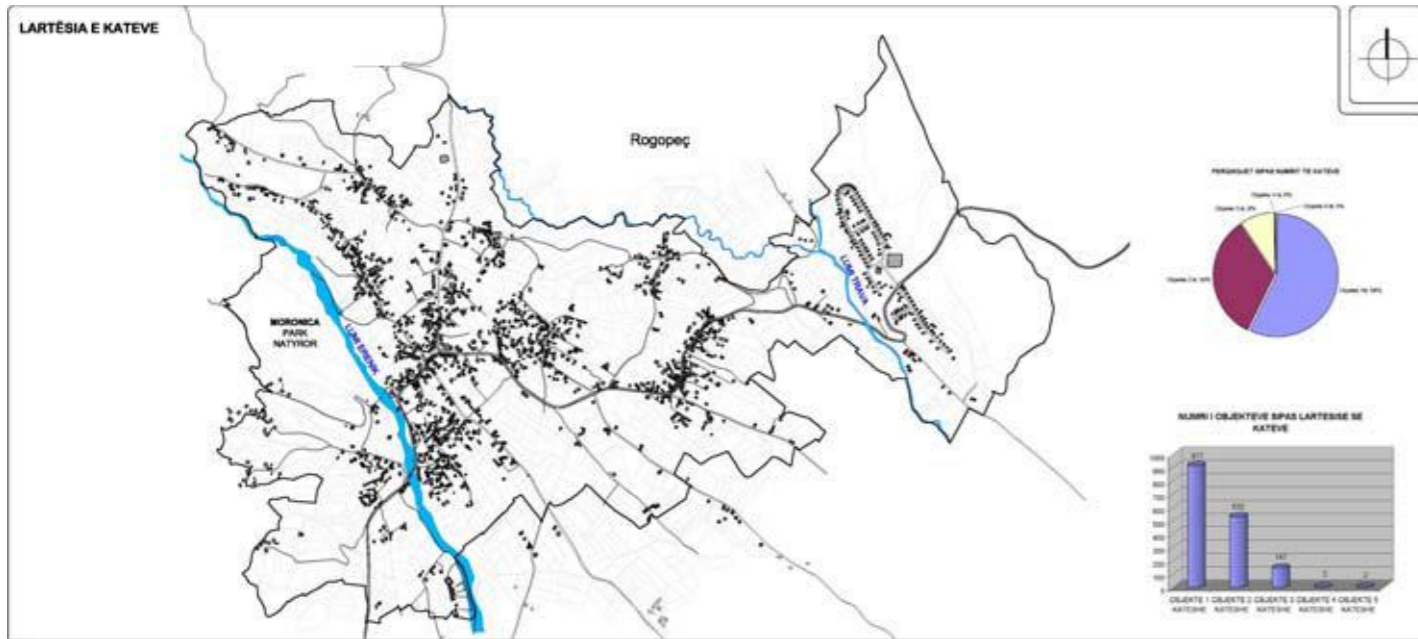
P 1:7000
analysis of the existing situation

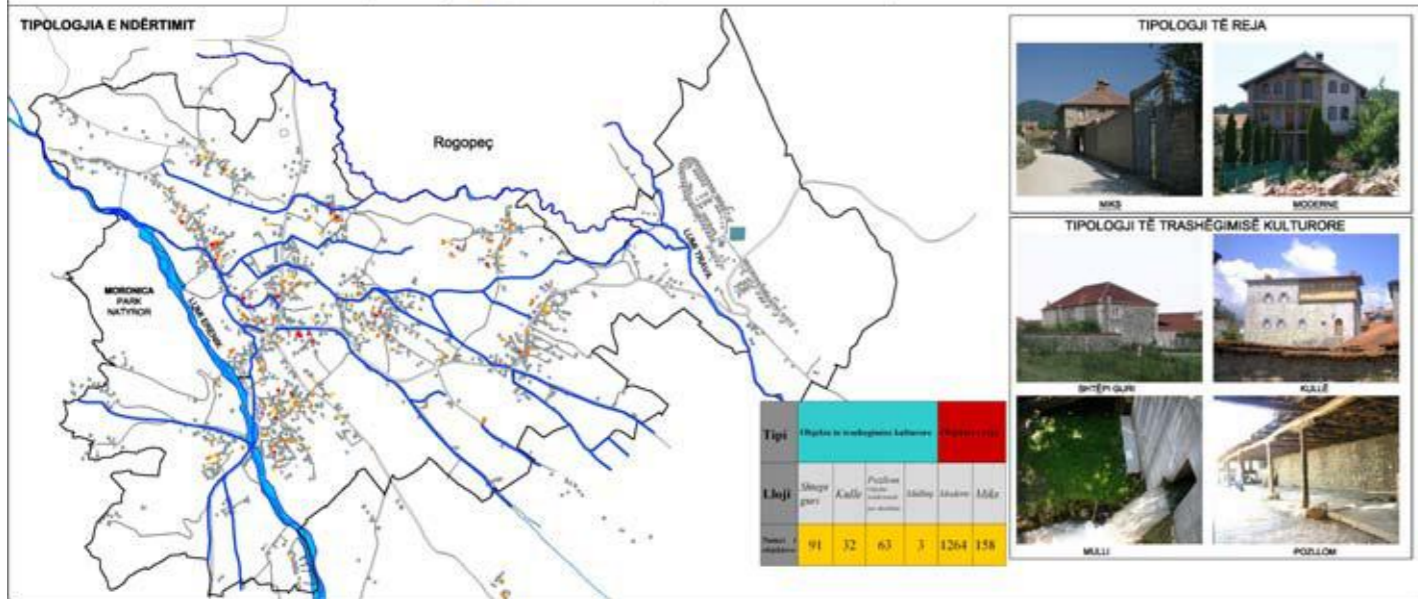
Urban Development Plan (UDP) JUNIKU 2023+

CHWB
MetroPolis

- ### LEGJENDA
- LARTËSIA E KATEVE**
- OBJEKTE 1KAT 917 OBJ
 - OBJEKTE 2KAT 532 OBJ
 - OBJEKTE 3KAT 147 OBJ
 - OBJEKTE 4KAT 3 OBJ
 - OBJEKTE 5KAT 2 OBJ
- TIPOLOGJIA E NDËRTIMIT**
- RRUGË DREJT ZONA VE VLERË KULTURORE
 - LUMENJ (JERENK, TRAYAL, JAZE)
 - SHTËPI GURI
 - POZLLOME
 - KULLA
 - MULLI
 - MODERNE

TIPOLOGJI TË REJA

MIRIS MODERNE

TIPOLOGJI TË TRASHËGIMISË KULTURORE

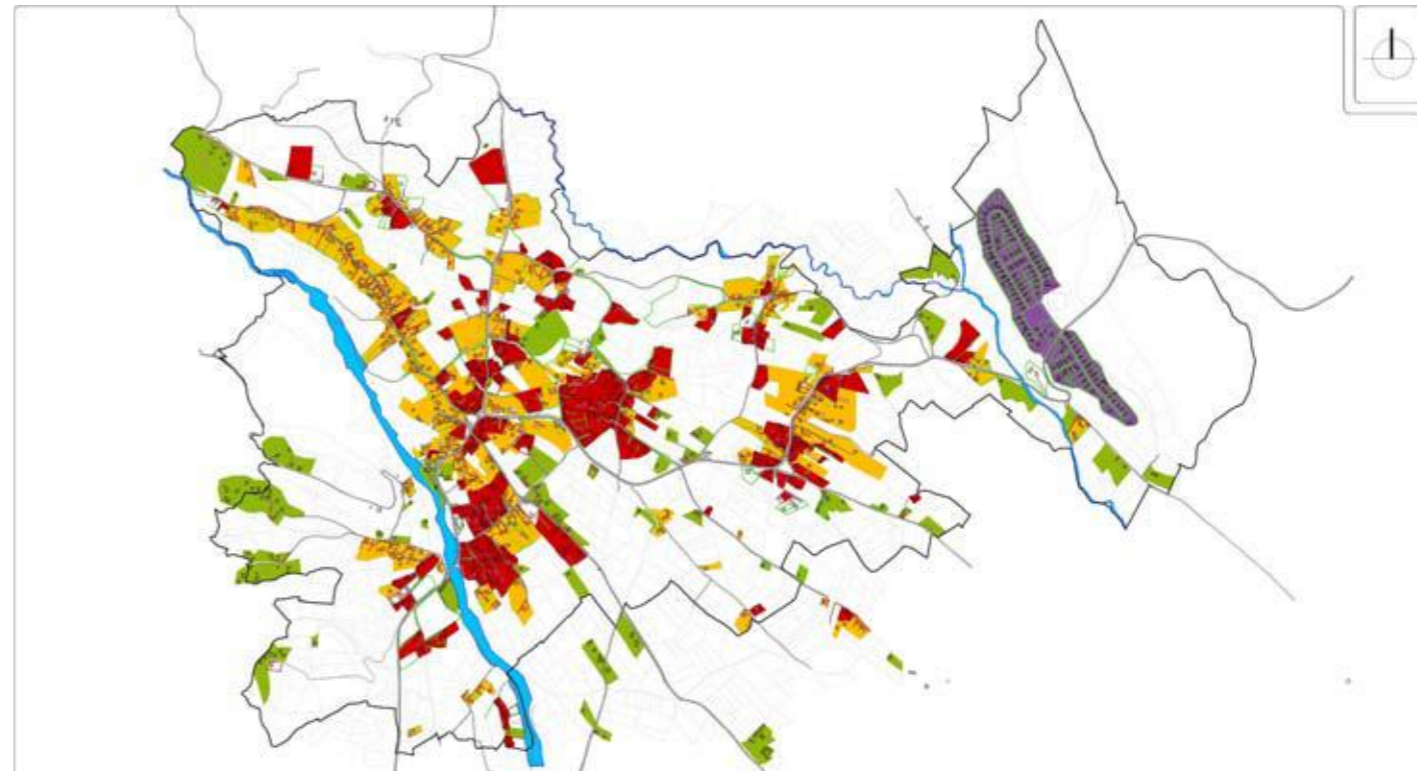
SHTËPI GURI KULLA

MULLI POZLLOM

TIPOLOGJIA E NDËRTIMIT DHE LARTËSISË P 1:10'000 analiza e gjendjes egzistuese **A10**

Plani Zhvillimor Urban (PZHU) JUNIKU 2023+

CHWB MetroPolis

- ### LEGJENDA
- ENCLOSED YARD (LABYRINTH)
 - SEMI-CLOSED YARD
 - OPEN YARD (MEADOW)
 - GARDEN YARD

ANALYSIS OF THE YARD TYPOLOGY

TPOLOGY EXPLANATION	PATTERN SKELETON	AREA MORPHOLOGY	PHOTO	VOLUME CONCEPT	TPOLOGY SKETCHES
<p>Enclosed yard typology (Labyrinth)</p> <p>- Located in the heartland of neighborhoods and surrounded with high walls dividing it with next-door yard.</p>					
<p>Semi closed yard typology:</p> <p>- Located more in the outskirts of urban heartland, with greater access to the green area.</p>					
<p>Open yard typology:</p> <p>- presents objects in the agricultural area or in the outskirts of the urban area, distinguished for increase of their surface.</p>					
<p>Garden yard typology:</p> <p>- specific in the only regulated zone and oriented with a regular road system. These yards are open and equitable.</p>					

TPOLOGY OF THE HOUSING AREAS (Yard typology) P 1:8'000

analysis of the existing situation **A12**

Urban Development Plan (UDP) JUNIKU 2023+

CHWB MetroPolis

- LEGJENDA**
- BANIM
 - AKTIVITETE DHE BANIM
 - HAPËSIRA PËRPUNIMI (PRODUKTI BULGËSORE DHE BULETORIALE)
 - HAPËSIRA PËRPUNIMI DHE BANIMI
 - PRODHIMTARI (INDUSTRI E LEHTË DHE URBANIZORE)
 - HAPËSIRË E GJELBËRT/NOEFIC/NDËRTIMIN EN
 - HAPËSIRË ME DRU FRUTORË
 - HAPËSIRË SPORTIVE (REKREACION)
 - HAPËSIRË PËR AMBIENTE SPORTIVE (STADIUM, PALLAT SPORTI, PALËSTËR)
 - PAK NATYROR
 - REKREACION TURISTIK
 - HAPËSIRË PUBLIKE (ANIMORE-CERKHE)
 - HAPËSIRË POTENCIALE PËR ZHVILLIM
 - STACIONI I LINJAVE NËRURBANE
 - KORRIDOR ME TRAFIK
 - KORRIDOR BULEVARD
 - KORRIDOR
 - ZONË BIÇIKLETASH E KËMBËSORËSH
 - KORRIDORE LUMORE
 - LUMENJTË (ERENIK, TRAVË)
 - KUFIRI I ZONËS URBANE

GJENDJA E PROPOZUAR

P 1:7000
gjendja e propozuar

P01

Plani Zhvillimor Urban (PZHU) JUNIKU 2023+

CHWB

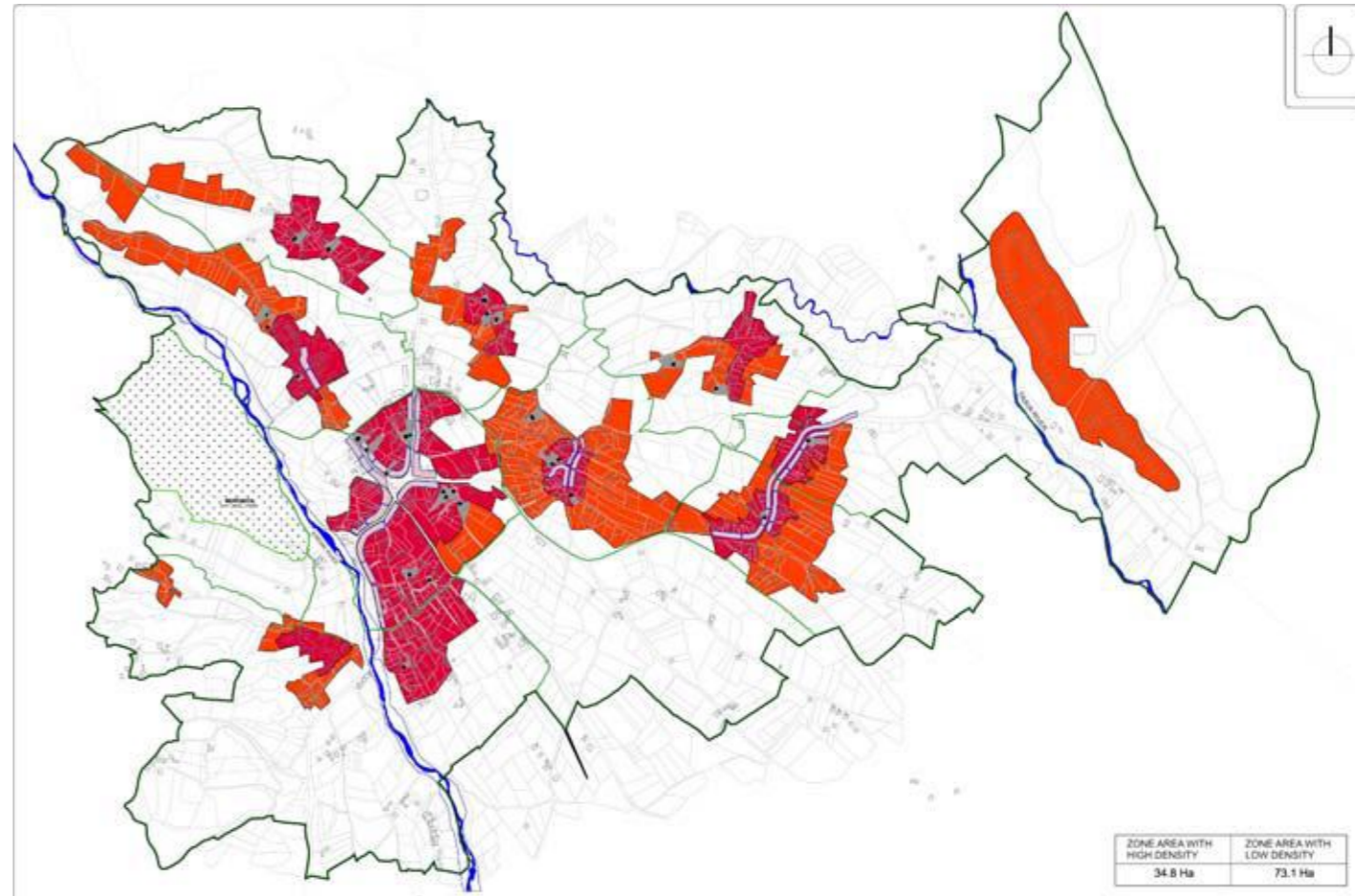
MetroPolis

KONCEPTET KRYESORE TË ZHVILLIMIT HAPËSINOR

1. Juniku, qytezë e dendur (qytezë kompakte)
2. Juniku, qytezë e gjelbërt (qytezë e natyrës, qytezë "natyrale")
3. Juniku, qytezë e mundësive

STRATEGJITË

1. Juniku qytezë turistike
2. Mbrojtja dhe vënia në pah e vlerave të trashëgimisë natyrore dhe kulturore
3. Dendësimi i planifikuar i qytezës dhe zhvillimi infrastrukturor
4. Zhvillimi i aktivitetve ekonomike
5. Zhvillimi i aktivitetve dhe shërbimeve sociale

- LEGJENDA**
- Hc: HOUSING AREA / HOUSING TERRITORY AREA
 - PROPOSED AREA WITH HIGH DENSITY TO Hc = 45%
 - PROPOSED AREA WITH LOW DENSITY TO Hc = 35%
 - CULTURAL-HISTORICAL VALUES AREA
 - PROPOSED HOUSING AND ACTIVITY AREA
 - RIVERS (ERENIK, TRAVA)
 - NEIGHBORHOOD BORDER

PROPOSED HOUSING AREAS

P 1:6'000
proposed situation

P02

Urban Development Plan (UDP) JUNIKU 2023+

CHWB

MetroPolis

The density zone which lies around the centers of current neighborhoods or proposed units. This zone will be distinguished for one-construction coefficient to $Cc=0.45$ (this coefficient is calculated on the proportion of the construction area with the parcel surface) and the variety of functions and services that will include its positioning in the center of each neighborhood.

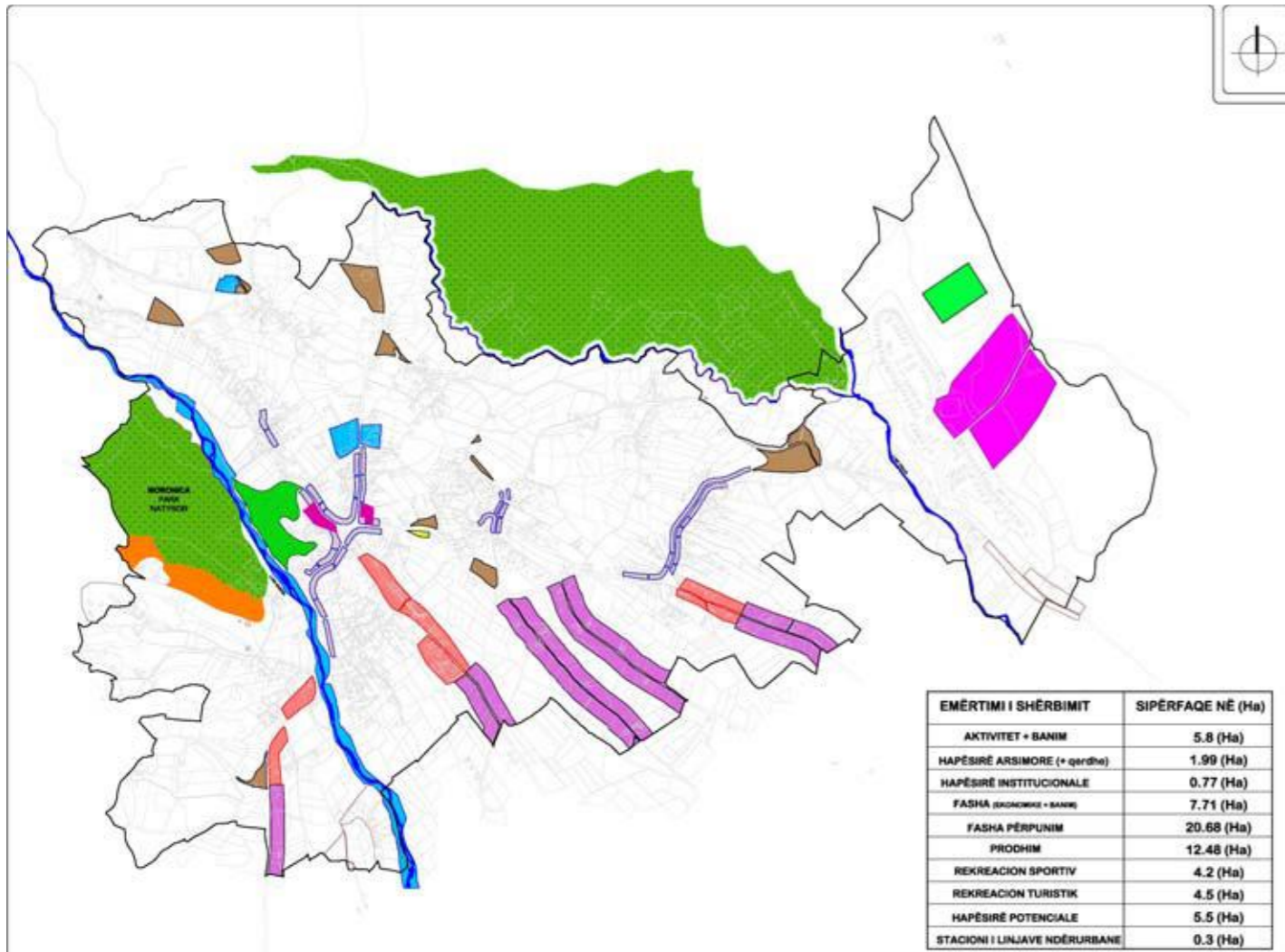
According to the detailed analysis of the existing urban space, all housing objects have one or two other objects of smaller dimensions, which affect on the increasing of the construction coefficient and reduction of the yard or the garden area. Referring to the fact that housing from now will be required to be in the center of neighborhoods, because the services are easier to be offered, these areas will be reduced from objects with housing character to economic objects. As result the housing coefficient will be $Hc= 0.45$ (calculated from the proportion of the housing area with the parcel area).

The maximum height proposed to be respected is **3 construction floors**, so the density will not be developed in height but using unused or used areas for other service functions.

The suburban area, less dense surrounding the urban center of each neighborhood. The special character of the neighborhoods in Junik and their forming way and development define this proposed form. This zone will be with low density, construction coefficient to $Cc=0.35$. It is higher for 0.05 than the existing maximum, so this zone appears with slighter density, as a suburban area, with direct exit to the surrounding green area, providing its inhabitants better use of the area surrounding buildings.

The first belt on the side of road corridors, squares, and intersections which are the heartlands of every neighbourhood. This area has different characteristics from the abovementioned, as the buildings other than dimension and height should respect the distance from the road axis, referring to the construction line explained in details in the following regulatory plans.

In addition, the physiognomy of these buildings will be different from other buildings. They will have a controlled front façade (along the road or square) and a distance from the next-door neighbor (always referring to the road) with attempt from minimization to the union. The ground floors of these buildings will be designated for different services. The Regulatory Plans will specify typologies on lining of the buildings and eventual distances.

EMËRTIMI I SHËRBIMIT	SIPËRFAQE NË (Ha)
AKTIVITET + BANIM	5.8 (Ha)
HAPËSIRË ARSIMORE (+ qerdhe)	1.99 (Ha)
HAPËSIRË INSTITUCIONALE	0.77 (Ha)
FASHA EKONOMIKE + BANIM	7.71 (Ha)
FASHA PËRPUNIM	20.68 (Ha)
PRODHIM	12.48 (Ha)
REKREACION SPORTIV	4.2 (Ha)
REKREACION TURISTIK	4.5 (Ha)
HAPËSIRË POTENCIALE	5.5 (Ha)
STACIONI I LINJAVE NDËRURBANE	0.3 (Ha)

LEGJENDA

- AKTIVITET & BANIM
- HAPËSIRË ARSIMORE (+ QERDHE)
- HAPËSIRË INSTITUCIONALE
- HAPËSIRË PËRPUNIMI & BANIMI
- HAPËSIRË PËRPUNIMI TË PROH. BUJQËSORE DHE BLEKTORALE
- HAPËSIRË PËR PRODHIM
- PARK NATYROR (ZONË E MBROJTUR)
- HAPËSIRË PËR AMBIENTE SPORTIVE (FUTBOLL, VOLËJBOLL, ETJ.)
- REKREACION SPORTIV
- REKREACION TURISTIK
- HAPËSIRË POTENCIALE
- STACION I LINJAVE NDËRURBANE
- KUFIRI I ZONËS URBANE
- LUMENJ (ERENIK, TRAVË)

SHËRBIMET DHE AKTIVITETET EKONOMIKE
P 1:7000
qendja e propozuar

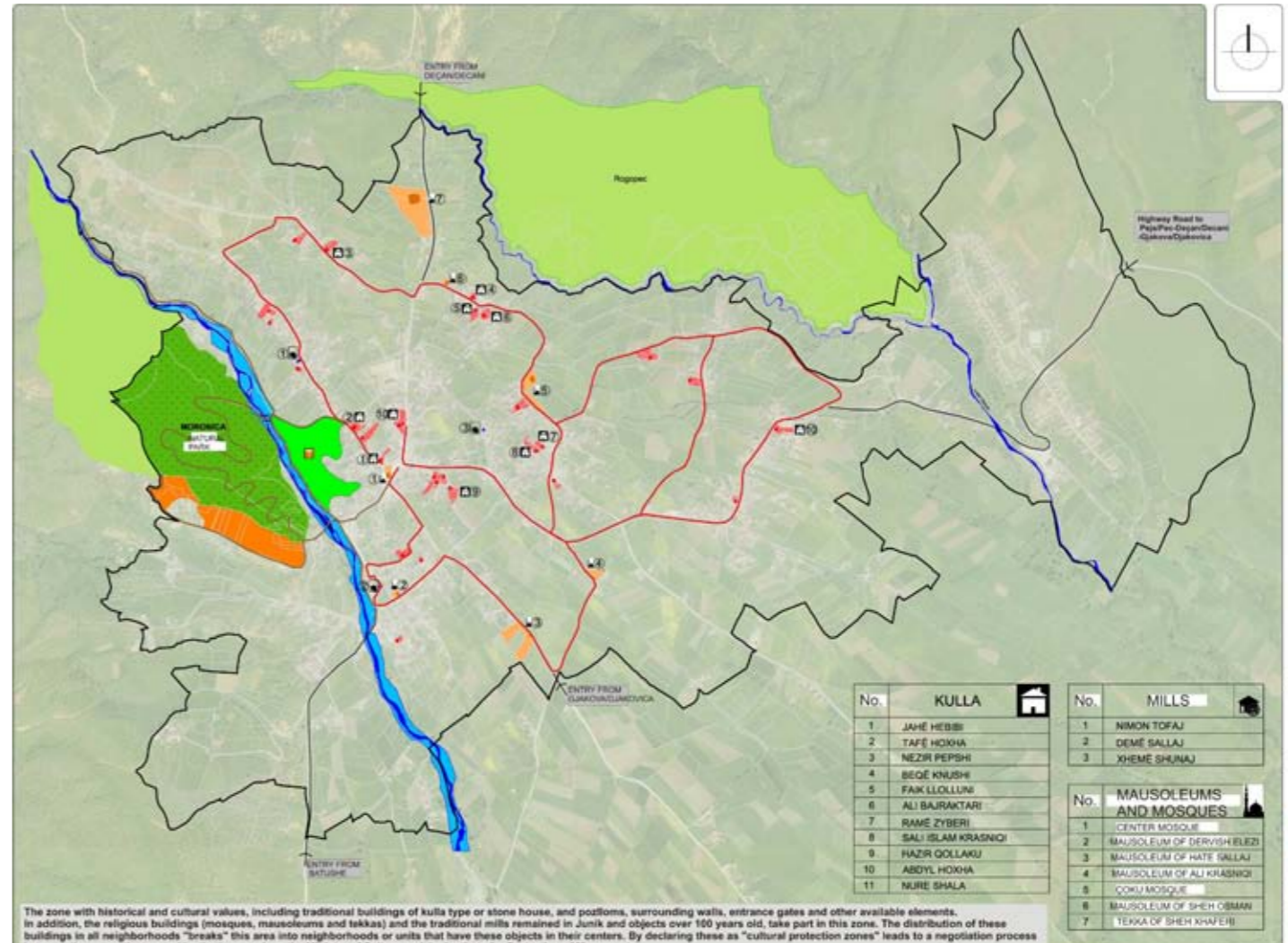
P03

Plani Zhvillimor Urban (PZHU) JUNIKU 2023+

CH WB
MetroPolis

Hapat për zhvillimin e agrobiznesit trajtojnë dhe synojnë në krijimin e kushteve të përshtatshme territoriale në përpunimin e produktit sa më pranë vendit të prodhimit. Duke mbështetur çka thame me sipër, Plani Zhvillimor del me propozimin e krijimit të zonave "fashave" ekonomike, të përpunimit dhe magazinimit të produkteve bujqësore dhe blegtorale. Ky propozim vjen i mbështetur në idenë e forcimit të drejtimin të "hinkës", zgjerimit në drejtim të sipërfaqes produktive bujqësore, dhe afritetit me këtë zonë. Këto breza ekonomike do të kenë një gjërësi 50 m dhe krijojnë hapësirë për ngritjen e shumë aktivitetëve të reja.

Përveç këtyre brezave të rëndësishëm për Junikun që do të jenë edhe "pozilomet" e tij, Plani Zhvillimor ka propozuar edhe një zonë tjetër të rëndësishme në perëndim të Junikut, në njësinë Agim Ramadani, e cila do të përfshijë brenda saj edhe fabrikën e vjetër tashmë jashtë funksionit, të përpunimeve tekstile. Është e rëndësishme të theksojmë se në këtë zonë ekonomike do të kryhen aktivitete përpunuese dhe prodhuese, por jo me ndikim ndotës në mjedis, ky një kusht primar për funksionimin e tyre.

No.	KULLA	No.	MILLS
1	JAHË HEBBI	1	NIMON TOFAJ
2	TAFË HOXHA	2	DEMË SALLAJ
3	NEZIR PEPISHI	3	XHEMË SHUNAJ
4	BEGË KNUSHI		
5	FAK LLOLLUMI		
6	ALI BAIRAKTARI		
7	RAMË ZYBERI		
8	SALI ISLAM KRASHI		
9	HAZIR QOLLAKU		
10	ABDYL HOXHA		
11	NURË SHALA		

No.	MAUSOLEUMS AND MOSQUES
1	CENTER MOSQUE
2	MAUSOLEUM OF DËRVISH ELI
3	MAUSOLEUM OF HATE SALLAJ
4	MAUSOLEUM OF ALI KRASHI
5	ÇOKU MOSQUE
6	MAUSOLEUM OF SHEH OSMAN
7	TEXHA OF SHEH XHAFERI

The zone with historical and cultural values, including traditional buildings of kulla type or stone house, and postloms, surrounding walls, entrance gates and other available elements. In addition, the religious buildings (mosques, mausoleums and tekks) and the traditional mills remained in Junik and objects over 100 years old, take part in this zone. The distribution of these buildings in all neighborhoods "breaks" this area into neighborhoods or units that have these objects in their centers. By declaring these as "cultural protection zones" leads to a negotiation process between the respective central institutions such as the Ministry of Culture and the Institute for Protection of Monuments.

As a result, construction norms and criteria in these areas will be inspired by the principle: "There is no heritage conservation without urban development". Guidelines and norms of the cultural heritage conservation define in details the spatial development principles to protect the traditional built environment and possibilities of increasing and further treatment of these values.

The plan proposes undertaking few specified actions as it follows:
 Protection from further destruction of the original parts of buildings and urban-architectonic ensembles and the maintenance of the physical form in the existing state and conditions, which should be done through **conservation**.
Restoration of structures requiring physical reinforcing, respectively constructive consolidation.
Restoration with intent to retrieve the appearance which the architectural structure had in a certain historic time, resulting with selective elimination of inadequate elements in order to retrieve the original appearance, materials and details.
 The structures without adequate technical and social infrastructure and which do not meet the modern standards, norms and performance / housing needs respectively contemporary urbanism, will be **rehabilitated** in order to enable contemporary use of the building.
 The primary goal of application of the **rehabilitation** method will be preservation of the valuable special buildings characteristic for Junik, contemporary use and active role of this heritage potential in the social, economic, cultural and tourist development.
 The **reconstruction** method will be applied on the buildings or urban-architectonic ensembles which have been completely or partly destroyed. This method will be applied only in the cases with sufficient records and documentation.

LEGJENDA

- TRADITIONAL KULLAS
- ZONE AROUND KULLAS
- MILLS
- ZONE AROUND MILLS
- MOSQUE, MAUSOLEUM
- ZONE AROUND MOSQUES, MAUSOLEUM
- TOURIST ZONE
- SPORTS RECREATION
- TOURIST RECREATION
- HISTORICAL ROUTE
- NATURAL ROUTE
- ENTRIES TO JUNIK
- RIVERS (ERENIK, TRAVA)
- URBAN ZONE BORDER

TOURIST ROUTES
P 1:6'000
proposed situation

P08

Urban Development Plan (UDP) JUNIKU 2023+

CH WB
MetroPolis

2009
PLANI RREGULLATIV URBAN QENDRA E JUNIKUT
URBAN REGULATIVE PLAN CENTER OF JUNIK

Republika e Kosovës
Republic of Kosovo
KOMUNA JUNIK
OPŠTINA JUNIK
MUNICIPALITY JUNIK

CH
WB
Cultural
Heritage without Borders
KULTURABËZËSË UTËN GRANICË

MetroPolis
Associated Architecture & Planning Group

POLIS
UNIVERSITY
Kulturabëzësë Utën Granicë

EKIPI PROJEKTUES / PROJECT TEAM

Përkrahës profesional të projektit nga Komuna e Junikut/Professional assistance to the project from Junik Municipality

Tahir ISUFAJ - Kryetar i Komunës/Mayor

Shkodran GAXHERRI - Nënkyetari i Komunës/Vice-Mayor

Xhavit VELIAJ - Drejtor i Drejtoratit për Planifikim, Urbanizëm, Gjeodezi dhe Kadastër/Director of Department for Planning, Urbanism, Geodesy and Cadastre

Xhemë SHEHU - Zyrtar për Gjeodezi, Kadastër dhe Pronë/Geodesy, Cadastre and Ownership Officer

Ferdone TOFAJ - Zyrtare për Planifikim/Planning Officer

Kontraktues menagjerial/ Managerial Contractor

Trashëgimia Kulturore pa Kufij, Suedi / zyra në Kosovë/Cultural Heritage without Borders, Sweden / Kosovo office

Enes TOSKA - arkitekt, drejtues menagjerial i projektit / architect, Managerial Supervisor

Agron SALLOVA - arkitekt, konsulent profesional i projektit / architect, Professional Project Consultant

Kontraktues profesional/Professional Contractor

Metro_Polis sh.p.k – Tiranë, Shqipëri / Metro_Polis L.L.C. – Tirana, Albania

Eled FAGU - arkitekt, Drejtues profesional i projektit / architect, Professional Supervisor

Universiteti Polis - Tiranë, Shqipëri / Polis University - Tirana, Albania - Konsulentët profesional të Projektit/ Professional Project Consultant

Dr. Besnik ALIAJ - planifikues urban, Konsulentët profesional të Projektit/urban planner, Professional Project Consultant

MPA Sotir DHAMO, planifikues urban, Konsulentët profesional të Projektit/urban planner, Professional Project Consultant

Ekipi projektues/Project team

Edon MULLAFETAHU - kand. arkitekt, koordinator i ekipit/ cand. architect, team coordinator

Arta XHAMBASI – arkitekte/ architect

Blerim KURTISHI - kand. arkitekt/ cand. architect

Eltion BOÇI, kand. urbanist / cand. urban planner

Klesti REÇA, kand. arkitekt/ cand. architect

Meriton BERISHA, kand. arkitekt/ cand. architect

Mimoza SYLEJMANI, arkitekte/ architect

Mirian BLLACI - kand. urbanist / cand. urban planner

Senat HALITI - kand. Arkitekt / cand. architect

Sonila SHUTINA - kand. Arkitekt / cand. architect

Idriz SHALA - GIS eksperti / GIS expert

Besnik MORINA – ekonomist / economist

Vlorë BERISHA – lingviste, lekturimi në gjuhë shqipe / linguist, text revision in Albanian language

Kontribuesit profesional institucional

Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor/ Ministry of Environment and Spatial Planning

Instituti për Planifikim Hapësinor/ Spatial Planning Institute

Instituti për Mbrojtjen e Monumenteve në Pejë/ Institute for Protection of Monuments in Pec

Korporata Elektroenergjetike e Kosoves (KEK) Distrikti Pejë / Kosovo Energy Corporation (KEK) Peja / Pec District

Komisioni i pavarur për Miniera dhe Minerale/ Independent Commission for Mines and Minerals

Kompania Regjionale e Ujësjellësit “Hidrodrini” – njësia Junik/ Regional Water Company “Hidrodrini” – Junik Unit

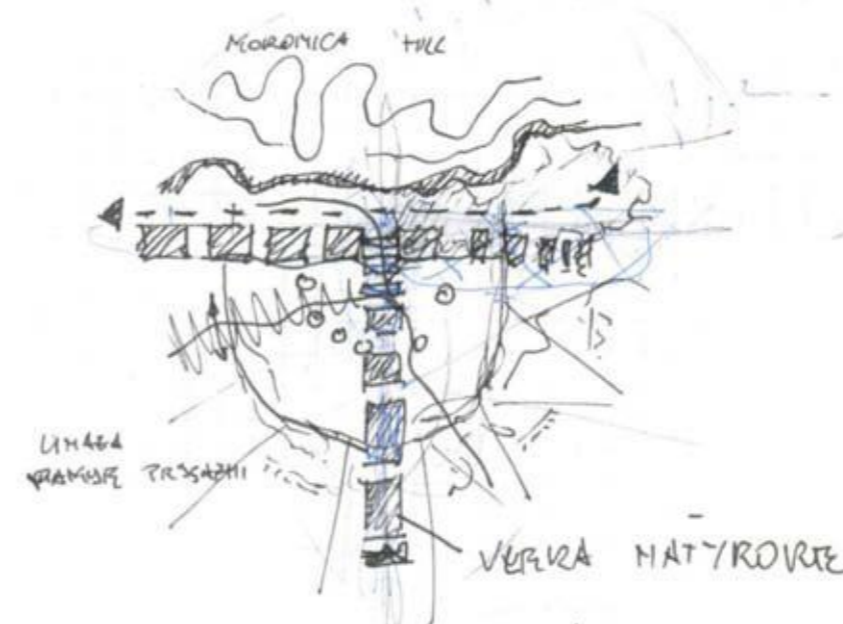
UN-Habitat

KONCEPTI I DIZAJNIT

Zhvillimi dhe kualifikimi i qendrës përmes dy aksesh kryesore konceptuale me referenca gjeografike dhe urbano-morfologjike. Aksi përgjatë lumit Erenik, i quajtur “Bregu i Erenikut” që do të përmbajë një seri atmosferash rekreative, që kontribuojnë në lidhjen e njeriut me natyrën duke përfshirë shetitore për këmbësorë trajektore ciklistike, një sistem parku me një seri funksionesh brenda tij që lidhet me Parkun e Moronicës nëpërmjet dy urave për këmbësorë. Aksi perpendikulare me lumin Erenik i cili grupon disa funksione dhe aktivitete duke filluar nga “Tregu (Pazari)”, sheshin e qendrës, objektet administrative, kompleksin e kullave “Hoxhaj”, objektet shkollore.

Ky aks është quajtur “Shëtitorja e Junikut” dhe përmban në brendësi të tij funksionet, shërbimet, objektet më të spikatura dhe përfaqësuese të qytetës së Junikut. Parashikohet plotësimi me njësi tregtare, rikualifikimi i perdeve ndërtimore, shtresave, hapësirave për këmbësorë, parkimeve të automjeteve, gjelbërimin dhe ndriçimin.

Krijimi i nje intenerari qe ve ne relacion episodet atraktive qe lidhen me trashigimnine kulturore si menyre efikase per te treguar “filmin e qytezes” me vlerat me te mira qe ajo permban. Rivitalizimi i zonave me interes për trashëgiminë si kulturore ashtu edhe natyrore.

CONCEPT OF DESIGN

Development and qualification of the Center by two main conceptual road axes with geographical and urban-morphological references. Axis along Erenik River, called “Bregu i Erenikut”, that shall contain a series of recreational surroundings, which contribute to the synergy between human and the nature, including pedestrian promenade, cycling track, a structure of parks with a series of infrastructures within, connecting with the Moronica Park by two pedestrian bridges. Erenik axis perpendicular to Erenik River which aggregates several functions and activities ranging from “Tregu (Bazaar)”, Center square, administrative buildings, a complex of “Hoxhaj” Kullas, school facilities.

This axis is named “Shëtitorja e Junikut” (Promenade) featuring inside this area functions, services, facilities and most prominent representative objects of the town of Junik. It is foreseen the completion of commercial units, re-qualification of construction scenes, layers, pedestrian areas, parking lots, greenery and lighting.

Designation of an installment of the most attractive episodes related to cultural heritage as an effective way in telling the “motion of the town” with the most values of its heritage. Restoration of the areas of interest of cultural and natural heritage.

OBJEKTIVAT

Bazuar në qëllimet strategjike, Plani Rregullues Urban për qendën e Junikut ka për synim të realizojë këto objektiva specifike:

- Shfrytëzimi ekonomik dhe dendësimi i truallit urban në qendrat ekzistuese për të rritur efikasitetin e tij përmes kompaktësimit të ndërtimeve përgjatë akseve rrugore ekzistuese Junik-Rastavicë, Junik-Batushë, Junik-Deçan, Junik-Gjakovë dhe përgjatë perimetrit të Unazës së Qendrës në segmentin veri-lindor dhe atyre të planifikuara në brendësi të lagjeve, gjithashtu rivlerësimi i nukleve katalitike, është një ndërhyrje që do të kontribuojë për këtë qëllim.
- Krijimit të nukleve katalitike shumëfunktionale që përmbajnë brenda tyre: kullat, shtëpitë e gurit, mullinjtë etj. të cilët do të transformohen në elementë të rëndësishëm të jetës sociale të komunitetit si bibliotekë komunale, muze etnografik, shtëpi kulture, shkollë për artizanatin, etj. Këto elemente do të synojnë jo vetëm përforcimin e identitetit të njëjësive strukturore të qendrës, por do të udhëheqin edhe transformimet brenda këtyre njëjësive si dendësimin dhe rikualifikimin.
- Nxjtja e përdorimit të përzier të truallit përmes krijimit të itinerareve turistike, tregtare, peisazhiste që përmbajnë funksione si tregti, artizanat, argëtim. Krijimi i fashës së vazhduar tregtare, Tregu (Pazari) i Junikut” përgjatë aksit që lidh qendrën me lumin Erenik (fillimi i rrugës së Batushës),
- Rikualifikimi i “perdeve” ndërtimore përgjatë aksit Junik-Deçan, rrugës “Gacaferri”, rrugës përgjatë lumit Erenik, rrugës “Berishë”, përmes vendosjes së kondicioneve të detajuara për fasadat e objekteve që ndodhen përgjatë tyre.

- Vënia në regjim konservimi e tërësive hapësinore si “Parku i Erenikut”, hapësirës në lindje të qendrës të quajtur “Oborri i Junikut”, tokave bujqësore; vlerave peisazhiste përgjatë lumit dhe korridoreve vizuale në drejtim të fushave dhe bjeshkëve; dhe zonave ambientale kritike si shtrati i lumit Erenik dhe gjithë fasha e përkatësisë së tij për të krijuar kushtet e një zhvillimi të qëndrueshëm,
- Vënia në regjim konservimi e trashigimisë kulturore të zonës së kullave në lagjen “Berishë”, përgjatë rrugës “Junik-Rastavicë”, në lagjen “Hoxhaj” ku gjendet edhe “Oda e Junikut” dhe përgjatë rrugës “Gacaferri”; integrimi i tyre me nevojat e komunitetit përmes ndryshimit të funksioneve dhe vënies në dispozicion të zhvillimeve turistike për t’i përfshirë ato në ciklet e reja të jetës,
- Përforcimi i hapësirës publike dhe krijimi i mundësive për jetë në komunitet përmes krijimit të hapësirave për këmbësorë, të cilat respektojnë kushtet për eliminimin e barrierave arkitektonike për personat me aftësi të kufizuara përgjatë rrugës Junik-Deçan, rrugës “Gacaferri”, rrugës “Berishë”; krijimi i itinerareve të mundshme për këmbësorë që lidhin zonat turistike; krijimi i “Parkut të Erenikut” me pajisje urbane, sportive dhe rekreative, lidhjen e tij me shetitoren përgjatë Lumit Erenik dhe krijimit të lidhjeve (fluiditeti gradual) me territorin jashtë qendrës dhe jashtë zonës urbane në drejtim të parqeve dhe burimeve natyrore territoriale.
- Krijimi i vendtakimeve dhe trajektores turistike e cila vë në relacion “zonat e trashëgimisë” midis tyre dhe me pjesën tjetër të qendrës së qytetit si edhe bërjes së saj të “lexueshme” përmes elementeve fizike si shtresa rrugore, elemente ndriçimi dhe mobilimi urban, sinjalistikës, etj.

OBJECTIVES

Based on the strategic goals, Urban Regulatory Plan for Junik Centre aims in achieving these specific objectives:

- Economic exploitation and densification of urban land in the existing centers to enhance its effectiveness through compact construction along the existing road axes Junik-Rastavicë, Junik-Batushë, Junik-Deçan, Junik-Gjakova and along the perimeter of the Center's beltway, in the north-east segment and of those planned in district's interior; also the revaluation of the catalytic nucleus is an intervention that will contribute to this goal.
- Creating multifunctional catalytic cruxes containing within them: the Kullas, stone houses, mills, etc., that will be transformed into important elements of the community's social life such are municipal library, ethnographic museums, culture houses, craft school, etc. These elements shall be designed to not only strengthen the identity of the structural units of the center, but will guide the transformations within these units as densification and requalification.
- Promote the mix of land use through crafting of tourist, shopping and landscape routes that contain functions like trade, crafts, entertainment. Creating the band of the continued commercial market “Pazari i Junikut” (Bazaar) along the axis connecting the Center with Erenik River (beginning of the Batusha route),
- Requalification of construction “curtains” along the road axis Junik-Deçan, “Gacaferri” street, the route along Erenik River and “Berisha” street, by establishing detailed specification of building facades located along them.

- Instating in conservation regime of spatial sites such as “Erenik Park”, the area setted at the east of center called “Junik's Yard”, agricultural lands; landscape values along the river and visual corridors towards the fields and mountains; and critical environmental areas like the riverbed of Erenik and all of its affiliation in creating conditions of sustainable development,
- Instating in the conservation regime of cultural heritage area of Kullas of “Berisha” neighborhood, the site of “Hoxhaj” neighborhood along Junik-Rastavica route, neighborhood "Hoxhaj" where “Oda e Junikut” is situated and along “Gacaferri” street; their integration to the needs of the community through changing their functions and making available for tourist developments and incorporating them into new cycles of life,
- Strengthening of public area and creating opportunities for the living in the community through construction of pedestrian areas, which meet the requirements for removal of architectural obstructions for persons with disabilities along Junik-Deçan Road, “Gacaferri” street and “Berisha” street; possible creation of pedestrian routes linking touristic areas; the establishment of “Erenik Park” with urban, sports and recreational equipment; its connection with the promenade along the Erenik River and liaising (gradual fluctuations) with territory outside the Center and outside urban area in direction to parks and territorial natural resources.
- Creating venues and tourist trajectory which bring in relation “heritage areas” and the rest of the town Center as well as making it “plain” through physical elements such as road layers, lighting elements, urban fittings, signaling, etc.

- Regullimi i trafikut të motorizuar nëpërmjet ndërhyrjeve rehabilituese, si zgjerim të rrugëve në aksin Junik-Rastavicë dhe Junik-Gjakovë; ndërtim të segmenteve të reja si ai nga shkolla fillore në lagjen "Krasniq"; rikualifikimit të gjurmëve rrugore ekzistuese që lidhin Lagjen "Krasniq" me lagjen "Berishë", shkollën fillore me rrugën "Gacafer"; organizimi i qarkullimit nëpërmjet rrugëve njëdrejtimëshe (sense unike), sidomos në segmentet e kompletuara Junik-Deçan, Junik-Batushë, rrugës "Gacaferi", rrugës "Berishë", shenjëzimi i këtyre akseve dhe nyjeve në përputhje me planin e trafikut. Përmes favorizimit të transportit publik me ndërtimin e stacionit të autobuzëve përgjatë aksit Junik-Rastavicë në afërsi të Unazës së Qendrës.
- Rritja e sigurisë në rrugë përmes ridizejnit të elementeve teknike dhe të mobilit urban të rrugëve si: trotualet, vendosja e sinjalistikës, ndriçimi rrugor, nyjet kryesore, eliminimi i barrierave, etj. Shmangia e trafikut të rëndë dhe makinerive bujqësore brenda territorit të qendrës nëpërmjet unazës së propozuar për qendrën.

- Regulation of motor traffic through restoration interventions, such as the expansion of roads axis Junik-Rastavicë and Junik-Gjakova; pavement of new segments such as the one from the the Elementary school to Krasniqi neighborhood; requalification of existing road trails connecting "Krasniqi" and "Berisha" neighborhoods, Primary school with "Gacaferri" street, regulation of traffic through one way streets (unique senses), especially in the completed segments Junik-Deçan, Junik-Batushë, "Gacaferri" street, "Berisha" street, the markings of these axis and joints in accordance with the traffic plan. By supporting public transportation with the construction of bus station along Junik-Rastavica route, near the Center Beltway.
- Increasing road safety through redesigning of technical elements and urban furnishing of the streets such as sidewalks, placement of signage, street lighting, main joints, removal of barriers, etc. Avoiding heavy traffic and agricultural machinery within the Center through the proposed center beltway.

TIPOLOGJITË NDËRTIMORE

Përshkrim i përgjithshëm

Ky plan rregullues bënë pjesë në klasën e planeve që bazojnë përshkrimet dhe kufizimet në formë, (form based plan). Tipologjitë ndërtimore karakterizojnë përsa i përket karakteristikave fizike por jo vetëm, njësinë elementare përbërëse të ambientit urban që është objekti si dhe hapësira që kufizohet prej tij. Tipologjia përmban të dhënat mbi gabaritet e objektit, sipërfaqet minimale dhe maksimale të parcelës ndërtimore, modulën e agregimit, karakteristikat arkitekturore, karakteristikat funksionale. Duke e konsideruar objektin si një organizëm dhe njëkohësisht pjesë të një organizmi më të madh, kushtëzimet dhe mundësitë që ai jep janë pjesë e rëndësishme e egzistencës së tij dhe të ambientit urban në tërësi.

Në Junik duke ju referuar analizave të morfologjisë urbane janë evidentuar 5 tipologji objektësh dhe parcelash, egzistuese dhe në faza zhvillimi. Këto tipologji janë rimarrë dhe përpunuar nga ky plan, duke përbërë bazën për fragmentimin dhe organizimin e territorit urban brenda PrrU-Qendra Junik. Tipologjitë ndërtimore ndahen në a- Tipologji Ndërtimore Bazë ku hyjnë objektet për banim dhe funksione që lidhen me ato dhe b- Tipologji Ndërtimore Speciale ku futen objektet e rëndësishme të veçantë dhe me influencë në shkallë kolektiviteti.

Për çdo tipologji jepen përcaktime të detajuara, përsa i përket parcelës, funksioneve, gabaritetit të objektit, mbulesës, fasadës, materialeve të fasadës, ngjyrave, dekoracioneve si dhe restriksionet eventuale.

CONSTRUCTION TYPOLOGIES

General description

This regulatory plan is part of the form based plan. Building typologies are characterized in terms of, but not limited, to physical characteristics; basic constituent unit of urban environment that is the object and its surrounding area. Typology contains information about the object's gauge, minimal and maximal surface of construction plot, the aggregation module, architectural features, and functional characteristics. Considering the object as an organism and as a part of a larger organism at the same time, the conditions and the opportunities it provides are an important part of its existence and the urban environment in general.

In Junik, referring to urban morphology analysis, there are 5 types of objects and parcels identified; existing and in phases of development. These types were reclaimed and processed by this plan, constituting the grounds for fragmentation and organizing the urban area within the URP- Junik Centre. Construction typologies are divided into a) Basic types of construction - which includes housing facilities and functions related to such, and b) Special construction typology - which includes objects of special importance and with influence for larger community.

For each typology there are detailed definitions, in terms of plot, functions, size of the object, coverage, facade, facade materials, colors, decorations and possible restrictions.

Tipologji ndërtimore bazë

a) Objekte në radhë, janë objekte që rradhiten përgjatë aksit të rrugës duke u bashkangjitur me njëri-tjetrin në faqet perpendikulare me të. Si tipologji zhvillohet si pasojë e vlerës që ka fronti nga rruga dhe ekonomicitetit që ka ndërtimi. Zakonisht pozicionohen në akset tregtare, aty ku çmimi i tokës është edhe më i lartë. Këto objekte tregojnë nga rruga faqen më të ngushtë dhe lidhen me rrugën me anë të katit përdhësë që zakonisht funksionon si biznes. Sistemi konstruktiv mund të jetë me mure të vazhduara ose skelet betonarme. Ndërprerja e vargu të objekteve bëhet çdo 20-35m.

b) Objekti në linjë, është një tipologji për banim që zhvillohet me seksione paralele me aksin e rrugës. Zakonisht përdoret për rezidenca në brendësi të lagjeve të banimit. Objekti ka hyrje direkte nga kopshti me të cilin ndahet nga rruga dhe ka një komunikim të mirë me oborrin nga ana e pasme. Me anë të kësaj tipologjie kryhet një dendësim optimal i truallit duke e shfrytëzuar më së mirë atë si dhe ruan karakteristikat e komoditetit dhe të privacitetit.

Këto objekte tregojnë nga rruga faqen më të gjërë duke mbajtur një thellësi të reduktuar. Sistemi konstruktiv mund të jetë me mure të vazhduara ose skelet betonarme. Ndërprerja e vargut të objekteve bëhet çdo 24-36m.

c) Objekte “perde urbane” - kjo tipologji është përdorur për kualifikimin e akteve dhe shetitoreve identifikuese të qendrës urbane. Objektet vendosen me fasada në vijën rregulluese duke krijuar vazhdimësi lineare të pandërprerë. Homogjeniteti i fasadave dhe vazhdimësia janë karakteristika thelbësore për krijimin e hapësirave urbane me identitet dhe karakter. Gjithashtu për të siguruar vazhdimësinë duhet pasur kujdes në ruajtjen e parametrave për lartësitë e kateve, tipin e çarjeve, ritmin e çarjeve, xokolaturat, qemeret e çatave.

Basic construction typology

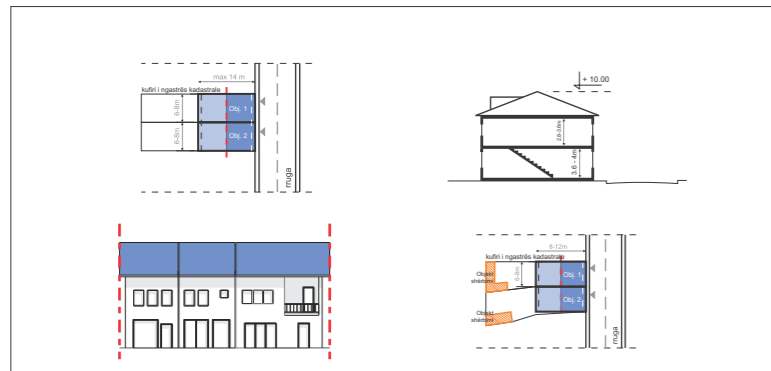
a) Qued objects - are facilities along the road axis being fixed to each other perpendicular to it. As the typology was developed as a result of the value of the front to the road and the value of the construction. Usually deployed in commercial routes where land prices are even higher. These objects show their narrowest side towards and connected to the route through the ground floor which usually operates as a business. Construction structure would be by continued walls or concrete-steel body. The cease of the range of objects is in every 20-35m.

b) In line object - is a residential typology that develops in parallel sections to the road axis. Usually used for dwellings inside residential neighborhoods. The building has direct access from the garden by which is separated from the road and has good link with the yard from the rear side. This typology achieves an optimal density of the plot by a better use of it and retains the characteristics of comfort and privacy.

These objects show their wider side towards the road by maintaining a reduced depth. Constructive system could be continued walls or concrete-steel grid. The range of objects ceases in every 24-36m.

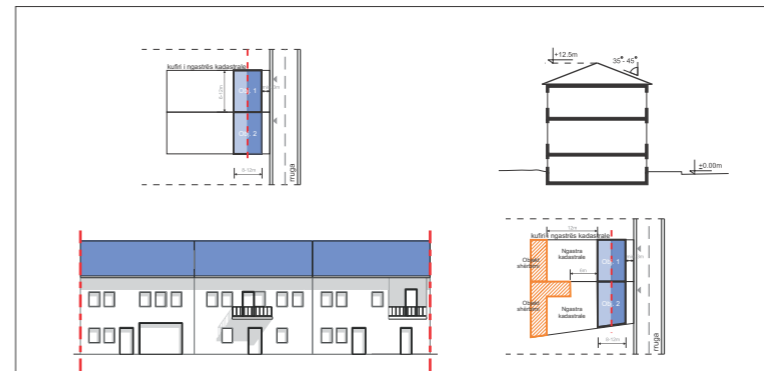
c) “Urban curtain” objects - this typology are used for qualification of axes and promenades identifying urban center. Objects are placed with facades in regulatory line thus creating uninterrupted linear continuity. Homogeneity of the facades and continuity are essential features for the creation of urban spaces with identity and character. Also, to ensure continuity should be careful to maintain the parameters for the heights of floors, type of cracks, cadence of cracks, external cove and roof vaults.

Tipi “objekt në radhë”

1. Parcela	Parcela min. e ndërtueshme: 250m ² Parcela max. e ndërtueshme: 500m ² Gjerësia e frontit nga rruga: 5 - 7m ²	5. Materialet e fasadës	- Suvatim dhe tjerja; - Gur i vendit aplikuar si veshje; - Dru i lakuar për elemente; - Metal i punuar për elemente;
2. Funkzioni	Kuota përdhës: afërsim, shërbime Kuota e parit: banim Kuota e dytë: banim	6. Ngjyra e fasadës	Ngjyra me bazë natyrore jo të ndezura
3. Objekti	- Elazhitelet: P+2 - Lartësia max: 10.5 m - Lartësia max. e kuotës 0.00: + 0.50 - Gjerësia e frontit nga rruga: 5-7m - Thellësia max: 14m - Sip. e hapjeve në fasade: 30 - 40%	7. Dekoracioni	- Kornizime të lehta të çarjeve - Veshje xokolli dent në lartësinë 1m - Dru për strahin e çatisë dhe per elemente - Metale të punuar për elemente.
4. Mbulesa	- Çati dy ujëse me kulm paralel me aksin e rrugës; - Tingulla konike me argjile të kuqe - Straha mund të dalë max 1.20m nga vija ndërtimit	8. Restriksionet:	Ndalohet nxjerrja e ballkoneve apo e çdo tipi konsolle nga rruga.

Type “in line object”

1. Parcel	- Minimal constructible parcel: 300m ² - Maximal constructible parcel: 700m ² - Width between the front and the road: 6 - 12m	5. Façade materials	- Plastering and painting; - The local stone applied as clothing, in the ground floor partition/"xokola" or other parts of the facility; - Sprayed wood for roof, windows, etc.; - Worked metal for the elements;
2. Function	- Ground quotes: housing/ trade - Basement quotes: garage, storage - Other quotes: housing	6. Façade color	- Natural dark colors
3. Object	- Floors: B+ P+1+NK/ B+P+2 - Max Height: 12.5 m - Max Height of the 0.00 quote: + 1.20 - Width between the front and the road: 6 - 12m - Max depth: 13m - Surf. of the façade openings: 20 - 30%	7. Decoration	- Minor frames for the openings - Clothing the ground floor partition/"xokola" up to 1m height - Wood for the roof shelter and the elements - Metals work for the elements.
4. Coverage	- Two water roof with the top parallel to the axis of road - Cone tiles of red clay - Shelter can come max 1.20 meters from the construction line	8. Restrictions	- It is forbidden to elevate any balcony or console type more than 1.20 meters from the construction line and in any case on the ground floor.

Kjo tipologji shfrytëzon maksimalisht vijën e rrugës dhe përqëndrohet kryesisht në akse tregtare, sheshe apo tregje. Kati përdhes nuk duhet të shkëputet nga trualli dhe kuota e trotuarit më tepër se pak këmbë shkalle. Këto objekte tregojnë nga rruga faqen më të gjerë duke mbajtur një thellësi të reduktuar, por mund të ketë dhe raste kur objekti zhvillohet në thellësi. Sistemi konstruktiv mund të jetë me mure të vazhduara ose skelet betonarmeje. Ndërprerja e vargut të objekteve bëhet çdo 30-50m.

d) Objekte te veçuara, vile - është tipologjia më e përhapur. Siguron komoditet dhe privatitet maksimal. Objektet vendosen të tërthëqura prej rrugës me oborr në të katër anët. Për vetë vendosjen e shkëputur nga objektet e tjera kjo tipologji kërkon sipërfaqe më të madhe parcele dhe është e preferueshme për zona të distancuara prej qendrës.

Tipologji ndërtimore speciale

Kjo tipologji përfshin të gjitha objektet strategjike me influencë në të gjithë komunitetin. Objektet speciale ndërtohen në parcela publike. Programi funksional mund të jetë i shumëllojshëm dhe përcaktohet me detyrë specifike projektimi. Mund të përmbajnë shërbime, funksione administrative, kulturore, edukative, fetare, etj..

Në rast nevoje, objektet speciale mund të ndërtohen edhe në bashkëpunim me investitorë privat. Objektet publike janë pjesë e rëndësishme e memories kolektive dhe për këtë arsye duhet të përmbajnë cilësi të lartë ndërtimore dhe jetëgjatësi. Arkitektura e objekteve publike duhet të respektojë ndjeshmërinë estetike vendase dhe të harmonizojë me trashëgiminë ndërtimore ekzistuese.

This typology uses the maximum line of the road axis and focuses primarily on commercial routes, squares or markets. The ground floor should not be separated from the land and quota of sidewalk not more than a few rungs. These objects show the wider side towards the road by maintaining a reduced depth but there may be cases when the object is developed in depth entirely. Construction structure can be by continued walls or or concrete-steel grids. Range of objects is ceased every 30-50m.

d) Separate objects, chatteaus - is the most widespread typology. Provides maximum comfort and privacy. Objects are drawn from the route, surrounded by the yard on all four sides. To establish itself separate from other facilities this typology requires greater surface plot and is preferable to areas remote from the center.

Special construction typology

This typology includes all types of strategic objects of influence in the community. Special objects are constructed in public parcels. Functional program can be varied and determined by specific design task. May include services, administrative functions, cultural, educational, religious, etc.

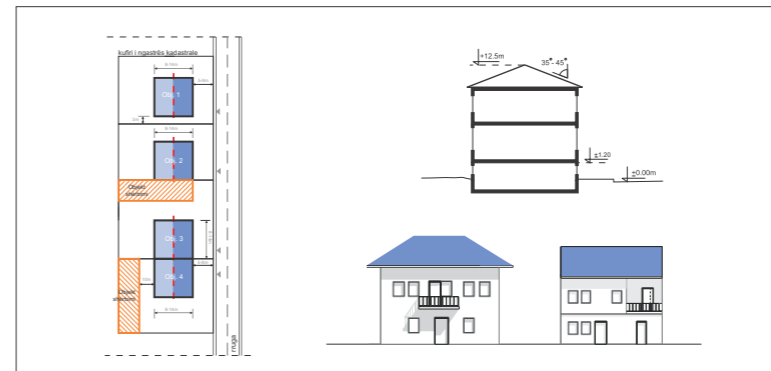
If necessary, special facilities may be constructed in cooperation with private investors. Public facilities are an important part of collective memory and therefore must contain high quality construction and durability. The architecture of public buildings must comply with local aesthetic sensitivity and to harmonize with the existing heritage building.

Tipi "perde urbane"

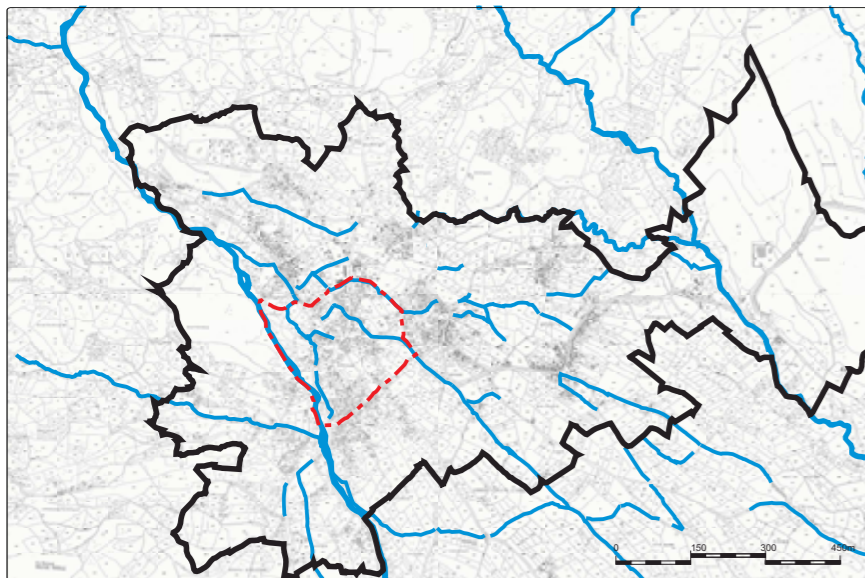
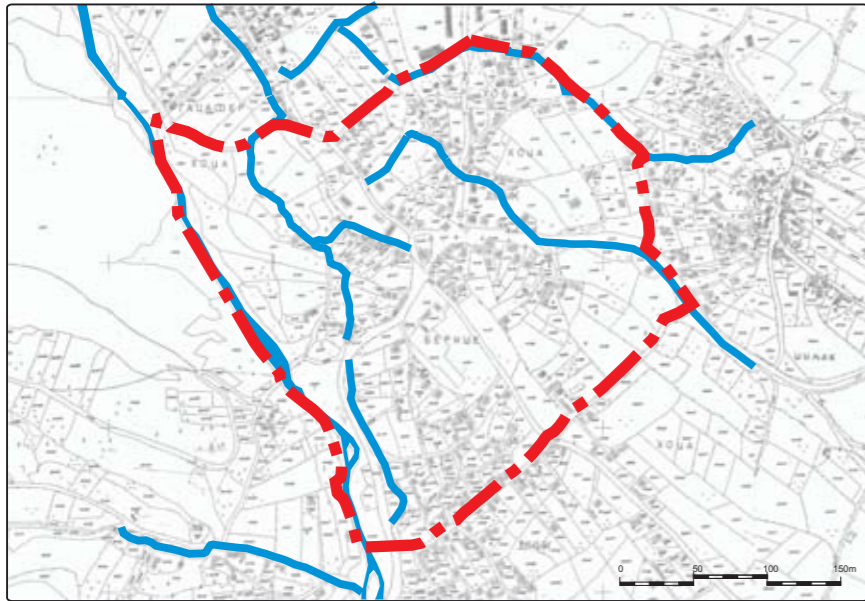

1. Parcela	Parcela min. e ndërtueshme: 150m ² Parcela max. e ndërtueshme: 400m ² Gjerësia e frontit nga rruga: 4 - 12m	5. Materialet e fasadës	- Suvatim dhe lyeje; - Gur i vendit aplikuar si veshje, në xokola apo pjesë të tjera të objektit; - Dru i lakuar për elemente çati dritare, etj.; - Metal i punuar për elemente;
2. Funksioni	Kuota përdhese: biznes, artizanat Kuotat e tjera: biznes, zyra, banim	6. Ngjyra e fasadës	Ngjyra me bazë natyrore jo të ndezura
3. Objekti	- Etazhitei: P+2 / P+1+NK - Lartësia max: 10.5 m - Lartësia max e kufës: 0.00: + 0.20 - Gjerësia e frontit nga rruga: 4-12m - Thellësia max: 13 m - Sip. e hapjeve në fasadë: kati përdhe 60 - 80%; katet e sipërme 30-50%	7. Dekoracioni	- Kornizime të lehta të çarjeve - Veshje xokoli dent në lartësinë 1m - Dru për strahin e çatisë dhe per elemente - Metale të punuar për elemente.
4. Mbulesa	- Çati dy ujëse me kulm paralel me aksin e rrugës; - Tingujta konike me argjilë të kuqe - Straha mund të dalë max 1 m nga vija ndërtimit	8. Restriksionet:	- Ndalohet nxjerrja e ballkoneve apo e çdo tipi konsolle nga vija e ndërtimit.

Type "separate obect"

1. Parcel	- Minimal constructible parcel: 500m ² - Maximal constructible parcel: 1000m ² - Width between the front and the road: 15 - 30 m - Max depth: 35 m ²	5. Façade materials	- Plastering and painting; - The local stone applied as clothing, in the ground floor partition/"xokola" or other parts of the facility; - Sprayed wood for roof, windows, etc.; - Worked metal for the elements;
2. Function	- Ground quotes: housing/ familial economy	6. Façade color	- Natural dark colors
3. Object	- Floors: B+P+2 / B+P+1+NK - Max Height: 12.5 m - Max Height of the 0.00 quote: + 1.20 - Width between the front and the road: 6 - 12m - Surf. of the façade openings: 20 - 40%	7. Decoration	- Minor frames for the openings - Clothing the ground floor partition/"xokola" up to 1.2 m height - Natural wood for the roof shelter and the elements - Metals work for the elements - Surf. of the façade openings: 20 - 40%
4. Coverage	- Several waters - Cone tiles of red clay - Shelter can come max 1.20 meters from the construction line	8. Restrictions	

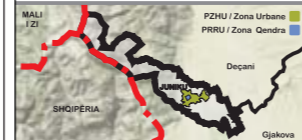

- LEGJENDA**
- Linjat ujore
 - Kufiri i zonës urbane
 - - - Kufiri i zonës së qendrës

Harta e hidrologjisë
Analiza e gjendjes egzistuese

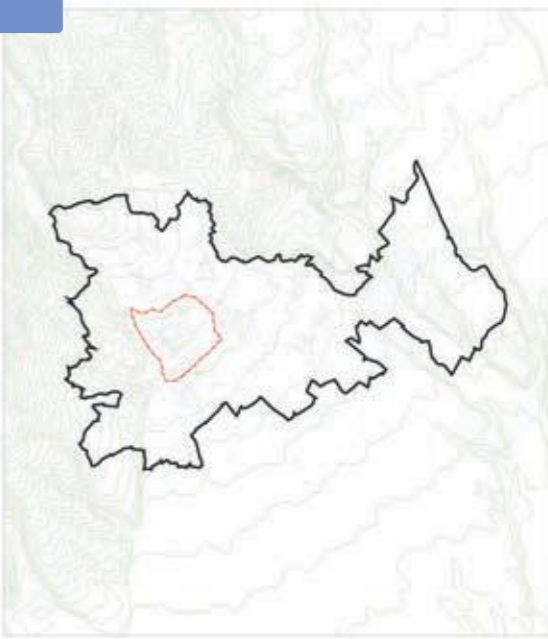
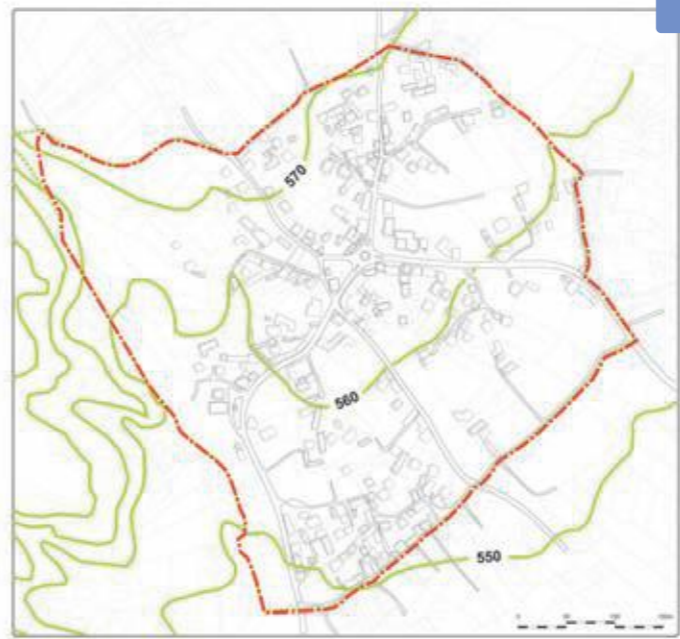
A03

**Plani Rregullativ Urban (PRRU)
QENDRA E JUNIKUT**

	Ministria e Mbrojtjes së mjedisit, Planifikimit Urban dhe Konstruksionit të Republikës së Shqipërisë	001
	Komiteti i Bashkicës së Junikut	002
	Instituti i Planifikimit Urban të Republikës së Shqipërisë	003
	MetroPolis	004

120 121

- LEGJENDA**
- Isohypsas
 - Urban area boundaries
 - - - Center area boundaries
 - Cadastral lots
 - Urban development

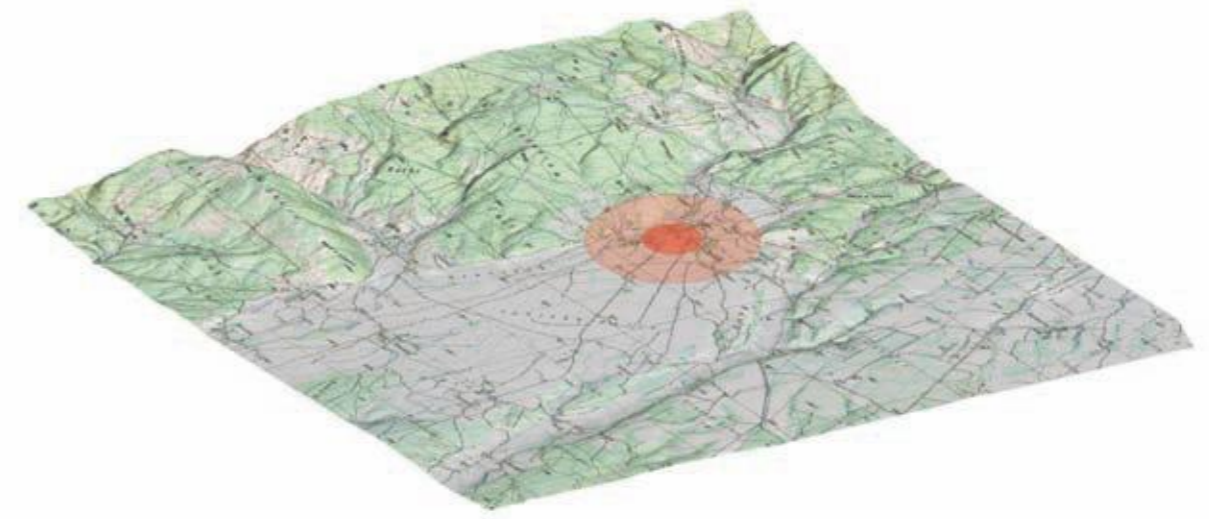
Topographic map
Analysis of existing situation

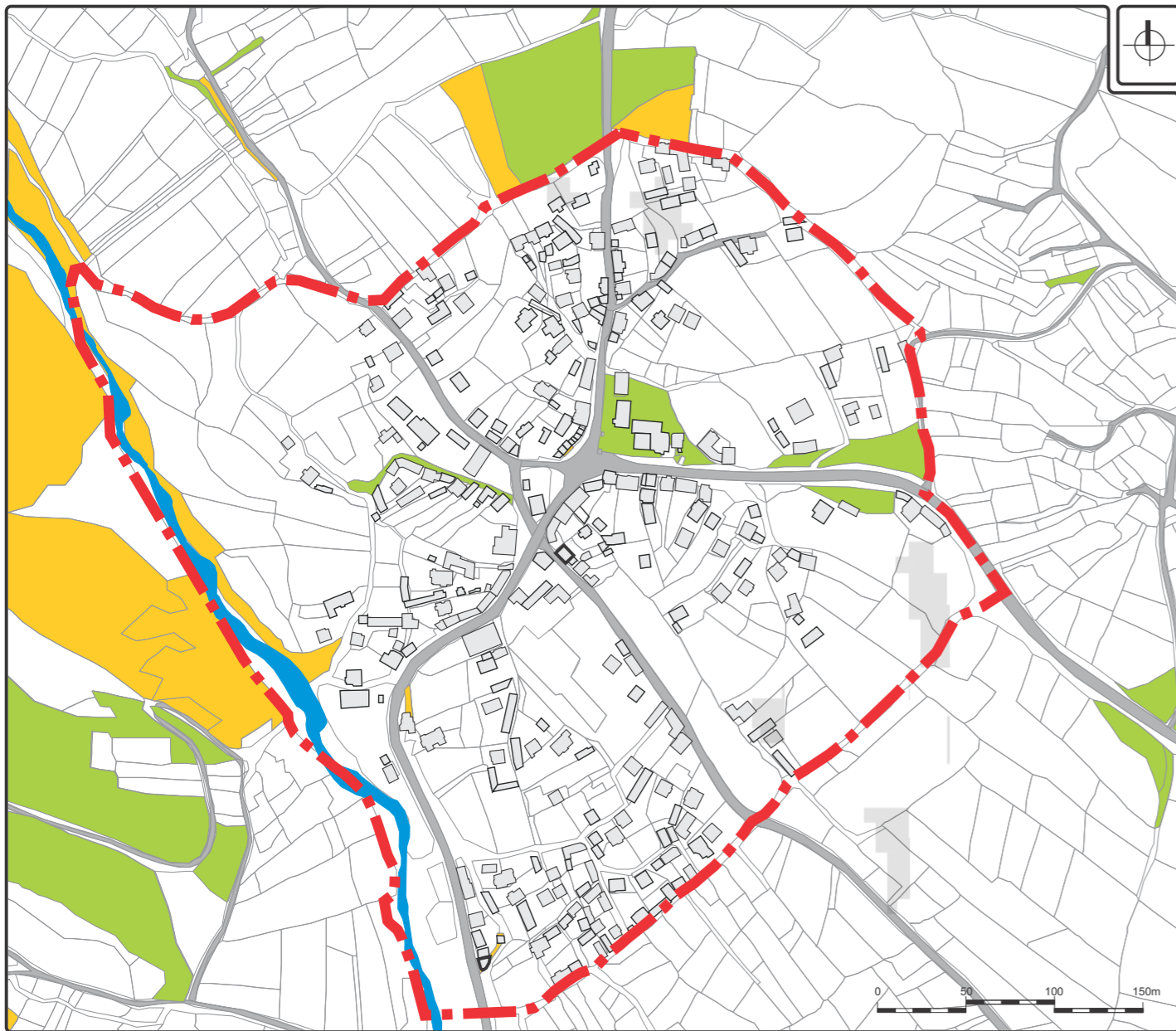
A04

**Urban Regulatory Plan (URP)
CENTER OF JUNIK**

	Ministria e Mbrojtjes së mjedisit, Planifikimit Urban dhe Konstruksionit të Republikës së Shqipërisë	001
	Komiteti i Bashkicës së Junikut	002
	Instituti i Planifikimit Urban të Republikës së Shqipërisë	003
	MetroPolis	004

LEGJENDA

- Pronat nën AKP
- Pronat Komunale
- Pronat Private
- Objektet
- Ngastrat kadastrale
- Lumi
- Kufiri i zonës së qendrës

Harta e pronësisë
(nga listat zyrtare të pronësisë)

P 1:1500

Analiza e gjendjes egzistuese

A05

**Plani Rregullativ Urban (PRRU)
QENDRA E JUNIKUT**

MALI I ZI
 SHQIPËRIA
 Deçani
 Gjakova

PZHU / Zona Urbane
 PRRU / Zona Qendra

Autoriteti i Komititetit të Planifikimit Urban
 Komiteti i Planifikimit Urban
 Komiteti i Planifikimit Urban

MetroPolis

LEGEND

- Built spaces
Surface area 4.09 ha
- Unbuilt spaces
Surface area 30.41 ha
- Center area
Surface area 345 ha

Built spaces
12%

Unbuilt spaces
88%

Full-empty spaces

P 1:1500

Analysis of existing situation

A07

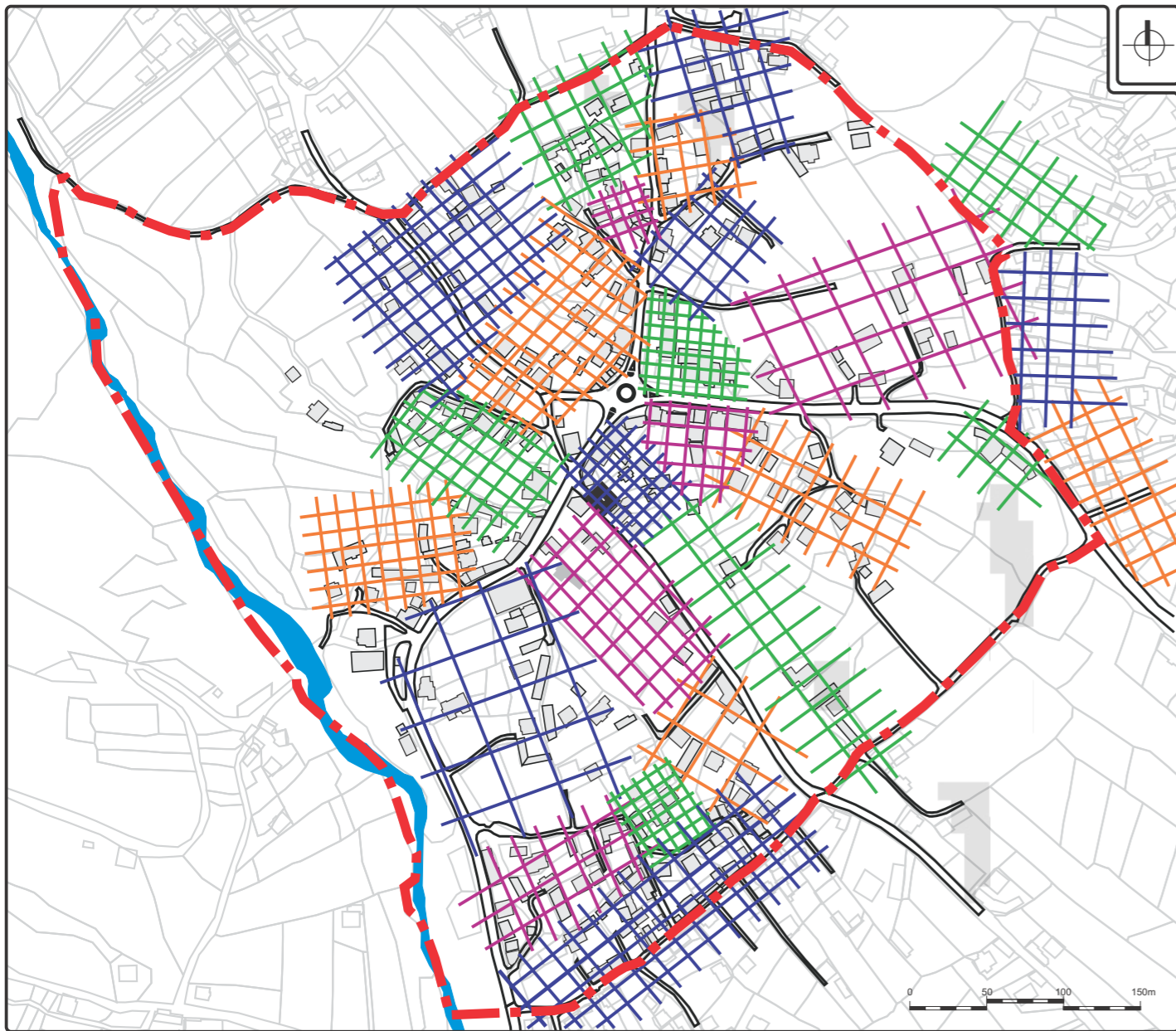
**Urban Regulatory Plan (URP)
CENTER OF JUNIK**

MALI I ZI
 SHQIPËRIA
 Deçani
 Gjakova

PZHU / Zona Urbane
 PRRU / Zona Qendra

Autoriteti i Komititetit të Planifikimit Urban
 Komiteti i Planifikimit Urban
 Komiteti i Planifikimit Urban

MetroPolis

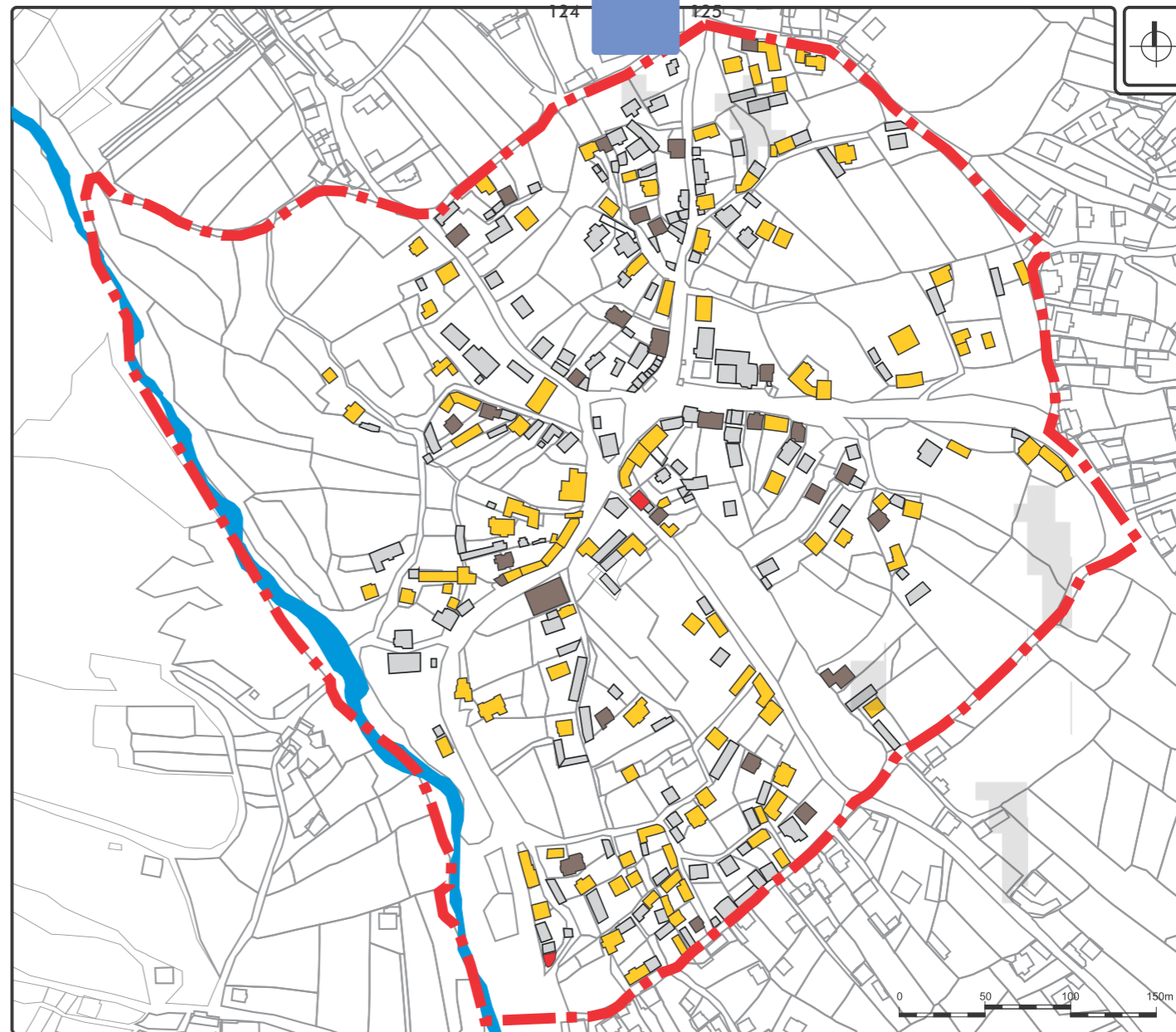
LEGJENDA

- Objektet
- Ngastrat kadastrale
- Lumi Erenik
- Kufiri i zonës së qendrës

Paterni urban
P 1:1500
Analiza e gjendjes egzistuese

A08

**Plani Rregullativ Urban (PRRU)
QENDRA E JUNIKUT**

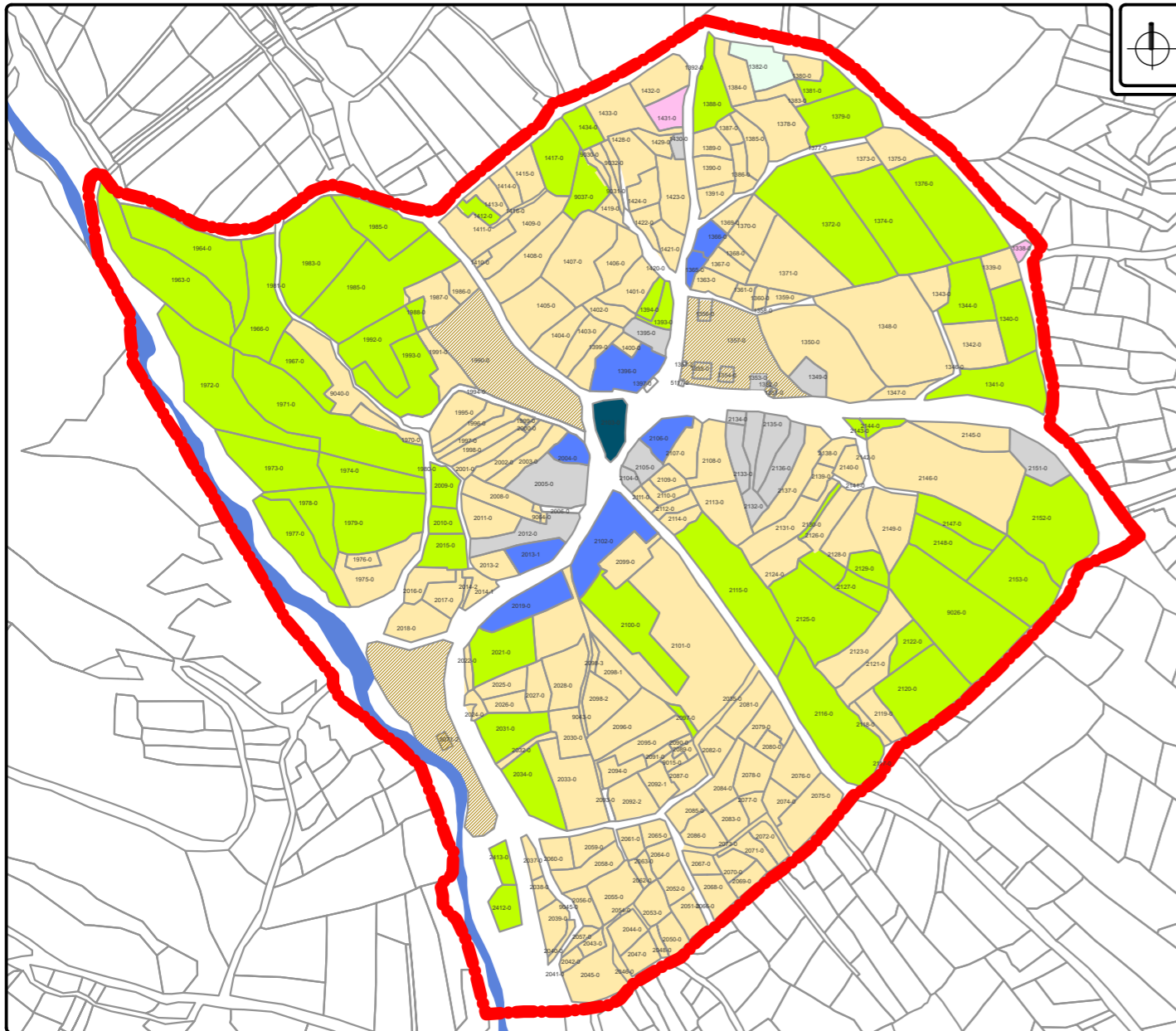
LEGEND

- 172 Buildings of one floor
- 116 Buildings of two floors
- 29 Buildings of three floors
- 2 Building of four floors
- Cadastral lots
- Erenik River
- Central area limits

Floor height of the buildings
P = 1:1500
Analysis of existing situation

A09

**Urban Regulatory Plan (URP)
CENTER OF JUNIK**

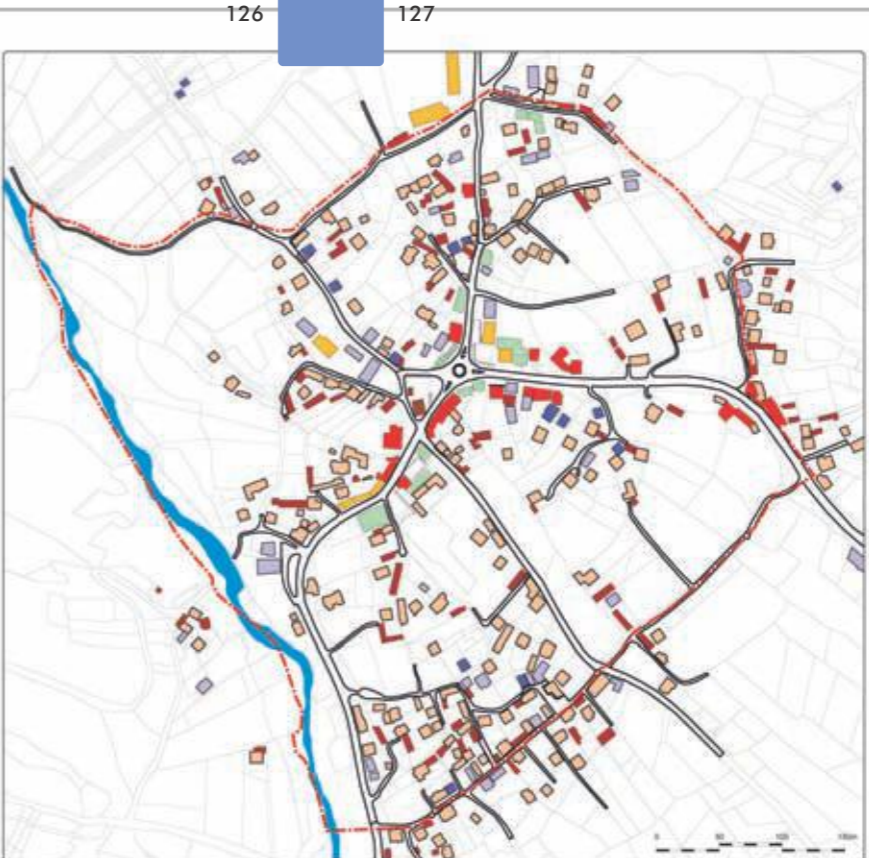
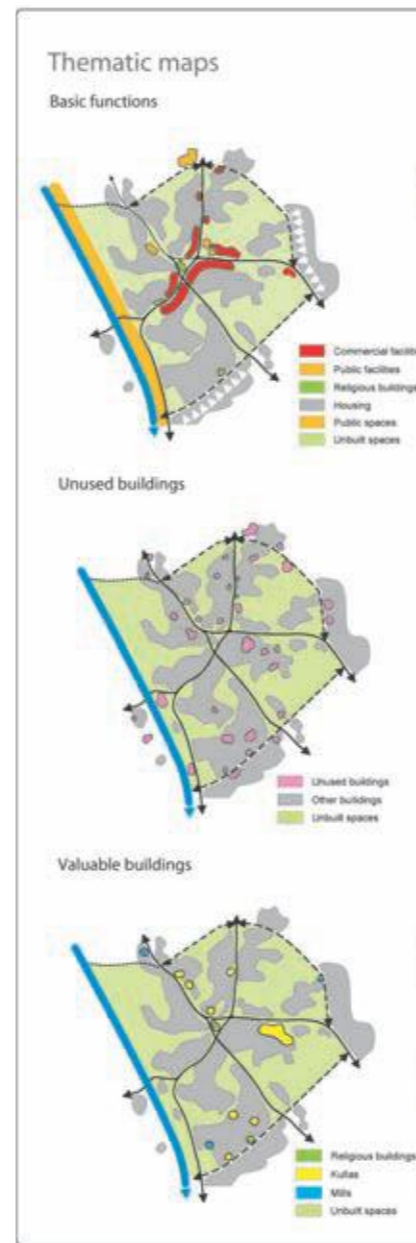
LEGJENDA

- Hapësirë banimi
- Hapësirë e gjelbërt
- Hapësirë publike
- Hapësirë kulturi
- Hapësirë tregëtare
- Hapësirë mikse (tregëti-banim)
- Hapësirë e pashfrytëzuar
- Ngastrat kadastrale
- Kufiri i zonës së qendrës

Shfrytëzimi i tokës
P 1:1500
Analiza e gjendjes egzistuese

A10

**Plani Rregullativ Urban (PRRU)
QENDRA E JUNIKUT**

LEGEND

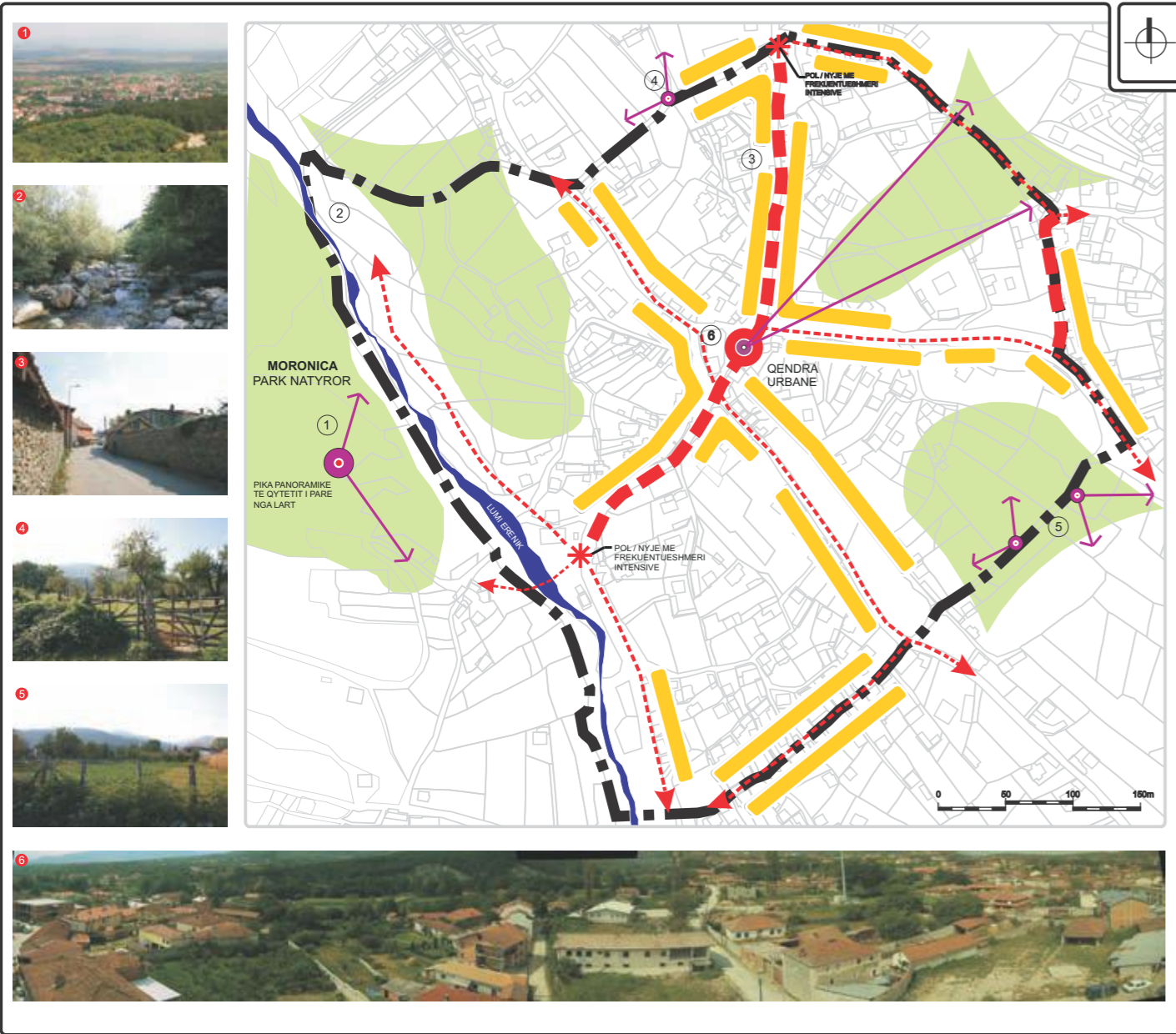
- Housing
- Commercial buildings
- Housing and commercial buildings
- Public buildings
- Parking
- Religious buildings
- Cultural buildings
- Unused buildings
- Storage buildings (poztlome)
- Cadastral lots
- Erenik river
- Central area limits

Functions of buildings map

Analysis of existing situation

A11

**Urban Regulatory Plan (URP)
CENTER OF JUNIK**

- LEGJENDA**
- Qendra Urbane
 - - - Trajektore Pejsazhstike
 - * Pole/Nyje
 - Skaje Urbane
 - Terësi Hapësinore
 - Pika Panoramike të Qytetit
 - Ngastrat kadastrale
 - Kufiri i zones së qendrës

Lidhja e urbane me natyrën
Analiza e gjendjes egzistuese **A12**

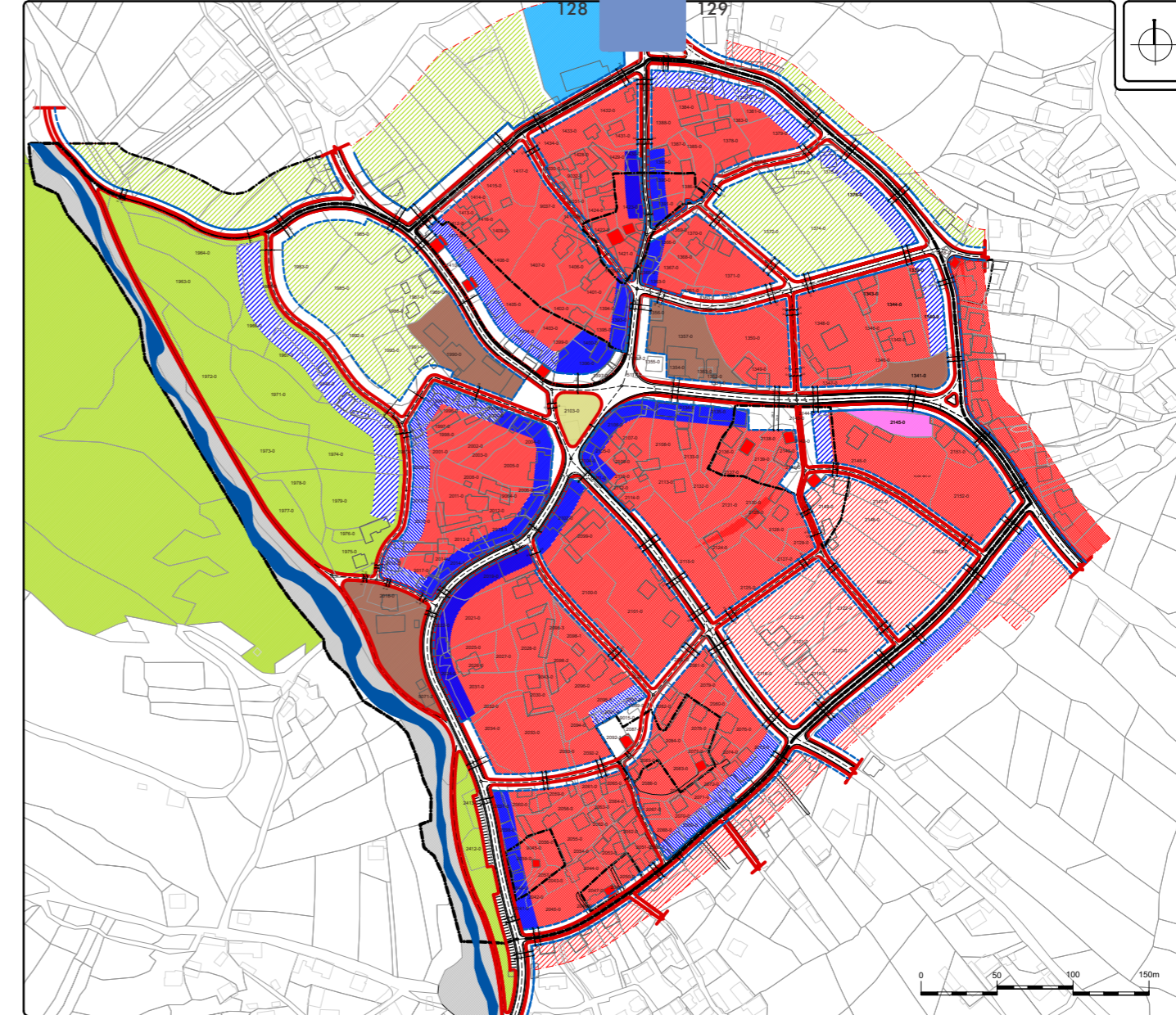
Plani Rregullativ Urban (PRRU) QENDRA E JUNIKUT

MALI I ZI PZHU / Zona Urbane
PRRU / Zona Qendra

Decani Gjakova

SHQIPËRIA

CHWB
 MetroPolis

- LEGJENDA:**
- Average density housing
 - Low density housing
 - Average density commercial strip
 - Low density commercial strip
 - Public surface
 - Productive surface
 - Protected site with cultural values
 - Green surface/parc
 - Riverbank surface
 - Central Mosque surface
 - Transport surface
 - Transport surface / Bus station
 - Regulatory lines
 - Construction lines
 - ▶ Road directions
 - Kullas
 - Cadastral parcels
 - Center borderlines

Land use
P 1:1500 **P01**

Proposal

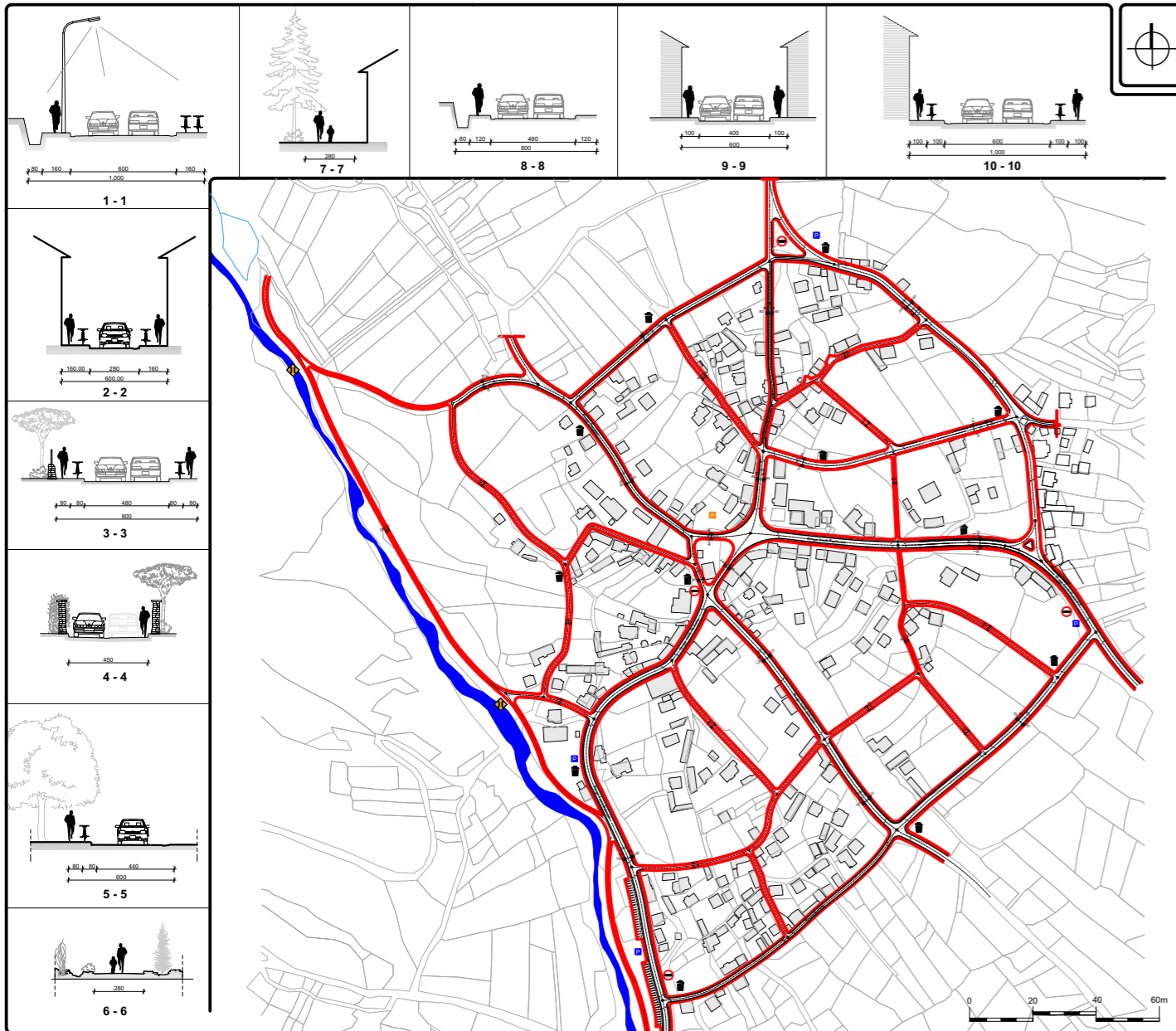
Urban Regulatory Plan (URP) Center of Junik

MALI I ZI PZHU / Zona Urbane
PRRU / Zona Qendra

Decani Gjakova

SHQIPËRIA

CHWB
 MetroPolis

LEGJENDA

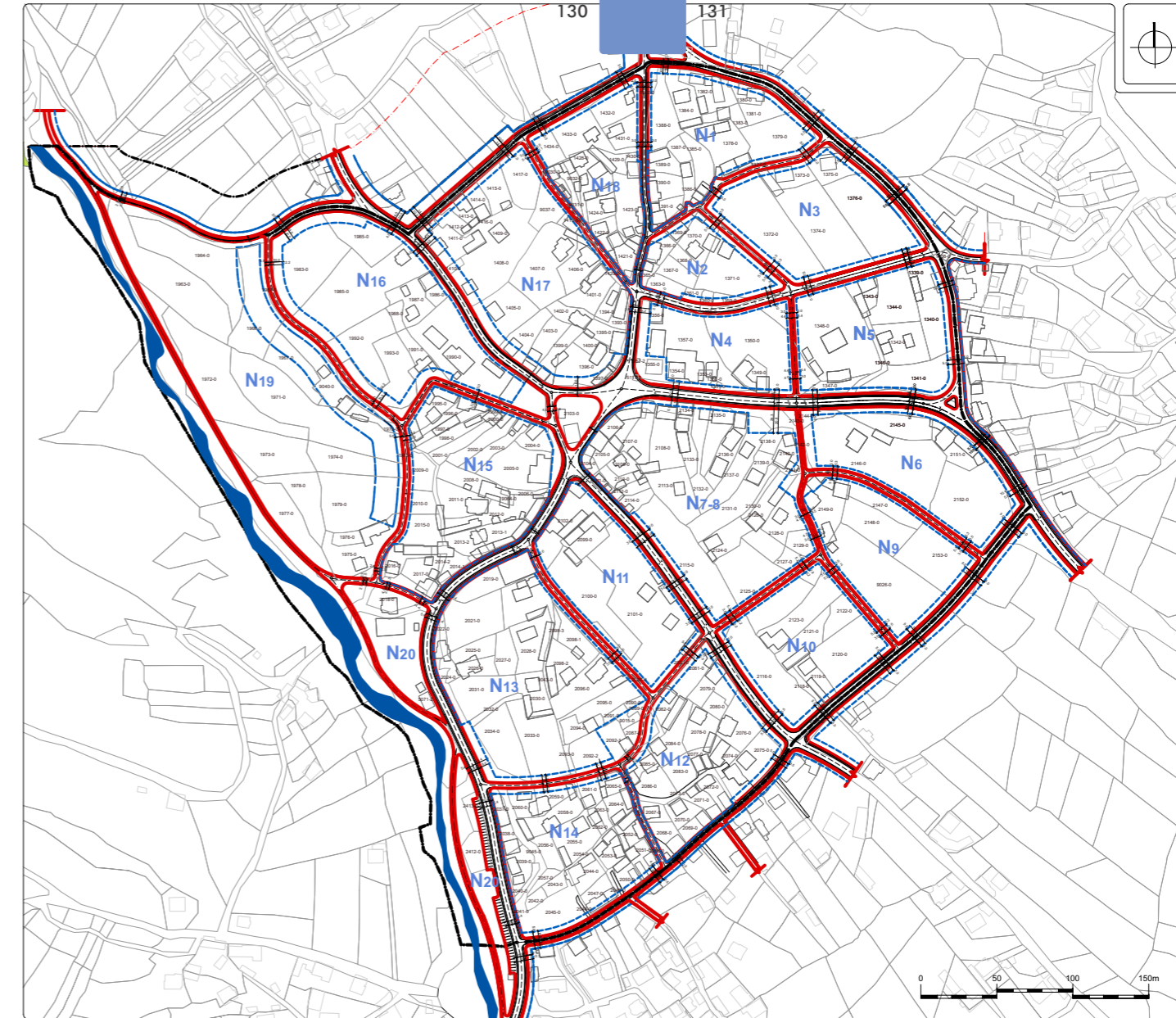
- Vijat regullative
- Akset rrugore
- Parkingjet
- Parking nëntokësor
- Pikat e mbledhjes së mbeturinave
- Stacioni i autobusëve
- Pozicionimi i urave
- Ngastrat kadastrale
- Objektet
- Lumi Erenik

Sistemi rrugor dhe profilet
P 1:1800
Gjendja e propozuar

P02

**Plani Rregullativ Urban (PRRU)
QENDRA E JUNIKUT**

CHWB
MetroPolis

LEGJENDA:

- Regulative lines
- Construction lines
- Road directions
- Buildings
- Cadastral lots
- Central area limits

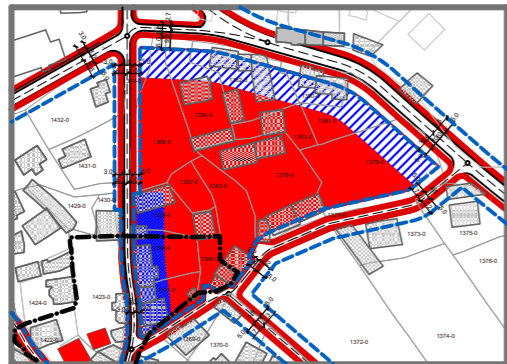
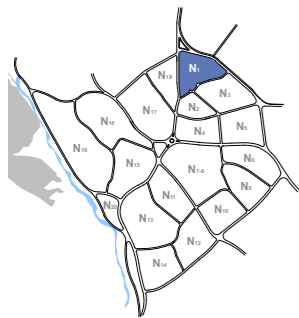
Floor height of the buildings
P = 1:1500
Proposal

P05

**Urban Regulatory Plan (URP)
CENTER OF JUNIK**

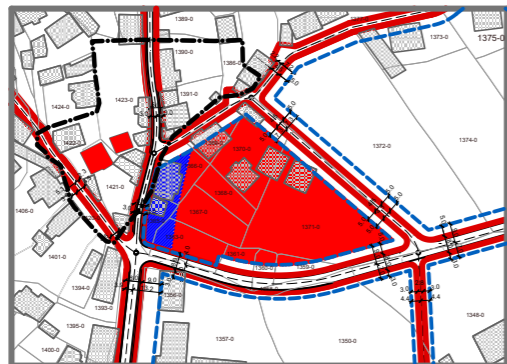
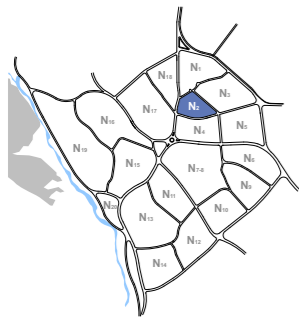
CHWB
MetroPolis

NËN-NJËSIA N1

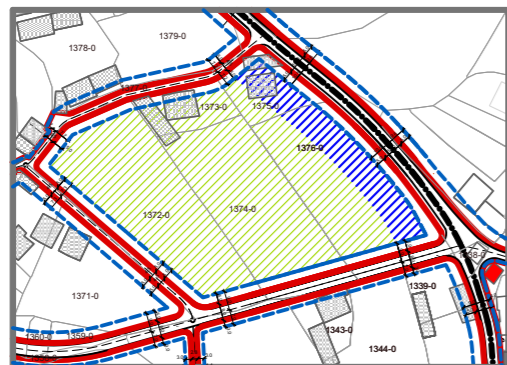
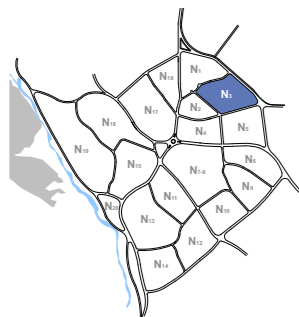
NËN-NJËSIA N1	
Sipërfaqja VRr (brenda vijës regullative)	12,249.9 m ²
Sipërfaqja VN (brenda vijës ndërtimore)	10,711.7 m ²
Sipërfaqja ndërmjet VN dhe VRr	1,538.2 m ²
ISHP (indeksi i shfrytëzimit të parceses)	45%
Numri max. i kateve	P+1+NK
Tipologjitë ndërtimore	
Oti në rathë	☐
Oti në liri	☒
Oti, perde	☒
Oti, të vecanta	☒
Sipërfaqja totale e ndërtueshme	5,512.40 m ²

NËN-NJËSIA N2

NËN-NJËSIA N2	
Sipërfaqja VRr (brenda vijës regullative)	6,169.1 m ²
Sipërfaqja VN (brenda vijës ndërtimore)	4,999.9 m ²
Sipërfaqja ndërmjet VN dhe VRr	1,169.2 m ²
ISHP (indeksi i shfrytëzimit të parceses)	45%
Numri max. i kateve	P+1+NK
Tipologjitë ndërtimore	
Oti në rathë	☐
Oti në liri	☒
Oti, perde	☒
Oti, të vecanta	☒
Sipërfaqja totale e ndërtueshme	2,776 m ²

NËN-NJËSIA N3

NËN-NJËSIA N3	
Sipërfaqja VRr (brenda vijës regullative)	13,348.6 m ²
Sipërfaqja VN (brenda vijës ndërtimore)	11,111.9 m ²
Sipërfaqja ndërmjet VN dhe VRr	2,236 m ²
ISHP (indeksi i shfrytëzimit të parceses)	10%
Numri max. i kateve	P+1+NK
Tipologjitë ndërtimore	
Oti në rathë	☐
Oti në liri	☐
Oti, perde	☐
Oti, të vecanta	☒
Sipërfaqja totale e ndërtueshme	1,3348.6 m ²

LEGJENDA:

- Banim me dendësi mesatare
- Fashë afarizmi me dendësi të lartë
- Fashë afarizmi me dendësi të ulët
- Sipërfaqe prodhuese
- Zonë historike
- Vijat regullative
- Vijat ndërtimore
- Drejtimit e rrugëve

Nën-Njësitë e Qendrës
N₁, N₂, N₃
P 1:1000
Gjendja e propozuar

P06

**Plani Rregullativ Urban (PRRU)
QENDRA E JUNIKUT**

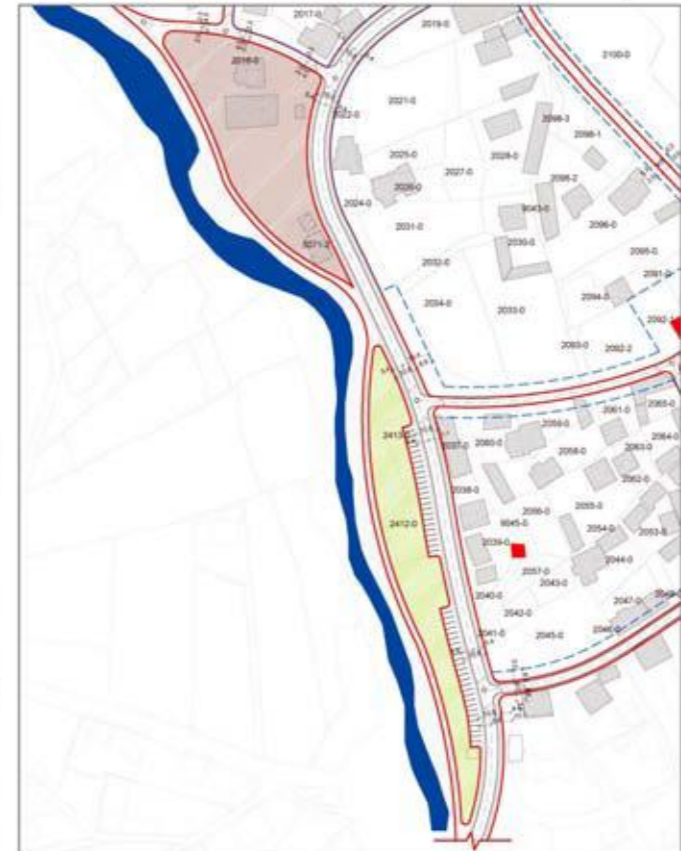

SUB-UNIT N19	
RL surface (within the Regulatory Line)	27,517.2m ²
CL surface (within the Construction Line)	4,417.8 m ²
Surface between RL and CL	4,810.4 m ²
ISHP (the coefficient of land use)	5%
Maximum number of floors	
Building typologies	
Circle built	☐
Linear built	☐
Green built	☐
Other built	☒
Specific built	☒
Total buildable surface	1,850.7 m ²

SUB-UNIT N20	
RL surface (within the Regulatory Line)	8,806.3m ²
CL surface (within the Construction Line)	6,375.4m ²
Surface between RL and CL	2,130.9m ²
ISHP (the coefficient of land use)	5%
Maximum number of floors	
Building typologies	
Circle built	☐
Linear built	☐
Green built	☐
Other built	☐
Specific built	☒
Total buildable surface	425.3 m ²

Center's Sub-units
N₁, N₂, N₃
P 1:1000
proposed situation

P13

**Urban Regulatory Plan (URP)
CENTER OF JUNIK**

2010
A ËSHTË JUNIKU UNIK?
Hartimi i dokumenteve të politikave të planifikimit “në shtëpi”
IS JUNIK UNIQUE?
Devising planning policy documents “in-house”

AUTORËT / AUTHORS

Ferdone Tofaj - Komuna e Junikut / Junik Municipality
Lumnije Gashi - UN-HABITAT Kosovo
Teuta Jaha - UN-HABITAT Kosovo,
Enes Toska - CHwB zyra në Prishtinë / CHwB Local Office Prishtina
Dukagjin Bakija - UN-HABITAT Kosovo

1. PËRMBLEDHJA

Përgatitja e një Plani Zhvillimor Komunal (PZHK) paraqet një obligim ligjor për komunat e Kosovës. Praktika e përgjithshme për hartimin e dokumenteve të politikave të planifikimit bëhet përmes përcjelljes së kësaj detyre tek kompanitë private konsulente. Kjo nënkupton shpenzime materiale dhe në shumë raste një nivel të ulët të pronësisë së planit, që për pasojë ka mundësi të kufizuara për zbatim. Një qasje alternative është duke u aplikuar në hartimin e PZHK-së për Komunën e Junikut. Kjo është një nismë komunale e ndihmuar nga Programi i Mbështetjes së Planifikimit Hapësinor Komunal (PMPHK), Trashëgimia Kulturore pa Kufij (CHWB) dhe IPH. Procesi i hartimit të PZHK-së është iniciuar nga një punëtori e vizionimit në vitin 2008. Gjatë kësaj kohe, Komuna ishte në përfundim të Planit Zhvillimor Urban (PZHU) dhe ishte logjike që hapi i ardhshëm do të mund të pasonte me sukses. Edhe pse PZHU ishte përpiluar nga një kompani konsulente, stafi i komunës kishte besim se në qoftë se ndihmohej nga PMPHK dhe CHWB, ata do të ishin në gjendje të hartojnë PZHK-në përmes mobilizimit të brendshëm të burimeve njerëzore. Bashkëpunimi i suksesshëm mëparshëm mes Komunës, CHWB-së dhe UN-HABITAT-it, një agjenci zhvillimi e OKB-së e mandatuar për promovimin e vendbanimeve të qëndrueshme njerëzore, ka rezultuar në vendimin për fillimin e procesit të hartimit të PZHK-së në Qershor të vitit 2009. Kjo është zhvilluar nga një ekip i përbashkët i përbërë nga përfaqësues të palëve që bashkëpunojnë në menaxhimin e procesit të planifikimit 'në shtëpi' dhe në përdorimin e metodës së ndërtimit të kapaciteteve përmes 'të mësuarit duke vepruar'. Duke paraqitur qasjen e Junikut, ky punim ka për qëllim të vijëzohet përparësitë dhe të metat e kësaj qasjeje në hartimin e planeve lokale të zhvillimit.

Ky dokument do të përpiqet të përcaktojë vlerën e qasjeve alternative në planifikimet strategjike të cilat mund t'i përmirësojnë mundësitë e zbatimit, me theks rëndësinë e angazhimit të stafit komunal si dhe zyrtarët e zgjedhur për zhvillimin e ndjenjës së autorësisë si dhe perspektivat e implementimit të Planit.

2. PRAPAVIJA

2.1 Planifikimi strategjik hapësinor –qasje e re e planifikimit e vendosur në Kosovë

Në dekadat e fundit Kosova ka kaluar procese transformimesh të shumta, nga shoqëria socialiste, e menaxhuar nga institucionet shtetërore, të cilat ishin 'pronarë' dhe investitori i vetëm në komunitete; në ekonominë e tregut, që u shoqëruar me sfidat e ndërtimit të kuadrit të ri institucional dhe legjislativ. Ky ndryshim rrënjësor socio-ekonomik dhe politik ka pasur ndikim edhe në sistemin e planifikimit, duke kërkuar mënyra të reja të menaxhimit të zhvillimeve aktuale hapësinore dhe të sfidave: zhvillimet e paplanifikuara dhe të pakontrolluara, degradimi i mjedisit, menaxhim i dobët i burimeve, si dhe mungesa e investimeve të reja ekonomike që synojnë zhvillimin ekonomik e që kanë rezultuar me shkallë të lartë të papunësisë dhe të varfërisë.

Në pikëpamje të një nevoje imediate në menaxhimin e këtyre sfidave, është paraqitur qasja e re e planifikimit strategjik hapësinor përmes programeve të UN-HABITAT-it në Kosovë. Planifikimi, sa i përket kësaj qasjeje, është më fleksibil dhe aktual për zhvillimet aktuale duke marrë në konsideratë prioritetet e sektorëve të ndryshëm, veçanërisht me qëllim të investimeve të drejtpërdrejta dhe të orientuara drejt një qasjeje më gjithëpërfshirëse dhe pjesëmarrëse.

1. ABSTRACT

Preparation of a Municipal Development Plan (MDP) is a statutory requirement for Kosovo municipalities. General practice for producing planning policy documents is through outsourcing this task to private consultancy companies. This implies substantive costs and in many cases a low level of ownership of the plan, which consequently has limited prospects for implementation. An alternative approach is being applied in drafting an MDP for Junik municipality. This is a municipality initiative assisted by the Municipal Spatial Planning Support Programme (MuSPP), Cultural Heritage without Borders (CHWB) and ISP. The process of drafting MDP was initiated by a visioning workshop in 2008. At this time, the Municipality was completing its Urban Development Plan (UDP) and it was logical that the next step could successfully follow. Although the UDP was done by a consulting company, the municipal staff had confidence that if assisted by MuSPP and CHWB, it would be able to draft MDP though internal mobilisation of human resources. The previous successful cooperation between the municipality, CHWB and UN-HABITAT, a UN development agency mandated for the promotion of sustainable human settlements, resulted in the decision of starting the MDP drafting process in June 2009. This is done by a joint team composed of representatives of the parties who work together in managing the 'in-house' planning process and using 'learning by doing' method of capacity building. By presenting the Junik approach, this paper aims to demonstrate the advantages and drawbacks of this approach to drafting local development plans.

The paper will seeks to define the value of the alternative approaches to strategic planning which can improve implementation prospects, whilst stressing the importance of engagement of municipal staff and elected officials for developing the sense of ownership and prospects of the implementation of the Plan.

2. BACKGROUND

2.1 Strategic spatial planning- a new planning approach set in Kosovo

In the last few decades Kosovo has undergone multiple transformation processes from socialistic society, managed by state institutions, which were the 'owners' and the only investor in communities, to a market economy being accompanied with challenges of building new institutional and legislative framework. This fundamental socio-economic and political change has had an impact to the planning system too, requiring new ways of managing current spatial developments and challenges: unplanned and uncontrolled developments, environmental degradation, poor management of resources as well as lack of new investments targeting economic development resulting in high rate of unemployment and poverty.

In the light of an urgent need to manage these challenges, the new approach of strategic spatial planning has been introduced by UN-HABITAT programmes in Kosovo. Planning as per this approach is more flexible and responsive to the current developments taking into consideration priorities of different sectors, especially with the purpose to direct investments and oriented towards a more inclusive and participatory approach.

Praktikat e reja të planifikimit strategjik i kushtojnë një vëmendje të veçantë promovimit të parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm dhe qasjes së integruar të planifikimit duke përfshirë edhe elementet e lëvizjes, të zhvillimit ekonomik, shoqëror, mjedisor si dhe politikave tjera strategjike për komunën. Përveç kësaj, zbatimi i normave të qeverisjes së mirë urbane në procesin e planifikimit, të tilla si përfshirja efektive e shoqërisë civile dhe akterëve të tjerë në procesin e planifikimit, trasnparencës dhe në marrjen e vendimeve, gjithëpërfshirja dhe pjesëmarrja e gjerë e shoqërisë si dhe duke marrë parasysh aspektet e barazisë: minoritetet, gratë, fëmijët, të moshuarit, personat me aftësi të kufizuara (adresimin e nevojave të grupeve të tilla përmes pjesëmarrjes publike).

Për ngritjen e një qasjeje të re gjithëpërfshirëse të planifikimit strategjik në Kosovë ka qenë nevoja për një punë në nivelin qendror dhe lokal të qeverisjes, angazhimin e organizatave të shoqërisë civile dhe komunitetit, zhvillimin e legjislacionit të ri të planifikimit (d.m.th. ligjet e reja të planifikimit hapësinor), ndërhyrja në strukturën organizative dhe krijimin e Institutit për Planifikim Hapësinor dhe aplikimin e praktikave dhe të mjeteve të reja të planifikimit.

Kërkesa për ngritjen e kapaciteteve në secilin nga nivelet e qeverisjes ishte tejet e lartë dhe është ende një proces në vazhdim. Gjatë vlerësimit të zbatimit të kësaj qasjeje në institucionet e Kosovës dhe sidomos për komunat, është parë se ka ende sfida të mëdha përpara. Një hulumtim ka treguar se komunat nuk kanë kapacitete të mjaftueshme për të menaxhuar këtë qasje të planifikimit me të gjitha kërkesat e saj, duke rekomanduar nevojën për vazhdimin e punës në tre fushat e zhvillimit të kapaciteteve: të burimeve njerëzore, të zhvillimit organizativ dhe atij institucional.

Në një situatë të caktuar, me mbështetjen e komunave me këshillim n-vend-të-punës si dhe ekspertizë profesionale me aplikimin e metodës së 'të mësuarit duke bërë' formojnë një bazë të një qasjeje alternative për zgjidhjen e çështjeve të përmendura më lart. Kjo është qasja të cilën UN-HABITAT-i në Kosovë është duke e zbatuar përmes Programit të Planifikimit Hapësinor Komunal në komuna të mesme dhe në disa komuna të vogla të themeluara kohëve të fundit, si Juniku.

2.2 Sistemi i Planifikimit Hapësinor në Kosovë

Sistemi i Planifikimit Hapësinor në Kosovë vepron brenda një kuadri të ri të planifikimit legjislativ, sipas të cilit Kosova ka dy nivele të planifikimit (shih Fig 1):

1. Planifikimi në nivel të Kosovës, duke përfshirë dokumentet e mëposhtme të politikave (plan hapësinor për tërë territorin e Kosovës dhe të planeve hapësinore për zona të veçanta, p.sh. Parqet Kombëtare, zonat industriale)

2. Planifikimi për territorin e komunave (plani zhvillimor komunal dhe plani i zhvillimit urban dhe planet rregullative urbane) LPH autorizon Ministrinë e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MMPH) për të koordinuar aktivitetet e planifikimit hapësinor në tërë territorin e Kosovës, propozimin e politikave të zhvillimit hapësinor, rishikimin dhe monitorimin e dokumenteve të planifikimit, monitorimin dhe harmonizimin e aktiviteteve të planifikimit në nivel lokal dhe për të siguruar pajtueshmërinë e planifikimit të politikave si dhe duke ofruar këshilla dhe ndihmë për komunat në hartimin e planeve hapësinore, urbanistike dhe rregulluese.

The new strategic planning practises pay an especial attention to the promoting of principles of sustainable development and integrated planning approach including elements of mobility, economic development, social, environmental and other strategic policies for the municipality. In addition, application of the good urban governance norms to the planning process, such as effective involvement of civil society and other stakeholders in the planning process, transparency and decision making, inclusiveness and wide public participation and taking into account the equality aspects: minorities, women, children, the elderly, disabled persons (addressing needs of such groups through public participation).

Setting up a new inclusive and strategic planning approach in Kosovo required working at central and local level of governance, engagement of civil society organizations and community, development of new planning legislation (i.e. the new spatial planning laws), intervention in organisational structure and establishment of the Institute for Spatial Planning and applying new planning practices and tools.

A demand for building capacities at each of governance levels was high and is still an ongoing process. When evaluating the application of this approach in Kosovo institutions and especially for the municipalities, there are still mayor challenges ahead. A research showed that municipalities don't have enough capacities to manage this planning approach with its requirements, recommending the need for continuation of working in three areas of capacity development: human resource, organisational and institutional development.

In a given situation, supporting municipalities with on-the-job advice and professional expertise with applying the method of 'learning by doing' form a basis of an alternative approach to solving the issues mentioned above. This is an approach that UN-HABITAT in Kosovo is applying through its Municipal Spatial Planning Programme in secondary and some smaller, recently established municipalities of which Junik is one.

2.2 Spatial Planning system in Kosovo

The Spatial Planning system in Kosovo functions within a new planning legislative framework according to which Kosovo has two levels of planning (see Fig 1):

1. Planning at Kosovo level including following policy documents (spatial plan for the whole territory of Kosovo and spatial plans for special areas, e.g. National Parks, industrial areas)

2. Planning for the territory of municipalities (municipal development plan and urban development plan and urban regulatory plans) LSP entitles the Ministry of Environment and Spatial Planning (MESP) to coordinate spatial planning activities on the whole Kosovo territory, proposing spatial development policies, reviewing and monitoring the planning documents; monitoring and harmonising planning activities on local level and ensuring compatibility of planning policies as well as offering advice and assistance to municipalities in drafting spatial, urban and regulatory plans.

Në nivel lokal, komunat kanë të drejtë të ekzekutojnë aktivitete në planifikimin hapësinor dhe urban dhe të përdorimit të tokës brenda territorit të tyre. Prandaj, komunave u kërkohet hartimi i Planeve Zhvillimore Komunale, Planeve Zhvillimore Urbane si dhe Planet Rregulluese Urbane.

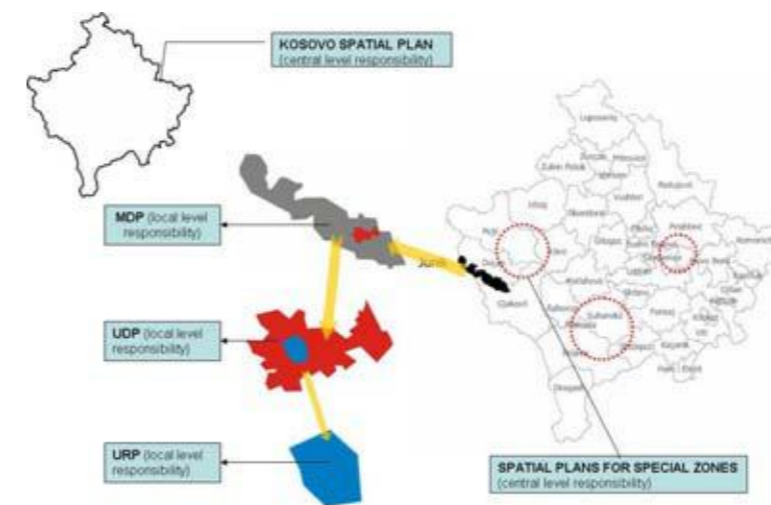
3. TENDENCA AKTUALE NË ZHVILLIMIN E POLITIKAVE PLANIFIKUESE

Siç u përmend më lart, komunat janë përgjegjëse për procesin e planifikimit hapësinor në territorin e tyre, duke përfshirë sigurimin e dokumenteve të politikave të planifikimit (në këtë rast PZHK). Sipas legjislacionit, komunat mund të japin në nënkontraktim hartimin e këtyre dokumenteve të politikave tek agjencitë e ndryshme ose organizatat private. Dhe kjo ishte praktika e aplikuar në dekadën e fundit. Përvoja tregoi se, jo në të gjitha rastet, kjo metodë është më e mira. Në rastet kur komunat nuk kanë kapacitet të mjaftueshëm për të menaxhuar procesin e planifikimit të përgatitjes së PZHK-së, metoda e aplikuar e nënkontraktimit ka treguar të jetë një qasje jo aq e mirë. Si pasojë e kësaj, kompanive nënkontraktuese ishin në një pozicion të jo vetëm të përgjegjës për hartimin e dokumentit të politikave të planifikimit, por edhe të drejtuesit/menaxhuesit të procesit të planifikimit. Rrjedhimisht rezultati ishte ofrimi i produkteve me cilësi të ulët dhe mungesa ose përfshirja e dobët e akterëve kryesorë në këtë proces. Efekti i kësaj ishin vështirësitë në procesin e zbatimit, mungesa e pronësisë së komunës në dokument, e në anën tjetër me gjenerimin e implikimeve të mëdha financiare për buxhetin komunal.

3.1 Qasja e Junikut

Juniku është komunë e ngritur rishtazi. Ka funksionuar si një pilot-komunë e re mes viteve 2006-2008 dhe më 13 gusht 2008 bëhet një komunë e njohur plotësisht. Territori i saj mbulon një sipërfaqe prej 77,77 km² dhe ka një potencial të madh natyror dhe kulturor për zhvillim.

At the local level, municipalities are entitled to execute activities in spatial and urban planning and the land use within their territory. Hence, municipalities are required to draft the Municipal Development Plans, Urban Development Plans and Urban Regulatory Plans.

3. CURRENT TREND OF PLANNING POLICY DEVELOPMENT

As mentioned above municipalities are responsible for the spatial planning process in their territory including the provision of planning policy documents (in this case the MDP). According to the legislation, municipalities can outsource the drafting of these policy documents to different agencies or private organisations. And this was the practice applied in the last decade. The experience showed that not in all cases this method is the best one. In cases when municipalities do not have enough capacity to manage the planning process of preparation of MDP, the applied method of outsourcing has shown to be a not so good approach. As a consequence of this the outsourced companies were in a position of not only being responsible for drafting the planning policy document but of being a manager of the planning process. Thus the result was a delivery of low quality product and none/or poor involvement of the main stakeholders in the process. The effect of this was difficulties in the implementation process, lack of municipal ownership of the document while generating large financial implications for municipal budget.

3.1 Junik approach

Junik is a recently established municipality; it functioned as a pilot new municipality from 2006-2008 and then became a fully recognised municipality on 13 August 2008. Its territory covers an area of 77.77 km² and it has great natural and cultural potential for development.

Megjithatë, ajo menaxhon një investim dhe buxhet operacional shumë të kufizuar. Hartimi i planit zhvillimor të komunës, si dokument ligjërshet detyruet është vendimtar për të siguruar zhvillimin e qëndrueshëm të bazuar në përdorimin efikas të burimeve, zhvillimin e infrastrukturës, ruajtjen e trashëgimisë kulturore dhe natyrore dhe promovimin e tyre. Kjo nënkupton shpenzime dhe burime njerëzore. Drejtoria e planifikimit dhe urbanizmit në Junik operon me një arkitekt të vetëm, një inxhinier civil dhe dy zyrtarë të kadastrës. Planifikuesit profesionalë janë të paktë dhe kapacitetet ekzistuese brenda komunës për të haruar planin hapësinor janë tejet të kufizuar. Përveç kësaj, stafit të drejtorisë së planifikimit i duhet kryer punët e tyre të përditshme në shërbim të nevojave të komunitetit dhe për këtë arsye ata kanë një kohë shumë të kufizuar për të ndarë në veprimtaritë e politikë-bërjes.

Në përpjekje për të qenë në përputhje me kërkesat ligjore në njërin anë dhe sjelljen e politikave të duhura të planifikimit nga ana tjetër, si një përgjigje ndaj zhvillimeve aktuale dhe të sfidave të tilla si mbrojtja dhe promovimi i vlerave natyrore dhe të trashëgimisë kulturore, që kanë të bëjnë me çështjet e mjedisit, uljen e shkallës së papunësisë dhe ndërprerjes së emigrimit të rinjve jashtë shtetit; Juniku ka aplikuar një qasje alternative e cila mund të përmirësojë perspektivën e zbatimit dhe si rezultat ndikimin në rritjen e cilësisë së jetës së qytetarëve të saj. Duke bërë këtë, Juniku është komuna e parë e cila zhvillon PZHK-në 'NË-SHTËPI', me mbështetje nga PMPHK-ja, CHwB-ja dhe IPH-ja.

3.1.1 Fazat e bërjes së planit dhe procesi i pjesëmarrjes

Procesi i hartimit të planit filloi me vendimin e Kuvendit Komunal të datës 27 mars 2009 e cila u ndoq më pas me themelimin e ekipit të Junikut (EJ) i përbërë nga Grupi Punues Komunal (GPK) i përbërë nga stafi komunal të punësuar në departamente të ndryshme, stafit profesional të PMPHK-së dhe UN-HABITAT-it që bashkëpunojnë me stafin e komunës në baza ditore, si dhe përfaqësuesit e CHwB-së dhe IPH-së. EJ filloi hulumtimin dhe koordinimin e detyrave mes njëri-tjetrit për të prodhuar një inventar të nevojshëm të informacionit për hartimin e PZHK-së. Më poshtë është përmbajtja e nevojshme për përgatitjen e një Plani Zhvillimor Komunal (PZHK): Profili dhe analiza e gjendjes ekzistuese (Kreu I), Vizioni, parimet dhe qëllimet e zhvillimit komunal (Kreu II), Korniza e zhvillimit hapësinor që themelon situatën e dëshiruar hapësinore (Kreu III), Strategjia dhe veprimet për zbatim (Kreu IV), Dispozitat për zbatim (Kreu V). Edhe pse akoma një proces në vazhdim, (Kreu IV në hartim e sipër), epërsitë dhe pengesat si dhe disa mësimet mund të nxirren nga ky proces.

3.2 Epërsitë e qasjes së Junikut

3.2.1 Aspekti i resurseve njerëzore

Procesi i të hartuarit të politikës së planifikimit “në shtëpi”, duke përdorur metodologjinë e të-mësuarit-duke-bërë, ofron mundësitë për ndihmesë në cilësinë e produktit dhe të vet procesit. Tipari kryesor i qasjes “në-shtëpi” është pronësia e dokumentit të politikave dhe të menaxhimit të procesit të planifikimit nga stafi komunal dhe udhëheqjes. Kjo është dëshmuar duke pasur komunën në rolin kryesor në këtë proces, dhe duke u mbështetur nga ekipet e PMPHK-së dhe të TKpK-së si lehtësues dhe ndërmjetësues.

However, it manages a very limited investment and operational budget. Drafting of the Municipal Development Plan as legally binding document is crucial to ensuring sustainable development based on efficient use of resources, infrastructure development, cultural and natural heritage preservation and promotion. This implies costs and human resources. The directorate of planning and urbanism in Junik operates with one architect only, a civil engineer and two cadastre officers. The professional planners are scarce and the existing capacity within municipality to produce spatial plan is very limited. In addition, planning directorate staff is expected to carry their day-to-day business of serving community needs and therefore they have a very limited time to allocate to policy making activities.

In an attempt to be in line with legal requirements at one hand and bringing proper planning policies on the other, in a response to actual developments and challenges such as protecting and promoting the natural and cultural heritage values, dealing with environmental issues, reducing unemployment rate and stop migration of youth abroad, Junik applied an alternative approach which can improve implementation prospects and subsequently have impact on increasing quality of life of its citizens. By doing so, Junik is the first municipality making the MDP IN-HOUSE, with the support from the MuSPP, CHwB and ISP.

3.1.1 Phases of plan-making and the process of involvement

The plan-making process started with the decision from Municipal Assembly on 27 March 2009 which followed by establishment of Junik team (JT) composed of Municipal Working Group (MWG) which is comprised of municipal staff working in deferent departments, MuSPP/UN-HABITAT professional staff cooperating with the municipal staff on a daily basis, CHwB and ISP representatives. The JT began researching and coordinating tasks amongst each other to produce the required pool of information for drafting the MDP. The following is the contents required for the preparation of a Municipal Development Plan (MDP) are Profile and analysis of existing situation (Chapter I), Vision, principles and aims of municipal development (Chapter II), Spatial development framework which establishes the desired spatial situation (Chapter III), Strategy and actions for implementation (Chapter IV), Provisions for implementation (Chapter V). Although still an ongoing process, (Chapter IV currently being developed), advantages and disadvantages and some lessons learnt can be drawn from this process.

3.2 Advantages of Junik approach

3.2.1 Human resource aspect

The process of doing planning policy “in-house” using the methodology of learning by doing provides opportunities for contribution to the quality of the product and the process itself. The main attribution of “in-house” approach is the ownership of the policy document and of managing the planning process by municipal staff and leadership. It has been witnessed through having municipality in leading role to this process, and by being supported by MuSPP and CHwB team as a facilitator and mediator.

Një tjetër karakteristikë është rritja e të kuptuarit të qasjes strategjike të planifikimit hapësinor, duke zbatuar atë në praktikë. Ndërmarrja e një procesi gjithëpërfshirës dhe me pjesëmarrje të planifikimit me pjesëmarrjen e shoqërisë dhe takimeve për konsultim, trajnimeve, seminareve tematike dhe përdorimi i metodave të ndryshme (p.sh. seanca ideore, analizave SWOT, vizionimit, vendosjen e qëllimeve dhe objektivave dhe ushtrime të ndërtimit të planeve të veprimit), ka sjellur në të vërejturit e ndikimeve kryesore në forcimin e aftësive organizative dhe i menaxhimit të projektit të stafit të përfshirë në projekt, dhe i menaxherëve të projektit.

3.2.2 Aspekti organizativ

Përmes kësaj ne reflektojmë nëse qasja “në shtëpi” ka kontribuar në disa çështje organizative që kishin nevojë për për t'u prekur. Për shembull, në kulturën organizative dhe strukturën e drejtorive të planifikimit, lartësia e shkallës së pagesës, niveli i komunikimit në mes të drejtorive të ndryshme, etj.

Së pari, ne kemi vënë re përmirësime në kulturën organizative dhe koordinimit dhe komunikimin në rritje në mes të drejtorive të ndryshme. Përfaqësues të drejtorive të ndryshme marrin pjesë dhe kontribuojnë me të dhënat e sferës/shërbimit të drejtorive që ata mbulojnë. Bordi i drejtorëve përfshihet në fazat e rëndësishme e procesit.

Duke patur parasysh që pagat e stafit të administratës publike në përgjithësi janë të ulëta, seminare të ndryshme dhe mundësitë e trajnimit janë parë si stimulim jo-monetar për mbajtjen e nivelit të lartë të motivimit në mesin e stafit komunal.

Vlen gjithashtu të kujtohet se pasi KK i Junikut është themeluar rishtazi, mungon përvoja e kuadrit të tij në fushat e kontrollit të zhvillimit. Në këtë mënyrë, ekipi PMPH-së ka siguruar përkrahje dhe ia ka dalur në ndryshimin dhe përmirësimin e praktikave të tanishme të kontrollit të zhvillimit. Aftësitë si dhe njohuritë rreth instrumentave dhe procedurave të kontrollit të zhvillimit është rritur.

Për më tepër, gjithashtu ia vlen të përmendet se ky projekt ka arritur ta bindë komunën në ngritjen e një GPK-je e cila u krijua me kërkesë të drejtpërdrejtë të bërë nga Kryetari i Komunës së Junikut. Një çështje që ka nevojë për të dhëna të mëtejshme është institucionalizimi i njësisë së planifikimit komunal që në të ardhmen do të konsiderohet si temë diskutimi në nivelin qëndror.

Në aspektin e shpenzimeve, qasja metodologjike “në-shtëpi” nënkupton shpenzime më të vogla për komunën (të paktën 4-5 herë më pak se nënkontraktimi) dhe arrin përdorimin optimal të ekspertizës profesionale të stafit të donatorëve si dhe partnerëve të tjerë të përfshirë në procesin e planifikimit.

3.2.3 Aspekti ligjor, institucional dhe bashkëpunimi

Adresimi i nevojës për mbështetje politike, për koordinim legjislativ dhe institucional dhe mbështetja nga institucionet qëndrore dhe agjencitë donatore, janë një komponent i rëndësishëm i procesit strategjik të planifikimit hapësinor. Qasja “në-shtëpi” ka kontribuar në kuptimin më të mirë të legjislativitetit mbi planifikimin. Megjithatë, ekziston një nevojë për mbështetje të mëtejshme përgjatë zhvillimit të projektit. Më pas, marrja e mbështetjes politike dhe të kontributit në ngritjen e vetëdijes dhe ngritja e çështjeve të planifikimit në agjendën politike është thelbësore.

Another feature is an increased understanding of strategic spatial planning approach by applying it in practice. Undertaking an inclusive and participatory planning process through public participation and consultation meetings, trainings, thematic workshops and the use of different tools (e.g. brainstorming sessions, SWOT analysis, visioning, setting goals and objectives and scenario building exercises), the impact leading to strengthening organisational skills and project management of the project staff involved and of project managers exclusively was noticed.

3.2.2 Organisational aspect

By this we make reflections on whether the “in-house approach” contributed to some organisational issues that needed to be influenced. For example, the organisational culture and the structure of planning directorates, level of pay scale, level of communication between different directorates etc.

Firstly, we have noticed improvements on organisational culture and increased coordination and communication between different directorates. Representatives of different directorates participate and contribute with inputs of the area/service their directorate covers. Board of directors gets involved in important stages of the process.

Bearing in mind that salaries of public administration staff are generally low, different workshops and training opportunities were seen as non-monetary stimulation for keeping the high level of motivation among the municipal staff.

It is also worth remembering that as Junik Municipality has been relatively recently established, its staff lack experience in fields of development control. In this way, MUSPP team has provided support and achieved to amend and improve the current practices of development control. Skills and knowledge of development control instrument and procedures has increased.

Moreover, it is also worth mentioning that the project has managed to convince the municipality on setting up a MWG which was developed under the direct request from the Junik Mayor. An issue that needs further input is the institutionalization of municipal planning unit considered as a discussion topic to be brought up in future with central level as well.

In terms of costs, the “in-house” approach implies less cost for the municipality (at least 4-5 times less than outsourcing) and makes the optimal use of professional expertise of donors' staff and other partners involved in the planning process.

3.2.3 Institutional, legal aspect and cooperation

Addressing the need for political support, legislative and institutional coordination and support from central institutions and donor agencies are an important component of strategic spatial planning process. The “inhouse” approach contributed to getting knowing better the planning legislation. However, there is a need for further support within lifetime of the project. Subsequently, getting the political support and contributing to raising awareness and up-lifting planning issues at political agenda is essential.

Edhe pse PZHK i Junikut përballet me ndryshime në nivelin politik për shkak të zgjedhjeve lokale këto nuk ndikojnë në procesin e planifikimit; udhëheqja e re e rikonfirmoi mbështetjen politike për qasjen e planifikimit “në shtëpi”. Projekti në Junik ka kontribuar në forcimin e bashkëpunimit mes Komunës dhe MMPH. Si rezultat i kësaj, Instituti për Planifikim Hapësinor iu bashkua projektit për të kontribuar me ekspertizë profesionale. Procesi i konsultimit në PZHK ka përfshirë edhe institucionet e tjera relevante qeveritare, si dhe komunat fqinje për marrjen e të dhënave për dokumentin dhe harmonizimin e tij me politikën e tyre dhe projektet. Për më tepër, procesi i konsultimit përqipet t'i përfshijë edhe donatorët, bizneset private si dhe OJQ-të në fazën e vlerësimit të kapaciteteve për investimet e mundshme.

3.3 Mangësitë e identikuara

Gjatë zbatimit të kësaj metodologjie është vërejtur se në mesin e të metave kryesore paraqitet faktori kohë dhe nevoja për vlerësimin e saktë të burimeve njerëzore për të kryer këtë proces. Faktori kohor ka të bëjë me procesin e zhvillimit të planifikimit “në shtëpi” e që ka për tendencë të marrë më shumë kohë kur krahasohet me qasjen alternative të nënkontraktimit. Arsyetimi logjik pas tij është se kur nënkontraktohet, kompania fituese konsulente veçse i ka përgatitur burimet njerëzore dhe financiare për të pasur një kontribut të pandërprerë në procesin e hartimit të planifikimit. Derisa qasja “në shtëpi” varet gjerësisht mbi disponueshmërinë e anëtarëve të GPK-së të cilët mjaft shpesh kanë detyra të tjera për të kryer. Kjo është ngushtë e lidhur me mungesën e komponentit të njësisë për politikën e planifikimit në kuadër të strukturës së drejtorisë së urbanizimit, kryesisht për shkak të kufizimeve të vendosura nga qeveria qendrore dhe që rrjedhin nga rekomandimet e Fondit Monetar Ndërkombëtar.

Një tjetër vështirësi në aplikimin e qasjes së Junikut është se kjo metodologji është shumë kërkuese për organizatat që japin asistencë teknike si dhe komunën. Rrjedhimisht, të gjithë ata kanë nevojë për vlerësim të kujdesshëm të burimeve njerëzore, kapaciteteve, dhe përvoja e komunës (në veçanti Drejtoria e Planifikimit Urban) dhe kapacitetet e organizatave në procesin e planifikimit hapësinor si plan-zhvillimi i PZHK-së është tejet konsumuese në aspektin profesional dhe financiar.

Për më tepër, çështja e pagave dhe i kategorizimit në nivelin komunal vazhdojnë të mbeten një faktor sfidues e të cilat janë konsideruar të jenë shumë të ulëta dhe të pamjaftueshme për të tërheqjen dhe mbajtjen e personelit të kualifikuar dhe me përvojë për një funksionim efikas të GPK-së.

4 PËRFUNDIMI DHE MËSIMET E NXJERRA

Komunat luajnë një rol të rëndësishëm në udhëheqjen e komunitetit të tyre, në krijimin e të mirave dhe forcimin e identitetit lokal. Shoqëria duhet të ketë një udhëheqje të fuqishme që mbledh së bashku të gjitha palët e interesuara relevante, përfaqësuesit e komunitetit dhe ata të biznesit, shoqërisë civile dhe organizatave ndërkombëtare, të cilët mund të ndihmojnë në zhvillimin e një strategjie të bazuar në një vizion të përgjithshëm. Kjo është njëra prej aktiviteteve më të rëndësishme që komunat pritet të zhvillojnë. Është interesante të përmendet se në rrethanat e tanishme roli i agjencive ndërkombëtare (të tilla si UN-HABITAT-i) është më i madh se ç'pritej për shkak të granteve të donatorëve, deri në atë pikë sa që është marrë në konsideratë si një palë e interesit në tërë këtë proces.

Although, Junik MDP faces changes at political level due to local elections, that didn't affect the planning process; the new leadership reaffirmed political support to the “in-house” planning approach. The project in Junik has contributed to strengthening cooperation between the municipality and MESP. As an outcome, the Institute for Spatial Planning joined the project to contribute with professional expertise. The consultation process on the MDP involved also other relevant governmental institutions as well as neighbour municipalities for getting the input to the document and harmonise it with their policies and projects. Furthermore, the consultation process seeks to involve also donors, private businesses and NGO's in the phase of assessing the capacities for potential investments.

3.3 Shortcomings identified

In applying this methodology it is noted that amongst the key shortcomings is the time factor and the need for exact evaluation of human resources to carry out the process. Timeline factor relates to the process of 'in-house' plan-making which tends to take longer when compared to alternative outsourcing approach. The logical reasoning behind is that when outsourced the winning consultant company has prepared human and financial resources to have a non-stop input into the planmaking process. While, the 'in-house' approach depends widely on the availability of the MWG members which quite often have other duties to perform. This is linked to the missing component of planning policy unit within the structure of urbanism directorate, mainly due to limitations imposed from central level government and deriving from recommendations of International Monetary Fund.

Another difficulty in applying Junik approach is that this approach is very demanding for organisations providing technical assistance and municipality. Thus, they all need to assess carefully the human resources, capacities, and experience of the municipality (especially Urban Planning Directorate) and organisations capacity in spatial planning process as MDP plan-making is a very demanding in professional and financial terms.

Moreover, stil remans a challenging factor the issue of salaries and grades at municipal level which are considered to be too low and too little to attract and retain qualified and experienced staff for the efficient operation of the MWG.

4 CONCLUSION & LESSONS LEARNED

Municipalities play an important role on leading their communities, creating wealth and enforcing the local identity. The society needs to have a strong leadership that brings together all relevant stakeholders, community and business representatives, civil society and international organisations which can contribute in developing a strategy based on an overall vision. This is one of the crucial activities that municipalities are expected to conduct. It is interesting to note that under current circumstances the role of international agencies (such as Un-HABITAT) is larger than expected due to donor grants, to a point that it is consider a stakeholder in the process.

Megjithatë, me kalimin e kohës dhe me rritjen e nivelit të kapacitetit profesional dhe financiar të komunave, roli i agjencive ndërkombëtare do të duhet të reduktohet në atë të vetëm nxitësit të proceseve dhe projekteve. Përvoja nga e kaluara, planifikimi i fundit i para konfliktit (ku shumica e mjeteve ishin në pronësi shtetërore) mbështetej në atë që pushteti lokal do të lehtësonte dhe do t'i siguronte të gjitha këto aktivitete vetë. Ndërsa, planifikimi strategjik bashkëkohor promovon qasjen me të cilat qeverisja lokale pritet të kryejë shumicën e aktiviteteve të saj në partneritet me sektorin privat dhe agjencive ndërkombëtare, me përfshirjen e vazhdueshmë të zërit të komunitetit. Në këtë drejtim, qasja e Junikut për PZHK-në (edhe pse procesi nuk ka përfunduar) është unike dhe pavarësisht nga disa të meta të vogla ajo shpaguhet gjatë hartimit të dokumentit të politikave “në-shtëpi”.

5 REFERENCAT

- D'hondt, F:** Re-Creating Kosovo Cities, 42nd ISoCaRP Congress, 2006.
- Garstka, G. J:** Building a whole state with half the people: issues of illegal construction, informal neighbourhoods, and rights to the city in post-conflict Kosova/o. *Infinity Journal*, 1 (2), 2009.
- Gashi, Lumnije:** Assessing capacities of local planning departments and addressing their needs in managing Municipal Development Plan preparation process, Case of Gjakova and Shtime municipality. Erasmus University and Institute for Housing and Urban Studies, Rotterdam, 2005 [unpublished].
- Hercher, A:** Urbicide, Urbanism, and Urban Destruction in Kosovo. *Theory & Event*, Volume 10, 2, 2007.
- Hirt, S. & Stanilov, K:** Twenty years of transition: the evolution of urban planning in Eastern Europe and the former Soviet Union, 1989-2009. *UN-HANITAT Human Settlements Global Dialogue*, no 5, 2009.
- Kosovo Stability Initiative / European Stability Initiative:**
- Utopian Visions:** Governance failures in Kosovo's capital. Discussion paper: 8 June 2006. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/esi_document_id_78.pdf; accessed on 10/03/2010.
- Ludeking, G:** Inclusive and strategic planning in Kosovo. Habitat debate, 2004.
- MESP:** Kosovo Spatial Plan 2009-2025. Prishtina, 2009.
- MESP:** Report on the condition of planning and spatial management for Kosovo municipalities. Prishtina, 2006.
- MESP:** Law on Spatial Planning. Prishtina, 2003.
- UN-HABITAT:** Inclusive and Sustainable Urban Planning: A Guide for municipalities. Volume 1: An Introduction to Urban Strategic Planning. Prishtina, 2007

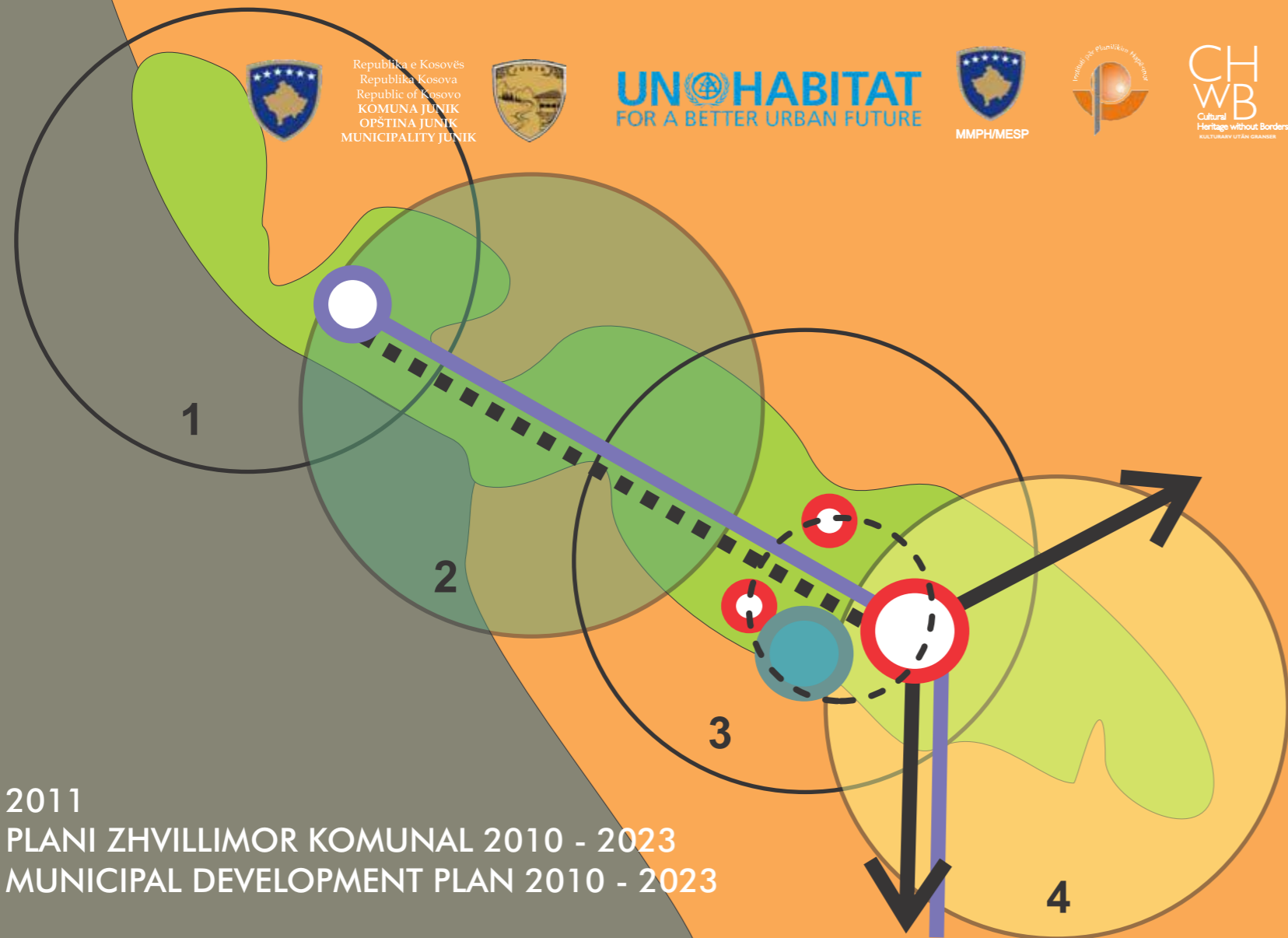
Nonetheless, as time passes and the municipalities show increased levels of professional and financial capacity, the role of international agencies will have to be reduced to only stimulate processes and projects. The experience in the past, pre-conflict planning (where most of assets were state owned) was that local government would facilitate and provide all these activities themselves. Whereas, contemporary strategic planning promotes the approach by which local government are expected to conduct most of its activities in partnership with private sector and international agencies, while consistently involving voices of community. In this respect, Junik approach to the MDP (although not yet completed process), is unique and despite some minor drawbacks, it pays off when devising policy document in-house.

5 REFERENCES

- D'hondt, F:** Re-Creating Kosovo Cities, 42nd ISoCaRP Congress, 2006.
- Garstka, G. J:** Building a whole state with half the people: issues of illegal construction, informal neighbourhoods, and rights to the city in post-conflict Kosova/o. *Infinity Journal*, 1 (2), 2009.
- Gashi, Lumnije:** Assessing capacities of local planning departments and addressing their needs in managing Municipal Development Plan preparation process, Case of Gjakova and Shtime municipality. Erasmus University and Institute for Housing and Urban Studies, Rotterdam, 2005 [unpublished].
- Hercher, A:** Urbicide, Urbanism, and Urban Destruction in Kosovo. *Theory & Event*, Volume 10, 2, 2007.
- Hirt, S. & Stanilov, K:** Twenty years of transition: the evolution of urban planning in Eastern Europe and the former Soviet Union, 1989-2009. *UN-HANITAT Human Settlements Global Dialogue*, no 5, 2009.
- Kosovo Stability Initiative / European Stability Initiative:**
- Utopian Visions:** Governance failures in Kosovo's capital. Discussion paper: 8 June 2006. Available from: http://www.esiweb.org/pdf/esi_document_id_78.pdf; accessed on 10/03/2010.
- Ludeking, G:** Inclusive and strategic planning in Kosovo. Habitat debate, 2004.
- MESP:** Kosovo Spatial Plan 2009-2025. Prishtina, 2009.
- MESP:** Report on the condition of planning and spatial management for Kosovo municipalities. Prishtina, 2006.
- MESP:** Law on Spatial Planning. Prishtina, 2003.
- UN-HABITAT:** Inclusive and Sustainable Urban Planning: A Guide for municipalities. Volume 1: An Introduction to Urban Strategic Planning. Prishtina, 2007

2011
 PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL 2010 - 2023
 MUNICIPAL DEVELOPMENT PLAN 2010 - 2023

EKIPI PUNUES KOMUNAL / MUNICIPAL WORKING TEAM

- Faik Tofaj** - Drejtor i Drejorisë së Urbanizmit, Kadastrës dhe Mjedisit, Komuna Junik / Director of Urbanism, Cadastre and Environment, Municipality of Junik
Ferdone Tofaj - i.d. arkitekturës Udhëheqëse e Projektit, Komuna Junik / architect, Project Leader, Municipality of Junik
Arten Hamza - ekonomist, Drejtor për Ekonomi & Financa, Komuna Junik / economist, Director of Economy and Finances, Municipality of Junik
Flurije Shehu - Gjeodet, Zyrtare për Kadastër, Komuna Junik / geodet, Cadastre official, Municipality of Junik
Xhemë Shehu - Gjeodet, Zyrtar për Gjeodezi, Komuna Junik / geodet, Geodesy official, Municipality of Junik
Xhavit Jasiqi - i.d. Ndërtimtarisë, Zyrtar për urbanizëm, kadastrë, mjedis, Komuna Junik / construction eng., Urbanism, Cadastre and Environment official, Municipality of Junik
Ali Gacaferi - ing. Bujqësisë, Zyrtar për Bujqësi & Zhvillim Rural, Komuna Junik / agricultural eng., Agriculture and Rural Development official, Municipality of Junik
Shkodran Gaxherri - i.d. bujqësisë / agricultural eng.,
Xhavit Velijaj - i.d. makinerisë / mechanical eng.,
Visar Tofaj - Ekonomist, Zyrtar për Zhvillim Ekonomik, Komuna Junik / Economist, Economist Development Official, Municipality of Junik
Blerta Shehu - ekonomiste, zyrtare për ekonomi, Komuna Junik / economist, Economy official, Municipality of Junik
Avdyl Gjota - ekonomist, Menaxher i Tatimit në Pronë, Komuna Junik / Economist, Property taxes Manager, Municipality of Junik
Arton Krasniqi - Zyrtar për Kulturë, Rini dhe Sport, Komuna Junik / Culture, Youth and Sports official, Municipality of Junik
Shkelzen Shehu - Udhëheqës i njësisë zjarrfikëse, Komuna Junik / Fire Brigade Unit Leader, Municipality of Junik
Suzana Krasniqi - Juriste, Zyrtare ligjore, Komuna Junik / Jurist, Law official, Municipality of Junik
Ali Kuqi - Mjek / Doctor
Mirishahe Krasniqi - Banorë, OJQ "Rrënja" / Citizen, NGO "Rrënja"
Ibrahim Kryeziu - EULOg / EULOg
Freskina Isufaj - Juriste / jurist
Halit Haxhiu - Ndërtimtar / constructor
Zeqë Shehu - Banorë, Komuna Junik / Citizen, Junik Municipality

EKIPI I BASHËPUNËTORËVE / COLLABORATORS TEAM

- Lumnije Gashi** - i.d Ark.MA në Menaxhim dhe Zhvillim Urban Planifikues Hapësinor, MuSPP/UN-HABITAT / arch.MA Management and Urban Development Space Planner, MuSPP / UN-HABITAT
Dukagjin Bakija - Bsc., DipTP., MSc. Planifikim Urban, Udhëheqës Projekti, MuSPP/UN-HABITAT / Bsc., DipTP., MSc. Urban Planning, Project Leader, MuSPP/UN-HABITAT
Enes Toska - i.d. arkitekturës, Udhëheqës Projekti, CHWB/arch., Project Leader, CHWB
Teuta Jaha - i.d. arkitekturës, Planifikues Hapësinor, MuSPP/UN-HABITAT / arch., Space Planner, MuSPP/UN-HABITAT
Caroline Johansson - Arkitekt Peisazhi, Zyrtarë i programit MuSPP/UN-HABITAT / Landscape arch., MuSPP/UN-HABITAT programme official
Festa Nela - i.d. arkitekturës, Instituti për Planifikim Hapësinor, MMPH / architect, Institute of Spatial Planning, MESP
Shpend Agaj - gjeograf, Instituti për Planifikim Hapësinor, MMPH, geographer, Institute of Spatial Planning, MESP
Ismajl Gagica - Gjeograf, GIS Ekspert, Instituti për Planifikim Hapësinor, MMPH / Geographer, GIS Expert, Institute of Spatial Planning, MESP

EKIPI MBËSHTETËS / SUPPORTING TEAM

- Tor Eriksson** - ark. planer, këshilltar në MuSPP/UN-HABITAT / architect, planner, consultant, MuSPP/UN-HABITAT
Joachim Bergerhoff - transport planner, Ekspert për transport MuSPP/UN-HABITAT / transport planner, transport expert, MuSPP/UN-HABITAT
Rudina Qerimi - i.d.a arkitekthe, MuSPP/UN-HABITAT / architect MuSPP/UN-HABITAT
Arijeta Himaduna - MuSPP/UN-HABITAT / MuSPP/UN-HABITAT
Gloriosa Hisari - Juriste, MuSPP/UN-HABITAT / Jurist, MuSPP/UN-HABITAT

KONSULTANTË TË JASHTËM / EXTERNAL CONSULTANTS

- Idriz Shala** - GIS ekspert / GIS expert
Tush Markaj - Ekspert i Mjedisit / Environment expert
Pëllumb Gjinolli - Ekspert i Mjedisit / Environment expert

150

151

PLANIFIKIMI HAPËSINOR DHE RËNDËSIA E TIJ

Planifikimi Hapësinor si disiplinë multisektorale dhe proces i referohet hapësirës e cila na rrethon dhe në të cilën bashkëveprojmë duke i dhënë shprehje gjeografike politikave ekonomike, sociale, kulturore dhe atyre ekologjike/mjedisore të shoqërisë. Sipas Komunitetet Europiane (1997), planifikimi hapësinor i referohet metodave që përdoren nga sektori publik për të ndikuar në shpërndarjen e aktiviteteve në hapësirë.

Në Kosovë, korniza për zhvillim hapësinor është e përcaktuar me Ligjin për Planifikim Hapësinor dhe akteve përcjellëse që dalin nga ai. Me këtë legjislacion përcaktohen përgjegjësitë dhe kompetencat në fushën e planifikimit, parimet të cilat duhet respektuar gjatë hartimit të dokumenteve të planifikimit, procedurat e shqyrtimit publik dhe pjesëmarrjes e përfshirjes së akterëve të ndryshëm në procesin e planifikimit. Kurse Plani Hapësinor i Kosovës jep orientimet dhe udhëzimet e ardhshme të zhvillimit hapësinor të Kosovës dhe udhëzimet për hartimin e planeve zhvillimore komunale.

Plani Zhvillimor Komunal (PZH) i Junikut si plan me karakter strategjik multisektoral përcakton caqet afatgjata të zhvillimit ekonomik, shoqëror dhe hapësinor të komunës dhe përfshin periudhën 15 vjeçare. Për shkak të harmonizimit të zhvillimeve hapësinore në nivel të Kosovës, ky plan duhet të jetë në përputhshmëri me Planin Hapësinor të Kosovës. Plani Zhvillimor i komunës duhet të kuptohet më shumë se sa vetëm shfrytëzim i tokës, meqë ai ka të bëjë më shumë me një strategji të integruar për rregullimin e ardhshëm të hapësirës, duke përcjellur një vizion të qartë për të cilin është arritur pajtueshmëri si dhe zotim të palëve me interes për të punuar drejt arritjes së qëllimeve dhe orientimeve strategjike që përcjellin atë vizion.

Dhe duke qenë në rolin e harminizuesit dhe udhëzuesit të zhvillimeve të ardhshme në komunë në sferat e ndryshme, dhe i orientuar kah veprimi, PZH ofron mundësi për marrjen e vendimeve që kanë të bëjnë me shfrytëzimin e hapësirës, përcaktimin e regjimit të mbrojtjes dhe zhvillimit të saj dhe vendosjes së veprimtarive ekonomiko-sociale e mjedisore në territorin e Komunës së Junikut. Rëndësia e veçantë e PZH për shkak të qasjes integruese gjatë hartimit të tij dhe karakterit multisektoral që ka, qëndron edhe në atë se ky plan duhet të tentojë të minimizojë konfliktet ndërsektorale dhe vë në pah përparësitë dhe potencialin zhvillimor të Junikut.

SPATIAL PLANNING AND ITS IMPORTANCE

The Spatial Planning is a multi-sectional discipline and process that refers to the space which surrounds us and in which we interact giving the geographical expression to the economic, social, cultural and ecological /environmental policies of the society. According to the European Community (1997), spatial planning refers to methods used by the public sector to influence the distribution of activities in the area.

In Kosovo, the spatial development framework is defined by the Law on Spatial Planning and the accompanying acts arising from it. This legislation defines the responsibilities and authorities in the field of planning, the principles that must be respected during the development of planning documents, review procedures and public participation and involvement of different stakeholders in the planning process. Whereas, Kosovo Spatial Plan provides guidelines and future directions of spatial development of Kosovo and guidelines for drafting local development plans.

Municipal Development Plan (MDP) of Junik as multi-sectional strategic plan sets long-term goals of economic, social and spatial development of the municipality and includes 15-year period. Due to the synchronization of spatial developments in Kosovo level, this plan should be consistent with the Spatial Plan for Kosovo. Municipal Development Plan is to be understood more than just land use, since it has more to do with an integrated strategy for the future regulation of space, following a clear vision for which the agreement and commitments of the stakeholders were reached in working towards achieving the goals and strategic directions that follow that vision.

And being in the role of synchronizer and the guide for future developments of the municipality in a range of areas and action oriented, MDP provides an opportunity for decision-makings concerning the spatial use, determining the regime of protection and its development; and placing social-economic activities in the territory of the Municipality of Junik. A special importance of the MDP because of the integrated approach during its design and multi-sectoral character that it carries is that this plan should attempt to minimize inter-sectoral conflicts and highlights the advantages and development potentials of Junik.

QËLLIMET E PZHK-se JUNIKUT

Qëllimi i Planit Zhvillimor Komunal (PZHK) është të jap vizion dhe synime të qarta për zhvillimin e ardhshëm hapësinor të komunës dhe përcaktojë programet, politikat zhvillimore dhe veprimet për të arritur synimet e përcaktuara. Kah do të orientohet banimi, si të ruhen por edhe zhvillohen resurset natyrore dhe vlerat e trashëgimisë kulturore në dobi të zhvillimit ekonomik dhe mirëqenies sociale, si të lehtësohet qarkullimi i banorëve por të ofrohet edhe qasje më e lehtë për vizitorë, etj janë disa nga çështjet për të cilat PZHK ofron zgjidhje. Komuna e Junikut është komunë e vogël shikuar nga aspekti demografik dhe territorial por me mundësi dhe potencial për zhvillim, falënderuar pozitës ndërkuftare dhe potencialit natyror që posedon, ruajtjes së traditave dhe trashëgimisë kulturore e mbi të gjitha popullatës së re dhe entuziaste për përparimin e komunës. PZHK synon që këtë potencial ta ruajë, zhvillojë në mënyrë të qëndrueshme e racionale dhe promovojë në interes të Junikasve por edhe interes kombëtar. Plani përcakton projektet me prioritet, që do të kryhen për qëllime publike, andaj duhet t'i shërbejë si bazë komunës për negociata me palë të ndryshme, siç janë ministritë apo investitorët privat për zbatimin e projekteve komunale në mënyrë strategjike.

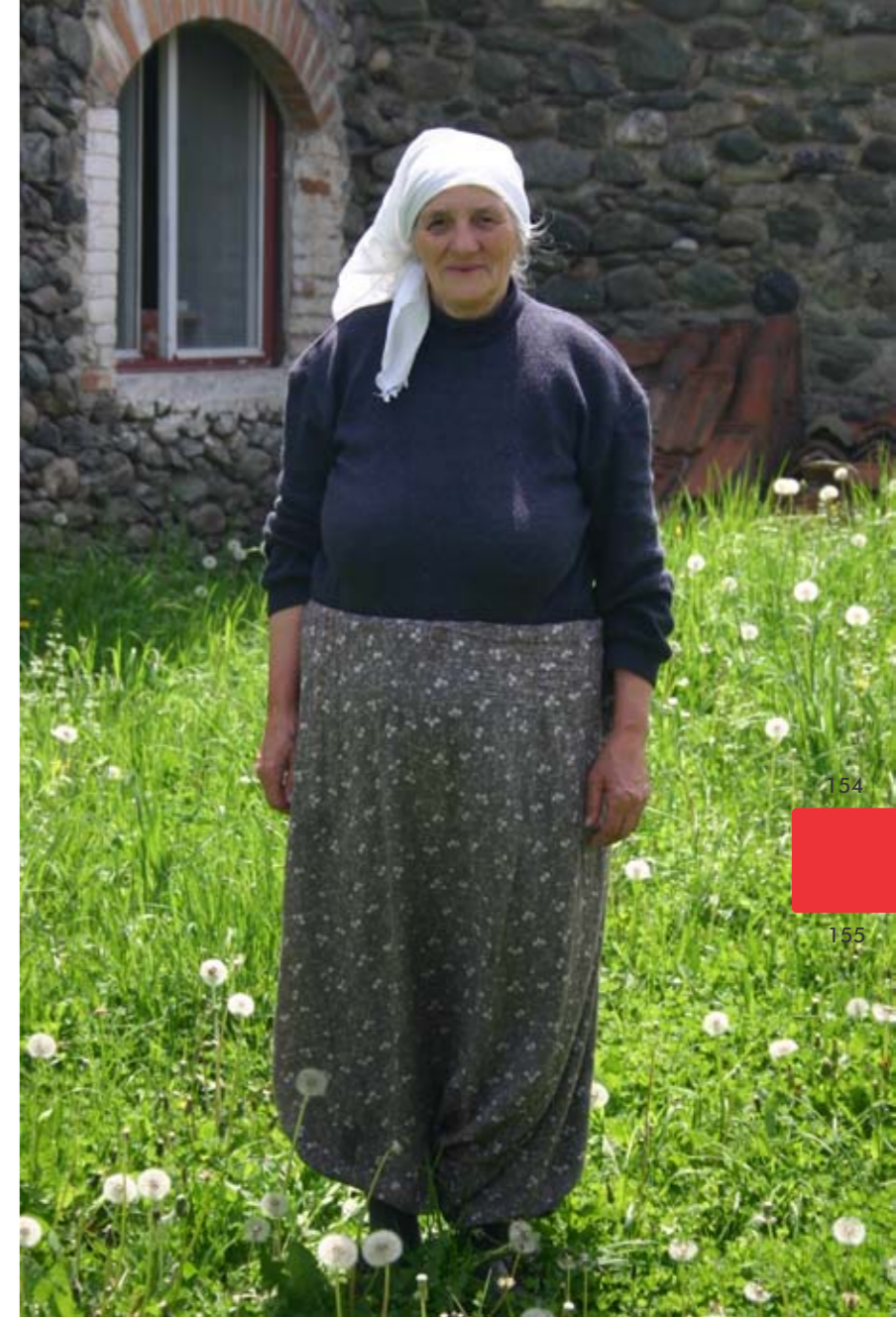
Synim tjetër i procesit të hartimit të PZHK shikuar nga aspekti institucional, është të kontribuojë edhe në zhvillimin e kapaciteteve njerëzore dhe organizative në fushën e planifikimit strategjik hapësinor, marrë parasysh faktin që ky është plani i parë hapësinor për komunën dhe komuna e Junikut është komunë e re e themeluar në vitin 2008.

GOALS OF MDP OF JUNIK

The purpose of the Municipal Development Plan (MDP) is to give clear vision and goals for the future spatial development of municipality and defining programs, development policies and actions to achieve targets set. Some of the issues for which the MDP offers solutions are where the housing shall be oriented but also the development of natural resources and cultural heritage values in favor of economic growth and social welfare, ways to facilitate movements of people but also providing easier access for visitors, etc. Municipality of Junik is a small municipality in demographic and territorial terms but with opportunities and potential for development thanks to the geographical and cross-border position, preservation of the cultural and custom heritage, and above all the young population enthusiastic about the progress of the municipality. MDP aims to maintain this prospective, developing it in a sustainable and rational manner and promote it in favor of the inhabitants of Junik and the national interest. The plan sets out the priority projects to be carried out for public purposes; therefore, it should serve as the basis of the municipality for negotiations with different parties such are ministries or private investors to implement municipal projects strategically.

Another goal of the process of drafting the MDP in institutional viewpoint is contribution to the development of human and organizational capacities in strategic spatial planning, taking into account the fact that this is the first spatial plan for the municipality and the Municipality of Junik is newly fledged municipality established in 2008.

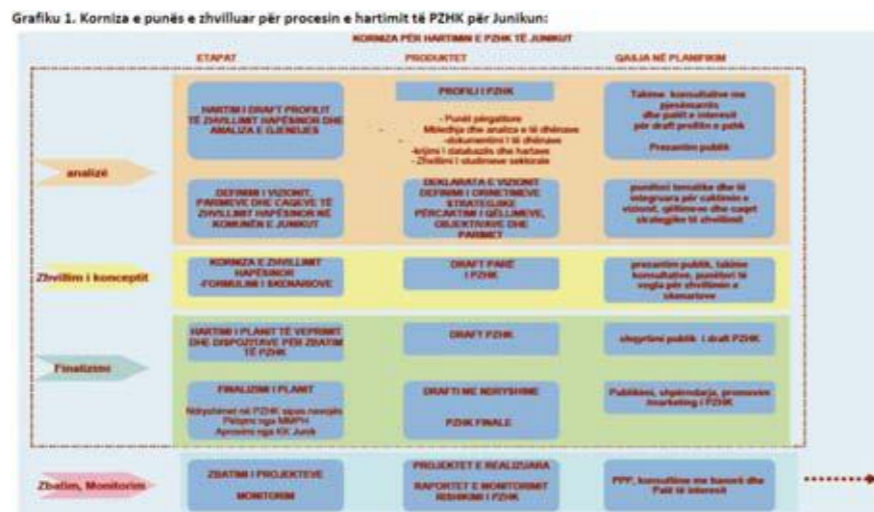
PROCESI I PLANIFIKIMIT DHE METODOLOGJIA

Procesi i hartimit të Planit Zhvillimor të Junikut pikënisje ka ligjin për planifikimi hapësinor i cili përcakton parimet e pjesëmarrjes dhe përfshirjes si dhe kornizën e procesit të hartimit të planit përfshirë edhe marrjen e vendimit nga Kuvendi Komunal më 27 Mars 2009, vendimi numër 001/14. Sipas ligjit, qasja në planifikimin hapësinor dhe urban dhe procesi i hartimit të planeve duhet të jenë në përputhshmëri me parimet e pranuar ndërkombëtare për zhvillim urban dhe qeverisje të mirë duke vënë theks të veçantë në parimet si: transparencja, zhvillimi i qëndrueshëm, pjesëmarrja publike dhe gjithpërfshirja, ofrimi i mundësive të barabarta për të gjithë pa dallim moshe, gjinie, etniteti etj.

Për të garantuar pjesëmarrjen publike gjatë procesit të hartimit të planit, komuna ka vendosur që përveç të qenit bartëse e këtij procesi, të jetë në të njëjtën kohë edhe hartuese PZHK.

Në këtë proces komuna është përkrahur nga Programi për Përkrahjen e Komunave në Planifikim Hapësinor në Kosovë i UN-HABITAT-it i financuar nga Sida, Organizata “Trashëgimia Kulturore pa Kufij” dhe si dhe Instituti për Planifikim Hapësinor nga MMPH. Ky bashkëpunim rezultoi me dokumentin e përpiluar bashkërisht si dhe me përfshirjen e pjesëmarrësve të ndryshëm dhe palëve me interes në gjithë procesin e planifikimit. Esencialja në këtë proces është zhvillimi i sensit të pronësisë si dhe përgjegjësisë për vendimet dhe për krijimi i bazës për bashkëpunim dhe partneritet.

E fundit por jo më pak e rëndësishme, është se qasja e hartimit të këtij dokumenti në mënyrën “të mësojmë duke punuar” do t’iu jap mundësinë të gjithë pjesëmarrësve në këtë proces të ngrisin edhe më tej kapacitetet e tyre duke mësuar e punuar së bashku dhe shkëmbyer ide me njëri tjetrin. Etapat dhe përfshirja e pjesëmarrësve në periudha të caktuara gjatë hartimit të PZHK (shih më gjerësisht raportin e procesit të përfshirjes dhe pjesëmarrjes) anë paraparë sipas kornizës së zhvilluar (shih grafiku 1).

PROCESS OF PLANNING AND METHODOLOGY

The process of drafting the MDP Junik as a starting point has the Law on Spatial Planning which sets the principles of participation and inclusion as well as the framework of the drafting process including the decision brought by the Municipal Assembly on 27 March 2009, decision number 001/14. By the law, access to spatial and urban planning and the process of drafting the plans must be in accordance with internationally accepted principles for urban development and good governance by bringing a particular emphasis on principles such as transparency, sustainable development, public participation and inclusion, providing equal opportunities for all regardless of age, gender, ethnicity etc.

To ensure public participation in drafting the plan, the municipality has decided that in addition of being the bearer of this process, at the same time be the drafter of MDP.

In this process the municipality is supported by the Municipal Spatial Planning Support Programme in Kosovo (MuSPP) of UN-HABITAT and funded by SIDA, the “Cultural Heritage without Borders” and the Institute for Spatial Planning of the MESP. This cooperation resulted in a mutually drafted document and with the involvement of various participants and stakeholders throughout the planning process. Essential to this process is the increase of a sense of ownership and responsibility for decisions and for establishing the grounds for cooperation and partnership. Last but not least, is that the “learning-by-doing” approach of drafting this document will give opportunity to all participants in this process to further increase their capacity to learn and work together, and exchange ideas with each other. Stages and involvement of participants in certain periods during the development of MDP (see report on the process of inclusion and participation) are provided by the developed framework. (see Figure 1).

Figure 1. Framework developed for the drafting of the MDP for Junik:

HISTORIKU I JUNIKUT

Sipas historisë, Juniku së pari ishte pjesë e Dardanisë Ilire, më pas e Perandorisë Romake, Bizantine e më vonë në kuadër të Perandorisë Osmane. Materialet arkeologjike të zbuluara me gjetje rasti ose kërkime të tërthorta të terrenit, vendbanimi antik “Gradina” i zbuluar në grykën e majës së Gjeravicës së bashku me materialin epigrafik të gjetur në këtë vendbanim, si dhe një mori vendbanimesh tjera të Junikut, mbetjet antike të gjetura në rrafshin aluvial të Erenikut, etj dëshmojnë se Juniku ka qenë një vendbanim ilir.

Të dhënat arkeologjike të shekujve VIII-X, tregojnë se në ato vise, ku nuk është vendosur kolonizimi sllav, ka lulëzuar një kulturë thjeshtë shqiptare, që është quajtur kultura e Komanit, emër ky i një fshati në luginën e Rrafshit të Dukagjinit.

Gjatë kohës se feudalizmit të zhvilluar, Juniku sikurse Gjakova e rrethinat e saj si dhe tërë Kosova, ishin përfshirë në shtetin feudal Serb. Në kohën e Mbretërisë së Jugosllavisë, shqiptarët ishin shumicë dërmuese e popullsisë në rrethinën e Junikut, por që është shoqëruar me migrime masive të popullsisë, të shkaktuara nga ngjarjet historike, ekonomike, politike, etj.

Në fillim të sundimit osman, bazuar në defterët osmanë, përkatësisht në ata të Sanxhakut të Shkodrës të vitit 1485, Juniku ishte fshat shumë i madh dhe sikurse Gjakova ishte krijuar para ardhjes së këtij sundimi. Juniku deri më 26.IX.1462 qeverisej nga Leka i III-të Dukagjini. Në këtë kohë, Juniku edhe pse ishte fshat, përshkruhet si qendër pazari ashtu sikur Gjakova. Njihej me emrin Lunik dhe po ashtu ishte edhe qendër e kazasë Alltun-Ilia me gjithsej 52 shtëpi.

Gjatë shekujve XV-XVI, kisha ortodokse serbe e cila pranoi vasalitetin e sulltanit, përpiquej në çdo mënyrë t'i serbizojë shqiptarët ortodoksë, dhe t'i ortodoksojë ata katolikë. Islamizimi i popullsisë së Junikut ishte një goditje e rëndë për pozitat e kishës ortodokse serbe, pasi popullsia e Junikut dhe rrethinat e saj ishin islamizuar, në këmbim të lejimit të ekzistencës të kishës së Deçanit. Kështu në vitin 1570-1571, në Junik ndërtohet xhamia e parë në lagjen Çoku e emërtuar sipas lagjes. Më vonë u ndërtua edhe Xhamia në lagjen Hoxha në qendër të fshatit. Islamizimin e përqaftuan edhe një pjesë e aristokracisë shqiptare për ti ruajtur privilegjet e veta klasore. Nga fundi i shek. XVI, rrethina e Altun-ilu, Peja e Gjakova janë përfshirë në kufijtë e Sanxhakut të Dukagjinit. Kjo gjendje është ruajtur edhe gjatë shekullit XVII-të.

Gjatë viteve 1945-1960 Juniku ekziston si komunë. Ndryshimet politike të sistemit të atëhershëm rezultuan me suprimimin e komunës së Junikut në vazhden e ristrukturimit të qeverisjes lokale (eliminohen rrethet), me ç'rast Juniku inkorporohet brenda komunës së Deçanit. Më 22 korrik 2005, nënshkruhet Urdhëresa Administrative të UNMIK-ut nr. 2005/11 për themelimin e pesë Pilot Njësive Komunale përfshirë Junikun. Sipas vendimit të UNMIKU nr. 2005/21, MAPL bën përcaktimin e përbërjes territoriale për secilën Pilot Njësi Komunale. Kurse me hyrjen në fuqi të Kushtetutës së Kosovës (15 qershor 2008) dhe miratimin e ligjit për vetëqeverisjen lokale në komunat, Juniku certifikohet si Komunë (më datë 13 gusht 2008, sipas shkresës njoftuese nga MAPL me numër protokolli: 02-527) me të njëjtat kompetenca dhe përgjegjësi si Komunat tjera në Republikën e Kosovës, me zonat kadastrale Jasiq dhe Gjocaj.

Burimi: të dhënat historike nga komuna

HISTORY OF JUNIK

According to history Junik firstly was part of the Illyrian Dardania, then the Roman Empire, Byzantium and later under the Ottoman Empire. Archaeological artefacts discovered in tortuous explorations or coincidental findings, ancient settlement “Gradina” discovered at the mouth top of Gjeravica along with epigraphic material found in this settlement, and a myriad of other settlements of Junik, antique remnants found in the alluvial plain of Erenik, etc., prove that Junik has been an Illyrian settlement.

Archaeological evidences of VIII-X centuries prove that in those areas where the Slavic colonization failed to establish, a simple Albanian culture flourished called the Koman culture, the name of a village in the Dukagjini Valley.

During the period of advanced feudalism, Junik same as Gjakova and entire Kosovo, were included in the Serbian feudal state. At the time of the Kingdom of Yugoslavia, the Albanians were the overwhelming majority of the population in the area of Junik, but associated with massive population migrations, caused by historical, economic, political events, etc.

In the the beginning of the Ottoman Empire, according the Ottoman registers (“defter”), respectively of those of the Sanjak of Shkodra of 1485, Junik was a very large village and as Gjakova it was established before the advent of this rule. Until 26.IX.1462 Junik was governed by Leka III Dukagjini. At this time Junik, although it was just a village, is described as a bazaar center just as Gjakova. It was known as Lunik and also was the center of Alltun-Ilia Kaza (Qadaa, Qaza) with 52 homes in total.

During the XV-XVI centuries, the Serbian Orthodox Church, which accepted vassalage to the Sultan, gave a huge effort in serbification of Orthodox Albanians and converting catholic Albanians into orthodox. Islamisation of Junik's population tended to be a severe blow to the positions of the Serbian Orthodox Church, as the population of Junik and its surroundings were converted to Islam in exchange for allowing the existence of the church of Deçani. Thus, in 1570-1571, the first mosque was built in Junik, at the Çoku quarter, and named after that. Later another mosque was built in the Hoxha quarter, in the center of the village. In keeping their class privileges a part of Albanian nobility embraced Islam, too. By the end of XVI century the hinterland of Altun-ilu, Peja and Gjakova were included within the Sanjak of Dukagjini. This situation maintained even during the XVII century.

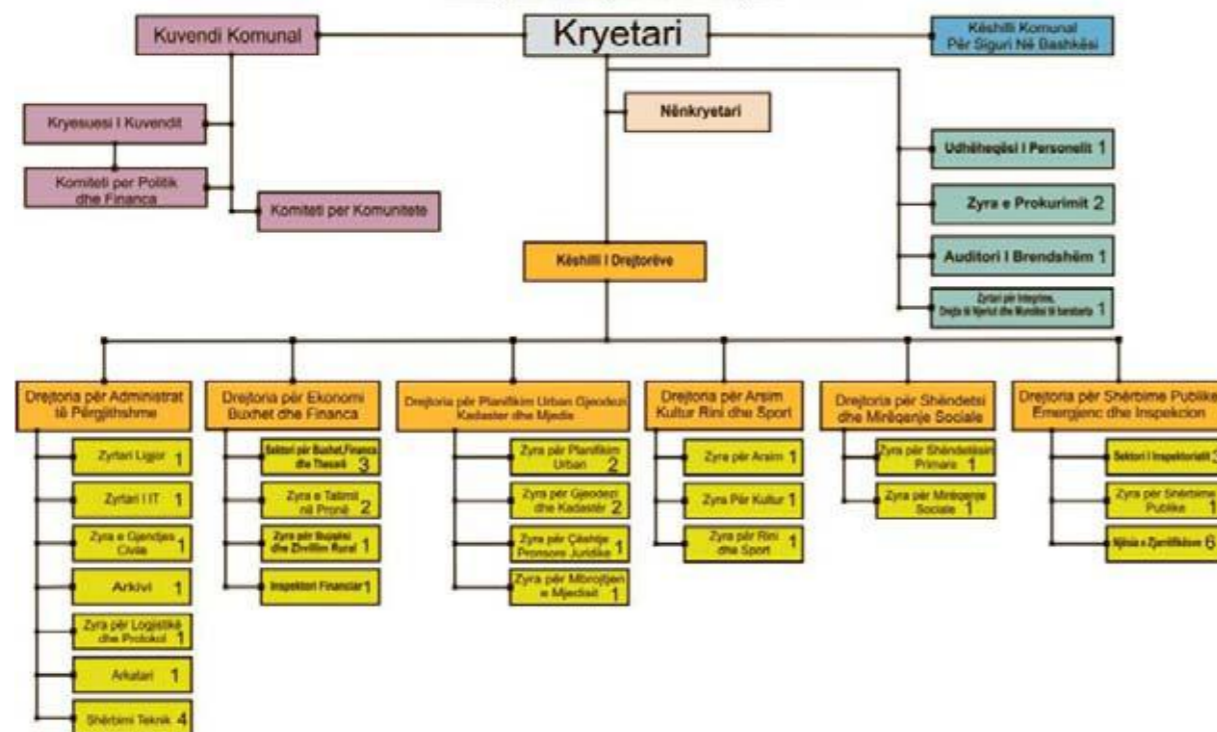
From 1945 until 1960 Junik was organized as a municipality. Political system changes resulted in the termination of then municipality of Junik in the wake of the restructuring of local government (districts abolished), during which Junik is incorporated within the municipality of Deçan. On July 22, 2005, an Administrative Order of UNMIK 2005/11 was signed on the establishment of five Pilot Municipal Units including Junik. According to UNMIK's decision no. 2005/21, MPLA defined the territorial composition of each Pilot Municipal Unit. Next, with the entry into force of the Constitution of Kosovo (15 June 2008) and adopting the Law on Local Self-governance of Municipalities, Junik becomes certified fully-fledged municipality (on August 13, 2008, according to the notifying paper of the MPLA with protocol number: 02-527) with same powers and responsibilities as other municipalities in the Republic of Kosovo, with Gjocaj and Jasiq cadastral zones.

Source: historical data from the municipality.

ADMINISTRATAT, STRUKTURA KOMUNALE DHE QEVERISJA

Juniku është një nga komunat më të reja të Kosovës, e certifikuar si komunë në gusht 2008. Zgjedhjet e Nëntorit 2009, shënuan zgjedhjet e para lokale të mbajtura ndonjëherë në këtë komunë. Administrata aktuale Komunale përbëhet nga zyra e Kryetarit dhe gjashtë drejtori komunale me sektorët e tyre dhe drejtorët e emëruar nga Kryetari (shih figurën 1).

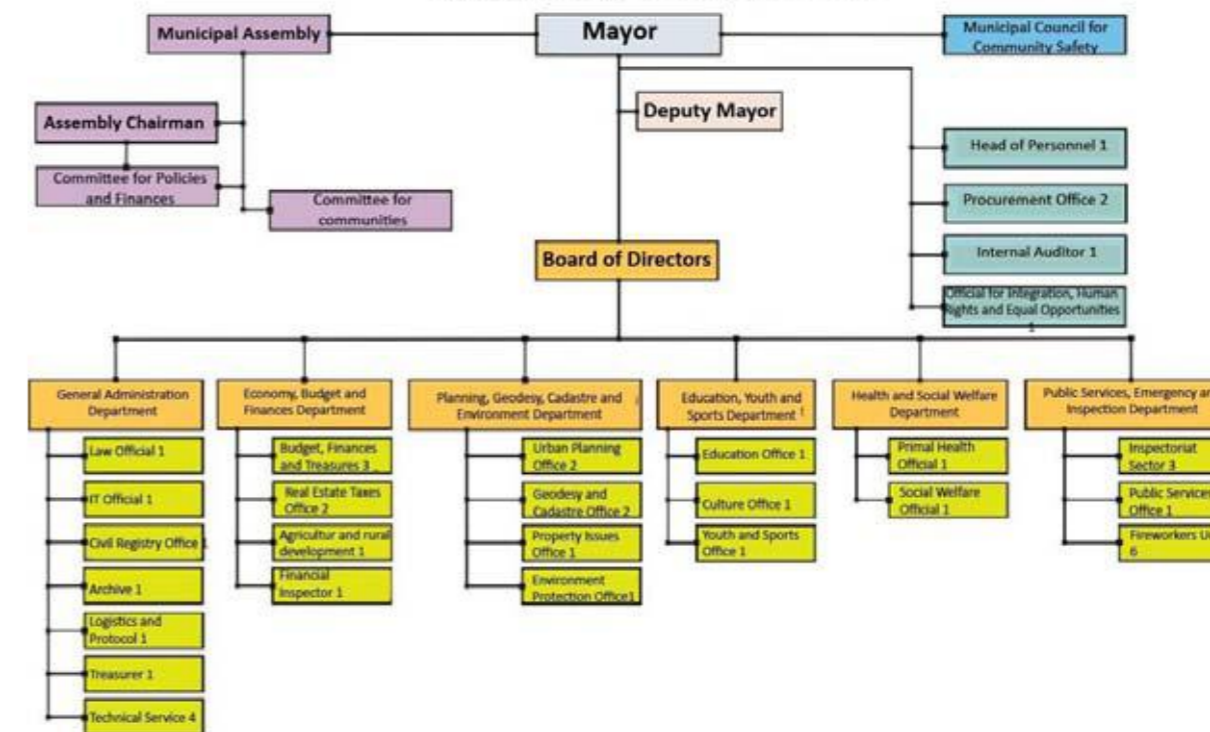
Figura 1. Administrata komunale e Junikut

ADMINISTRATION, MUNICIPAL STRUCTURE AND GOVERNANCE

Junik is one of the newest municipalities in Kosovo, certified as a fully-fledged municipality in August 2008. The elections of November 2009 marked the first local elections ever held in this municipality. Current Municipal Administration consists of the Office of the Mayor and six municipal Departments and their sectors and directors appointed by the Mayor (see Figure 1).

Figure 1. Municipal administration of Junik

PLANI HAPËSINOR I KOSOVËS

- * *Thesari i Kosovës - Zona e gjelbërt - Zonë industriale, shërbyese tregtare, agroindustriale me qendër kryesore Mitrovicën.*
- * Porti i Kosovës - zona e kaltërt - zonë administrative, arsimore, shërbyese, tregtare, agroindustriale, turistike me qendër kryesore Prishtinën
- * Kopshtet e Kosovës - zona e portokalltë - zonë kulturoturistike, agroindustriale dhe shërbyese tregtare. Qendrat kryesore: Prizreni, Peja.
- * Urat e Kosovës - zonat e verdha - zonë shërbyese, tregtare, agroindustriale e turistike me qendrat apo ura lidhëse me shtetet fqinje: Ferizaj, Gjilan, Gjakovë.

Juniku në Planin Hapësinor të Kosovës përfshihet në Zonën e Verdhë, ajo e “Urave të Kosovës”. Kjo hapësirë zë pjesën jugperëndimore të Kosovës dhe përbëhet nga komunat: Deçan, Rahovec, Malishevë dhe Gjakovën si qendër më e madhe komunale. Kjo zonë karakterizohet me vlera të mëdha të trashëgimisë natyrore e kulturore, të cilat paraqesin potencial për zhvillimin e shërbimit tregtar, agroindustrial, industrisë së lehtë dhe Turizmit rekreativ dhe atij kulturor.

Vizioni për Zonën e Verdhë: Urë e zhvillimit të lidhjeve të Kosovës me rajonin, rrjet funksional i qyteteve të fuqishme dhe fshatave dinamike, atraktive për të jetuar dhe punuar në to. Duke shfrytëzuar kapacitetet e infrastrukturës, pozitën gjeografike dhe pasuritë e shumta natyrore, kulturore dhe humane, të zhvillohet në një hapësirë të qëndrueshme ekonomike agroindustriale, tregtare, shërbyese dhe turistike.

Qëllimet e përgjithshme për Zonën e Verdhë relevante për Junikun:

- Zhvillimi i rrjetit të vendbanimeve, me qeverisje e shërbime publike në favor të qytetarit, me rritje të kualitetit të jetesës së qytetarëve, punësimi, barazisë sociale,
- Mbështetje ZHEL për ZHEK – shfrytëzimi i përparësive konkurruese,
- Zhvillimi i lidhjeve efikase brenda urbane, ndër - urbane me hapësirat e tjera dhe më gjerë në rajon përmes rrjetit të zhvilluar të infrastrukturës (rrugore, hekurudhore, ajrore dhe TIK),
- Përkrahja zhvillimeve për arsim bashkëkohor e përkrahës të kërkesave të tregut,
- Ruajtja dhe zhvillimi i trashëgimisë kulturore, turizmit kulturor e rekreativ,
- Zhvillim të lidhjeve tregtare e shërbyese ndërkufitare me Shqipërinë,
- Aeroporti civil i Gjakovës si mundësi për zhvillim ekonomik,
- Zhvillimi i shërbimeve tregtare, agro-industriale, turistike, me intensifikim të politikave për mbrojtje dhe rimëkëmbje të mjedisi Juniku dhe zonat me interes për Kosovën: Sipas PHK në “Hapësirën e Verdhë” si zona me interes të veçantë konsiderohen: Kullat e Dukagjinit, Kalimet kufitare (Prush e Qafë Morinë); Aeroporti i Gjakovës; Liqeni akumulues - Radoniqi; Çarshia e Madhe - Gjakovë; Manastiri i Deçanit.

SPATIAL PLAN OF KOSOVO

- * Treasure of Kosovo - Green Zone - Industrial Zone, commercial services, agroindustrial zone mainly based in Mitrovica.
- * Port of Kosovo - the blue zone - administrative, educational, service, commercial, agroindustrial, touristic zone with Pristina home based.
- * Gardens of Kosovo - the orange zone - cultural, touristic, agro-industrial and commercial service zone. Main Centres: Prizren, Peja.
- * Bridges of Kosovo - the yellow zone - service, commercial, agro-industrial and touristic zone, with the centers or connecting bridges with neighboring states: Ferizaj, Gjilan, and Gjakova.

In Kosovo Spatial Plan Junik is included in the Yellow Zone, on the “Bridges of Kosovo.” This zone occupies the southwestern part of Kosovo and consisted with the municipalities of Deçan, Rahovec, Malisheva and Gjakova - as the largest municipal center. This area is characterized by large amounts of natural and cultural heritage, which present the potential for development of tradeing services, agro-industry, light industry and recreational and cultural tourism.

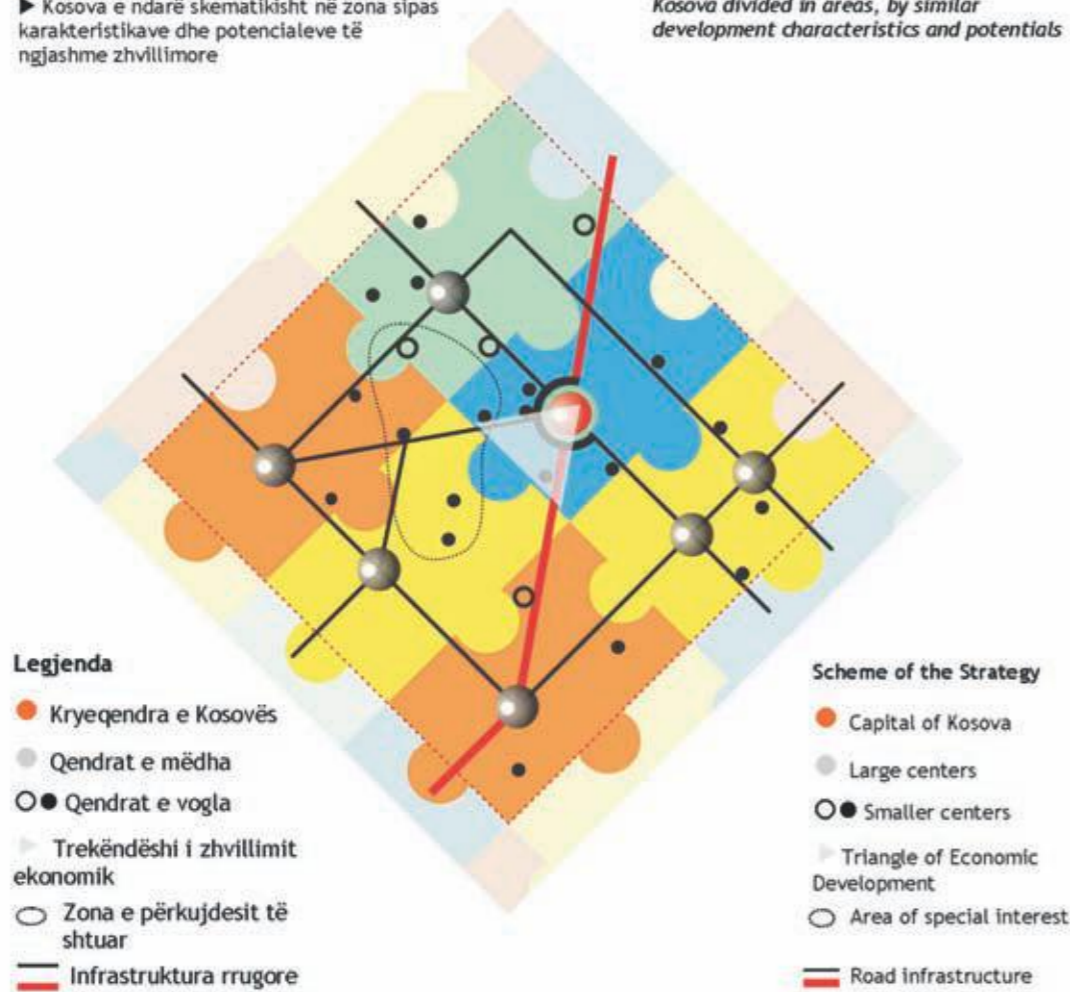
Vision for the Yellow Zone: A bridge of developing relations of Kosovo with the region, a functional network of cities and villages, powerful dynamic, attractive place to live and work in them. By utilizing the infrastructure capacities, geographic position and abundant natural, cultural and human wealth in developing a sustainable economic agro-industrial, commercial, service and touristic zone.

The general goals of Yellow Zone relevant to Junik are:

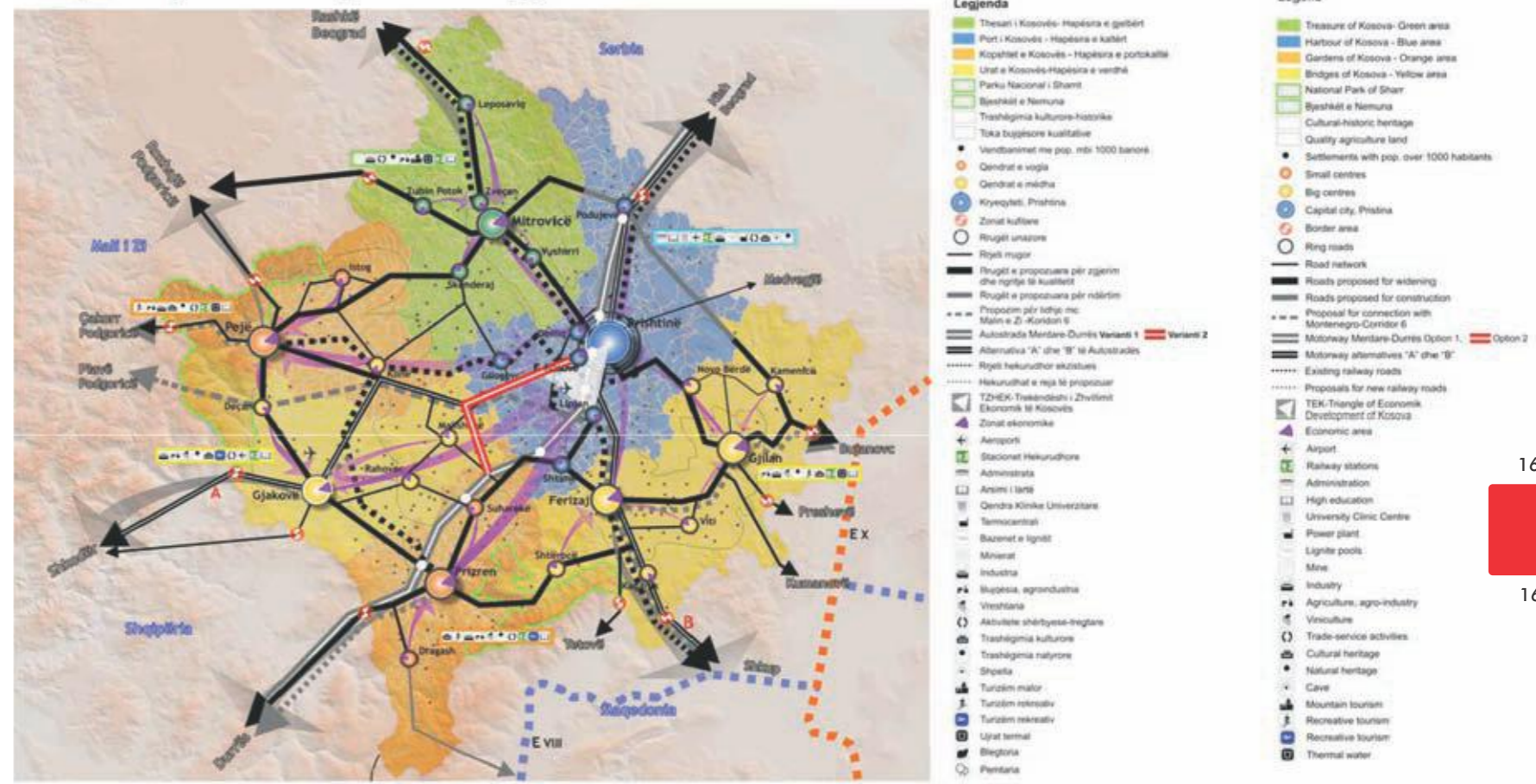
- Network development of settlements, with the governance and public services in favor of the citizens, with increased quality of life for citizens, employment and social equality,
- Support LED for MED - the use of competitive advantages,
- The development of effective links within urban, inter- urban areas and the wider in the region through a network of developed infrastructure (road, rail, air and TK),
- Support for the development of contemporay and market requirement-based education,
- Preservation and development of cultural heritage, recreational and cultural tourism,
- Development of cross-broder commercial and service communication with the Republic of Albania,
- Civil airfield of Gjakova as an opportunity for economic development,
- The development of commercial, agro-industrial and touristic services, increase of the policies for environmental protection and revival of Junik's environment and other zones of interest for Kosovo: According to SPK, in the “Yellow Zone” as zones of special interest are considered: Kullas (house towers) of Dukagjin, Border crossings (Prush and Qafë Morinë); Gjakova Airfield, Accumulative lake - Radoniq, Grand Bazaar - Gjakova and Deçan Monastery.

► Kosova e ndarë skematikisht në zona sipas karakteristikave dhe potencialeve të ngjashme zhvillimore

Kosova divided in areas, by similar development characteristics and potentials

► Strategjia e Zhvillimit Hapësinor
► Spatial Development Strategy

STRATEGJIA ZHVILLIMORE LOKALE 2009

Ky dokument ka të bëjë me një analizë të përgjithshme mbi zgjidhjen e problemeve me të cilat ballafaqohen viset rurale.. Hartimi i kësaj strategjie ka të bëjë me bashkimin e sektorit publik dhe të atij privat, për të bërë analizë të përbashkëta për të zhvilluar së bashku veprimet praktike me pikëpamjet afatgjate.

Synimet strategjike për Junikun janë:

1. Aplikimi i teknologjive të reja në prodhimtarinë bujqësore,
2. Zhvillimi i turizmit dhe promovimi i trashëgimisë kulturore,
3. Menaxhimi i qëndrueshëm i Mjedisit,
4. Grumbullimi dhe përpunimi i prodhimeve bujqësore – pyjore,
5. Përmirësimi dhe zhvillimi i infrastrukturës rurale,
6. Vëmendje më e madhe për të rinjtë.

Zbatimi i Strategjisë Zhvillimore Lokale , akterëve dhe institucioneve Lokale u siguron përmirësimin e aftësive për të vlerësuar mjedisin e tyre që të marrin veprime të përbashkëta , lidhje midis sektorëve, shtimin maksimal të vlerës dhe se fundi lidhet me viset tjera në rajon dhe me tere boten.

PLANET HAPËSINORE NE KOMUNAT FQINJE

Pozita gjeografike e Junikut, karakteristikat topografike dhe veçoritë natyrore përveç që e lidhin komunën e Junikut me ato fqinje, paraqesin njëherit edhe fusha me interes të përbashkët dhe mundësi për bashkëpunim ndërkomunal dhe ndërkufitar.

Duke marrë parasysh që komunat fqinje si ajo Deçanit dhe Gjakovës janë një hap më përpara në fushën e planifikimit hapësinor (komuna e Deçanit ka të miratuar PZHK dhe PZHU dhe ajo e Gjakovës është më e kompletuar sa i përket dokumenteve të planifikimit-ka të miratuar PZHK, PZHU dhe 9 PRRU), komuna e Junikut në fillim të procesit të hartimit të PZHK ka konsultuar dokumentet e planifikimit hapësinor të këtyre dy komunave. Qëllimi i njohjes me këto dokumente ka qenë që të identifikon projektet nga PZHK e Deçanit dhe Gjakovës të cilat kanë ndërlidhje apo dhe janë në interes të përbashkët me zhvillimin hapësinor të ardhshëm të komunës së Junikut.

LOCAL DEVELOPMENT STRATEGY

This paper deals with a general analysis on solving problems rural areas are facing. This strategy has to do with bringing together public and private sector for joint analysis in developing practical actions in long-term view.

Strategic goals of Junik are:

1. Application of new technologies in agricultural production.
2. Development of tourism and the promotion of cultural heritage
3. Sustainable Environmental Management
4. Collection and processing of agricultural and forest products.
5. Improvement and development of rural infrastructure
6. Greater attention to youth.

Implementation of the Local Development Strategy provides stakeholders and local institutions with skills to evaluate their environment for joint action, links between sectors, maximum increase of the value and finally, connecting with other areas in the region and to whole world.

SPATIAL PLANNING IN NEIGHBOURING MUNICIPALITIES

The geographical position of Junik, topographical and natural features except linking Junik with neighboring municipalities, at the same time represent the common interest and opportunities for inter and cross-border cooperation.

Given that neighboring municipalities such as Deçan and Gjakova are a step forward in the field of spatial planning (Deçan municipality has approved MDP and UDP and the one of Gjakova is the most completed in terms of planning documents – it has adopted the MDP, UDP and 9 URP's); the Municipality of Junik in the early stage of drafting the MDP has consulted spatial planning documents of the two municipalities. The purpose of consulting of these documents was to identify the projects in MDP's of Deçan and Gjakova which are in conjunction or in common interest with future spatial development of the Municipality of Junik.

GJENDJA FIZIKO- GJEOGRAFIKE

Lokacioni - Pozita Gjeografike

Pozita: Juniku ndodhet në pjesën perëndimore të Kosovës, pranë bjeshkëve të Nemuna. Ka një territor me sipërfaqe prej 77.77 km² dhe shtrihet në një gjerësi gjeografike prej 42,22° dhe në gjatësi gjeografike prej 20,26°. Ka një pozicion gjeografik të përshtatshëm sepse shtrihet deri në veri-perëndim të fushës së Dukagjinit, përballë grykës së lumit Erenik, i cili buron nga liqejt e Gjeravicës dhe dredhon nëpër luginat e Alpeve Shqiptare.

Territori i Komunës së Junikut shtrihet deri në veri-perëndim të fushës së Dukagjinit, dhe kufizohet nga komuna e Deçanit, komuna e Gjakovës, kufiri Shqiptar dhe kufiri i Malit të Zi. Distanca e Junikut nga Peja është 25 km, nga Gjakova 20 km dhe kalon nëpërmjet fshatit Batushë, ndërsa nga magjistralja Pejë - Gjakovë është 5,5 km.

Karakteristikat gjeografike

Topografia: Komuna e Junikut ka pozitë të përshtatshme gjeografike para grykës piktoreske të lumit Erenik. Lartësia mbidetare e Junikut shkon nga 450 deri në 600 metra mbi nivelin e detit. Vet qyteza e Junikut gjendet në një lartësi mbidetare prej 593m. Maja më e lartë është Gjeravica, me një lartësi mbidetare prej 2656 m e cila është gjithashtu edhe pika më e lartë në Kosovë e Alpeve Shqiptare.

Veçoritë natyrore: Juniku ka lloje të ndryshme peisazhesh, nga ai hidrografik (lumenjtë Erenik dhe Travë), peisazhe fushore (fusha e Junikut) dhe peisazhe kodrinore apo malore (Gjeravica, Moronica). Me datën 28.08.2008 Kuvendi Komunal i Junikut ka shpallur Moronicën “zonë të veçantë të Komunës së Junikut” . Kjo zone mendohet të jetë “parku i ardhshëm i qytezës(..) që do të jetë si urë lidhëse në mes të parkut etnografik dhe parkut nacional të Bjeshkëve të Nemuna”. Në tërësinë e tij, Juniku paraqitet si një entitet që ka qenë, është dhe do të jetë i lidhur ngushtë me natyrën.

Kushtet klimatike: Juniku ka klimë kontinentale por me disa tipare mesdhetare. Kjo klimë është e përshtatshme për kultivimin e kulturave të ndryshme bujqësore. Mesatarja e temperaturës është 21C në verë dhe -11C në dimër. Sasia mesatare e të reshurave është afër 670 mm, kurse në sezonin e vegjetacionit (prej muajit të IV-IX) afër 330 mm.

Lumenjtë dhe sipërfaqet ujore: Lumi Erenik është më i madhi dhe më i rëndësishmi i rajonit, i cili shërben gjithashtu si burim uji edhe për ujitjen e fushës së Junikut. Ereniku buron nga liqejt e Gjeravicës. Ujërat që rrjedhin përkatësisht vijnë nga kurorat e maleve, nga gropa e Erenikut dhe nga Bjeshkët e Nemuna, formojnë rrjedhat sipërfaqësore të ujërave. Nëse menaxhohet mire dhe nuk ka keqpërdorime të ujit, ka sasi të mjaftueshme edhe për ujitje dhe ujë të pijes.

PHYSICAL AND GEOGRAPHICAL POSITION

Location - Geographical Position

Position: Junik is located in the western part of Kosovo, near the Bjeshkëve të Nemuna (Cursed Mountains). It has a surface area of 77.77 km² and lies at latitude of 42.22 ° and longitude of 20.26 °. It holds a convenient geographic position since extends to the north-west of Dukagjini area, vis-a-vis the Gorge of Erenik River, which stems from Gjeravica Lakes and wandering through the Albanian Alps.

Territory of Municipality Junik stretches to the north-west of the Dukagjini area and bounds with the Municipality of Deçan, Municipality of Gjakova, Albanian border and with the border of Montenegro. The distance of Junik from Peja is 25 km, from Gjakova 20 km and passes through the village Batusha, while the highway Peja-Gjakova is 5.5 km.

Geography

Topography: The Municipality of Junik has very convenient geographical position with a scenic river gorge of Erenik River. Junik elevates in a height from 450 to 600 meters above sea level. Junik own is located in an altitude of 593 m. Highest peak is Gjeravica, with an altitude of 2.656 m which is also the highest peak of Albanian Alps in Kosovo.

Natural features: Junik possesses different types of landscapes, from the hydrographical (Erenik and Trave rivers), field landscapes (Junik field) and those hilly or mountainous landscapes (Gjeravica, Moronica). On 28.08.2008 Municipality of Junik has decalred Moronica a “special zone of the Municipality of Junik.” This area is thought to be “the next town park (..) and that would kind of bridge the Ethnographic Park and National Park Bjeshkët e Nemuna.” In its entirety Junik is presented as an entity that has been, is and will be closely connected with nature.

Climate conditions: Junik has a continental climate with some Mediterranean traits. This climate is suitable for cultivation of different crops. The average temperature is 21C in summer and -11C in winter. The average amount of precipitation is about 670 mm and in the vegetation season (months IV-IX) near 330 mm.

Rivers and water surfaces: Erenik River is the largest and the most important of the region, which also serves as water source for irrigation of Junik Field. Ereniku stems from Gjeravica Lakes. Waters that flow, respectively that come from mountain tops, from the Erenik sump and Bjeshkët e Nemuna, generate surface water flows. If managed well and if no misuse of water, there is sufficient water for irrigation and drinking.

Përbërja e tokës: Nga sipërfaqja prej 77,769.931 ha sa ka komuna e Junikut, afërsisht 4.439 ha (57.08%) janë tokë bujqësore. Livadhet e kullotat zënë një sipërfaqe prej rreth 2000 ha (45.05%) nga sipërfaqja e përgjithshme e tokës bujqësore si dhe pyjet që zënë mbi 3.029 ha (38.95%) që paraqesin potencial për zhvillim. Në zonën urbane të Junikut dominon tokë relativisht e thellë e përshtatshme për prodhime bujqësore. Ndërsa ne pjesët tjera jashtë zonës urbane dominon tokë e cekët e përshtatshme për kullosa dhe zhvillim të pylltarisë.

Flora dhe fauna: Afërsia me natyrën ka bërë të mundur që Juniku të jetë i pasur në planin e biodiversitetit. Biodiversiteti reflekton shumëllojshmërinë e qenieve të gjalla varësisht së në cilën zonë zhvillohen. Ky concept përmbledh gjithashtu laramanin brenda llojit, ndërmjet llojeve dhe ndërmjet ekosistemeve (elaborim më i gjerë është bërë në kapitullin e biodiversitetit).

Konkluzion: Juniku si komunë relativisht e vogël ka një pozitë të volitshme ndërkufitare dhe lidhje të shkurta me qytetet përreth Deçan, Pejë, Gjakovë . Pozita e volitshme gjeografike e Junikut paraqet një mundësi për zhvillim ekonomik të komunës dhe bashkëpunim ndërkufitar. Gjeomorfologjia e Junikut si dhe veçoritë natyrore të komunës së Junikut paraqesin vlera dhe potencial të madh për zhvillim.

GJENDJA SOCIALE-EKONOMIKE

Shënim: Në mungesë të regjistrimit të përgjithshëm valid në Kosovë, gjatë hartimit të PZHK për komunën e Junikut të dhënat për numrin e banorëve janë bazuar në anketimin e bërë në terren¹, të dhënat nga Enti Statistikor, të dhënat nga Ligji mbi financat e pushtetit lokal (LFPL) si dhe vlerësimet të bëra pas luftës të vitit 1999 nga organizata dhe institucione ndërkombëtare dhe vendore të cilat bazohen në anketime dhe hulumtime në terren. Regjistrimi i fundit valid në Kosovë është ai i bërë në vitin 1981. Të dhënat statistikore të mbledhura dhe të publikuara nga ky Ent deri në vitin 1988 konsiderohen të besueshme. Të dhënat për periudhën 1990-1999 janë të mangëta dhe në pjesë të madhe nuk pasqyrojnë realisht situatën në Kosovë gjatë kësaj periudhe, kështu që si të tilla duhen të trajtohen me maturi meqë regjistrimi u bojkotua nga popullata shqiptare.

Profili demografik

Popullsia: Sipas statistikave të vitit 1981 dhe disa shënimeve të pasluftës kur Juniku në vitin 2005 u themelua si Pilot Njësi Komunale numëronte rreth 12,500 banorët, përfshire Gjocaj, Jasiq edhe tri zona tjera kadastrale Voksh, Sllup dhe Rastavic. Ndërsa në vitin 2008 me aprovimin e kushtetutës dhe miratimit të ligjit për kufijtë administrativë Juniku bëhet komunë me dy zona kadastrale: Junikut dhe zona kadastrale Gjocaj e Jasiq dhe vlerësohet të ketë 9600 banorë me diasporën (sipas LFPL).

Soil Composition: From the total area of 77.769,931 ha that the municipality of Junik bears, approximately 4,439 ha (57.08%) are agricultural land. Meadows and pastures occupy a territory of about 2,000 ha (45.05%) of the total surface of agricultural land and forests that occupy over 3,029 ha (38.95%) that present potential for development. The urban area of Junik is dominated with the relatively deep soil suitable for agricultural products. While in other parts outside the urban area dominates thin soil suitable for grazing and forestry development.

Flora and fauna: The proximity to nature made Junik being abundant in terms of biodiversity. Biodiversity reflects the variety of living beings depending from territory they live. This concept also encompasses the diversity within species, among species and between ecosystems (extended elaboration in the chapter on biodiversity).

Conclusion: Junik is a relatively small municipality but with good crossboundary position and short linkages with neighbour municipalities Deçan, Peja and Gjakova. Good geographical position is an opportunity for economic development and crossborder cooperation. Natural and cultural features present a potential for future developments.

SOCIAL AND ECONOMIC SITUATION

Note: In the absence of valid general census in Kosovo, during the development of the MDP for the Municipality of Junik the data on the number of residents are based on the field-based survey, data from the Statistical Office, data from the Law on Local Government Finance (LLGF) and assessments made after the war of 1999 by international organizations and local institutions which are based on field surveys and research. The last valid census in Kosovo is from the year 1981. Statistical data collected and published until 1988 by this Office are considered reliable. The data for 1990-1999 are incomplete and in large portion do not realistically reflect the situation in Kosovo during this period, so as such should be handled with caution since the census was boycotted by the Albanian population.

Demographic profile

Population: According to statistics from 1981 and some postwar records, Junik after establishing as the Pilot Municipal Unit in 2005, numbered about 12.500 inhabitants, including Gjocaj and Jasiq and three other cadastral units such are Voksh, Sllup and Rastavicë. While in 2008 with the approval of the Constitution and the adoption of the law on municipal boundaries Junik becomes fully-fledged municipality with two cadastral zones: Gjocaj and Jasiq, and is estimated to have 9,600 inhabitants together with diaspora (according to LLGF).

Tabela 1: Popullsia e Junikut gjatë viteve, (ESK,2009)

Nr. vend.	Vendbanimet	Popullsia												2008
		1948						1991						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	Gjocaj	210	180	138	161	215	306	34	24	18	25	24	40	-
2	Jasiq	331	376	190	231	295	306	27	56	24	29	30	33	2
3	Junik	2,391	2,439	3,024	3,445	4,553	5,450	378	385	462	460	541	630	622
Juniku gjithësej		2832	2995	3,352	3857	5063	6102	439	465	504	514	595	763	624

*Popullsia kështu si e raportuar në fillim të vitit 2008

Të dhënat e fundit zyrtare nga ESK (2009) nga anketimi "Popullsia, ekonomitë familjare sipas vendbanimeve dhe organizimi territorial i Kosovës deri në vitin 2008, tregojnë se Juniku si vendbanim ka 624 ekonomi familjare, 5423 anëtarë rezident, 1427 objekte ndërtimore, kurse fshatrat Jasiq - Gjocaj kanë 2 ekonomi familjare me gjithsej 7 anëtarë dhe 38 objekte ndërtimore.

Nga ana tjetër, të dhënat e marra nga anketimi në terren për nevojat e PZHK, tregojnë se në Junik ka 741 ekonomi familjare me gjithsej 7138 banorë përfshi edhe diasporën. Mesatarja ekonomive familjare është 6 anëtarë.

Në tabelën e mëposhtme janë të dhënat mbi popullsinë sipas moshës dhe gjinisë. Më se 50% e popullsisë janë nën moshën 26 vjeçare. Raporti gjinor është pothuasje i balancuar (F:M=50.26%: 49.74%). Popullsia i përket etnisë shqiptare.

Tabela 2: Popullsia sipas moshës dhe gjinisë nga analizat në terren (përfshirë popullsinë në diasporë)

Popullsia sipas moshës dhe gjinisë													
1-7		8-18		19-25		26-40		41-64		>65			
M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
7.06%	6.54%	9.92%	10.46%	8.48%	7.71%	12.70%	11.67%	8.60%	8.95%	2.98%	4.93%		
13.60%		20.38%		16.19%		24.37%		17.55%		7.91%			

Trendi dhe prognoza demografike: Popullsia e Junikut paraqitet mjaft "delikate" ndaj ndryshimeve ekonomike sado të vogla qofshin ato, apo edhe nga faktorë të jashtëm të cilët influencojnë zhvillimet demografike dhe ekonomike në qytezë. Por, pavarësisht mungesës së informacioneve zyrtare, mund të themi se Juniku është një vendbanim në zhvillim dhe me tendencë për t'u ndërtuar, prandaj është i domosdoshëm kontrolli dhe udhëzimi për këtë zhvillim. Parashikimi demografik është bazuar në llogaritjen e shkallës së shtimit popullsisë në nivelin të Kosovës (e cila sipas statistikave të nxjerra nga Enti Statistikor është rreth 1.4%). Sipas këtij trendi, Juniku pritet që në vitin 2023+ të ketë rreth 11 000 banorë (nëse mirret e dhëna zyrtare prej 9 600 banorëve përfshi diasporën). Duke ditur që të dhënat në terren dhe ato nga ESK tregojnë një situatë ndryshe zyrtare, numri i banorëve rezident në Junik (sipas të dhënave të ESK) deri në 2023 pritet të jetë rreth 6 600 banorë (pra pa diasporën), respektivisht rreth 8 700 banorë me diasporën (llogaritur me të dhënat nga anketimi për PZHK).

Junik

No.	Settlements	Population						Households						
		1948		1991		2008		1948		1991		2008		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Gjocaj	210	180	138	161	215	306	34	24	18	25	24	40	-
2	Jasiq	331	376	190	231	295	306	27	56	24	29	30	33	2
3	Junik	2,391	2,439	3,024	3,445	4,553	5,450	378	385	462	460	541	630	622
Juniku in total		2832	2995	3,352	3,857	5063	6102	439	465	504	514	595	763	624

*Junik municipality was formalized in late 2008

The latest official data from SOK (2009) extracted from the survey "Population, households according settlements and territorial organization of Kosovo until 2008", show that Junik as a township has 624 households, resident members 5,423 resident inhabitants, 1,427 construction buildings, while Jasiq – Gjocaj villages have 2 households with a total of 7 members and 38 construction buildings.

On the other, the data obtained from the field survey for the MDP show that there are 741 households in a total of 7,138 inhabitants including Diaspora. The average household has 6 members.

In the table below are data on population by age and gender. Almost 50% of the population is under the age of 26. Gender ratio is almost balanced (F: M = 50.26%: 49.74%). The ethnicity of population is Albanian.

Table 2: Population by age and gender from field surveys (including the population in the Diaspora)

Population by age and gender													
1-7		8-18		19-25		26-40		41-64		>65			
M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
7.06%	6.54%	9.92%	10.46%	8.48%	7.71%	12.70%	11.67%	8.60%	8.95%	2.98%	4.93%		
13.60%		20.38%		16.19%		24.37%		17.55%		7.91%			

Trend and demographic forecast: Population of Junik appears very "sensitive" to economic changes, no matter how small those appear, or from external factors that influence the demographic and economic developments in town. However, despite the lack of official information we can emphasize that Junik is a town in development and the tendency of being built: therefore it is necessary a regulation and direction for such development. Demographic forecast is based on calculating the rate of population increase in Kosovo level (which according to statistics issued by the Statistical Office is about 1.4%). According to this trend, Junik is expected that in 2023 + to have around 11, 000 inhabitants (if considered the official data of 9,600 inhabitants including the diaspora). Given that the data of the field survey and those of SOK show different situation, the number of people resident in Junik (according to SOK) by 2023 is expected to be about 6,600 inhabitants (i.e. without the diaspora), respectively, about 8,700 residents with the Diaspora (calculated from data collected from the survey for MDP).

Gjendja sociale

Punësimi dhe papunësia: Ashtu sikur në tërë Kosovën, shkalla e papunësisë edhe në komunën e Junikut është e lartë dhe paraqet një aspekt shqetësues. Nga të dhënat e marra në terren nga anketimi del se nga popullsia aktive për pune (të moshës 19-64 vjeç) vetëm 22.76% e tyre janë të punësuar respektivisht të papunë janë 77.24% e popullsisë aktive. Nga 22.76% e të punësuarve, 4.03% janë femra ndërsa 18.73% meshkuj që do të thotë se raporti i punësimit sipas gjinisë është gati F:M=1:5.

Deri sa ishin në funksion kapacitetet prodhuese, numri i të punësuarve ka qenë shumë më i madh e sidomos në Fabrikën e Konfeksionit në Junik ku kanë punuar më tepër se 230 punëtorë. Në mungesë të punësimit në këto kapacitete një numër i të punësuarve kanë gjetur mundësinë e punësimit në bizneset e vogla private. Përveç mosfunksionimit të kapaciteteve prodhuese, faktorë tjerë që kanë ndikuar më së shumti në rritjen e shkallës së papunësisë janë:

- Procesi i privatizimit (Pronat e Ndërmarrjes Shoqërore Ereniku)
- Kushtet e vështira gjeografike dhe ekonomike
- Mungesa e investimeve në infrastrukturë
- Mungesa e investimeve në sektorin e Bujqësisë
- Mungesa e politikave të nivelit qendror në krijimin e vendeve të reja të punës

Të dhënat për vitin 2009 nga hulumtimi i GAP, tregojnë se numri i të punësuarve në sektorin publik është 141. Krahasuar me vitin 2008, numri i shërbyesve civil është rritur për 23 persona.

Të ardhurat: Të ardhurat kryesore vijnë nga përpunimi dhe tregtimi i produkteve bujqësore dhe blegtorale. Mirëpo duke pasur parasysh numrin e madh të Junikasve që gjenden jashtë vendit (përgjithësisht në Zvicër dhe Gjermani), konsiderohet që ndihma ekonomike që vjen nga jashtë përbën gjithashtu një burim të ardhurash të rëndësishme për komunën. Sipas anketimit, rezultatet mbi të ardhurat mesatare familjare janë si vijon:

Tabela 4: Të ardhurat mesatare sipas anketimit në terren

Të ardhurat	<201 €	%	201 €	%	>201 €	%	% pa përgjigje
Nr.familjeve	248	33.47%	175	23.61%	165	22.26%	20.64%

Varfëria dhe asistenca sociale: Sipas të dhënave nga qendra për unë sociale të Komunës së Junikut, gjithsej janë 685 individ apo 12.6% e popullsisë rezidente në Junik jeton në varfëri. Kjo vlerë tregon se kemi të bëjmë me shkallë të mesme të varfërisë meqë % e popullsisë që marrin asistencë sociale është në vlerat 4-22%. Rritjes së shkallës së varfërisë i ka kontribuar: shkalla e lartë e papunësisë, shkatërrimi masiv gjatë luftës sidomos për vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj.

Strehimi: Komuna Junikut nuk ka probleme të pastrehëve dhe e gjithë popullata kanë strehim adekuat, duke marrë parasysh edhe atë se Lagjja Agim Ramadani është duke u shfrytëzuar në një formë si banim social dhe strehim për banorët e zhvendosur nga fshatrat Jasiq dhe Gjocaj.

Social situation

Employment and unemployment: As generally in Kosovo, the unemployment rate in the municipality of Junik is high and presents a point of concern. From the data obtained from the field survey it results that only 22.76% of the active working population (age 19-64 years) are employed; respectively 77.24% of active population is unemployed. From 22.76% of the employed 4.03% are female and 18.73% male, which means that the ratio of employment by gender is almost F: M = 1:5.

While the production capacities were running, the number of the employed had been much higher, especially in the Confection factory in Junik where more than 230 people were employed. In the absence of employment in such capacity a number of employees found employment opportunities in small private businesses. Besides the failure of manufacturing capacity, other factors that have affected most to the increase of the unemployment rate are:

- The privatisation process (Ereniku Social Enterprise Holdings)
- Difficult geographic and economic conditions
- The lack of investments in infrastructure
- The lack of investments in the agricultural sector
- The absence of policies of central authorities in creation of new work.

The data for 2009 from the research project of GAP indicate that the number of employees in the public sector is 141. Compared with 2008, the number of civil servants has increased by 23 persons.

Incomes: Majority of income comes from the processing and market of agricultural and livestock products. But given that the large number of the population of Junik lives abroad (generally in Switzerland and Germany), it is considered that economic assistance (remittances) coming from abroad is also an important source of revenues for the municipality. According to survey the average household incomes are as follows:

Table 4: Average income by field survey

Incomes	<201 €	%	201 €	%	>201 €	%	No response
No. of households	248	33.47%	175	23.61%	165	22.26%	20.64%

Poverty and social assistance: According to datas from the Center for Social Welfare of the Municipality of Junik, there are 685 individuals or 12.6% of resident population in Junik living in poverty. This rate indicates that we are dealing with medium level of poverty since the percentage of population in receiving social assistance is 4.22%. To the increase of poverty rate has contributed the: high unemployment rate, massive destruction during the war, especially in Jasiq and Gjocaj settlements.

Housing: Junik municipality has no issues of homeless and the entire population has an adequate housing, taking into account that Agim Ramadani quarter is being used as a social housing and housing for displaced persons from Gjocaj and Jasiq villages.

Migrimi: Në mungesë të regjistrimit të popullsisë, nuk dihet numri i saktë zyrtar i familjeve që jetojnë në diasporë. Por sipas anketimit të bërë në terren për nevojat e këtij plani, del se 25% e popullsisë së Junikut jeton jashtë Kosovës dhe interesimi për të migruar jashtë në kërkim të kushteve më të mira për jetë dhe gjetjen e mundësive për punësim është ende prezent. Kjo sipas anketimit është shprehur në gati 12% të familjeve të cilat kanë deklaruar se kanë të interesuar për të migruar jashtë vendit, e shprehur sidomos tek rinia mashkullore.

Organizimi i shoqërisë civile: Shoqëria civile në Komunën e Junikut nuk është e organizuar dhe si e tillë nuk është edhe shumë aktive. Ndoshta një gjendje e tillë ndodh për shkak se kjo Juniku është komunë e re dhe se deri më tani nuk ka pasur kapacitete të zhvillohet ky sektor me rëndësi për shoqërinë.

Infrastruktura dhe shërbimet sociale

Gjendja në shëndetësi dhe shërbimet shëndetësore: Shërbimet shëndetësore parësore ofrohen nga Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare (QKMF), e cila gjendet në qytetin e Junikut dhe numëron gjithsej 22 punëtorë të sistemuar në dy turrne punësimi. Nga ky numër, katër (4) janë mjekë, dy (2) stomatologë dhe pjesa tjetër, staf i mesëm dhe staf ndihmës. QKMF ofron të gjitha shërbimet e kujdesit parësor shëndetësorë si dhe shërbime Oftalmologjike dhe Stomatologjike.

Qasja dhe gravitimi i banorëve deri tek QKMF është e lehtë, dhe madje shfrytëzohet edhe nga baorët e disa fshatrave të Deçanit dhe Gjakovës. Duke e marrë parasysh kriterin 3 se për 2000 banorë nevojitet 1 mjek dhe 2 motra medicinale, QKMF në Junik e plotëson këtë kriter.

Aktualisht hapësira ekzistuese në kuadër të QKMF nuk është e mjaftueshme, mirëpo me realizimin e projektit të QKMF së re (i cili pritet të realizohet më 2010), shërbimet shëndetësore do të përmirësohen dukshëm si dhe do të ketë kapacitete të mjaftueshme për ofrimin e këtyre shërbimeve. Kuadri aktual mjekësor i plotëson nevojat për shërbimet e nevojshme për dy ndërrime, mirëpo me ndërtimin e objektit të ri synohet të ketë 24 orë shërbim (varësisht nëse lejohet rritja e numrit të punësuarve nga organi përgjegjës i qeverisë qendrore). Shërbimet dytësore ofrohen nga Spitalet rajonale të Gjakovës dhe Pejës.

Gjendja në arsim dhe shërbimet arsimore:

Procesi edukativo-arsimor në Komunën e Junikut zhvillohet në nivelet: parafillor përfshirë fëmijët me nevoja të veçanta, fillor (klasat 1-5), shkolla e mesme e ulët (6-9) dhe arsimi i mesëm i lartë (shih tabelën 5).

Tabela 5: Numri nivelet e arsimit në procesin edukativo-arsimor

Nr.	Niveli shkollor	Nr. nxënësve	Mësimdhënës	Administrata	Pastrues-roje	Totali
1.	Parafillor	61	1			1
2.	Fillor dhe i mesëm i ulët	725	37	2	5	44
3.	Arsim i mesëm i lartë	251	13	1	3	17
4.	P.me nevoja të vecanta	6	1			1
	Totali	1037	52	3	8	63

Migration: In the absence of a census, the exact number of families living in diaspora is unknown. But according to surveys done in the field for the purpose of this plan indicates that 25% of the population of Junik lives outside Kosovo and the interest for migration abroad in search of better conditions for life and finding job opportunities is still present. According to the survey nearly 12% of households stated that they are interested to migrate abroad, and widely expressed particularly from the male youth.

The organization of civil society: Civil society in the municipality of Junik is not organized and as such is not very active. Probably such situation occurs because Junik is newly established municipality and so far has not had the capacity to develop this important sector of society.

Social infrastructure and social services

Situation in health and health services: Primary health care services are provided by the Main Family Health Care Centre (MFHCC), which is located in the town of Junik and in total counts 22 workers arranged in two shifts. Of these, four (4) are physicians, two (2) dentists and the rest are the secondary and support staff. MFHCC offers all primary health care services as well as ophthalmologic and dental services.

Access and gravitation of residents to the MFHCC is easy and used even by residents of several villages of Deçan and Gjakova. Given the criteria that in 2,000 people there should be 1 physician and 2 nurses, MFHCC in Junik meets this requirement.

Currently the existing spaces within the MFHCC are insufficient, but with the implementation of the project of the new MFHCC (which is expected to be complete in 2010), health services will be improved significantly and sufficient capacity for the provision of such services. Health cadre meets the current needs for medical services for two shifts, but with the construction of new building it aims in providing 24-hour service (depending on whether allowed the increase of the number of employees by the responsible body of central government). Secondary services are provided in Regional hospitals of Gjakova and Peja.

Situation in education and education services:

Education process in the municipality of Junik is organized in: preschool, including children with special needs, primary education (grades 1-5), lower secondary education (6-9) and upper secondary education (see Table 5).

Table 5: Number, level of education in the educational process

No	Level of education	No of students	Teachers	Administration	Cleaner-Guard	Total
1.	Pre-school	61	1			1
2.	Primary and lower secondary	725	37	2	5	44
3.	Upper secondary education	251	13	1	3	17
4.	Persons w. special needs	6	1			1
	Total	1037	52	3	8	63

Nëse shikohet kriteri i bankës botërore në shkollën fillore dhe të mesme të ulët ky kriter është respektuar dhe përkon me numrin e nxënësve dhe të punëtorëve të arsimit (21.3 nxënës 1 mësimdhënës, ndërsa në arsimin e mesëm të lartë numri i punëtorëve të arsimit është më i madh). Ndërtimi i objektit të ri të shkollës se mesme me kapacitete të mjaftueshme dhe kushte bashkëkohore ka përmirësuar kushtet e mësimdhënies në shkollën fillore sepse janë liruar ambientet e shkollës fillore ekzistuese nga nxënësit e shkollës së mesme dhe ata munden tani të zhvillojnë mësimin në dy ndërrime e jo tri siç ka qenë më parë. Megjithatë, këto shkolla ende nuk kanë salla sporti, e kur dihet se komuna nuk ka edhe qendër sportive. Aritja në shkollë, për diku rreth 90% të nxënësve është deri diku e lehtë. Largësia më e madhe është në diametër prej 3 km dhe për këtë komuna nuk ka obligim ligjor të siguroj transport. Qasje pak më të vështirë kanë vetëm nxënësit e lagjes Agim Ramadani dhe ata që vijnë nga zonat rurale edhe nga fshatrat e komunave fqinje.

Juniku nuk ka institucione parashkollore të cilat sigurojnë shërbimet e çerdheve dhe kopshteve. Shërbimi i arsimit parashkollor është i organizuar në hapësirat e shkollës fillore, por kjo nuk do të thotë që komuna nuk ka nevojë për të pasur institucione të tilla (sidomos çerdhe/kopshte).

Mundësitë për edukimin e personave me nevoja të veçanta fizike ekzistojnë, mirëpo familjarët në shumicën e rasteve nuk i dërgojnë fëmijët në paralele për persona me nevoja të veçanta.

Shënime për nivelin e analfabetizmit nuk ka meqë nuk janë bërë ende statistika për shkollën e analfabetizmit.

Objektet e religjionit: Në Junik gjinden 12 objekte kulti, të cilat janë të shpërndara në gjithë territorin e tij. Ndër to bëjnë pjesë edhe dy xhami, prej të cilave Xhamia më e vjetër është ajo që gjendet në lagjen Çoku e cila daton prej vitit 1570. Ndërsa Xhamia tjetër është ajo e lagjes "Hoxhaj" dhe quhet "Xhamia e Qendrës". Aktualisht në Junik ekziston edhe një teqe e sapo ndërtuar e cila u dedikohet besimtarëve halvetinj. Në përgjithësi, këto objekte plotësojnë nevojat e banorëve dhe poashtu paraqesin dhe objekte me vlera kulturo-historike.

Objektet dhe hapësirat publike, si dhe hapësirat për sport, kulturë dhe zbavitje: Në territorin e Junikut vërehet një mungesë e madhe e institucioneve për kulturë (muze, teatër, kinema, bibliotekë), institucione dhe hapësira për sport e rekreacion, si dhe hapësirave publike (parqe, sheshe etj). Aktualisht nevojat e banorëve për sport dhe rekreacion i përmbush vetëm Hapësira për sport dhe rekreacion me 300m² e cila gjendet në Miroc dhe një park i lodrave për fëmijë me 120m². Por kjo nuk mjafton, kur dihet që as shkollat nuk kanë salla për educate fizike.

Në kuadër të PZHU dhe PRrU "Qendra" janë parapa projekte të cilat do të mundësonin krijimin e hapësirave për zbavitje, sport e rekreacion e të cilat do të mund të shfrytëzoheshin edhe nga banorët e fshatrave si:

- Plotësimi i strukturave arsimore (shkollave) me mjedise me funksion rekreativ (lulishte, kënd lodrash, terrene sportive),
- Krijimi i një hapësire për rekreacion sportiv
- Krijimin e sheshit publik, bibliotekës komunale dhe muzeut të qytetit

If referred to the requirements of the World Bank in primary and lower secondary education this criterion is met and corresponds to the number of students and education workers (1 teacher to 21.3 students, whilst in upper secondary education the number of education workers is higher). Construction of new high school with sufficient capacities and modern-day settings has improved conditions in elementary school because the school premises are exempt from the students of secondary education and they can now hold classes in two shifts and not three as it was the case before. However, these schools are missing the sports halls and knowing that the municipality still does not have the sports center. Access to school is somewhat easier for around 90% of students. The longest distance is 3 km and the municipality has no legal responsibility to provide transportation. A bit of difficulty is with the students living in Agim Ramadani settlement and those coming from rural areas and villages from neighboring municipalities.

Junik has no preschool institutions that provide services of day-care-centers and kindergartens. Preschool Education Service is organized in the premises of primary school, but this does not mean that the municipality does not need to have such institutions (especially creche/kindergartens).

Possibilities for education of persons with special physical needs do exist, but in most cases households do not send children in classes for persons with special needs.

Notes for the level of illiteracy have not been done yet as there are no statistics on the illiteracy rate.

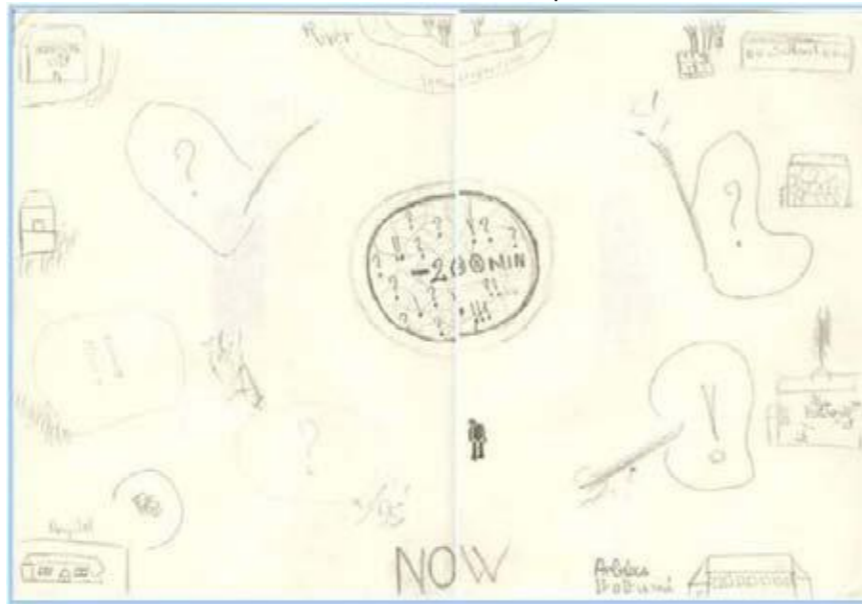
Objects of religion: There are 12 buildings of worship in Junik, which are scattered throughout its territory. Among them are two mosques, of which the oldest mosque is located in the Çoku quarter which dates since 1570. The second mosque is the Hoxhaj quarter and it is called "Mosque of the Center." Currently in Junik there is also a newly built masjid (tekke) which was dedicated to Halveti followers (Khalwati order of Islamic Sufi). In general, these buildings meet the needs of inhabitants and also these buldings have cultural-historical.

Facilities and public premises, and places for sport, culture and recreation: The territory of Junik observed a looming shortage of cultural institutions (museums, theater, cinema, and library), institutions and facilities for sport and recreation as well as public spaces (parks, squares, etc.). Currently, residents' need for sport and recreation satisfies only sport and recreation space with 300m² located in Miroc and a toy-park for children with 120m². But that doesn't seem sufficient given that neither the schools have no facilities for physical education.

Within the UDP and URP "Center" are designated projects that will enable the creation of spaces for entertainment, sport and recreation that could be used by villagers as:

- Completion of educational facilities (schools) with recreational facilities (parks, toy corners, sport grounds),
- Creation of a space for sports recreation
- Creating a public square, municipal library and town's museum

Punimi fitues në temën "Si e shini Junikun pas 15 viteve?"

JUNIKU SOT

JUNIKU PAS 15 VITEVE

Nëse në një të ardhme të afërt projektet e tilla do të realizoheshin, kjo sadopak do të përmbush boshllëkun që ka komuna sa i përket mungesës së hapësirave publike, dhe atyre për sport e rekreacion, jo vetëm për banorët e saj por edhe për vizitorët të cilët do vizitonin Junikun meqë turizmi shihet si një potencial zhvillimi për komunën.

Varrezat: Çështja e varrezave është një çështje brengosëse e komunës për arsye se ato janë të shpërndara gjithandej, dhe nuk kanë një lokacion të dedikuar vetëm për to. PZHU ka trajtuar këtë problematikë dhe një vendim është marrë nga Kuvendi Komunal për ndarjen e mjeteve për rregullimin e infrastrukturës së varrezave. Tani pritet përpilimi i projektit dhe shpresohet që në një ardhme të afërt çështja e varrezave të zgjidhet.

Mediat lokale: Në Junik nuk ka ndonjë radio apo televizion lokal e as edhe ndonjë korrespondent të gazetave të përditshme kosovare. Prandaj, qytetarët e Junikut kryesisht informohen nga televizionet apo radiot publike dhe ato private të komunave për rreth.

Konkluzion: Gjendja sociale në Junik në aspektin e varfërisë dhe strehimit sipas treguesve të dhënë është diç më e mirë krahasuar me trendin kosovar në përgjithësi. Mirëpo migrimi, punësimi i të rinjve dhe shkalla e lartë e papunësisë dhe ofrimi i infrastrukturës sociale dhe shërbimeve përkatëse më afër qytetarit mbesin ende një sfidë e vecantë për Komunën e Junikut.

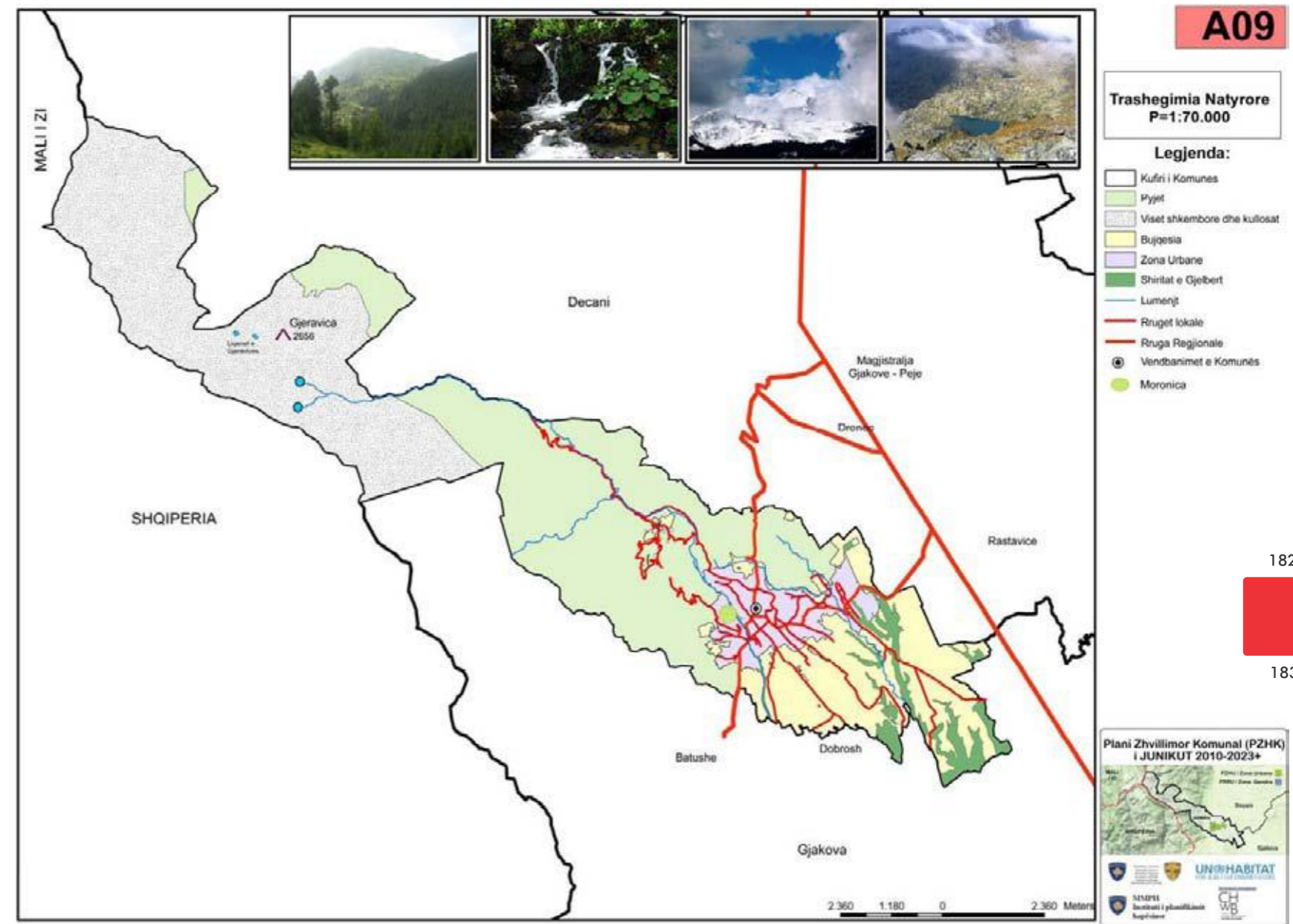
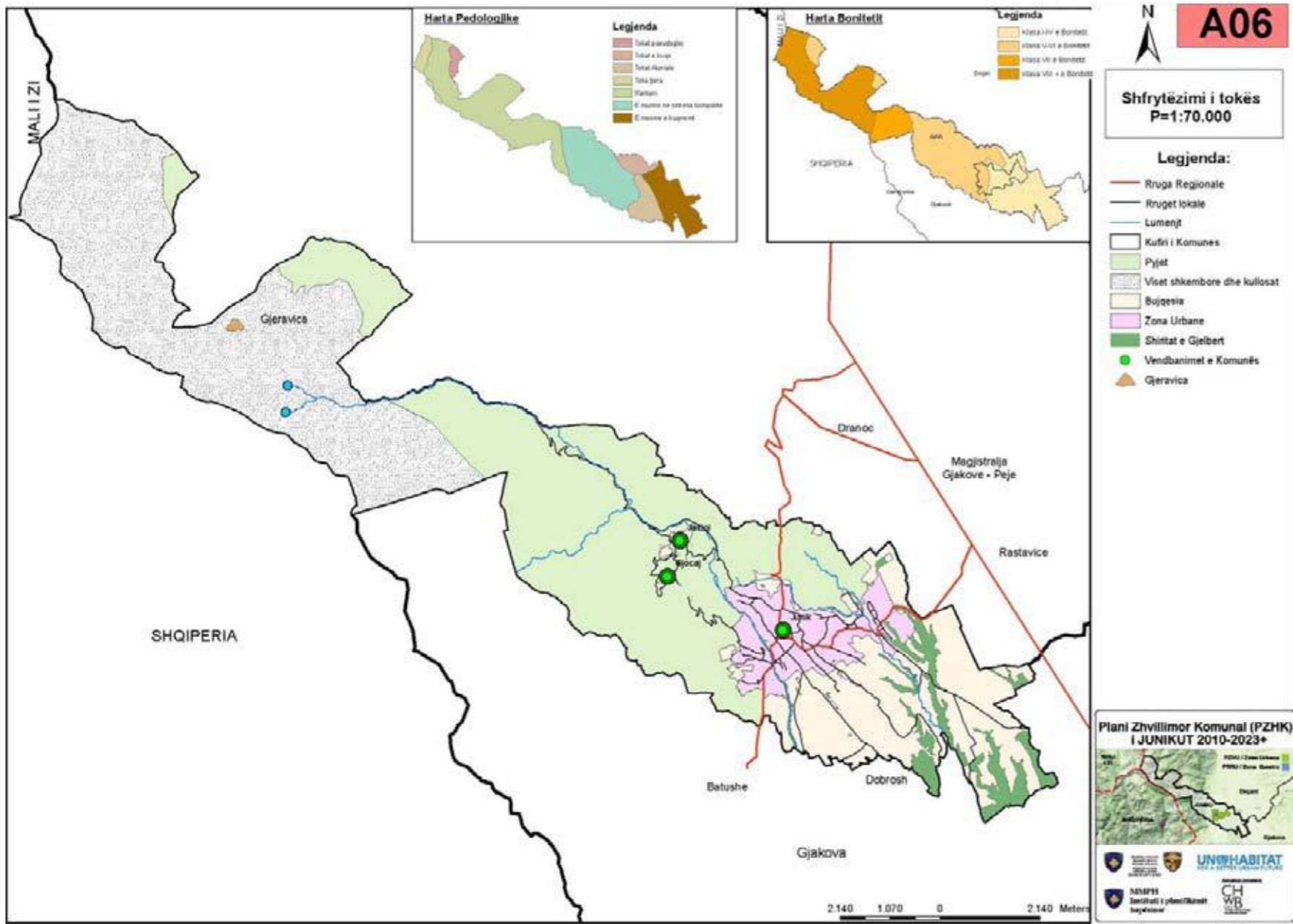
If in the near future such projects will be materialized, howsoever it would fulfill the void the municipality has regarding the absence of public spaces and those of sports and recreation, not only for its residents but also for visitors who would visit Junik as tourism is foreseen as a potential development for the municipality.

Cemeteries: The issue of the cemetery is a matter of municipal concern since those are spread out all around, and there is no site dedicated solely to that. UDP has addressed this issue and a decision is taken by the Municipal Assembly for the allocation of funds for infrastructure regulation of cemeteries. The drafting of the project is now expected and hopefully in the very near future the issue of cemetery be resolved.

Local media: In Junik there is no local radio or television or even a reporter for any of kosovar daily newspapers. Therefore, the citizens of Junik mainly get information from public and private television or radio and off from those of neighboring municipalities.

Conclusion: Social situation in Junik in terms of poverty and housing according to the indications is somewhat better-standing compared with the general trend in Kosovo. However, migration, employment of the youth, high rates of unemployment and provision of social infrastructure and related services closer to citizens remain a particular challenge for the Municipality of Junik.

TRASHËGIMIA KULTURORE

Prezenca ende e disa vlerave të trashëgimisë kulturore (me theks të vecantë kullave) është mundësi e mirë për Junikun për të zhvilluar turizmin kulturor dhe ofruar mundësi për tu ranguar në një vend të vecantë në ofertën turistike në Kosovë dhe rajon.

Sa i përket zones urbane vërehet se lista e inventarizuar ka pësuar ndryshime të theksuara ku gjysma e tyre sot nuk ekzistojnë fare. Alarmante paraqitet edhe gjendja ku prej vitit 2007 kur është bërë edhe përditësimi i parë i informatave nga lëmia trashëgimisë kulturore e deri në vitin 2010 në Junik plotësisht zhduken 3 kulla të tjera. Kjo tregon një trend ku Komuna bashkë me institucionet relevante qendrore duhet të jetë më vigjilente sa i përket gjendjes dhe trajtimit të trashëgimisë kulturore. Kjo merr përmasa më të mëdha sepse Komuna parasheh që nëpërmjet këtyre aseteve kulturore të synojë stimulimin e zhvillimit lokal.

Sa i përket zonave jashtë zonës urbane, në vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj vërehet një shkatërrim i madh i bërë kryesisht gjatë luftës së fundit. Edhe pse shkatërrimet janë të mëdha dhe këto vendbanime janë gati të shpopulluara këto zona paraqesin potencial të madh të zhvillimit të turizmit bazuar në trashëgiminë kulturore dhe natyrore.

Përkundër gjithë kësaj sot ende ekzistojnë një numër i konsiderueshëm i këtyre vlerave që tentojnë t'i rrezistojnë kohës dhe zhvillimeve që sjell ajo. Ruajtja e këtyre vlerave nga degradimet, shfrytëzimi i tyre në favor të zhvillimit ekonomik të komunës, promovimi i tyre paraqet një sfidë të vecantë për zhvillimin e ardhshëm hapësinor të Junikut.

CULTURAL HERITAGE

The presence of yet some cultural heritage (with emphasis to Kullas) is a great opportunity for Junik to develop cultural tourism thus providing opportunities for ranking in a particular place in the tourist offer of Kosovo and the region.

As for the urban area it is noted that the inventory list has undergone significant changes where half of those do not exist today. Situating is presented alarming where since 2007, when the first update of the information in the matter of cultural heritage, by the year 2010, 3 other Kullas have completely disappeared in Junik. This shows a tendency that the municipality together with relevant central institutions should be more attentive regarding the status and the treatment of cultural heritage. It acquires bigger dimension since through these cultural assets the municipality anticipates encouragement of local development.

As for areas outside urban settlement, in Gjocaj and Jasiq, it is obvious an immense destruction occurred mainly during the very last war. Although damages are great and these settlements are almost depopulated these areas represent vast potential for tourism development based on cultural and natural heritage.

Spite of this all, there is still a significant number of these values that tend to resist the time and developments it brings. Maintaining these values from degradation, their use in benefit of municipal economic development and promoting them presents a particular challenge for future spatial development of Junik.

VLERËSIMI I GJENDJES NË KOMUNË

Shënim: Vlerësimi i gjendjes në komunë është bërë gjatë një takimi punues një ditë me gjithë ekipin punues komunal. Vlerësimi është bërë sipas fushave tematike të përcaktuara në profil. Teknika e përdorur është SWOT. Në vijim po paraqesim vlerësimin sipas fushave tematike, pasuar me vlerësimin e përgjithshëm.

PËRPARËSITË

Gjendja fiziko - gjeografike

- Pozita e mirë gjeografike me potencial natyror ende të pashfrytëzuar
- Prania e peisazheve ujore, fushore dhe malore (lumit Erenik, maja Gjevica, kullosat)
- Flore dhe faune te pasur

Gjendja socio-ekonomike

- o zhvillimi social/demografia
- Karakteri vital dhe i paepur i popullsisë Junikase (populli e re dhe e aftë për punë)
- Nivel i lartë i sigurisë dhe respektit të ndërsjellë shoqëror
- Diasporë e fortë dhe përkrahëse e fuqishme e zhvillimeve
- Qasje e lehtë në shërbimet e shëndetësisë dhe arsimit
- o zhvillimi ekonomik
- Potencial për zhvillimin e bujqësisë dhe agro-biznesit
- Potenciali pyjor
- Vetëdijësimi për zhvillim e bujqësisë dhe agro-biznesit
- Afërsia me zonat ku zhvillohet turizmi malor, historik kulturor
- Interesimi i madh i popullsisë për zhvillimin e turizmit
- Tradita në kultivimin e zejeve tradicionale (përpunimin e leshit, thurjes së rrobave tradicionale, qëndisjes)
- Nivel i kënaqshëm i bashkëpunimit mes sektorit publik-privat

Infrastruktura fizike dhe shërbimet publike

- Qasje e lehtë në infrastrukturën rrugore
- Lidhjet e jashte rrugore (në rrugë regjionale) në gjendje relativisht të mirë
- Burime të mjaftueshme të ujit dhe furnizimi i mirë me ujë të pijes

Shfrytëzimi i tokës/vendbanimet dhe banimi

- Dendësia relativisht e ulët e ndërtimit në zonën urbane
- Shtirirje policentrike të lagjeve (sipas PZHU)
- Hapësira ende të lira për zhvillim të ardhshëm

Mjedisi, peisazhet dhe zonat e rrezikuara nga ndotja, degradimi dhe fatkeqësitë natyrore

- Jo shumë ndërtime pranë shtratit të lumit
- Nuk ka aktivitete ndotëse industriale
- Prezencë e peisazheve lumore, malore, fushore
- Lloje relikte të florës dhe faunës me vlera shkencore dhe farmaceutike
- Resurse natyrore me potencial zhvillimi turistik

Trashëgimia kulturore

- Interesim i lartë i qeverisë dhe banorëve për zhvillimin dhe promovimin e vlerave të trashëgimisë kulturore
- Lokacion i njohur për trashëgimi kulturore - kullat, mullinjtë, vajavicat
- Vend historik - Kuvendi i Junikut

Sistemi i planifikimit hapësinor (aspekti organizativ)

- Staf i ri dhe i motivuar për njohuri të reja dhe avancim
- Përkrahje politike për të zhvilluar këtë sektor

SITUATION ASSESSMENT IN MUNICIPALITY

Note: Situation assessment of the municipality is brought during a one-day working meeting with all municipal working teams. The assessment is made by thematic areas specified in the profile. The technique used is the SWOT method. Below is presented the assessment by thematic areas, followed by an overall assessment.

STRENGTHS

Physical-geographical situation

- Good geographical position with the natural potential still untapped
- The presence of water, lowland and highland landscapes (Erenik River, Gjevica Peak, pastures)
- Abundant flora and fauna

Social and economic situation

- o social development/demographics
- Vital and uncompromising character of population of Junik (young and vital for work population)
- High level of security and mutual social respect
- Well-standing and development supporting Diaspora
- Easy access to health and education services
- o economic development
- Capacity for the development of agriculture and the agro-business
- Forestry potentials
- Awareness on the development of agriculture and agro-business
- Proximity to the areas of mountain, cultural and historic tourism
- Great interest of population for the development of tourism
- Tradition in cultivation of traditional crafts (wool processing, weaving of traditional garments, needlework)
- Satisfactory level of cooperation between public and private sectors

Physical infrastructure and public services

- Easy access to road infrastructure
- Relatively good links to external roads (regional road)
- Sufficient water resources and good supply of drinking water

Land use/ settlements and residential dwellings

- Relatively low density of constructions in urban area
- Polycentric layout of neighborhoods (according to UDP)
- Still unbound spaces for future developments

Environment, landscapes and areas vulnerable to pollution, degradation and natural disasters

- Not many buildings near the riverbank
- There are no polluting industrial activities
- Presence of river, mountain and field landscapes
- Relic species of flora and fauna with scientific and pharmaceutical values
- Natural resources with potentials of tourism development

Cultural heritage

- Very high interest of the government and residents for the development and promotion of values of cultural heritage
- Well known location for cultural heritage - Kullas, mills, wool pressers
- Historical site – Kuvendi i Junikut (the Assembly of Junik)

Spatial planning system (organizational aspect)

- Young and motivated personnel for new cognitions and advancement
- Political support in developing this sector

MUNDËSITË

Gjendja fiziko-gjeografike

- Ndërlidhja me shtetet fqinje

Gjendja socio-ekonomike

- o zhvillimi social/demografia
- Burimet njerëzore, mosha e re e popullsisë dhe aktive në punë
- Projektet në realizim e sipër mundësi për të përmirësuar shërbimet në arsim dhe shëndetësi
- Përkushtimi i qeverisjes vendore në të gjitha nivelet për të prodhuar programe zhvillimi për Junikun dhe promovimin e tij në rajon e më gjerë o zhvillimi ekonomik
- Potencial për zhvillimin e bujqësisë dhe agrobiznesit si dhe ndërmarrjeve agro-përpunuese
- Mundësi për ngritjen e pemishteve intensive
- Sipërfaqet e punëshme dhe potencial i mjaftueshëm ujqor për ujitjen e tokave
- Potencial për zhvillim të pylltarisë dhe blegtorisë
- Potencial për zhvillimin e energjisë alternative (hidrocentralet, biomasa, etj)
- Resurset natyrore dhe kulturore e historike potencial për zhvillimin e turizmit dhe hotelarisë

Infrastruktura fizike dhe shërbimet publike

- Mundësi për kyçjen në rrugë regjionale dhe atyre me lidhje tejkufitare
- Mundësi e përfitimit nga projektet mbi bashkëpunimin ndërkomunal me Gjakovën e Deçanin
- Zhvillimi i infrastrukturës së këmbësorëve brenda dhe jashtë zonës urbane (ajo jashtë zonës urbane mund të shfrytëzohet edhe për sport, rekreacion për banorët, turistët vendor dhe ndërkombëtar)
- Mundësi e qasjes në transportin hekurudhor poqese zhvillohet linja hekurudhore Gjakovë-Klinë

- Mundësi komunikimi të shpejta përmes linjave ajrore poqese realizohet projekti i Aeroportit të Kukesit apo dhe ai i Gjakovës
- Mundësi e përmirësimit të furzinimit me ujë meqe ka burime ujore me potencial zhvillimit
- Mundësitë e shfrytëzimit të fondeve të donatorëve për shtrirjen e rrjetit të kanalizimit
- Mundësi e shfrytëzimit të fondeve për zhvillimin e studimeve për energji alternative
- Zgjerimi i rrjetit të telekomunikimit dhe internetit do të mundësojë komunikim më të shpejtë dhe qasje më të lehtë në informata
- Menaxhim më i mirë i mbeturinave me marrjen përsipër të kompetencave nga komuna për kryerjen e këtij shërbimi (sidomos të grumbullimit)
- Shfrytëzimi i tokës/vendbanimet dhe banimi
- Trajtimi i vendbanimeve të depopuluara, vendbanimit joformal dhe banimit mundësi e mirë për të përmirësuar jetën e qytetarëve të Junikut
- Mjedisi, peisazhet dhe zonat e rrezikuara nga ndotja, degradimi dhe fatkeqësitë natyrore
- Fuqizimi i kapaciteteve komunale për menaxhim të resurseve natyrore dhe rreziqeve nga fatkeqësitë
- Shfrytëzimi i programeve të ndryshme të donatorëve për mbrojtjen e mjedisit dhe ruajtjen e biodiversitetit
- Trashëgimia kulturore
- Ngritja e kapaciteteve humane dhe organizative komunale
- Bashkëpunim me donatorë rreth hartimit të planeve dhe projekteve të trashëgimisë
- Bashkëpunim ndërkomunal rreth zhvillimit dhe promovimit të trashëgimisë kulturore (iniciimi i hartimit të planit hapësinor për Kullat e Dukagjinit)
- Sistemi i planifikimit hapësinor (aspekti organizativ)
- Fuqizimi i sektorit të planifikimit hapësinor dhe ngritja e vazhdueshme e kapaciteteve të stafit

OPPORTUNITIES

Physical-geographical situation

- Interconnection with neighboring countries

Social and economic situation

- o social development/demographics

Human resources, young and active population for employment

- Underway projects as an opportunity for improvement of health and education services
- Commitment of all levels of local government to produce development programs for Junik and its advertisement in the region and beyond o economic development
- Capacities for the development of agriculture and agribusiness and the enterprises of agro-processing
- Opportunities for establishing intensive orchards
- Arable lands and sufficient water resources for irrigation
- Potentials for development of forestry and stockbreeding
- Potentials for development of alternative energy (hydroplants, biomass, etc.)
- Natural, cultural and historic resources as potential for the development of tourism and hotel business (catering)
- Physical infrastructure and public services
- Possibility for linkage in regional roads and to those of cross-border connections
- Opportunity of benefit from inter-municipal projects in cooperation with Gjakova and Deçan
- Establishment of pedestrian infrastructure within and outside the urban area (the outer of the urban area can be utilized for sports and recreation for residents, local and international tourists)
- Possibility of access to rail transport if established the railroad Gjakova-Klina

- Possibility of direct communication via airlines if observed the project of Kukes or/and Gjakova Airfields.
- Possibility of improving of the water supply since there are water resources potential for development
- Possibilities for use of donor funds for the extension of sewage network
- Possibility of using the funds for the research in alternative energy
- Expansion of the telecommunications and the Internet would enable faster communication and easier access to information
- Better waste management with assuming the responsibilities by the municipality in providing this service (particularly the collection)
- Land use/ settlements and residential dwellings
- Administration of depopulated settlements, informal and residential settlements as a good chance in improving the lives of citizens of Junik
- Environment, landscapes and areas vulnerable to pollution, degradation and natural disasters
- Strengthening municipal capacities in the management of natural resources and risks from disasters
- Use of different donor programs for protection of environment and preservation of biodiversity
- Cultural heritage
- Human and organizational capacity building within the municipality
- Cooperation with donors on developing plans for projects on heritage
- Inter-municipal cooperation on development and promotion of cultural heritage (the initiation of drafting spatial plan for Kullas of Dukagjini)
- Spatial planning system (organizational aspect)
- Strengthening the division of spatial planning and continued capacity building of personnel

MANGESITE

Gjendja fiziko-geografike

- Pozita ndërkufitare dhe të resurset natyrore nuk janë të shfrytëzuara në favor të zhvillimit të gjithmbarrshëm

Gjendja socio-ekonomike

- o zhvillimi social/demografia

- Mungesa e të dhënave zyrtare për demografi
- Shkallë e lartë e papunësisë dhe numër i konsiderueshëm i familjeve të varfëra

Migrimi i të rinjve

- Mungesa e institucioneve arsimore parashkollore (çerdheve/kopshtet për fëmijë).

- Mungesa e hapësirave publike dhe të funksioneve të rekreacionit.

- o zhvillimi ekonomik

- Buxheti i komunal është i vogël dhe nuk mbulon kërkesat e mëdha për investime në sektorin e ekonomisë. Komuna është komunë e re dhe ende në konsolidim e sipër.

- Moskultivimi i tokës bujqësore; qasja në tokat bujqësore ende e vështirë.

- Kultivimi i ulët i kulturave intensive dhe industriale.

- Mungesa e organizimit në sektorin e bujqësisë (ende nuk ka shoqatë të fermerëve, sektori i bujqësisë mbulohet vetëm me një zyrtar komunal)

- Konkurenca jolojale e tregut dhe kosto e lartë e shpenzimeve të fermerëve.

- Mungesa e politikave të qeverisë për stimulimin e fermerëve me subvencione.

- Setori i pylltarisë ende i centralizuar; komuna nuk ka kompetenca në menaxhimin e pyjeve.

- Potenciali i pylltarisë ende i pahulumtuar.

- Potenciali i energjisë alternative ende i pafshrytëzuar.

- Mungesë kapacitetesh dhe njohurish në ofrimin e shërbimeve në sektorin e turizmit dhe hotelerisë.

- Mospromovimi i vlerave të trashëgimisë natyrore dhe kulturore dhe artizanateve.

- Niveli i lartë i interesit për kredi jofavorizues për sektorin privat dhe banorët.

Infrastruktura fizike dhe shërbimet publike

- o Infrastruktura fizike

- Kërkesat për investime në ifrastrukturën rrugore janë të mëdha; buxheti i limituar.

- Qasja deri në Bjeshkë e vështirë dhe pamundëson edhe zhvillimin e turizmit.

- Mosmirëmbajtja e rrugëve.

- Mungon infrastruktura përcjellëse e rrjetit infrastrukturor (stacioni i autobusëve, shërbimet e transportit publik e, infrastruktura e këmbësorëve sidomos për qasje në Bjeshkë etj).

- o Shërbimet publike

- Komuna ka kompetenca të limituara në ofrimin e disa shërbimeve komunale.

- Komuna nuk ka mbulueshmëri të plotë për qytetarët me shërbimet publike (ujësjellës, kanalizim, grumbullim të mbeturinave, etj).

Shfrytëzimi i tokës/vendbanimet dhe banimi

- Ka prezencë të VJF.

- Vendbanimet Gjocaj dhe Jasiq janë gati të depopulluara.

- Ka ende prezencë të minave në vendbanimet rurale.

Mjedisi, peisazhet dhe zonat e rrezikuara nga ndotja, degradimi dhe fatkeqësitë natyrore

- Ndotja e ujit të lumenjve dhe dheut nga mbeturinat dhe derdhja e ujërave të zeza.

- Prerja e pyjeve me pasoja rreziku paraqitjen e erozionit dhe humbjen e biodiversitetit.

- Zjarret në pyje-dukuri e shkaktuar kryesisht nga pakujdesia.

Trashëgimia kulturore

- Shkatërrimi i kullave gjatë dhe pas luftës.

- Mungesa e fondeve për restaurim e trashëgimisë.

- Mungesë e kapaciteteve komunale për të trajtuar trashëgiminë kulturore.

Sistemi i planifikimit hapësinor (aspekti organizativ)

- Juniku si komunë e re ka nevojë për konsolidim të sistemit të planifikimit dhe ngrijtjen e kapaciteteve.

WEAKNESSES

Physical-geographical situation

- Cross boundary position and natural resources not utilized in favor of a comprehensive development

Social and economic situation

- o social development/demographics

- Absence of official data on demographics

- Large rate of unemployment and considerable number of households living in poverty

- Migration of youth

- Lack of preschool educational institutions (crèches / kindergartens)

- Lack of public and recreational facilities

- o economic development

- The municipal budget is insignificant and does not cover the high demand for investments in the economy. The municipality is newly fledged and still under consolidation

- Non cultivation of agricultural land; access to the agricultural lands still difficult

- Insignificant cultivation of intensive and industrial cultures

- Absence of organizing in the agricultural sector (still no association of farmers, agriculture is covered only by a municipal official)

- Inequitable market competitiveness and the high cost of farmers' expenditures

- Absence of government policies in stimulating farmers with subsidies

- The forestry sector still centralized; the municipality has no powers in forest management

- The potentials of forestry sector still unexplored

- The potentials of alternative energy still unemployed

- Absence of capacities and of knowledge in providing services in tourism and hotel business

- Failing to advocate the values of natural and cultural heritage and handicrafts

- High rate of loan interests inconvenient for private sector and the

Physical infrastructure and public services

- o Physical infrastructure

- Major requirements for investment in road infrastructure; limited budget

- Access to the Mountain difficult preventing the development of tourism

- Inattention to roads

- Lack of follow-up infrastructure (the bus station, public transport services, pedestrian infrastructure, especially the acces to the Mountain, etc.).

- o Public services

- Limited powers of the Municipality in the provision of certain communal services

- The municipality does not cover whole Municipality with public services (water supply, sewage system, waste collection, etc.)

Land use/ settlements and residential dwellings

- Presence of informal settlements (IS)

- Gjocaj and Jasiq settlements almost depopulated

- There is still presence of mines in rural settlements

Environment, landscapes and areas vulnerable to pollution, degradation and natural disasters

- Pollution of rivers and soil from the waste and sewage discharge

- Deforestation with consequences of the risk of soil erosion and the loss of biodiversity

- The forest fires – an occurrence primarily caused due to negligence

Cultural heritage

- Destruction of Kullas during and after the war

- Lack of funds for restoration of heritage

- Lack of municipal capacities in handling the cultural heritage

Spatial planning system (organizational aspect)

- Junik as young municipality in need of strengthening the planning system and capacity building.

KERCENIMET

Gjendja fiziko-geografike

- Mospërkrahja e realizimit të projekteve që mundësojnë bashkëpunim ndërkuftar dhe tejkuftar.

Gjendja socio-ekonomike

- o zhvillimi social/demografia
- Shkallë e lartë e papunësisë.
- Emigracion dhe largim i kapaciteteve intelektuale.
 - o zhvillimi ekonomik
- Humbja e tokës bujqësore.
- Pamundësia e plasimit të produkteve të Junikut.
- Humbja e madhe e fondit blegtoral gjatë luftës.

Infrastruktura fizike dhe shërbimet publike

- Mospërkrahja e zhvillimit të projekteve të infrastrukture.
- Mos-ofrimi i shërbimeve publike adekuate për qytetarët ka pasoja në kualitetin e jetës dhe kjo mund të rezultojë edhe me rritjen e migrimit të popullsisë në kërkim të kushteve më të mira jetësore si dhe mos-ofrimin e kushteve optimale për zhvillim të turizmit.

Shfrytëzimi i tokës/vendbanimet dhe banimi

- Mosrespektim i rregullave të urbane në procedurat e ndërtimit.
- Vendbanimet ende të minuara-rrezik permanent për kthim të sigurtë të popullsisë.
- Probleme në regjistrimin e pasurive të paluajtshme.

Mjedisi, peisazhet dhe zonat e rrezikuara nga ndotja, degradimi, fatkeqësitë natyrore dhe të tjera

- Degradim i brezit të lumit Ereniku dhe ndotja me mbeturina inerte ose organike.
- Prerja e pakontrolluar e pyjeve-rrezik i humbjes së këtij resursi.

- Mungesa e kompetencave lokale për menaxhim të pyjeve.
- Rreziqet nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera (vërshimet, erozioni, tërmetet, zjarret në pyje) janë rrezik për jetën e banorëve dhe mund të dëmtojnë në masë të madhe esurset natyrore dhe biodiversitetin që zhvillohet në to.

Trashëgimia kulturore

- Shkatërrimi i trashëgimisë kulturore.
- Mungesa e investimeve në trashëgimi kulturore.
- Sistemi i planifikimit hapësinor (aspekti organizativ)
- Mos-vendosja e një sistemi të mirëfilltë të planifikimit hapësinor, do të ketë pasoja në zhvillimin e qëndrueshëm të gjithmbarshëm të Junikut.

THREATS

Physical-geographical situation

- Lack of support for implementation of projects that allow cross-border and trans-border cooperation.

Social and economic situation

- o social development/demographics
- High rate of unemployment.
- Migration and loss of intellectual capacities (“brain drain”).
 - o economic development.

- Loss of agricultural land.
- The inability of vending products of Junik.
- Large loss of livestock fund during the war.

Physical infrastructure and public services

- Absence of support of infrastructure development projects.
- Failure to provide adequate public services for citizens has consequences on the quality of life and this may well lead to increased migration of population in search of better living conditions and the non-provision of optimal conditions for tourism development.

Land use/settlements and residential dwellings

- Breach of the urban regulations during construction procedures.
- Mined settlements - a permanent risk for the safe return of the population.
- Difficulties in the registration of immovable property (real estate).

Environment, landscapes and areas vulnerable to pollution, degradation and natural disasters

- Degradation of the Erenik riverbank and pollution with with solid or organic waste.
- Uncontrolled cutting of woods - threat of losing of this resource.

- Absence of municipal competencies on the forest management
- Risks from natural and other disasters (floods, erosion, earthquakes, forest fires) are a danger to life, and could greatly harm natural resources and the biodiversity.

Cultural heritage

- Destruction of cultural heritage.
- Absence of investments in cultural heritage.

Spatial planning system (organizational aspect)

- Failure to establish a genuine system of spatial planning will have further repercussions on the overall sustainable development of Junik.

SFIDAT ZHVILLIMORE

Sfida:

Popullsia e Junikut është shumë e re dhe aktive për punë; në anën tjetër niveli i papunësisë është i lartë. Si mundet PZHK ti kontribuojë ngritjes së mirëqenies sociale dhe krijimit të vendeve të reja të punës?

Sfida:

Migrimi i të rinjve dhe humbja e trurit (intelektualëve) një sfidë e vecantë. Cfarë kushtesh duhet t'i ofrohen kësaj kategorie që ata të rrijnë dhe kontribuojnë vendlindjes së tyre?

Sfida:

Mungesa e institucioneve publike dhe hapësirave publike, atyre për kulturë, sport e rekreacion është evidente. Si të plotësohet mungesa e këtyre hapësirave; për çfarë lloj institucionesh, hapësirash të rinjtë Junikas kanë nevojë më shumë?

Sfida:

Juniku ka pozitë të mirë gjeografike dhe ndërkuftare dhe një potencial natyror dhe kulturor por të cilat nuk janë të shfrytëzuara. Ekonomia e Junikut nuk është e zhvilluar sa duhet përkundër që turizmi, bujqësia përfshirë blektorinë, pylltaria dhe hidro-energjetika paraqesin potenciale për zhvillim ekonomik. Si të shfrytëzohet kjo pozitë dhe vlerat natyrore-kulturore në favor të zhvillimit ekonomik dhe bashkëpunimit me komunat dhe shtetet fqinje? Si mund t'ë shfrytëzohen këto potenciale dhe përfitohet nga to?

Sfida:

Mbulueshmëria me rrjetin rrugor është relativisht e mirë, por cilësia e rrugëve është e dobët dhe ka shumë rrugë të paasfaltuara. Nuk ka rrugë tranzit për transport të rëndë dhe qasje në Bjeshkë. Ku duhet të intervenohet urgjentisht në kompletimin/përmirësimin e rrjetit rrugor për të lehtësuar lëvizshmërinë për banorët e tij dhe vizitorë? Si duhet të përmirësohet qasja në Bjeshkë?

Sfida:

Transport publik jo i organizuar; mungesë e infrastrukturës përcjellëse të tij si dhe asaj për këmbësorë. Si të përmirësohet transporti publik dhe shërbimet e tij në mënyrë që banorët e Junikut të kenë qasje e lehtë në të dhe shërbime më të mira? Si të përmirësohet infrastruktura këmbësorike sidomos ajo turistike?

DEVELOPMENT CHALLENGES

Challenges:

Junik population is very young and active for work; but on the other hand the unemployment rate is high. How can the MDP contribute to the improvement of social situation and welfare and creation of new job opportunities?

Challenges:

Migration of the young people and brain drain (intellectuals) presents a special challenge. What conditions should be offered to this category so that they would stay and contribute in their home country?

Challenges:

Lack of public institutions and public areas, those for culture, sports and recreation is evident. How can we fulfil the absence of these areas and what kind of institutions, areas the youth of Junik needs most?

Challenges:

Junik has a good geographical and cross-border position, with natural and cultural potentials, which are not being used. Economy in Junik is not developed sufficiently, despite the fact that tourism, agriculture including farming, forestry and hydro-energy present potential for economic development. How to use this position, natural and cultural values in favor of the economic development and cooperation with municipalities and neighboring states? How can these potentials be used and gain profit from them?

Challenges:

The road network coverage is relatively good, but the road quality is poor and there are still many unpaved roads. There is no transit route for heavy transport and access to the Mountains. Where should we intervene urgently in the completion/improvement of road to facilitate mobility to its inhabitants and visitors? How should the acces to the Mountain be improved?

Challenges:

Public transport not organized properly; lack of follow-up infrastructure and pedestrians. How to improve public transport and services so that citizens will be provided easy access and better services? How to improve pedestrian infrastructure especially the one for the tourism purposes?

Sfida:

Shërbimet publike (ujësjellësi, kanalizimi, telekomunikimi, furnizimi me rrymë etj) nuk mbulojnë gjithë territorin e komunës së Junikut, në kuptimin që jo të gjitha familjet në Junik kanë qasje në këto shërbime. Si t'ë përmirësohen këto shërbime dhe ku ka nevojë për intervenim?

Sfida:

Toka bujqësore është një resurs i rëndësishëm por që po humbet nga zhvillimet aktuale. Si të ruhet toka bujqësore dhe parandalohet humbja e saj nga zhvillimet e tanishme? Si dhe kah duhet të orientohet banimi në mënyrë që të mos ndikojë në humbjen e tokës bujqësore, por edhe të ruajë tipologjinë tradicionale?

Sfida:

Vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj janë pothuajse të depopulluara. Popullsia e saj është e zhvendosur në qytet konkretisht në lagjen Agim Ramadani, e cila edhe konsiderohet si vendbanim joformal. Si duhet trajtuar këto dy vendbanime? Cfarë kushtesh duhet t'i ofrohen popullsisë së Jasiqit dhe Gjocaj në mënyrë që ata të kthehen në vendbanimet e tyre?

Sfida:

Mjedis i relativisht i pastër, megjithatë prezente ndotja e ujit dhe tokës për shkak të hudhjes së mbeturinave në lumenj dhe brigjet e tyre dhe derdhjes së ujërave të zeza. Si të përmirësohet kjo situatë? Ku duhet të intervenohet urgjentisht?

Sfida:

Degradimi i vlerave natyrore (prerja e pyjeve, gurthyesit) dhe fatkeqësitë natyrore (vërshimet, tërmetet, shembja e dheut etj) mund të nxisin rreziqe dhe kenë pasoja katastrofike. Si t'ë ndalohen dhe parandalohen këto dukuri ? Në cilat prej tyre duhet intervenuar urgjentisht?

Sfida:

Juniku ka vlera të vecanta të trashëgimisë kulturore. Si të ruhen dhe shfrytëzohen këto vlera në favor të zhvillimit ekonomik? Cilat prej tyre meritojnë vëmendje të vecantë dhe urgjente për intervenim?

Sfida:

Juniku si komunë e re që është nuk ka arritur ende të konsolidojë një sistem të mirëfilltë të planifikimit hapësinor. Poashtu i mungon përvoja dhe njohuritë e reja në fushën e planifikimit. Si të zhvillohet sistem funksional i planifikimit, kuptohet rëndësia e planifikimit hapësinor dhe njëkohësisht edhe ngriten kapacitetet e komunës në këtë lëmi?

Challenges:

Public services (water, sewage, telecommunications, power supply, etc.) do not cover entire territory of Junik municipality, in a sense that not all families has access to these services. How to improve these services and where there is need for intervention?

Challenges:

Agricultural land is an important resource, subject to loss due to the current developments. How to preserve agricultural land and prevent its loss from the current developments? How should housing be oriented in order not to affect the loss of agricultural land, but also to preserve the traditional typology of housing?

Challenges:

Jasiq and Gjoqaj settlements are almost depopulated. Its population is displaced in the Agim Ramadani settlement, which is considered as an informal settlement. How should these settlements be administered? Which conditions should be provided to the inhabitants of Jasiq and Gjocaj in order for them to return to their settlements?

Challenges:

Relatively healthy environment, however, present water and soil pollution due to the flow of sewage waters and waste throwing into the rivers and river banks. How to improve this situation? Where should we intervene urgently?

Challenges:

Degradation of natural values (cutting of forests, quarries) and natural disasters (floods, earthquakes, erosion, etc.) can initiate risks and have catastrophic consequences. How can we prevent these negative phenomena? In which of them should intervene urgently?

Challenges:

Junik has special values of cultural heritage but they are continuously being damaged and destroyed. How to preserve these values and to use them in favor of economic development? Which natural and cultural values deserve special attention and urgent intervention?

Challenges:

Junik as a new municipality has not reached yet to consolidate a proper spatial planning system. It also lacks experience and new knowledge in this area. How can we develop a functional municipal spatial planning system, understand the importance of it as well as increase the capacities of the municipality in this area?

CAQET ZHVILLIMORE AFATGJATË

Pjesa e definimit të caqeve zhvillimore (përcaktimi i qëllimeve dhe objektivave) paraqet një vazhdimësi të vizionit. Bazuar në përparësitë dhe mangësitë si dhe duke marrë parasysh mundësitë dhe potencialin zhvillimor dhe sfidat zhvillimore, Plani Zhvillimor Komunal për periudhën për të cilën hartohet ka përcaktuar qëllimet dhe objektivat sipas fushave tematike të përcaktuara.

PZHK, ka marrë në konsideratë edhe rekomandimet e definuara nga Draft Plani Hapësinor i Kosovës për Zonën e Verdhë në kuadër të së cilës gjendet edhe Juniku e që në fokus kanë :

- zhvillimi i turizmit kulturor, rekreativ, tradicional fshatar me ruajtjen dhe zhvillimin e trashëgimisë natyrore e kulturore
- ruajtjen e tokës bujqësore dhe parandalimi i shtrirjes së vendbanimeve në tokën bujqësore
- mbrojtja e lumenjve dhe pyjeve nga degradimi

Kurse orientimet afatgjata për zhvillimin e zonës urbane sipas Planit Zhvillimor Urban 2009-2023+ në fokus kanë mbrojtjen e trashëgimisë natyrore dhe kulturore, zhvillimin e saj në funksion të turizmit historiko-kulturor, turizmit natyror dhe agroturizmit si dhe promovimin e saj në këtë zonë; dendësimin e qendrave të banuara ekzistuese duke respektuar strukturën shoqërore dhe identitetin e komunitetit banues; Zhvillimi e infrastrukturës bazë: rrugë, ujësjellës, kanalizime, telekomunikacion, si përgjigje ndaj nevojave ekzistuese dhe zhvillimeve të parashikuara; Zhvillimin e aktiviteteve dhe shërbimeve shoqërore si dhe zhvillimin e ekonomisë me synim fuqizimin e sektorit privat., ruajtjen e strukturës së ekonomive të vogla familjare etj.

Dokumenti i strategjisë së zhvillimit lokal 2009, rëndësi i jep zhvillimit të bujqësisë, rregullimit dhe zhvillimit të infrastrukturës rurale përfshirë edhe shërbimet, menaxhimit më të mirë të mjedisit dhe resurseve natyrore, sistemit të ujitjes, menaxhimit të tokës, bashkëpunimit brenda dhe jashtë Kosovës si dhe zhvillimit të resurseve njerëzore përfshirë arsimimin, aftësimin etj.

Qëllimet dhe objektivat e përcaktuara me PZHK, përmes një procesi konsultativ gjithëpërfshirës, paraqesin një përfshirje të synimeve të përcaktuara nga dokumentet e lartpërmendura dhe kanë një radhitje sipas fushave tematike të: Zhvillimit social dhe infrastrukturës sociale; zhvillimit ekonomik; infrastrukturës fizike, transportit dhe shërbimet publike; shfrytëzimit të tokës, vendbanimeve dhe banimit; mjedisit dhe resurseve natyrore, trashëgiminë kulturore si dhe aspektin e ngritjes së kapaciteteve në planifikim hapësinor.

A: ZHVILLIMI SOCIAL DHE INFRASTRUKTURA SOCIALE

Juniku ka një popullsi shumë të re dhe vitale, por e cila në mungesë të ofrimit të mundësive për punësim dhe rekreim në Junik, ka synim migrimin jashtë vendit. Mungesa e hapësirave dhe institucioneve publike dhe atyre për sport e rekreim e zbavitje vec sa e keqëson këtë situatë dhe më shumë. Qëllimet dhe objektivat që synojnë përmirësimin e kësaj gjendjeje janë:

GOALS OF LONG-TERM DEVELOPMENT

The chapter of the definition of development targets (provision of the goals and objectives) is a continuum of the vision. Given the strengths and weaknesses, and considering the opportunities, development potential and challenges of development, the Municipal Development Plan for the period for which is drafted has set goals and objectives defined according to thematic areas .

The MDP has considered also the recommendations defined by the Draft Spatial Plan of Kosova in regard to the Yellow Zone, part of which is also Junik, which has the focus on:

- Development of cultural, recreational, traditional rustic tourism by preservation and development of natural and cultural heritage
- Protection of agricultural land and prevention of expansion of settlements on agricultural land
- Protection of rivers and forests from the degradation

Whereas, long-term guidelines for the development of urban area according to the Urban Development Plan 2009-2023+ in focus have the protection of natural and cultural heritage, its development in view of historical and cultural tourism, nature tourism and agro-tourism and its promotion in this area; densification of existing residential areas while with regard to the social structure and the identity of the resident community, development of basic physical infrastructure: roads, water supply, sewage, telecommunications, to respond to the current needs and contemplated development; development of activities and social services and economic growth aimed at strengthening the private sector, maintaining the structure of small household businesses, etc.

The paper on Local Development Strategy 2009, upholds the significance to agricultural development, the regulation and development of rural infrastructure including services, better management of environment and natural resources, irrigation, land management, cooperation within and outside Kosovo and human resources capacity building, including education, trainings, etc.

The goals and objectives set in the MDP, through a comprehensive advisory process, introduce an inclusion of devised goals from the aforementioned documents and those goals are sequenced according to subject areas: 1) Social development and social infrastructure, 2) Economic development, 3) Physical infrastructure, transport and public services, 4) Land use, housing and settlements, 5) Environment and natural resources, 6) Cultural heritage, and 7) The capacity building in spatial planning.

A: SOCIAL DEVELOPMENT AND SOCIAL INFRASTRUCTURE

Junik has young and vital population, which due to the lack of possibilities for employment and recreation, is aiming towards migration outside the country. The lack of public places and public institutions including those of recreational and sport facilities make the situation worst. The goals and objectives aimed at improving this situation are:

AQ1: Përmirësimi i gjendjes sociale dhe ekonomike

O1: Ulja e shkallës së papunësisë

O2: Ulja e nivelit të migrimit

O3: Ngritja e kapaciteteve profesionale

O4: Sigurimi i punës sezonale

AQ2: Përmirësimi i kualitetit të jetës përmes ngritjes së hapësirave dhe objekteve publike

O1: Ofrimi i kushteve më të mira arsimore, kulturore dhe sportive si dhe hapësirave rekreativo-kulturoarsimore (bibliotekë, qendër rinore, teatër, salla dhe hapësira sportive etj)

O2: Ngritja e kualitetit të hapësirave publike (sheshe, fushëlojëra, etj)

AQ3: Zhvillimi i shoqërisë informative, të organizuar pjesëmarrëse në vendimmarrje

O1: Ofrimi i qasjes më të lehtë në informata

O2: krijimi i të dhënave bazike socio-ekonomike

O3: Përkrahja e organizimit të shoqërisë në formë shoqatash, organizatash joqeveritare apo komunitare të grupeve të caktuara të cilat promovojnë zhvillim

O4: avancimi i rolit të gruas për të qenë kontribuuese në zhvillimin ekonomi dhe punësim

B: ZHVILLIMI EKONOMIK

Juniku ka pozitë të mirë gjeografike dhe ndërkufitare me resurse natyrore dhe kushte të favorshme që ofrojnë mundësi për zhvillim ekonomik dhe bashkëpunim me komunat dhe shtetet fqinje. Synimet janë që ky sektor të ketë një ngritje në zhvillim në të gjithë sektorët ekonomik, por në veçanti në atë të turizmit, bujqësisë përfshi blegtorisë me theks të vecantë në bletari; zhvillimin e agro-biznesit dhe agro-industrisë, pasuar me pylltarinë dhe sektorin e energjisë alternative.

Bq1: zhvillim i qëndrueshëm ekonomik në të gjitha sferat por në vecanti bujqësi, turizëm, pylltari, energji alternative

O1: Avancimi i sektorit të bujqësisë dhe agrobiznesit-fuqizimi edhe i sektorit privat në këtë fushëveprimtari

O2: Zgjerimi dhe shtrirja e sistemit të ujitjes në tokat bujqësore

O3: Qasje më e lehtë në tokat bujqësore

O4: Promovimi i produkteve bujqësore të Junikut duke ofruar qasje në tregjet lokale dhe rajonale

O5: Rritja e sektorit të blegtorisë së imët (në vecanti bletarisë)

O6: Menaxhimi i qëndrueshëm i pyjeve duke fuqizuar kapacitetet komunale dhe strukturat tjera

O7: Zhvillimi i energjisë alternative (hidro-energjetika; bimoasa)

O8: Zhvillimi i sektorit të turizmit dhe shërbimeve turistike

O9: Ndikimi në organizim dhe vetëdijësim

Bq2: Rritja e bashkëpunimit ndërkomunal dhe ndërkufitar**AQ1: Improvement of social and economic situation**

O1: Reduce the rate of unemployment

O2: Reduce the migration rate

O3: Advancing professional capacities

O4: Providing seasonal work

AQ2: Improving life quality through advancing of public spaces and facilities

O1: Providing better educational, cultural and sports conditions, as well as their spaces (library, youth center, theater, sports halls and spaces, etc.)

O2: Increasing the quality of public spaces (squares, playgrounds, etc.)

AQ3: Development of informed and organized society (impact on organization)

O1: Providing easier access to information

O2: establishment of basic socio-economic data

O3: Supporting the organization of society in the form of associations, nongovernmental organizations or community groups that promote development

O4: promotion of the role of women to be contributing to economic development and employment

B: ECONOMIC DEVELOPMENT

Junik has good geographical and cross-border position, with natural resources and favorable conditions that offer opportunities for economic development and cooperation with neighbouring municipalities and countries. The goals are this sector to have an increase in development in all economic fields, but particularly in the tourism, agriculture - including livestock and with emphasis on beekeeping; development of agro-business and agro-industry followed with the forestry and the alternative energy.

Bq1: sustainable economic development in all levels focusing more in agriculture, tourism, forestry and alternative energy

O1: Promotion of agriculture and agro-business sector

O2: Regulation and expansion of irrigation system in agricultural land

O3: Easier access to agricultural lands

O4: Promotion of agricultural products of Junik by providing access to local and regional markets

O5: Growth of the small farming (especially beekeeping)

O6: Full management of forests by the Municipality strenghtening municipal capacities and other

O7: Development of alternative energy (hydro-energy; bio-masses)

O8: Development of tourism sector and services

O9: Impact on organization and awareness rising

Bq2: Increase intermunicipal and cross-border cooperation

C: INFRASTRUKTURA FIZIKE, TRANSPORTI DHE SHËRBIMET PUBLIKE

Rrjeti infrastrukturor: Duke marrë parasysh se faktin se komuna e Junikut ka një mbulueshmëri me rrjetin rrugor relativisht të mirë, por e cila ka nevojë për t'u kompletuar dhe përmirësuar, si dhe krijimin e hapjeve të reja, në mënyrë që të krijohen lehtësi në qarkullim të automjeteve dhe banorëve e vizitorëve, PZHKA ka përcaktuar këto qëllime dhe objektiva:

CQ1: Përmirësimi dhe zgjerimi i infrastrukturës fizike sipas kushteve teknike bashkëkohore në tërë territorin e komunës dhe më gjerë

O1: Qasje e lehtë në Bjeshkët e Junikut

O2: Krijimi i lidhjeve me dy shtetet fqinje

O3: Përmirësimi i qarkullimit rrugor përmes hapjes së rrugës tranzit “Bajraktar-Gaxherr” deri në vitin 2011 në gjatësi 3km

Transporti publik: Në Junik transporti publik funksionon por nuk është i organizuar si duhet dhe poashtu ka edhe mungesë të infrastrukturës përcjellëse të tij. Edhe pse PZHU trajton më gjerësisht këtë pjesë, në suaza të hartimit të PZHKA është parë e arsyeshme që të ritheksohen qëllimet/objektivat të përcaktuara:

CQ2: Përmirësimi gjegjësisht shtrirja e transportit publik urban dhe ndërurban me shërbime dhe elemente përcjellëse si dhe infrastrukturës adekuate për këmbësorëve

O1: Lëvizshmëri më e mirë përmes hapjes së vijave urbane

O2: Në periudhën 10 vjeçare të bëhet hapja e vijave të reja ndër-urbane me komunat tjera

O3: Brenda 5 viteve të përmirësohen shërbimet e transportit publik dhe taksive duke ofruar një vendlokacion të përshtatshëm për stacion të autobusëve dhe vendqëndrim për taxi

O4: Lehtësim i qarkullimit për këmbësorë dhe personave me nevoja të veçanta përmes ngritja së sigurisë në trafik (shenjzimi horizontal, vertikal, punimi i trotuareve....)

Shërbimet publike: Në sferën e shërbimeve publike, shtrirja e këtyre shërbimeve në zonat ku mungon paraqet sfidë, ndaj dhe qëllimet dhe objektivat e PZHKA në lidhje me këtë aspekt janë:

CQ3: Përmirësimi dhe shtrirja e shërbimeve publike konform standardeve bashkëkohore në gjithë territorin e komunës së Junikut

O1: Mbulimi i zonës urbane me rrjet primar të kanalizimit në një periudhë afatshkurtë

O2: Në periudhë afatshkurtë edhe 5% e mbetur e familjeve të kyçet në rrjetin e ujësjellësit

O3: Ngritja e kapaciteteve me energji elektrike me një trafostacion 10kë në periudhë afatshkurtë

O4: Zvogëlimi i ngarkesës në trafot ekzistuese (vendosja e trafostacionit të ri në 5 vitet e ardhshme)

O5: Ngritja e kapaciteteve me energji alternative me hidrocentrale në periudhë afatgjatë

O6: Përmirësimi i menaxhimit të mbeturinave përmes themelimit të një ndërmarrjeje komunale

O7: Promovimi i shfrytëzimit të energjisë alternative për sistemin e ngrohjes dhe shtrirjen e tij

C: PHYSICAL INFRASTRUCTURE, TRANSPORT AND PUBLIC SERVICES

Infrastructure network: Given the fact that Junik municipality has relatively good road network coverage, but which needs to be completed and improved, and the creation of new road openings, in order to facilitate vehicle circulation and of those of the residents and the visitors, MDP has defined the following goals and objectives:

CQ1: Improvement and expansion of physical infrastructure according to modern standards in the whole territory of municipality and wider

O1: Easy access to Bjeshkët e Nemuna

O2: Establishment of relations with two neighboring countries

O3: Improvement of the road traffic through opening the transit road “Bajraktar-Gaxherr” 3 km long till 2011.

Public transport: Public transport is functioning in Junik, but not properly organized and also there is a lack of follow-up infrastructure. Although UDP treats this section in details, within the drafting of MDP it has been envisaged to reemphasize defined goals and objectives:

CQ2: Improvement, respectively expansion of public and inter-urban transport with services and follow-up elements including infrastructure for pedestrians

O1: Better mobility by opening of the urban transport lines

O2: In the period of 10 years to open new interurban lines

O3: Within 5 years to improve public transport services and taxis by providing a suitable location for the bus station and taxi lot

O4: Facilitation of movement for pedestrians and people with special needs through the increase of traffic safety (horizontal and vertical traffic signs, construction of sidewalks...)

Public services: In the field of public services, the expansion of such services in areas which lacks displays the challenge, therefore, MDP's goals and objectives in this respect are:

CQ3: Improvement and expansion of public services according to modern standards in the entire territory of Junik municipality

O1: Coverage of urban area with primary sewerage network in a short-term period

O2: Connection of the remaining 5% of the households in water supply network in a short term period

O3: Increase electricity capacities with a 10 kW power-distributor in a short term period

O4: Increase capacities with alternative energy with hydro plants in medium-term period

O5: Improvement on waste management by establishing a municipal company in a short-term period

O6: Reducing the charge in the existing power plants through the establishment of a new power plant in a short period

O7: Promotion of alternative energy usage for heating system and its expansion

D: SHFRYTËZIMI I TOKËS, VENDBANIMET DHE BANIMI

Zhvillimet aktuale në relacion me shfrytëzueshmërinë e tokës nuk janë edhe aq favorizuese për një zhvillim të mirëfilltë hapësinor në Junik. Ndërtimet e reja në tokë bujqësore, fragmentimi i parcelave, në njërën anë dhe depopullimi i dy vendbanimeve me zhvendosjen e popullatës dhe uzurpimin e pronave të banimit në lagjen Agim Ramadani duke krijuar kështu vendbanim joformal paraqesin një aspekt sfidues për trajtim. Në këtë kontekst, PZHK përcakton këto qëllime / objektiva :

DQ1: Mbrojtja dhe shfrytëzim racional i tokës bujqësore

O1: Mbrojtja e tokës bujqësore (sidomos asaj të kategorisë I-IV) nga zhvillimet aktuale

O2: Rritja e shfrytëzueshmërisë së tokës bujqësore

O3: Ngritja e vetëdijësimit për mbrojtjen e këtij resursi dhe zhvillimin e tij

DQ2: Trajtimi i vendbanimeve

O1: Trajtimi i vendbanimit joformal Agim Ramadani

O2: Krijimi i kushteve për kthimin e popullsisë në vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj

DQ3: Trajtimi i banimit dhe ndërtimeve

O1: Trajtimi i hapësirave ekzistuese dhe atyre të reja të banimit dhe ndërtimit

E: MJEDISI, RESURSET NATYRORE DHE ZONAT E RREZIKUARA NGA NDOTJA, DEGRADIMI DHE FATKEQËSITË

Sfida kryesore në fushën e mjedisit ka të bëjë deri në një masë me mbrojtjen e mjedisit nga ndotja e parasëgjithash me pengimin e degradimit të tij si dhe parandalimin e fatkeqësive natyrore dhe atyre të shkaktuara nga njeriu. Qëllimet/objektivat e përcaktuara me PZHK janë:

EQ1: Mbrojtja dhe zhvillim i qëndrueshëm mjedisor

O1: Zvogëlimi i ndotjes së lumenjve dhe tokës nga mbeturinat dhe ujërat e zeza

O2: Mbrojtja e pyjeve nga degradimi i vazhdueshëm dhe prerjet ilegale duke fuqizuar strukturat komunale dhe komunitetit për menaxhim të qëndrueshëm të pyjeve

EQ2: Mbrojtja nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera

O3: Mbrojtja nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera me theks të vecantë mbrojtja nga zjarri dhe erozioni por dhe nga vërshimet e termetet

O4: Ngritja e çështjes së deminimit si një problem ende aktual

O5: Shfrytëzimi i resurseve mjedisore të ripërtërishme dhe alternative për zhvillim lokal

O6: Mbrojtja nga ndryshimet klimatike

EQ3: Ruajtja e peisazheve dhe biodiversitetit

EQ4: Fuqizimi i bashkëpunimit ndërkomunal dhe ndërshtetëror

D: USE OF LAND, SETTLEMENTS AND HOUSING

Current developments in relation to land use are not so favourable for a proper spatial development in Junik. New constructions on agricultural land, fragmentation of parcels, on one hand and depopulation of the two settlements with displacement of population and usurpation of residential properties in Agim Ramadani neighbourhood, creating in this way informal settlements present a challenging aspect for treatment. In this context, the MDP defines these goals and objectives:

DQ1: Protection and rational use of agricultural land

O1: Protection of agricultural land (particularly the categories I-IV) from the current developments

O2: Increase the use of agriculture land

O3: Raise awareness about the protection of this resource and its development

DQ2: Treatment of settlements

O1: Treatment of informal settlement Agim Ramadani

O2: Creating the conditions for return of populations in the settlements Jasiq and Gjocaj

DQ3: Treatment of housing and constructions

O1: Treatment of existing and new housing buildings and constructions

E: ENVIRONMENT, NATURAL RESOURCES AND AREAS ENDANGERED FROM POLLUTION, DEGRADATION AND DISASTERS

Protection of the environment from pollution and preventing its degradation from natural disasters and those cause by human being are main environmental challenges. Goals and objectives envisaged in the MDP are:

EQ1: Protection and sustainable environmental development

O1: Reduce water and soil pollution from waste and sewage

O2: Protection of forests from continuous degradation and illegal cutting by strengthening municipal bodies and the community for sustainable management of the forests

EQ2: Protection from natural disasters and other disasters

O1: Protection from natural disasters and other disasters with special focus on protection from fire, floods and earthquakes

O2: Raising the issue of demining which is still present

O3: Use of renewable and alternative environmental resources for local development

O6: Protection from climate changes

EQ3: Protection of landscapes and biodiversity

EQ4: Strengthening intermunicipal and interstate cooperation

F: TRASHËGIMIA KULTURORE

Ruajta dhe shfrytëzimi i vlerave të trashëgimisë kulturore në favor të zhvillimit ekonomik është sfida eidentifikuar në plan. Si komunë e re, Juniku poashtu ka nevojë për ngritjen e kapaciteteve organizative e humane për të zhvilluar këtë sektor dhe zbatimin e legjislacionit në këtë fushë. Ndaj dhe qëllimet/objektivat e përcaktuara për fushën e trashëgimisë janë:

FQ1: Mbrojtja dhe funksionalizimi i trashëgimisë kulturore

O1: Ngritja e kapaciteteve komunale (humane/organizative) për mbrojtjen dhe zhvillimin e trashëgimisë dhe bashkëpunim

O2: Data baza dhe inventarizimi i gjithë fondit të trashëgimisë kulturore të komunës

O3: Mbrojtja, jetësimi (funksionalizimi) i vlerave të trashëgimisë kulturore

O4: Vetëdijësimi, promovimi dhe marketingu i vlerat kulturore-historike të Junikut

G: KAPACITETET NJERËZORE DHE ORGANIZATIVE NË FUSHËN E PLANIFIKIMIT HAPËSINOR

Një plan nuk mund të jetë strategjik, nëse nuk adreson edhe aspektin e zhvillimit institucional i nevojshëm për të realizuar objektivat e planit. Konsolidimi i një strukture të planifikimit e cila do të jetë në gjendje të përmbush kërkesat ligjore të planifikimit hapësinor dhe ligjeve përkatëse është poashtu njëra ndër sfidat zhvillimore të planit. Qëllimet dhe objektivat e përcaktuara për të tejkaluar këtë sfidë janë:

GQ1: Konsolidimi i strukturave të planifikimit hapësinor në komunë

O1: Zhvillimi i kapaciteteve komunale njerëzore dhe organizative në fushën e planifikimit hapësinor dhe kontrollin e zhvillimeve

O2: Zhvillimi i bazës së të dhënave në planifikim hapësinor

O3: Ndërgjegjësimi i popullsisë për fushën e planifikimit hapësinor

O4: Zhvillimi i metodave që thjeshtojnë procedurat e marrjes së lejeve urbanistike dhe ndërtimit.

DEKLARATA E VIZIONIT

“Juniku, park etnografik, vend që ruan, zhvillon dhe promovon vlerat e tij njerëzore, kulturore, historike dhe natyrore; me arsimim cilësor dhe mirëqenie sociale; me turizëm, bujqësi (agroindustri) dhe infrastrukturë të zhvilluar; mjedis të pastër, të qëndrueshëm dhe të sigurtë për të gjithë”

F: CULTURAL HERITAGE

Conservation and the use of cultural heritage in favor of economic development is the challenge identified in the plan. As a new municipality Junik also needs to establish organizational and human capacity to develop this sector and application of legislation in this field. Therefore, the goals/objectives set for the area of heritage are:

FQ1: Protection and use of cultural heritage

O1: Building of municipality capacities (human/organizational) for the protection and development of the cultural heritage and cooperation

O2: Data base and inventory of the entire cultural heritage assets of the municipality

O3: Protection and prevention from destruction of all objects of cultural heritage

O4: Awareness, promotion and marketing of cultural-historic values of Junik

G: HUMAN RESOURCES AND ORGANISATIONAL CAPACITIES IN SPATIAL PLANNING

A blueprint may not be strategic if failing to address aspects of institutional development required in achieving the objectives of such plan. The set up of a planning structure that will be in a position to meet the legal requirements of spatial planning and the relevant laws is also one of the developmental challenges of the plan. The goals and objectives set for overcoming this challenge are:

GQ1: Consolidation of spatial planning system in municipality

O1: Development of human resource and organisational capacities in the area of spatial planning and development control

O2: Development of municipal spatial planning database

O3: Rise of awareness of population on spatial planning

O4: Develop methods that simplify the application procedures on urban and construction permit

VISION STATEMENT

"Junik, ethnographic park, a place that maintains, develops and promotes its human, cultural, historical and natural values, with quality education and social welfare, with tourism, agriculture (agro-industry) and developed infrastructure, clean environment, sustainable and safe for all "

KONCEPTI I ZHVILLIMIT HAPËSINOR

Koncepti i zhvillimit të ardhshëm hapësinor të Junikut është bazuar kryesisht në zonat funksionale që ekzistojnë në komunën e Junikut, e të cilat dallohen për nga karakteristikat e zhvillimit, karakteristikat gjeografike dhe përmbajtjesore (shih Figurën 5). Ky koncept është bazuar në konceptin e mbrojtjes së zonave me vlera natyrore por me mundësinë e krijimit të lidhjeve të reja infrastrukturore, zhvillimit hapësinor më kompakt dhe të koncentrimet të urbanizimit dhe infrastrukturës në zonën e banimit ku edhe zhvillohen më shumë aktivitetet ekonomike. Ky koncept mundëson një zhvillim më dinamik të qytetës së Junikut dhe i kthen vitalitetin dy fshatrave. Fuqizimi i lidhjes mes zonës urbane dhe rurale do të mundësojë një partneritet urban-rural i cili do të ndihmojë zhvillimin ekonomik të Junikut bazuar në turizmin kulturor dhe natyror, zhvillimin e bujqësisë, pylltarisë dhe energjisë alternative.

Sipas këtij koncepti, Juniku ndahet në katër zona. Zonat 1 dhe 2 janë zonat ku është më së shumti i shprehur potenciali i trashëgimisë natyrore (Bjeshkët (1) dhe pyjet (2)). Zona 3 paraqet zonën ku është i koncentruar banimi në tri venbanimet - qytezën e Junikut dhe dy fshatrat Jasiq dhe Gjocaj. Në kuadër të kësaj zone kemi edhe koncentrimin e zhvillimit të aktiviteteve ekonomike si dhe potencialet e trashëgimisë kulturore. Kurse zona 4 është karakteristike për potencialin për zhvillim të bujqësisë.

Koncepti është testuar përmes dy skenarive: Skenarit të trendit i cili analizon përparësitë dhe mangësitë e konceptit nën hipotezën se çka ndodh me zhvillimet në hapësirë nëse do të përcjellim zhvillimet e trandit aktual (që i përgjegjen një zhvillimi të shpërndarë) dhe skenarit të “dëshiruar” i cili i përgjigjet një forme më kompakte të zhvillimit. Përparësitë, mangësitë, konfliktet dhe sinergjitë mes sektorëve të ndryshëm janë analizuar për të dy skenarët.

Punimi i skenarive është zhvilluar gjatë dy punëtorive intensive dhe është rezultat i një procesi me njëpërfshirje të profesionistëve në fusha të ndryshme të zhvillimit hapësinor. Gjatë punëtorive është punuar fillimisht në fusha tematike veç e veç pasuar me punëtorinë për integrimin e skenarive për të identifikuar konfliktet dhe sinergjitë në mes të fushave.

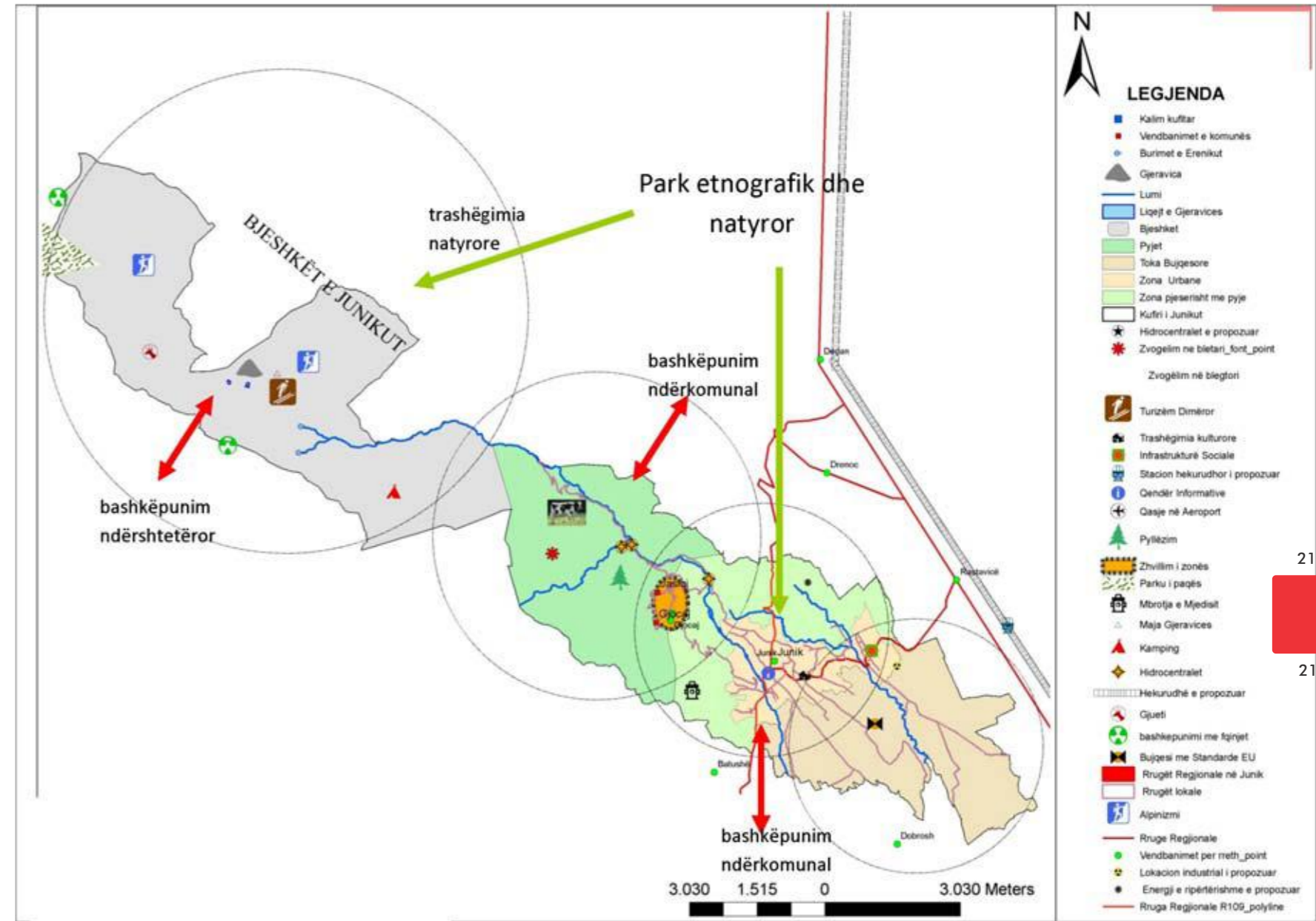
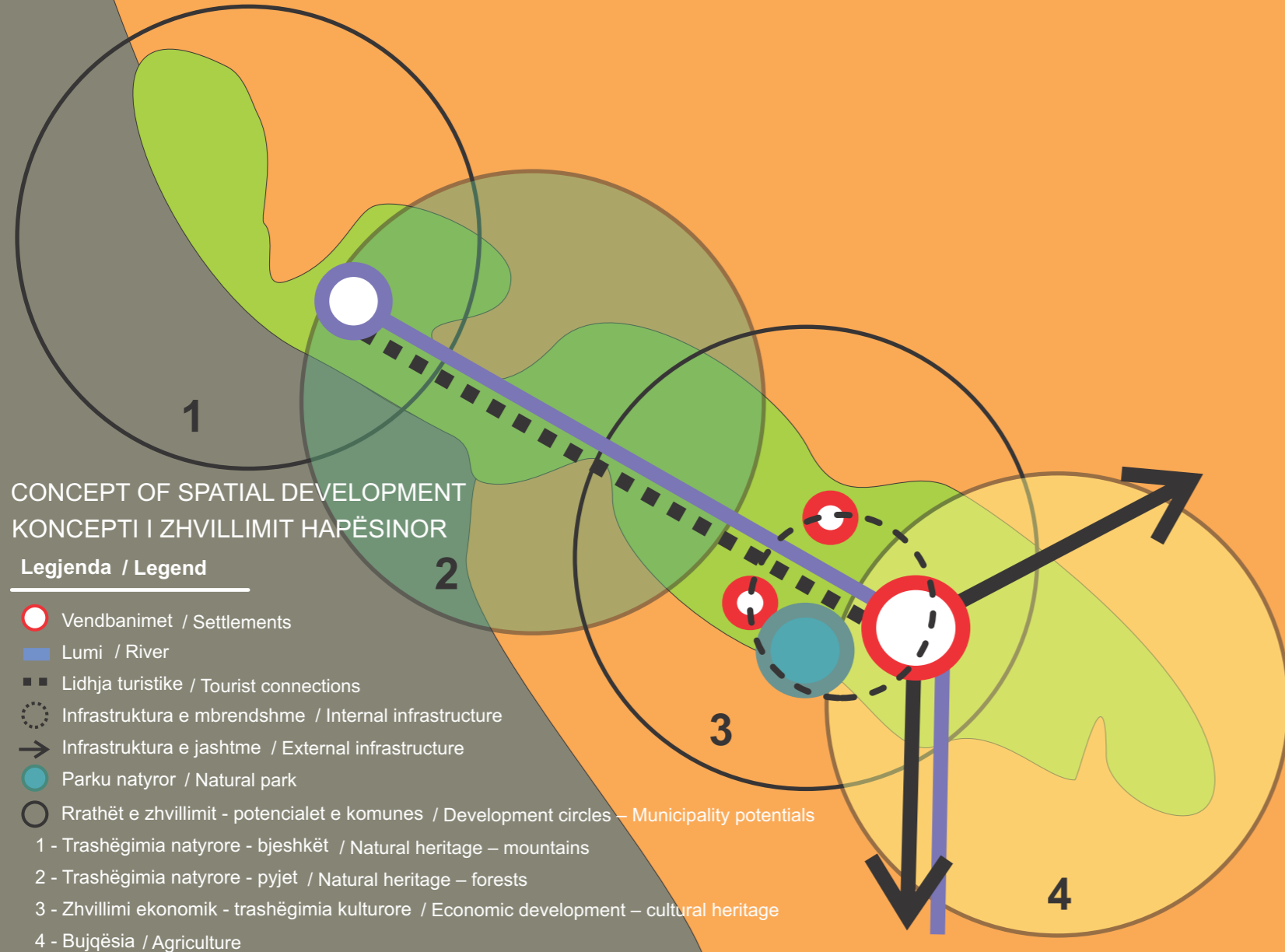
SPATIAL DEVELOPMENT CONCEPT

The concept of future spatial development of Junik is primarily based on the existing operational areas in the municipality of Junik and which are distinguished by the development, geographical and substantive attributes (see Figure 5). This concept is built upon the thought of protection of areas of natural value but with the possibility of establishing new infrastructure connections, more compact spatial development and concentration of urbanization and infrastructure in the residential areas where many economic activities do take place. This idea allows a more dynamic development for the town of Junik and bringing the radiance in two adjacent villages. Strengthening linkages between urban and rural area shall facilitate urban-rural affiliation which would comfort the economic development of Junik based on cultural and nature tourism, development of agriculture, forestry and alternative energy.

Under the present concept, Junik is divided into four zones. Zone 1 and 2 are the areas with the most populated natural heritage (Bjeshkët e Nemuna {1} and forests {2}). Zone 3 represents the area where the housing is concentrated in three settlements – Junik town and two villages Jasiq and Gjocaj. Within this area we have also concentration of the most economic activities and of cultural heritage. While zone 4 represents an area with the potentials for agricultural development.

The concept has been scrutinized via two scenarios: Scenario of “trend”, which analyzes strengths and weaknesses of the concept under the assumption of what occurs in terms of spatial developments if following current development trend (bracing a disperse development) and the scenario of “desired” which corresponds to a more compact form of development. Strengths, weaknesses, conflicts and synergies between various sectors are analyzed for both scenarios.

Composition of scenarios has been developed during two intensive workshops and, as such, is a delivery of a process involving professionals in different domains of spatial development. Initially workshops had tailored each thematic field separately, followed by a workshop on integration of scenarios for detecting conflicts and synergies between the domains.

SKENARI I “TRENDIT” APO “ZERO”

Ky skenar, pas analizës nga pjesëmarrësit rezulton si variant i papëlqyer i zhvillimit hapësinor të Junikut në të ardhmen. Me përjashtim të pak përparësive, ky skenar tregon një mori mangësish. Aktivitetet ekonomike, infrastruktura fizike dhe shërbimet publike janë të koncentruara kryesisht në zonën urbane. Kjo bën që dy fshatrat Jasiq dhe Gjocaj të braktisen krejtësisht dhe shtrirja e banimit të shkojë në drejtim të zonës 3 e cila paraqet njëherit zonën me tokë bujqësore. Toka bujqësore si një resurs i rëndësishëm do të vazhdojë të humbet. Degradimi i mjedisit (ndotja e lumenjve dhe tokës, prerja e pyjeve, etj) mund të sjell pasoja të rënda ekologjike (erozionit dhe humbjen e biodiversitetit). Trashëgimia kulturore do të vazhdojë të shkatërrohet dhe kjo do të ketë pasoja të rënda meqë Juniku mëton të jetë një vend i rëndësishëm i zhvillimit të trashëgimisë kulturore (kullave me theks të veçantë), përfshirë këtu edhe trashëgiminë shpirtërore që lidhet me ruajtjen dhe vazhdimin e traditave dhe zakoneve të trevës. Kjo më tej do të sjell limite në mundësinë e zhvillimit të turizmit kulturor. Lëvizja e banorëve të Junikut do të mbetet e vështirësuar dhe Juniku në përgjithësi nuk do të jetë lehtë i qasshëm edhe për vizitorë.

Sinergjitë dhe konfliktet e skenarit të “trendit”: Skenari i trendit paraqet më shumë konflikte se sa sinergji. Sinergjitë paraqiten kryesisht mes sektorit të mjedisit dhe konservimit të potencialit ekzistues natyror (kullotat, peisazhet, burimet ujore). Koncentrimi i aktiviteteve ekonomike në zonën urbane nuk implikon kosto të lartë në ofrimin e infrastrukturës fizike dhe sociale. Nga ana tjetër, nëse zhvillimet në komunën e Junikut vazhdojnë sipas trendit aktual,

konfliktet paraqiten në mes banimit dhe ruajtjes së tokës bujqësore dhe zhvillimit të sektorit të bujqësisë si dhe në përgjithësi shfrytëzimit racional të hapësirës. Ky trend do të favorizojë edhe më tej depopullimin total të fshatrave Jasiq dhe Gjocaj. Sipas këtij skenari, sektorët e ndryshëm do të vazhdojnë të zhvillohen në vete pa ndonjë harmonizim dhe nuk do ta ndihmojnë zhvillimin esektorëve tjerë. Zhvillimet do të jenë të koncentruara në zonën urbane duke mos ofruar mundësi për një zhvillim të qëndrueshëm ekonomik dhe duke krijuar dallime të mëdha në zhvillim mes qytetit dhe fshatrave. Investimet në infrastrukturë fizike do të jetë të orientuara më shumë në aspektin intern (asfaltimit të rrugëve brenda komunës) se sa krijimit të mundësive për lidhje të reja. Në njëfarë mënyre ky trend i zhvillimit do ta mbaj Junikon në izolim duke mos ofruar mundësi hapjeje sidomos ndaj rajonit dhe duke mos i dhënë mundësinë që përparësitë e tij krahasuese të vijnë në shprehje ndaj dhe si i tillë nuk është një skenar i pëlqyer për zhvillimin e ardhshëm hapësinor.

Përparësitë e skenarit të “trendit” apo skenarit “0”

- Bashkëpunim komunal në nivel të kënaqshëm
- Kullotat do të mbeten të njëjta
- Burimet natyrore/ujit nuk do të dëmtohen
- Bukuritë e Gjeravicës nuk do të dëmtohen
- Koncentrimi i aktiviteteve ekonomike në zonën urbane nuk implikon ofrimin e infrastrukturës fizike dhe sociale

Mangësitë e skenarit të “trendit” apo skenarit “0”

- Zgjerimi i ndërtimit në tokën bujqësore
- Shfrytëzim jo i mjaftueshëm i tokës bujqësore
- Fshatrat Jasiq dhe Gjocaj të depopulluara
- Mungesa e një qendre informative
- Shkatërrimi i trashëgimisë kulturore dhe natyrore

“TREND” OR “ZERO” SCENARIO

This scenario, after the analysis of the participants, results as the most unwelcomed variant for future spatial development of Junik. With the exception of a few advantages, this scenario shows a number of deficiencies. Economic activities, physical infrastructure and public services are largely concentrated in urban areas. This makes the two villages and Gjocaj Jasiq being completely abandoned and the extent of housing move towards the Zone 3 which represents the zone of agricultural land. Agricultural land as an important resource would continue to be lost. Environmental degradation (pollution of rivers and land, forest cutting, etc.) can induce severe ecological consequences (erosion and loss of biodiversity). Cultural heritage will continue to deteriorate and this would have serious consequences as Junik aims to be an important place of the development of cultural heritage (with special emphasis to Kullas), including the spiritual heritage associated with the preservation and continuation of traditions and customs of the region. This would further bring limits to the possibility of the development of the cultural tourism. The movement of the residents of Junik will remain difficult and Junik generally will not be easily accessible for visitors.

Synergies and conflicts in the scenario of “trend”: trend scenario contains more conflicts than synergies. Synergies occur mainly between the domains of environment and conservation of existing natural resources (pastures, landscapes, water resources). Absorption of economic activities in urban area does not imply high costs in providing physical and social infrastructure. On the other

hand, if developments in the Municipality of Junik continue under the current trend, conflicts arise between the housing and preservation of agricultural land and the development of agricultural sector, and in general, the rational exploitation of space. This trend will increase further total depopulation of Jasiq and Gjocaj villages. According to this scenario, different sectors will continue to develop itself without any synchronization and would not help the development of other domains. Developments will be concentrated in the urban area without providing any opportunity for sustainable economic development thus creating large gaps in development between the town and villages. Investments in physical infrastructure will be internally-oriented (paving streets within the municipality) rather than crafting opportunities for new links. In a way, such trend of development will keep Junik isolated with no opportunities to opening towards the region and by not awarding the chance in expressing its comparative advantages – and as such is not an acceptable scenario for the next spatial development.

The strengths of “trend” or “0” scenario

- Satisfactory municipal cooperation
- Untouched pastures
- Natural/water resources not damaged
- Gjeravica untouched
- Concentration of economic activities in urban area does not imply the provision of physical and social infrastructure

Weaknesses of “trend” or “0” scenario

- Expansion of constructions on agricultural land
- Insufficient use of agricultural land
- Depopulation of Jasiq and Gjocaj villages
- Absence of Information Centre
- Destruction of cultural and natural heritage

- Degradim i vazhdueshëm i lumenjve në komunë (ndotja e lumenjve, nxjerrja e inerteve në lumin Erenik)
- Hudhja e mbeturinave në mënyrë ilegale përgjatë rrugës Junik-Rastavicë
- Mungesa e infrastrukturës adekuate për zhvillim të llojeve të turizmit veror/dimëror/alpin etj
- Shfrytëzim joracional i resurseve natyrore
- Mungesa e qasjes së komunës në projektet mjedisore ndërshtetërore
- Zhvillimi ekonomik i paqëndrueshëm dhe jo premtues për rritje ekonomike dhe gjenerim të vendeve të reja të punës
- Potenciali i pyjeve nuk do të shfrytëzohet dhe menaxhohet nga komuna
- Prodhimtaria bujqësore do të zvogëlohet; do të vazhdojë ndërrimi i destinimit të tokës
- Blegtoria dhe bletaria do të vazhdojnë trendin e zvogëlimit
- Nuk ofron mundësi për zhvillimin e turizmit dhe përcaktimin e hapësirave turistike sidomos Bjeshkëveturizmi malor
- Nuk do të shfrytëzohet potenciali ujqor për prodhimin e energjisë alternative
- Koncentrimi i aktiviteteve ek.vetëm në zonën urbane
- Qasje e vështirë në Bjeshkët e Junikut
- Lëvizje e vështirësuar për qytetarë/vizitorë
- Qytetarët nuk do të kenë shërbime publike të mjaftueshme

Vështirësi e lëvizjes në transport publik urban/ndërrurban (nr. i veturave do të rritet; do të vështirësohet lëvizja e banorëve brenda e jashtë Junikut

SKENARI I “DËSHIRUAR”

Ky skenar parasheh një zhvillim të qytetit si promotor i zhvillimit por nuk lë anash as zhvillimin e dy fshatrave Jasiq dhe Gjocaj. Sipas këtij skenari ato paraqiten si vende atraktive për zhvillim si fshatra turistike dhe si zona atraktive për orientimin e banimit në të ardhmen në këtë pjesë. Pra sipas këtij skenari qyteti dhe fshatrat e plotësojnë njëra tjetrën duke krijuar partneritet e jo konkurrencë e njëra tjetrës. brenda e jashtë Junikut.

Ky skenar parasheh shtrirjen e infrastrukturës fizike si dhe shërbimeve publike në zonat ku kjo mungon. Potenciali natyror mund të shfrytëzohet më racionalisht duke penguar kështu degradimin e tij. Kalimi i disa kompetencave si dhe disa ndërmarrjeve publike tek komuna do të kenë ndikim shumë pozitiv në përmirësimin e gjendjes mjedisore. Ky skenar pengon shtrirjen e banimit në tokë bujqësore duke lënë mundësi të, jo vetëm ruajtjes së tokës bujqësore por zhvillimit të këtij sektori. Zonat përgjatë lumenjve, liqejtë e Gjeravicës si dhe bukuritë e rralla natyrore të Bjeshkëve të Junikut paraqiten si pika atraktive për turizëm. Hapja e Junikut dhe paraqitja e tij edhe në ofertat e ndryshme turistike në Kosovë, rajon dhe më gjerë është e rëndësishme andaj ky skenar propozon që ndërtimi i një qendre apo dhe zyre informimi dhe funksionalizimi i saj do të luajë një rol të rëndësishëm në promovimin e Junikut si vend meritor për t'u vizituar. Ky skenar duke u përputhur edhe me deklaratën e vizionit, e parasheh Junikun me mundësi të zhvillimit të turizmit kulturor dhe natyror . Mangësitë dhe kërkesat e këtij skenari janë adresuar, duke theksuar sidomos nevojën për zbatim të ligjeve dhe rregulloreve, nevojën për resurse financiare marrë parasysh buxhetin e limituar të komunës, nevojën për resurse njerëzore dhe avancimin e kapaciteteve të tyre për t'iu përgjigjur zhvillimeve të ardhshme të komunës në fushat e caktuara si prioritare, nevojën për bashkëpunim dhe bashkërendim të zhvillimeve mes niveleve të ndryshme qeveritare dhe më gjerë.

Sinergjitë dhe konfliktet e skenarit të “dëshiruar”: Ky skenar i zhvillimit ka më shumë sinergji se sa konflikte në mes sektorëve të ndryshëm andaj është edhe skenari i parapëlqyer për zhvillimin e mëtutjeshëm hapësinor. Megjithatë gjatë zhvillimit të mëtejme të tij

- Continuous degradation of rivers in the municipality (pollution of rivers, extraction of gravel in Erenik River)
- Illegal disposal of waste along Junik-Rastavica road
- Lack of adequate infrastructure for development of summer/winter/alpine tourism, etc.
- Irrational exploitation of natural resources
- Lack of access of the Municipality in interstate environmental projects
- Unsustainable and unpromising economic development for economic growth and the creation of new jobs
- Forest resources not managed and used by the municipality
- Reduce of agricultuar production; change of land's destination
- Livestock and beekeeping will continue the trend of diminishing
- Doesn't provides offers for development of tourism and tourist facilities, especially to the Mountains; mountain tourism
- Water resources will not be used for the production of alternative energy
- Concentration of economic activities solely in the urban area
- Difficult access to Junik Mountains
- Difficult movement of citizens/visitors
- Lack of sufficient public services for citizens

Difficulties of urban/interurban public transport movement (no. of cars will increase - movement of residents within and outside Junik shall be hindered)

DESIRED SCENARIO

This scenario envisages a development of the town as a promoter of the development but doesn't leave aside the development of the two villages Jasiq and Gjocaj. In this scenario they are presented as attractive sites for development as touristic villages and desirable area for directing future housing in this part. So, under this scenario, the town and villages complement each other, creating partnerships and not challenging each other. This scenario foresees the expansion of physical infrastructure and public services in areas where this is lacking.

Natural resources can be used more rationally, thus preventing its degradation. The transfer of some powers and some public enterprises to the Municipality will have a positive impact on improving the environmental situation. This scenario prevents the expansion of housing in agricultural land, leaving the opportunity to not only preserving agricultural land, but also the development of this domain. Areas along rivers, Gjeravica Lakes and rare natural beauties of Junik Mountains (Bjeshkët e Nemuna) appear as eye-catching points for tourism. Exposure of Junik and its presentation in the various tourist offers in Kosovo, the region and beyond is important so this scenario recommends that the establishment of a Center or an Information Office and its operation would play an important part in promoting Junik as precious place to visit. This scenario, being in step with the vision statement, provides Junik with the opportunity of development of cultural tourism and ecotourism. Gaps and requirements of this scenario are addressed, emphasizing especially the need for implementation of laws and regulations, the needs for financial resources taking into account the limited budget of the municipality, the need for human resources and increase of their capacities to respond to future developments of the Municipality in certain priority areas, the need for cooperation and coordination between different government levels and beyond.

Synergies and conflicts of the “desired” scenario: This development scenario has more synergies than conflicts among domains therefore it is a preferred scenario for the further spatial development. However, in further drafting that should seek to minimize such conflicts if unable in complet elimination. Thus, for example, tourism development, if not done in controlled calculation it would develop contrary to the preservation of the natural and cultural

duhet tentuar që edhe ato konflikte të minimizohen nëse s'ka mundësi të eliminohen plotësisht. Kështu p.sh. zhvillimi i turizmit, nëse nuk bëhet në masë të kontrolluar, bie ndesh me ruajtjen e pasurive natyrore dhe trashëgiminë kulturore; zhvillimi i sektorit të energjisë së ripërtërishe me ruajtjen e peisazheve lumore; shpallja e mundshme e Parkut Nacional të Bjeshkëve të Nemuna me zhvillimin e turizmit dhe sektorit të pylltarisë. Kurse sinergjitë e këtij skenari paraqiten me strategjinë për ruajtjen e tokës bujqësore; strategjinë e zhvillimit ekonomik lokal; menaxhim më të mirë të pyjeve kur kompetencat të kalohen në nivel lokal; ruajtjen, zhvillimin dhe promovimin e trashëgimisë kulturore, banimin. Zonat me interes : Interes kombëtar: Bjeshkët e Junikut si pjesë e Parkut Nacional Bjeshkët e Nemuna përfshi edhe Majën Gjeravica, Lumi Erenik, Pika kufitare në trekëndëshin Shqipëri, Kosovë, Mal i Zi & Kullat e Junikut si pjesë integrale e kullave të Dukagjinit
Interes komunal dhe ndërkomunal: Parku Moronica & Toka bujqësore

Përparësitë e skenarit të “dëshiruar”

- Mbrojtje të tokave bujqësore
- Orientimi i zhvillimit të zonës urbane përgjatë aksit rrugor Junik-Voksh dhe kah zona kodrinore si dhe fshatrat Jasiq dhe Gjocaj
- Rritja e shfrytëzueshmërisë së tokës bujqësore nga 50% në 75%
- Krijimi i potencialeve turistike në fshatrat Jasiq dhe Gjocaj
- Krijimi i një qendre informative për bazën e të dhënave për komunë e Junikut
- Mbrojtja e trashëgimisë kulturore dhe natyrore
- Identifikimi, mbrojtja dhe zhvillimi i trashëgimisë natyrore dhe kulturore rezulton me integrimin e tyre në një koncept të përbashkët të quajtur “Juniku-Park Etnografik dhe natyror”
- Mbrojtja nga degradimi i mëtutjeshëm i lumenjve në komunë
- Menaxhim më i mirë i mbeturinave

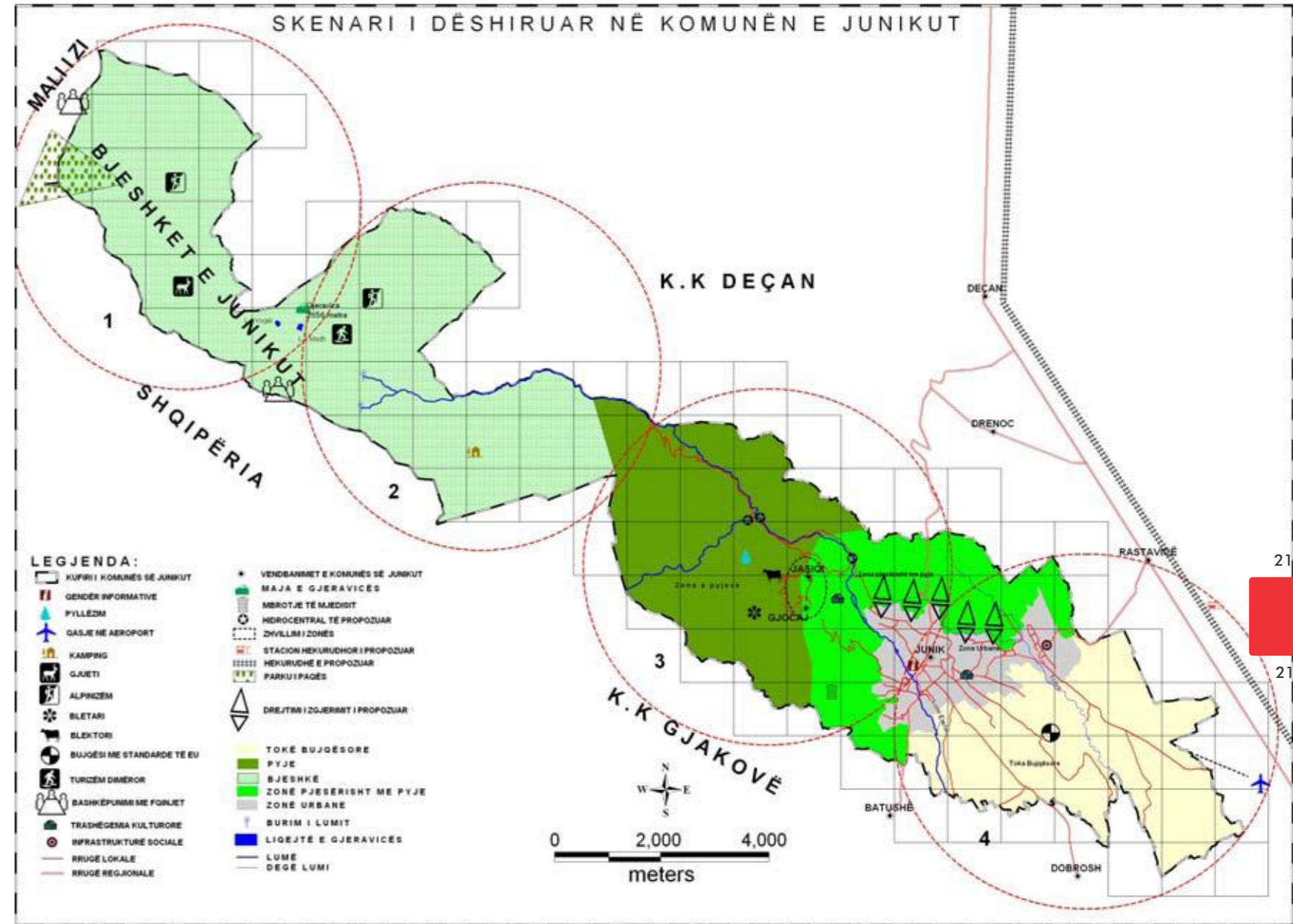
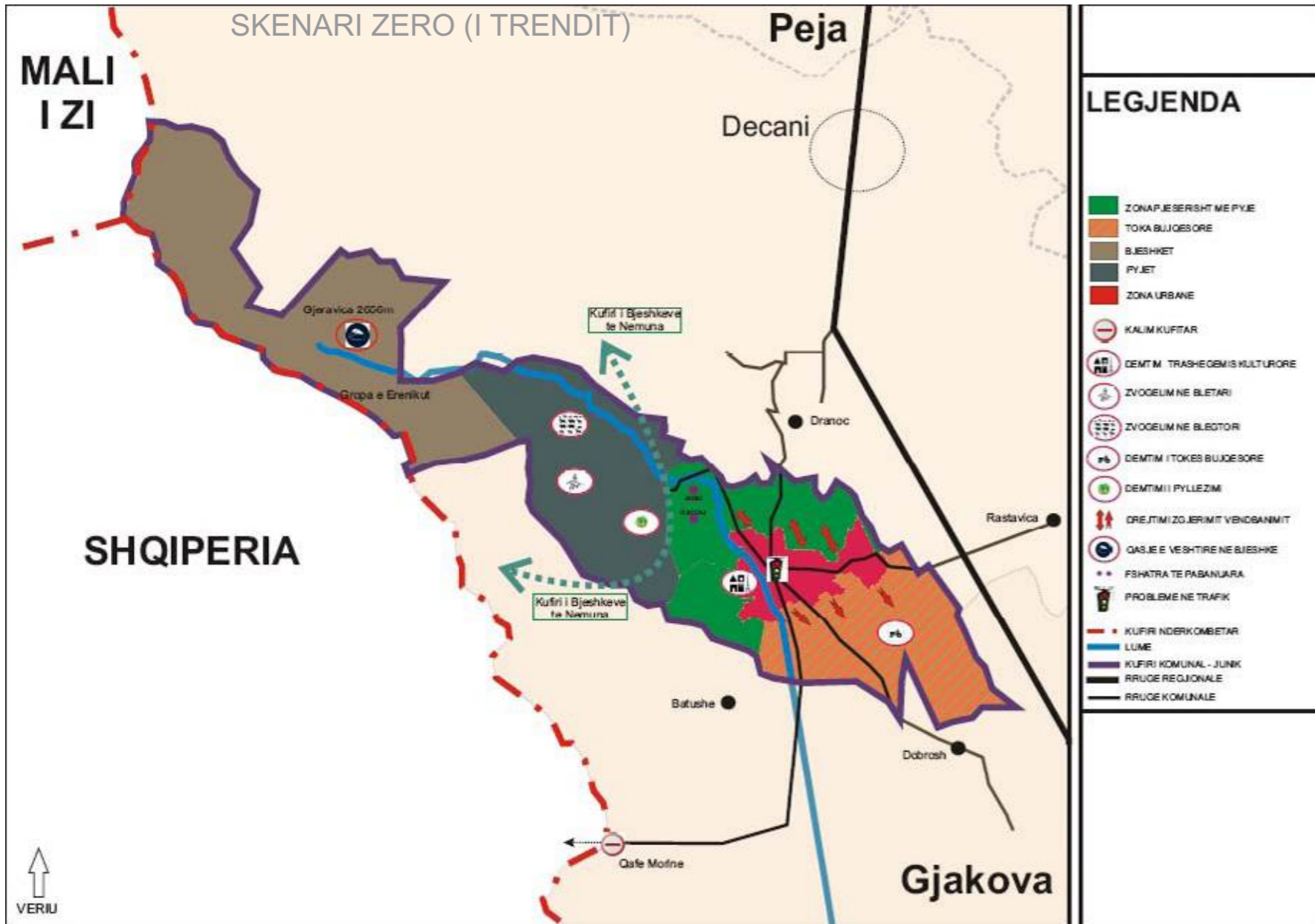
- Krijimi i infrastrukturës funksionale të turizmit në përgjithësi (shtigjet e ecjes, teleferikët, shtigjet e skijimit, shenjëzimi, orientimi i turistëve)
 - Promovimi i resurseve natyrore përmes turizmit
 - Inicimi i bashkëpunimit ndërshitetëror për politikën mjedisore
 - Fuqizimi i bashkëpunimit ndërkomunal
 - zhvillim më të qëndrueshëm ekonomik
 - Shfrytëzim të kontrolluar të pyjeve, të menaxhuara nga komuna
 - Rritje të prodhimit të tokës bujqësore: kontrollohet destinimi i tokës bujqësore
 - Rritje e shpejtë e blegtorisë dhe bletarisë
 - Shfrytëzim i potencialit ujor (energji alternative)
 - Ofrim i mundësive për shfrytëzim të potencialit kult-natyror në favor të zhvillimit të turizmit
 - Ngritje e zhvillimit ekonomik në zonën urbane (krijimi i zonës industriale); ndërlihdje me aktivitete ekonomike jashtë zonës urbane (zonën urbane dhe rurale plotësojnë njëra tjetrën)
 - Qyteti i Junikut do të jetë promotor i zhvillimit ekonomik
 - Ofrohen mundësi punësimi
 - Rritje të bashkëpunimit ndërkufitar (përmirësim i bashkëpunimit me Shqipërinë; krijojmë mundësi ndërlihdjeje me Malin e Zi- Parku i Paqes; Fuqizohet bashkëpunimi ndërkomunal)
 - Përmirësimi i infrastrukturës fizike do të mundësojë qasje të lehtë në Junik dhe Bjeshkë
 - Standard më të lartë të shërbimeve publike
 - Përmirësim të transportit publik dhe shërbimet e tij; përparësi do ti jipet këmbësorëve duke krijuar zgjidhje alternative për vetura (tranziti); zvogëlohet nevoja për përdorim të veturave sidomos brenda territorit të komunës
- Mangësitë e skenarit të “dëshiruar” dhe kërkesat**
Mangësitë:
- Turizmi masiv/ i pakontrolluar mund të ndikojë negativisht në shkatërrimin e bukurive natyrore
 - Mungesa e pronës publike ku parashihet zhvillimi i aktiviteteve ekonomike dhe infrastrukturës fizike (mund të ketë probleme shpronësimi)
- Kërkesat:*
- kërkesë e madhe për resurse humane e financiare
 - kërkesë e madhe për vetëdijësim
 - kërkesë e madhe për zbatimin e ligjeve
 - kërkesë e madhe për bashkëpunim dhe bashkërendim mes niveleve të ndryshme

heritage; development of the section of renewable energy by preservation of river landscapes; possible declaration of Bjeshkët e Nemuna as the National Park for the development of tourism and forestry sector. Moreover, the synergies of this scenario are presented with a strategy for preserving agricultural land, strategy of local economic development, better forests management when powers transferred to municipal level, conservation, development and promotion of cultural heritage and housing. Areas of national interest: Junik Mountains, as part of Bjeshkët e Nemuna National Park including Gjeravica Peak, Erenik River, the point of Albania, Kosovo and Montenegro triangle and Kullas of Junik, as an integral part of the Kullas of Dukagjin. Municipal and inter-municipal interest: Moronica Park and Agricultural Land.

Strenghts of “desired” scenario

- Protection of agricultuar lands
- Direction of urban development zone along the road axis Junik-Voksh and towards hilly areas and Jasiq and Gjocaj villages
- Increased use of agricultural land by 50% to 75%
- Creation of the tourism resources in Jasiq and Gjocaj villages
- Establishment of an information center for the database of Junik municipality
- Protection of cultural and natural heritage
- Identification, protection and development of natural and cultural heritage resulting with their integration in a joint project called “Junik - Ethnographic and Natural Park”
- Protection from further degradation of rivers in the municipality
- Better waste management
- Establishing of functional tourism infrastructure in general (walking paths, lifts, ski slopes, signs, tourist guides)
- Advertisement of natural resources through tourism
- Initiation of interstate cooperation on environmental policies

- Strengthening of inter-municipal cooperation
 - Sustainable economic development
 - Controlled use of forests, managed by the municipality
 - Increased agricultural production; controlled end-use of agricultural land
 - Rapid growth of livestock and beekeeping
 - Use of water resources (alternative energy)
 - Provision of possibilities for use of cultural and natural resources in favor of development of tourism
 - Economic growth in urban area (establishment of industrial zone); liaison with economic activities outside urban area (complementing urban and rural areas)
 - Town of Junik as driving force of economic development
 - Employment opportunities
 - Increased cross-border cooperation (improvement of cooperation with Albania; crafting liaison possibilities with Montenegro – Park of peace; strengthen inter-municipal cooperation)
 - Improved infrastructure will provide easier access to Junik and Mountains (Bjeshkë)
 - Higher quality of public services
 - Improvement of public transport and its services; priority shall be given to pedestrians by creating alternative solutions for vehicles (transit road); reduced need for vehicle use, especially within municipal territory
- Weaknesses and the requirements of “desired” scenario**
Weaknesses:
- Massive and uncontrolled tourism could adversely affect the natural beauties
 - The lack of public property which includes the development of economic activities and of the physical infrastructure (problems regarding expropriation)
- Kërkesat:*
- Great demand for human and financial resources
 - Great demand for rise of awareness
 - Great demand on law enforcement
 - Great demand for cooperation and coordination between different levels

AFATET KOHORE, IMPLIKIMET FINANCIARE, KORNIZA INSTITUCIONALE

FUSHA	KODI I PROJEKTTIT	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PERGJEGJES	SUBJEKTET TJERA TË PËRFSHIRA	PRIORITET	KOHEZGJATJA	IMPLIKIMI FINANCIAR
ZHVILLIM SOCIAL DHE INFRASTRUKTURA SOCIALE	A 1: PËRMIRËSIMI I GJENDJES SOCIALE DHE EKONOMIKE						
	A1.1	Zhvillimi i programit për punësim përfshirë punësimin sezonal	KOMUNA, DZHE, DASHK, GPSH	MPMS, UNDP, BE	LARTË	2011-2013	MESËM
	A1.2	Ngritja e shkollave profesionale në fushat bujqësi, turizëm dhe fushat që ndërlidhen me to	Komuna, DZHE, DASHK, GPSH	MBPZHR, MTI, DONATOR	LARTË	2014-2016	LARTË
	A1.3	Mbajtja trajnimeve dhe kurseve profesionale kualifikuese që mundësojnë ngritje të kapaciteteve humane në fushën e bujqësisë, turizmit dhe fushat që ndërlidhen me to si marketingu, promovim dhe veprimtaritë shërbyese/hoteliere	KOMUNA	MASHT, MPMS	MESËM	2012-vazhdimesi	MESËM
	A1.4	Përkrahja e projekteve që gjenerojnë të ardhura për gratë	KOMUNA, OJQ	BIZNESET	MESËM	2012-vazhdimesi	ULËT
	A2: PËRMIRËSIMI I KUALITETIT TË JETËS PËRMES NGRITJES SË HAPËSIRAVE DHE OBJEKTEVE PUBLIKE						
	A2.1	Ndërtimi i çerdhes së fëmijëve	KOMUNA, DASH	MASHT	MESËM	2013	LARTË
	A2.2	Ndërtimi i objekteve kulturore- biblioteka, shtëpia e kulturës, qendra rinore (të shikohet mundësia e sigurimit të shumë përmbytjeve në një objekt)	KOMUNA, DASH	MKRS, DONATORET	ULËT	2017-2023+	LARTË
	A2.3	Sigurimi i objekteve dhe përmbytjeve për sport e rekreacion: ☐ Ndërtimi i sallës së sporteve ☐ Sigurimi i terreneve sportive të hapura dhe të mbyllura (shfrytëzim max.i terreneve ekzistuese përfshirë terrenet sportive shkollore)	KOMUNA, DASH	MKRS-MA	ULËT	2012-2013	LARTË
	A2.4	Ndërtimi i Muzeut të Qytetit (projekt i njëjtë me F.1.6)	KOMUNA, DASH	MKRS, DONATORET	ULËT	2012-2013	LARTË
	A2.5	Projekte që promovojnë-masivizojnë aktivitetet kulturo-sportive	KOMUNA, OJQ	BIZNESET, DONATORET	ULËT	2014-vazhdimësi	ULËT
	A2.6	Formimi i një zyreje/qendre që ofron kujdes ndaj pleqve	KOMUNA	DONATORET	ULËT	2017-2023+	LARTË
	A3. ZHVILLIMI I SHOQËRISË INFORMATIVE, MË TË ORGANIZUAR DHE PJESËMARRËSE NË VENDIMARRJE						
	A3.1	Hapja e zyrës publike për informim dhe këshilla për qytetarë përfshirë punësimin e stafit dhe ngritjen e kapaciteteve të kuadrit punues të zyrës	KOMUNA	QEVERIA, DONATORET	ULËT	2017-2023+	MESËM
	A3.2	Përkrahja e projekteve të shoqatave, organizatave joqeveritare apo komunitare të cilat promovojnë vlera të mirëfillta dhe zhvillim të shoqërisë	KOMUNA, OJQ	DONATORET	ULËT	2011-vazhdimesi	ULËT
	A3.3	Publikimi i rregullt i Buletinit të komunës	KOMUNA, ZYR.INORMIMIT	OSBE	LARTË	2011-vazhdimesi	MESËM

DEADLINES, FINANCIAL IMPLICATIONS, INSTITUTIONAL FRAMEWORK

FIELD	PROJECT CODE	ACTIONS/PROJECTS/PROGRAMMES	RESPONSIBLE AUTHORITY	OTHER SUBJECTS INVOLVED	PRIORITY	DURATION	FINANCIAL IMPLICATION
SOCIAL DEVELOPMENT AND SOCIAL INFRASTRUCTURE	A 1: IMPROVEMENT OF SOCIAL AND ECONOMIC SITUATION						
	A1.1	Development of employment programme including seasonal employment	MUNICIPALITY, DED, DESC, GSP	MLSW, UNDP, EU	HIGH	2011-2013	MEDIUM
	A1.2	Establishment of professional schools in the field of agriculture, tourism and areas related to them	MUNICIPALITY, DED, DESC, GSP	MAFRD, MTI, DONOR	HIGH	2014-2016	HIGH
	A1.3	Holding trainings and professional qualification courses enabling building of human capacity in agriculture, tourism and fields related to them as advertising, promotion and service/hotel activities	MUNICIPALITY	MEST, MLSW	MEDIUM	2012-Continuously	MEDIUM
	A1.4	Supporting the income-generating projects for women	MUNICIPALITY, NGO	BUSINESSES	MEDIUM	2012-Continuously	LOW
	A 2: IMPROVEMENT OF LIFE QUALITY THROUGH THE ESTABLISHMENT OF FACILITIES AND PUBLIC SPACES						
	A2.1	Construction of a day-care nursery (kindergarten)	MUNICIPALITY, DES	MEST	MEDIUM	2013	HIGH
	A2.2	Construction of cultural facilities: libraries, culture homes, youth centers (review the possibility of providing diverse contents in one object)	MUNICIPALITY, DES	MCYS, DONORS	LOW	2017-2023+	HIGH
	A2.3	Provision of facilities and contents for sports and recreation: <ul style="list-style-type: none"> • Construction of a sports hall • Providing indoor and outdoor sports field (maximal use of existing fields including school sport fields) 	MUNICIPALITY, DES	MCYS-MA	LOW	2012-2013	HIGH
	A2.4	Construction of the Town's Museum (same project as F.1.6)	MUNICIPALITY, DASH	MCYS, DONORS	LOW	2012-2013	HIGH
	A2.5	Projects that promote-massively increase cultural and sports activities	MUNICIPALITY, NGO	BUSINESSES, DONORS	LOW	2014-Continuously	LOW
	A2.6	Establishment of an office/center that provides care to elderly	MUNICIPALITY	DONORS	LOW	2017-2023+	HIGH
	A 3: DEVELOPING INFORMATION SOCIETY, MORE ORGANIZED AND PARTICIPANT IN DECISION-MAKING						
	A3.1	Launch of a public office for information and counseling to citizens including employment of staff and increase of office working staff capacity building	MUNICIPALITY	GOVERNMENT, DONORS	LOW	2017-2023+	MEDIUM
	A3.2	Support to projects of associations, NGOs or communities which promote sound values and the development of society	MUNICIPALITY, NGO	DONORS	LOW	2011-Continuously	LOW
	A3.3	Regular publication of municipality newsletter	MUNICIPALITY, INFORMATION OFFICE	OSCE	HIGH	2011-Continuously	MEDIUM

FUSHA	KODI I PROJEKTTIT	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PERGJEGJES	SUBJEKTET TJERA TË PËRFSHIRA	PRIORITET	KOHEZGJATJA	IMPLIKIMI FINANCIAR	
ZHVILLIM I EKONOMIK	B1: ZHVILLIM I QËNDRUESHËM EKONOMIK NË TË GJITHA SFERAT E NË VECANTI BUJQËSI, TURIZËM, PYLLTARI, ENERGJI ALTERNATIVE							
	BUJQËSIA DHE AGROBIZNESI							
	B1.0		Hartimi i programit për zhvillim të bujqësisë	KOMUNA	DONATORET	MESËM	2014-2016	ULËT
	B1.1		Hartimi i Planit Rregullues Urban për zonën ekonomike bazuar në zhvillim të bujqësisë dhe agro-biznes	KOMUNA DUGJKM	DONATORET	LARTË	2012	LARTË
	B1.2		Ngritja e pemishteve intensive	BIZNESI PRIVAT	KOMUNA, MBPZHR-DONATORET	MESËM	2014-2016	MESËM
	B1.3		Projekti "Qershiza-Boronica e Junikut"	BIZNESI PRIVAT	KOMUNA, MBPZHR-DONATORET	MESËM	2017-2023+	LARTË
	ZGJERIMI DHE PËRMIRËSIM I SISTEMIT TË UJITJES SË TOKAVE BUJQËSORE							
	B1.4		Ndërtimi i pendës për ujitje te Prita e Katundit	KOMUNA	MINISTRIA	LARTË	2012	LARTË
			Riparimi pendave në Jaruha (Gaxherr)					
	B1.5		Ndërtimi i kanaleve primare të ujitjes	KOMUNA, MINISTRIA	MINISTRIA	LARTË	2011	LARTË
	QASJE MË E LEHTË NË TOKAT BUJQËSORE							
	B1.6		Hapja e trasës së zhavor e rrugës së Turbisë	KOMUNA	MBPZHR	MESËM	2012-2013	MESËM
	B1.7		Trasimi/shtrmi me zhavor i rrugës Miroc Uleza	KOMUNA	MBPZHR	MESËM	2011	MESËM
	B1.8		Asfaltimi i rrugës Shafrane- Hybe	KOMUNA	MBPZHR	MESËM	2012-2013	MESËM
	B1.9		Shtrimi me zhavor i rrugës te arave te Prita e Katundit	KOMUNA	MBPZHR	MESËM	2017-2023+	MESËM
	RRITJA E SEKTORIT TË BLEGTORISË							
	B1.10		Zhvillimi i projekteve për shtim të fondit të blegtorisë së imët	KOM.	DONATORET	MESËM	2012-vazhdimësi	MESËM
	PROMOVIMI I PRODUKTEVE BUJQËSORE-BLEGTORALE DUKE OFRUAR QASJE NË TREGJET LOKALE DHE REGJIONALE							
	B1.1 1		Ngritja e tregut për shitjen e produkteve bujqësoro-blegtorale përfshirë edhe aktivitetet e magazinimit dhe përpunimit si një qendër shpërndarëse	KOMUNA	DONATORET, MBPZHR	LARTË	2012	ULËT
	B1.1 2		Zhvillimi i programit/aktiviteve të marketingut "Produktet e Junikut"	KOMUNA, OJQ	DONATORET ABK-BIZNESET	MESËM	2011-vazhdimësi	ULËT
	NDIKIMI NË ORGANIZIM DHE VETËDIJESIM							
	B1.13		Formimi i shoqatave të bujqve, fermerëve, përpunuesve dhe shitësve të prodhimeve bujqësoro-blegtorale (është formu shoqata "kallavajt"	AFARISTET	KOMUNA, FAO	MESËM	2011	ULËT
	B1.14		Themelimi i njësisë apo drejtorisë së bujqësisë në kuadër të strukturës organizative të komunës	KOMUNA	KOMUNA, FAO	LARTË/ME SËM	2011	ULËT
	B1.15		Aktivitetet vetëdijesimi i popullsisë sidomos të rinjtë për beneficionet e Bujqësisë	KOMUNA, OJQ	MBPZHR, DONATORET	LARTË	2014-vazhdimisht	ULËT
	B1.16		Organizimi i trajnimeve në fushën e bujqësisë dhe blegtorisë	KOMUNA	MBPZHR, DONATORET	MESËM	2012-vazhdimisht	ULËT
	PYLLTARIA							
	B1.17		Ngritja kapaciteteve komunale për menaxhim të pylltarisë	KOMUNA, ZYRA E PYLLT.	APK, MBPZHR	LARTË	2011-vazhdimisht	LARTË
	B1.17 (a)		Edukimi i gjeneratave të reja me njohuri elementare për menaxhim të pyjeve	KOMUNA	OJQ, DONATORE	MESËM	vazhdimisht	ULËT
	B1.17 (b)		Zhvillimi i fushatave ndërgjegjësimi ndaj mbrojtjes dhe zhvillimit të pyjeve (projekt i njëjtë me E1.9)	KOMUNA	OJQ, DONATORET	LARTË	2012-vazhdimësi	MESEM
	B1.18		Hartimi i planit veprimi për menaxhimin e pyjeve	KOMUNA	APK	LARTË	2011	ULËT

FIELD	PROJECT CODE	ACTIONS/PROJECTS/PROGRAMMES	RESPONSIBLE AUTHORITY	OTHER SUBJECTS INVOLVED	PRIORITY	DURATION	FINANCIAL IMPLICATION	
ECONOMIC DEVELOPMENT	B1: SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT IN ALL FIELDS PARTICULARLY IN AGRICULTURE, TOURISM, FORESTRY, ALTERNATIVE ENERGY							
	AGRICULTURE AND AGRIBUSINESS							
	B1.0		Drafting the programe on agriculture development	MUNICIPALITY	DONORS	MEDIUM	2014-2016	LOW
	B1.1		Drafting of Urban Regulatory Plan for the industrial zone based on development of agriculture and agribusiness	MUNICIPALITY, PGCED	DONORS	HIGH	2012	HIGH
	B1.2		Establishment of intensive orchards	PRIVATE BUSINESS	MUNICIPALITY, MAFRD - DONORS	MEDIUM	2014-2016	MEDIUM
	B1.3		Project "Cherry-Blueberry of Junik"	PRIVATE BUSINESS	MUNICIPALITY, MAFRD - DONORS	MEDIUM	2017-2023+	HIGH
	EXTENSION AND IMPROVEMENT OF IRRIGATION SYSTEM OF AGRICULTURE LANDS							
	B1.4		Construction of irrigation dam at Prita e Katundit	MUNICIPALITY	MINISTRY	HIGH	2012	HIGH
			Repair of dams at Jaruha (Gaxherr)					
	B1.5		Construction of primary irrigation tubes	MUNICIPALITY, MINISTRY	MINISTRY	HIGH	2011	HIGH
	EASIER ACCESS TO AGRICULTURE LANDS							
	B1.6		Opening of the Turbia road track with gravel	MUNICIPALITY	MAFRD	MEDIUM	2012-2013	MEDIUM
	B1.7		Gravel of Miroc-Uleza road	MUNICIPALITY	MAFRD	MEDIUM	2011	MEDIUM
	B1.8		Asphalting the road Hybe – Shafrane	MUNICIPALITY	MAFRD	MEDIUM	2012-2013	MEDIUM
	B1.9		Gravel the road at the fields of Prita e Katundit	MUNICIPALITY	MAFRD	MEDIUM	2017-2023+	MEDIUM
	INCREASE OF THE LIVESTOCK SECTOR							
	B1.10		Project development for increase the fund of finest livestock	MUNICIPALITY	DONORS	MEDIUM	2012-Continuously	MEDIUM
	PROMOTION OF AGRICULTURAL-LIVESTOCK PRODUCTS PROVIDING ACCESS TO LOCAL AND REGIONAL MARKETS							
	B1.1 1		Setting up the market for the sale of agricultural and livestock products, including storage and processing activities as a distribution center	MUNICIPALITY	DONORS, MAFRD	HIGH	2012	LOW
	B1.1 2		Development of program/marketing activities for "Products of Junik"	MUNICIPALITY, NGO	DONORS, BAK-BUSINESSES	MEDIUM	2011-Continuously	LOW
	IMPACT ON ORGANIZATION AND AWARENESS							
	B1.13		Establishment of associations of farmers, livestock breeders, processors and vendors of agricultural & livestock products ("Kallavaj" association created)	BUSINESSMEN	MUNICIPALITY, FAO	MEDIUM	2011	LOW
	B1.14		Establishment of a unit or department of agriculture within the organizational structure of the Municipality	MUNICIPALITY	MUNICIPALITY, FAO	HIGH/MEDIUM	2011	LOW
	B1.15		Awareness activities of population, particularly the youth on agriculture advantages	MUNICIPALITY, NGO	MAFRD, DONORS	HIGH	2014-Continuously	LOW
	B1.16		Organization of trainings in the field of agriculture and stockbreeding	MUNICIPALITY	MAFRD, DONORS	MEDIUM	2012-Continuously	LOW
	FORESTRY							
	B1.17		Increase of municipal capacities on forestry management	MUNICIPALITY, FORESTRY OFFICE	PAK, MAFRD	HIGH	2011-Continuously	HIGH
	B1.17 (a)		Education of new generations with basic knowledge on forest management	MUNICIPALITY	NGO, DONORS	MEDIUM	Continuously	LOW
	B1.17 (b)		Development of awareness campaigns on protection and development of forestry (a project similar to E1.9)	MUNICIPALITY	NGO, DONORS	HIGH	2012-Continuously	MEDIUM
	B1.18		Draft action plan for forest management	MUNICIPALITY	FAK	HIGH	2011	LOW

B1.19	Studim fizibiliteti i shfrytëzimit të potencialit pyjor për zhvillim të mundshëm industrial, përpunim final dhe plasim të mëtejshëm (njëjtë me E1.7)	KOMUNA	DONATORET. MBPZHR, APK	MESËM	2014-2016	LARTË
TURIZMI DHE SHËRBIMET TURISTIKE						
B1.20	Hartimi i PRRU për lokalitetin Moronica dhe Lugina e Erenikut. Plani duhet të parasheh përveç rregullimit të zonës edhe zhvillimin e produktit turistik të lokalitetit, ngritjen e kopshtit zoologjik dhe parkut botanik, dhe mundësinë e zhvillimit të sporteve ujore dhe aktivitete për rekreacion	KOMUNA, DUGJKM	DONATORET	MESËM	2014-2016	LARTË
B1.21	Hartimi i Planeve Rregulluese Urbane për Grykën e Erenikut me lokalitetet: ☐ Gradinë, Jedovë dhe ☐ Burimi Erenikut, Liqejt e Gjeravicës dhe Rrasa e Zogut si zonë ku mund të zhvillohet turizmi rekreativ (sportet ujore, gjyëtia, etj), eko-turizmi, turizmi ndërkuftar,alpin.	KOMUNA, DUGJKM	DONATORET	MESËM	2014-2016	LARTË
B1.22	Hartimi i PRRU për Zonën Gryka e Zharres me lokalitet Gjocaj, Jasiq, Zharre me mundësi zhvillimit ekoturizmit, turizmit konferencial, turizmi rural, përfshirë edhe ngritjen e një qendre rekreative-rehabilituese	KOMUNA, DUGJKM	DONATORET	MESËM	2014-2016	LARTË
PROMOVIM MARKETING						
B1.23	Ngritja e Qendrës Informuese për Turizëm dhe Marketing	KOMUNA	DONATORET, MTI-BIZNESET	MESËM	2017-2023+	LARTË
B1.24	Përkrahja e projekteve që stimulojnë zhvillimin e veprimtarisë artizanale	KOMUNA	OJQ-DONATORET	ULËT	2014-2016	ULËT
B1.25	Mbështetja e projekteve në kultivimin e gastronomisë tradicionale	KOMUNA	OJQ-DONATORET	ULËT	2014-2016	ULËT
B1.26	Mbështetja e zhvillimit të resurseve humane në fushën e turizmit	KOMUNA	MTI-DONATORET	MESËM	2014-2016	ULËT
B1.27	Publikimi i hartave dhe guidave turistike	KOMUNA	OJQ-DONATORET	MESËM	2014-2016	ULËT
B1.28	Mbështetja për investime me partneritetit publiko-privat në turizëm	KOMUNA, BIZNESET	MTI-DONATORET	LARTË	2014-2016	LARTË
B1.29	Organizimi i manifestimeve të ndryshme që lidhen me promovimin e vlerave turistike në Junik ☐ Dita e shënimit të Pavarësisë me aktivitetin “Vrapimi për Pavarësi 600 m” ☐ Shënimi i Ditëve të Gjeravicës kombinuar me projektin për sinjalizim turistik ☐ Dita e Kullave	KOMUNA, DASH	BIZNESET, MKRS, OJQ	MESËM	2011-vazhdimisht	ULËT
ENERGJIA ALTERNATIVE						
B1.30	Projekti i hidrocentralit të Malit	INVESTITORI	MEM, KOMUNA	MESËM	2014-2016	LARTË
B1.31	Projekti i hidrocentralit të Erenikut	INVESTITORI	MEM, KOMUNA	MESËM	2014-2016	LARTË
B1.32	Projekti i hidrocentralit të Jasiqit	INVESTITORI	MEM, KOMUNA	MESËM	2014-2016	LARTË
B1.33	Mbështetja e studimeve të fizibilitetit për shfrytëzimin e energjisë alternative (projekt i njëjtë me C.3.8)	KOMUNA	MEM, DONATORET, BE	MESËM	2017-2023+	LARTË
B2: BASHKËPUNIM NDËRKOMUNAL DHE NDËRKUFITAR						
B2.1	Projektit “Parku i Paqes” në kufirin Shqipëri-Kosovë-Mal i Zi	QEVERIA, AZHR	KOMUNA-KE	ULËT	2017-2023+	LARTË
B2.2	Bashkëpunimi me Agjencionin për Zhvillim Regional (AZHR) të Pejës në hartimin e projekteve të karakterit ndërkomunal-ndërkufitar	KOMUNA, DE	KOMUNA-KE	LARTË	Vazhdimisht	ULËT
B2.3	Bashkëpunimi me komunat fqinje në projektet me interes të përbashkët: ☐ Ndërtimi impiantit për trajtimin e ujërave të zeza ☐ Menaxhimi i mbeturinave/rregullimi i deponisë regjionale ☐ Menaxhimi i ujerave ☐ Ruajtja e trashëgimisë/inicimi i propozimit për hartimin e Planit Hapësinor për Kullat e Dukagjinit (zonë me interes të vecantë e deklaruar me PHK) ☐ Projekte të zhvillimit ekonomik me theks në turizëm, pylltari, energji alternative, bujqësi etj	KOMUNAT NE REGJION	MMPH, AZHR, KE, MKRS	MESËM	Vazhdimisht	MEËSM / LARTË

B1.19	Undertake a feasibility study on the use of forest resources for potential industrial development, final processing and further promotion (equivalent to E1.7)	MUNICIPALITY	DONORS, MAFRD, KFA	MEDIUM	2014-2016	HIGH
TOURISM AND TOURISTIC SERVICES						
B1.20	Drafting of URP for Junik with surrounding area, including Moronica and Lugina e Erenikut (Valley). The plan should foresee not only regulation of area but also development of local tourist products, a zoo-park and the botanical park and the possibility of developing of water sports and recreation activities	MUNICIPALITY, PGCED	DONORS	MEDIUM	2014-2016	HIGH
B1.21	Drafting the Urban Regulatory Plan for the area of Erenik Gorge, including sites: ☐ Gradina, Jedova, and ☐ Erenik Spring, Gjeravica Lakes and Rrasa e Zogut as areas for development of recreational tourism (water sports, hunting, etc.), eco-tourism, cross-border tourism, alpine tourism.	MUNICIPALITY, PGCED	DONORS	MEDIUM	2014-2016	HIGH
B1.22	Drafting URP for the area of Zharre Gorge, including Gjocaj, Jasiq and Zharre settlements with development possibilities of housing combined with eco-tourism, host-tourism, rural tourism, including herein the establishment of a recreation-rehabilitation center	MUNICIPALITY, PGCED	DONORS	MEDIUM	2014-2016	HIGH
PROMOTION, MARKETING						
B1.23	Establishment of Tourism and Marketing information Centre	MUNICIPALITY	DONORS, MTI, BUSINESSES	MEDIUM	2017-2023+	HIGH
B1.24	Support to projects stimulating development of handicraft activities	MUNICIPALITY	NGO, DONORS	LOW	2014-2016	LOW
B1.25	Support to projects on cultivation of traditional gastronomy/cuisine	MUNICIPALITY	NGO, DONORS	LOW	2014-2016	LOW
B1.26	Support to development of human resources in the tourism sector	MUNICIPALITY	MTI, DONORS	MEDIUM	2014-2016	LOW
B1.27	Publication of maps and tourist guides	MUNICIPALITY	NGO, DONORS	MEDIUM	2014-2016	LOW
B1.28	Support to investments with public-private partnership in tourism	MUNICIPALITY, BUSINESSES	MTI, DONORS	HIGH	2014-2016	HIGH
B1.29	Organization of different events in relation to promotion of touristic values in Junik ☐ Marking the Independence Day with activity “Running for Independence 600 m” ☐ Marking the Day of Gjeravica combined with the project on tourist sign-boards ☐ Kulla’s Day	MUNICIPALITY, DES	BUSINESSES, MCYS, NGO	MEDIUM	2011-Continuously	LOW
RENEWABLE ENERGY						
B1.30	Project of Mali hydropower plant	INVESTOR	MED, MUNICIPALITY	MEDIUM	2014-2016	HIGH
B1.31	Project of Erenik hydropower plant	INVESTOR	MED, MUNICIPALITY	MEDIUM	2014-2016	HIGH
B1.32	Project of Jasiqi hydropower plant	INVESTOR	MED, MUNICIPALITY	MEDIUM	2014-2016	HIGH
B1.33	Support to feasibility surveys on use of renewable energy (the same project with C.3.8)	MUNICIPALITY	MED, DONORS, EU	MEDIUM	2017-2023+	HIGH
B2: INTER-MUNICIPAL AND CROSS-BORDER COOPERATION						
B2.1	Project “Peace Park” on the triangle Albania-Kosovo-Montenegro border	GOVERNMENT, RDA	MUNICIPALITY-EC	LOW	2017-2023+	HIGH
B2.2	Cooperation with the Agency for Regional Development (ARD) of Peja/Pec on drafting of projects with intermunicipal and crossborder character	MUNICIPALITY, EBBF	MUNICIPALITY-EC	HIGH	Continuously	LOW
B2.3	Cooperation with the neighboring municipalities on projects of common interest: • Construction of the water plant for treatment of sewage waters • Waste management/regulation of regional waste dump • Water management • Heritage preservation/initiating proposal of drafting Spatial Plan for Dukagjini Kullas (area of national interest determined in Spatial Plan of Kosovo) • Economic development projects with the emphasis on tourism, forestry, renewable energy, agriculture etc.	NEIGHBOURING MUNICIPALITIES	MESP, RDA, EC, MCYS	MEDIUM	Continuously	MEDIUM / HIGH

FUSHA	KODI I PROJEKTTIT	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PERGJEGJES	SUBJEKTET TJERA TË PËRFSHIRA	PRIORITET	KOHEZGJATJA	IMPLIKIMI FINANCIAR
SHFRYTËZIMI I TOKËS, VENDBANIMET DHE BANIMI	D1: MBROJTJA DHE SHFRYTËZIMI RACIONAL I TOKËS BUJQËSORE						
	D1.1	Krijimin e kadastrit (evidencës) së tokës bujqësore në GIS	KOMUNA, DUGJKM	AKK, MBZHR	MESËM	2014-2016	ULËT
	D1.2	Projekti për "Rregullimin e tokës bujqësore" me qëllim të : - krijimit të ngastrave më të mëdha; - përmirësimit të tokës përmes zbatimit të masave agroteknike, agromeloriuese dhe hidromeloriuese; - rregullimin e qasjes në infrastrukturën publike; - krijimin e ngastrave në formë të rregullt gjeometrike; - rregullimin e marrëdhënieve pronësoro-juridike; - matjet e reja të tokës; - krijimi i kadastrit të ri	KOMUNA, DUGJKM, DB	AKK, MBPZHR	MESËM	2017-2023+	LARTË
	D1.3	Aktivite të vetdijesimit për ruajtjen, zhvillimin e tokës bujqësore (projekt i njëjtë me B.1.15)	KOMUNA, OJQ,	MBPZHR DONATORET	LARTË	2014-vazhdimisht	ULËT
	D2: TRAJTIMI VENDBANIMEVE PËRFSHIRË EDHE VENDBANIMIN JOFORMAL						
	D2.1	Hartimi i Planit Rregullues Urban për vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj, Zharre. PRrU duhet të bazohet në konceptin e zhvillimit të fshatrave si zona banimi të kompletuara me infrastrukturë fizike dhe sociale por edhe si vendbanime me funksionin e zhvillimit të turizmit rural dhe aktiviteteve bujqësore (projekt i njëjtë me B.1.22)	KOMUNA, DUGJKM	DONATORET	MESËM	2014-2016	LARTË
	D2.2	Hartimi i programit për rregullimin e vendbanimit joformal Agim Ramadani, me fokus rregullimin e çështjeve pronësoro-juridike, dhe krijimin e mundësive për kthimin e sigurtë të banorëve në vendbanimet Jasiq dhe Gjocaj duke krijuar parakushtet e nevojshme për kthim (deminimi i zonës, ndërtimin e shtëpive të shkatërruara gjatë luftës, ofrimi i infrastrukturës fizike (rrugë, ujësjellës, kanalizim) dhe qasje më të lehtë në infrastrukturën sociale).	KOMUNA	AKP, MSP, DONATORET	LARTË MMPH	2014-2016	LARTË
	D3: BANIMI DHE NDËRTIMET						
	D3.1	Trajtimi i hapësirave të reja të banimit dhe ndërtimit në zonën urbane –hartimi i PRrU sipas rekomandimeve të PZHU	DUGJKM		LARTË	2011-2013	ULËT
	D3.2	Hartimi i programit dhe planit të veprimit për banim dhe ndërtim	KOMUNA	DBN, MMPH	ULËT	2017-2023+	ULËT
D3.3	Hartimi i rregullores dhe programit për rregullimin e ndërtimeve pa leje (në përputhje me dispozitat ligjore)	KOMUNA, DUGJKM	MMPH	LARTË	2014-2016	MESËM	

FIELD	PROJECT CODE	ACTIONS/PROJECTS/PROGRAMMES	RESPONSIBLE AUTHORITY	OTHER SUBJECTS INVOLVED	PRIORITY	DURATION	FINANCIAL IMPLICATION
LAND USE, HOUSING AND SETTLEMENTS	D1: PROTECTION AND RATIONAL USE OF AGRICULTURE LAND						
	D1.1	Establishment of cadastre (recording) of agriculture land in GIS	MUNICIPALITY, PGCED	AKK, MAFRD	MEDIUM	2014-2016	LOW
	D1.2	Project on "regulation of agriculture land" with purpose to : - establish bigger parcels; - improvement of land through implementation of agro technical, agromelior and hydromelior measures; - access to public infrastructure; - establish parcels in regular geometric shape; - settlement of ownership-judicial issues - new land measurements; - set up new cadastre	MUNICIPALITY, PGCED, ARD	AKK, MAFRD	MEDIUM	2017-2023+	HIGH
	D1.3	Awareness activities on preservation, development of agriculture land (same project with B.1.15)	MUNICIPALITY, NGO,	MAFRD, DONORS	HIGH	2014-vazhdimisht	LOW
	D2: TREATMENT OF SETTLEMENTS INCLUDING ALSO INFORMAL SETTLEMENTS						
	D2.1	Drafting of Regulatory Plan for the settlements Jasiq and Gjocaj, Zhare. URP should be based on the concept of development as residential areas, completed with physical and social infrastructure as well as settlements with the function of rural tourism development and agricultural activities (same project with B.1.22)	MUNICIPALITY, PGCED	DONORS	MEDIUM	2014-2016	HIGH
	D2.2	Draft a programme on regulation of informal settlement Agim Ramadani, focusing on regulation of ownership-judicial issues, and create possibilities for safe return of residents to the settlements Jasiq and Gjocaj by providing required preconditions for return (mine-clearing of the area, construction of destroyed houses during the war, providing physical and social infrastructure).	MUNICIPALITY	KPA, MESP, DONORS	HIGH	2014-2016	HIGH
	D3: HOUSING AND CONSTRUCTIONS						
	D3.1	Treatment of new housing and construction areas in the urban zone based on UDP recommendations	PGCED		HIGH	2011-2013	LOW
	D3.2	Drafting of programme and action plan on housing and construction	MUNICIPALITY	DBN, MESP	LOW	2017-2023+	LOW
D3.3	Drafting of regulation and the programme on the regulation of illegal construction issues (according to legal provisions)	MUNICIPALITY, PGCED	MESP	HIGH	2014-2016	MEDIUM	

FUSHA	KODI I PROJEKTT	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PERGJEGJES	SUBJEKTET TJERA TË PËRFSHIRA	PRIORITET	KOHEZGJATJA	IMPLIKIMI FINANCIAR	
INFRASTRUKTURA TEKNIKE, TRANSPORTI DHE SHËRBIMET PUBLIKE	C1: PËRMIRËSIMI DHE ZGJERIMI I INFRASTRUKTURËS FIZIKE SIPAS KUSHTEVE TEKNIKE BASHKËKOHORE NË TËRË TERRITORIN E KOMUNËS DHE MË GJERË							
	C1.1		Ndërtimi i rrugës tranzit në aksin "Bajraktar-Gaxherr"	KOMUNA	KOMUNITETI	LARTË	2011	MESEM
	C1.2		Ndërtimi i segmentit rrugor 'Udha e Kuqe' (qasje në rrugë regionale)	KOMUNA	BIZNESET	MESËM	2013	MESEM
	C1.3		Asfaltimi i rrugës Junik-Nivokaz	KOM.GJAKOVE-JUNIK	PARTNERITETI NDERKOMUNAL	MESËM	2012-2013	MESEM
	C1.4		Ndërtimi i rrugës që qon deri në Bjeshkë	KOMUNA	DONATORET	MESËM	2017-2023+	LARTE
	C1.5		Hartimi i studimit të fizibilitetit për hapje të re të rrugës prej Bjeshkës deri në trekëndëshin Shqipëri-Kosovë-Mal i Zi	KOMUNA	PARTNERITET NDRSHTETEROR	MESËM	2017-2023+	MESEM
	C1.6		Në zonën urbane, ndërtimi i rrugëve të përcaktuara me PZHU	KOMUNA	KOMUNITETI	LARTË	2011-2012	ULET
	C1.7		Mirëmbajtje e rregullt e rrugëve në komunë	KOMUNA	/	MESEM	2011-vazhdimisht	MESEM
	C2: PËRMIRËSIMI-SHTRIRJA E TRANSPORTIT PUBLIK URBAN DHE NDRURBAN ME SHËRBIME DHE ELEMENTE PËRCJELLËSE SI DHE INFRASTRUKTURËS ADEKUATE PËR KËMBËSORËVE							
	C2.1		Ndërtimi i stacionit të autobusëve në lokacionin e paraparë sipas PZHU	KOMUNA	/	LARTË	2012	MESEM
	C2.2		Punimi i planit për mobilitet (qarkullimi i transport. publik, infrast. këmbësorëve, etj)	KOMUNA/SHERBIMET PUBLIKE	/	MESËM	2014-2016	ULET
	C2.3		Rregullimi i infrastrukturës së këmbësorëve në zonën urbane ashtu siç është e përcaktuar me PZHU	KOMUNA	KOMUNITETI	MESËM	2014	ULET
	C2.4		Krijimi i infrastrukturës së këmbësorëve për turistë dhe rekreacion në Bjeshkë * Rregullimi i shtigjeve për ecje dhe ngjitje në bjeshkë, * Rregullimi i shtigjeve për kalërim, * Rregullimi i shtigjeve për zhvillimin e sporteve ekstrem p.sh ngjitjes me motorë, * Shenjëzimi i pikave vrojtuese/soditëse dhe atyre me vlera kulturore * Shenjëzimi i vendeve për kamping	KOMUNA	OJQ, DONATORET, BIZNESET	MESËM	2017-2023+	ULET
	C3: OFRIMI I SHËRBIMEVE PUBLIKE MË CILËSORE PËR BANORËT TË CILAT I KONTRIBUOJNË NGRITJES SË KUALITETIT TË JETËSI LARTE							
	C3.1		Kompletimi i rrjetit të kanalizimit në zonat ku mungon	KOMUNA/SHERBIMET PUBLIKE	DONATORET	MESËM	2014-2016	LARTE
	C3.2		Ndërtimi i rezervuarit për ujë: Gaxherr-Bajraktar	KOMUNA/SHERBIMET PUBLIKE	DONATOR. HIDRODRINI	MESËM	2012-2013	MESEM
	C3.3		Ndërtimi i trafostacionit të ri që do të zvogëlonte ngarkesën në trafot ekzistuese	KOMUNA/KEK	KEK/MINISTRIA E ENERGETIKES	LARTË	2012-2013	MESEM
C3.4		Ndërtimi i 3 hidrocentraleve (njëjtë me projektet B.1.30; B.1.31; B.1.32)	MINISTRIA E ENERGETIKES	KOMUNA, BIZNESET, DONATORET	MESËM	2014-2016	LARTE	
C3.5		Themelimi i ndërmarrjes për menaxhimin e mbeturinave (njëjtë me projektin E.1.1)	KOMUNA/SHERBIMET PUBLIKE	/	LARTË	2012-2013	MESEM	
C3.6		Hartimi i planit lokal për administrimin e mbeturinave (njëjtë me E1.6)	KOMUNA/SHERBIMET PUBLIKE	MMPH/ OJQ	MESËM	2012-2013	ULET	
C3.7		Hartimi i programit për trajtimin e ujërave të zeza dhe atyre atmosferik	KOMUNA/SHERBIMET PUBLIKE	OJQ	MESËM	2013	ULET	
C3.8		Studim fizibiliteti për shtrirjen e sistemit të ngrohjes qendrore duke shqyrtuar edhe mundësitë e shfrytëzimit të materialeve me ndikim të vogël ekologjik në mjedis (projekt i njëjtë me B.1.33)	KOMUNA/SHERBIMET PUBLIKE	KOMPANITË PERGJEGJESE/DONATORET	MESËM	2017-2023+	LARTE	

FIELD	PROJECT CODE	ACTIONS/PROJECTS/PROGRAMMES	RESPONSIBLE AUTHORITY	OTHER SUBJECTS INVOLVED	PRIORITY	DURATION	FINANCIAL IMPLICATION	
PHYSICAL INFRASTRUCTURE, TRANSPORT AND PUBLIC SERVICES	C1: IMPROVEMENT AND EXPANSION OF PHYSICAL INFRASTRUCTURE ACCORDING TO TECHNICAL MODERN TERMS THROUGHOUT THE TERRITORY OF MUNICIPALITY AND BEYOND							
	C1.1		Construction of a by-pass road on the axis "Bajraktar-Gaxherr"	MUNICIPALITY	COMMUNITY	HIGH	2011	MEDIUM
	C1.2		Construction of one road segment "Red Track" (access to regional road)	MUNICIPALITY	BUSINESSES	MEDIUM	2013	MEDIUM
	C1.3		Asphalting of Nivokaz – Junik road	GJAKOVA-JUNIK MUNICIPALITIES	INTER-MUNICIPAL PARTNERSHIP	MEDIUM	2012-2013	MEDIUM
	C1.4		Construction of Mountain road	MUNICIPALITY	DONORS	MEDIUM	2017-2023+	HIGH
	C1.5		Draft of the feasibility study on new road opening from Mountains to the Albania-Kosovo-Montenegro border	MUNICIPALITY	INTER-STATE PARTNERSHIP	MEDIUM	2017-2023+	MEDIUM
	C1.6		Construction of roads as defined by UDB in the urban area	MUNICIPALITY	COMMUNITY	HIGH	2011-2012	LOW
	C1.7		Regular maintenance of local roads in municipality	MUNICIPALITY	/	MEDIUM	2011-Continuously	MEDIUM
	C2: IMPROVEMENT-EXPANSION OF URBAN & INTER-URBAN PUBLIC TRANSPORT WITH SERVICES AND FOLLOW-UP ELEMENTS, AND ADEQUATE PEDESTRIAN INFRASTRUCTURE							
	C2.1		Construction of bus station at the location provided by UDP	MUNICIPALITY	/	HIGH	2012	MEDIUM
	C2.2		Draft a plan on the mobility (movement of public transport, pedestrian infrastructure, etc.)	MUNICIPALITY/PUBLIC SERVICES	/	MEDIUM	2014-2016	LOW
	C2.3		Regulation of pedestrian infrastructure in urban area as defined by UDP	MUNICIPALITY	COMMUNITY	MEDIUM	2014	LOW
	C2.4		Construction of pedestrian infrastructure for tourists and recreation in the Mountain * Regulation of walking and hiking paths to the Mountains * Regulation of horse riding paths * Regulation of paths for carrying extreme sports, e.g. motor-biking * Marking watching/observation points and those of cultural values * Marking of camping sites	MUNICIPALITY	NGO, DONORS, BUSINESSES	MEDIUM	2017-2023+	LOW
	C3: PROVIDING BETTER QUALITY PUBLIC SERVICES TO RESIDENTS WHICH CONTRIBUTE TO THE INCREASE OF QUALITY OF LIFE							
	C3.1		Completion of sewerage network	MUNICIPALITY/PUBLIC SERVICES	DONORS	MEDIUM	2014-2016	HIGH
	C3.2		Completion of water tank: Gaxherr-Bajraktar	MUNICIPALITY/PUBLIC SERVICES	DONOR HIDRODRINI	MEDIUM	2012-2013	MEDIUM
	C3.3		Construction of a new transformer substation that would reduce the load in the existing transformer substation	MUNICIPALITY/KEC	KEC/MINISTRY OF ENERGY	HIGH	2012-2013	MEDIUM
C3.4		Construction of 3 hydropower plants (same with projects B.1.30; B.1.31; B.1.32)	MINISTRY OF ENERGY	MUNICIPALITY, BUSINESSES, DONORS	MEDIUM	2014-2016	HIGH	
C3.5		Establishment of the waste management company (same with project E.1.1)	MUNICIPALITY/PUBLIC SERVICES	/	HIGH	2012-2013	MEDIUM	
C3.6		Drafting of a local plan on waste management	MUNICIPALITY/PUBLIC SERVICES	MESP/NGO	MEDIUM	2012-2013	LOW	
C3.7		Drafting a programme on treatment of sewerage and atmospheric waters	MUNICIPALITY/PUBLIC SERVICES	NGO	MEDIUM	2013	LOW	
C3.8		Feasibility study for extension of central heating system by examining the possibilities of using materials with low environmental impact on the environment (same project with B.1.33)	MUNICIPALITY/PUBLIC SERVICES	RESPONSIBLE COMPANIES/DONORS	MEDIUM	2017-2023+	HIGH	

FUSHA	KODI I PROJEKTTIT	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PERGJEGJES	SUBJEKTET TJERA TË PËRFSHIRA	PRIORITET	KOHEZGJATJA	IMPËKIMI FINANCIAR	
MIEDISI, RESURSET NATYRORE DHE ZONAT E RREZIKUARA NGA DEGRADIMI DHE FAKEQËSITË	E1: MBROJTJE DHE ZHVILLIM I QËNDRUESHËM MJEDISOR							
	MBROJTJA E MJEDISIT NGA NDOTJA							
	E1.1		Themelimi i ndërmarrjes për menaxhimin e mbeturinave (projekti i njëjtë me C.3.5)	KOMUNA/SHER BIMET PUBLIKE	OJQ	LARTË	2012-2013	ULET
	E1.2		Ngritja e kapaciteteve njerëzore dhe organizative për fushën e mjedisit dhe caktimi i zyrtarit për mjedis	KOMUNA	OJQ	MESËM	2011	ULET
	E1.3		Hartimi i planit lokal të veprimit për mbrojtjen e mjedisit	KOMUNA	OJQ/MMPH	MESËM	2011	ULET
	E1.4		Aktivitetet pastrimi dhe sensibilizim opinionit për mbrojtjen e mjedisit	KOMUNA	OJQ, KOMUNITETI	ULËT	2012-2013-vazhdimësi	ULET
	E1.5		Përkrahja e projekteve të OJQ mjedisore	KOMUNA	DONATORET, BIZNESET, KOMUNITETI	MESËM	2012-vazhdimësi	MESEM
	E1.6		Hartimi i planit lokal për administrim të mbeturinave në harmoni me planin strategjik (MMPH) (i njëjtë me projektin C.3.6)	KOMUNA/SHER BIMET PUBLIKE	OJQ	MESËM	2012-2013	ULET
	MBROJTJA E PYJEVE NGA DEGRADIMI							
	E1.7		Hartimi i planit operacional për menaxhimin e pyjeve (projekt i njëjtë me B1.19)	KOMUNA	AGJENSIONI PYJOR/OJQ-te	MESËM	2011	ULET
	E1.8		Projekte për ripyllëzimin e zonave të zhveshura dhe pyllëzimin e zonave të reja (projekt i njëjtë me E2.3)	KOMUNA	AGJENSIONI PYJOR/OJQ-te, DONATORET	MESËM	2011-vazhdimësi	MESEM
	E1.9		Zhvillimi i fushatave ndërgjegjësimit ndaj mbrojtjes dhe zhvillimit të pyjeve	KOMUNA	OJQ, DONATORET	LARTË	2012-vazhdimësi	MESEM
	E1.10		Hapja e qendrës për pyllëzim/ripyllëzim e cila do të mirret me kultivimin e fidaneve (pëmë gështenja dhe bredh)	KOMUNA	MPBZHR, OJQ, Donoret	MESËM	2012-2013	MESEM
	E2. MBROJTJA NGA FATKEQËSITË NATYRORE DHE ATO TË SHKAKTUARA NGA NJERIU							
	MBROJTJA NGA ZJARRET							
	E.2.1		Hartimi i planit për mbrojtje dhe shpëtim për gjithë komunën	KOMUNA	DME (MPB), MMPH	LARTË	2011	ULET
	E.2.2		Fushatë e ndërgjegjësimit (seminare, leksione në shkollë, botimet (broshura, postera), debate televizive për mbrojtjen nga zjarret dhe parandalimin	KOMUNA	DME/ OJQ, DONATORET	MESËM	2012-vazhdimësi	MESEM
	MBROJTJA NGA EROZIONI							
	E2.3		Projekte për ripyllëzim e zonave të zhveshura dhe pyllëzimin e zonave të reja (projekt i njëjtë me E.1.8)	KOMUNA	AGJENSIONI PYJOR/DONATORET, OJQ-te	MESËM	2011-vazhdimësi	
	E2.4		Vendosja e rrjetave për mbrojtjen nga rrëshqitja e tokës (përgjatë rrugës në vendin Gurthi)	KOMUNA	KOMUNITETI	MESËM	2013	ULET
	MBROJTJA NGA VËRSHIMET							
	E2.5		Rregullimi i shtratit të lumit Erenik dhe vendosja e prioritetëve për zonat më të rrezikshme	KOMUNA	MMPH, DONATORET	LARTË	2012-2013	LARTE
	E2.6		Analiza për trajtimin e çështjes së përmbytjeve në lagjen Tofaj dhe Prita e Katundit	KOMUNA	DME, MPBZHR, DONATORET	MESËM	2012	MESEM
	E2.7		Riparimi i digës ekzistuese në lumin Trava	KOMUNA	KOMUNITETI, MBPZHR	MESËM	2014-2016	MESEM
	MBROJTJA NGA TËRMETET							
	E2.8		Hartimi i planit për mbrojtje dhe shpëtim për komunën (projekt i njëjtë me E.2.1)	KOMUNA	DME (MPB), MMPH	LARTË	2011	ULET
	DEMËNIMI							
	E2.9		Aktivitetet deminimi	KOMUNA, QEVERIA, FSK, KFOR, POLICIA	OJQ, FSK, MEDIAT	LARTË	2014-2016	LARTE

FIELD	PROJECT CODE	ACTIONS/PROJECTS/PROGRAMMES	RESPONSIBLE AUTHORITY	OTHER SUBJECTS INVOLVED	PRIORITY	DURATION	FINANCIAL IMPLICATION	
ENVIRONMENT, NATURAL RESOURCES AND AREAS ENDANGERED FROM DEGRADATION AND DISASTERS	E1: PROTECTION AND SUSTAINABLE ENVIROMENTAL DEVELOPMENT							
	PROTECTION OF THE ENVIRONMENT FROM POLLUTION							
	E1.1		Establishment of waste management company (same project as C.3.5)	MUNICIPALITY/PUBLIC SERVICE	NGO	HIGH	2012-2013	LOW
	E1.2		Human and organizational capacity building and assignment of an official for environment	MUNICIPALITY	NGO	MEDIUM	2011	LOW
	E1.3		Drafting of local action plan on the protection of environment	MUNICIPALITY	NGO/MESP	MEDIUM	2011	LOW
	E1.4		Cleaning activities and public awareness on environmental protection	MUNICIPALITY	NGO, COMMUNITY	LOW	2012-2013- ceaselessly	LOW
	E1.5		Supporting environmental NGO projects	MUNICIPALITY	DONORS, BUSINESSES, COMMUNITY	MEDIUM	2012- ceaselessly	MEDIUM
	E1.6		Drafting of local plan for waste management in accordance with the strategic plan (MESP) (same as project C.3.6)	MUNICIPALITY/PUBLIC SERVICE	NGO	MEDIUM	2012-2013	LOW
	PROTECTION OF FORESTS FROM DEGRADATION							
	E1.7		Drafting an operational plan on forest management (similar project with B1.19)	MUNICIPALITY	FORESTRY AGENCY/NGOs	MEDIUM	2011	LOW
	E1.8		Projects on reforestation of barren areas and forestation of new areas (the same project with E2.3)	MUNICIPALITY	FORESTRY AGENCY/NGOs, DONORS	MEDIUM	2011- ceaselessly	MEDIUM
	E1.9		Undertaking awareness raising campaigns on forest protection and development	MUNICIPALITY	NGOs, DONORS	HIGH	2012- ceaselessly	MEDIUM
	E1.10		Launch of Forestation Centre/reforestation, which shall engage in cultivation of young plant (fir-trees and chestnut-trees)	MUNICIPALITY	MAFRD, NGO, DONORS	MEDIUM	2012-2013	MEDIUM
	E2. PROTECTION FROM NATURAL AND THOSE CAUSED BY HUMAN							
	PROTECTION FROM FIRES							
	E.2.1		Drafting a protection and rescue plan for the entire municipality	MUNICIPALITY	DME (MIA), MESP	HIGH	2011	LOW
	E2.2		Public awareness campaigns (seminars, lessons in schools, publications [leaflets, posters], TV debates on protection from fire and prevention	MUNICIPALITY	DEM/NGO, DONORS	MEDIUM	2012- ceaselessly	MEDIUM
	PROTECTION FROM LANDSLIDES (EROSION)							
	E2.3		Projects for reforestation of barren areas and forestation of new areas (same as E.1.8 project)	MUNICIPALITY	FORESTRY AGENCY/DONORS, NGOs	MEDIUM	2011- ceaselessly	
	E2.4		Setting up the nets for protection from landslides (along the road at location called Gurthi)	MUNICIPALITY	COMMUNITY	MEDIUM	2013	LOW
	FLOOD PROTECTION							
	E2.5		Regulation of riverbed of Erenik and setting out priorities for most hazardous areas.	MUNICIPALITY	MESP, DONORS	HIGH	2012-2013	HIGH
	E2.6		Analysis on handling of flood issues taken place in Tofaj and Prita e Katundit quarters	MUNICIPALITY	DME, MAFRD, DONORS	MEDIUM	2012	MEDIUM
	E2.7		Repairing existing dam on the river Trava	MUNICIPALITY	COMMUNITY, MAFRD	MEDIUM	2014-2016	MEDIUM
	EARTHQUAKE PROTECTION							
	E2.8		Drafting a plan for protection and rescue for municipality (same as project E.2.1)	MUNICIPALITY	DME (MIA), MESP	HIGH	2011	LOW
	DEMËNIMI							
	E2.9		Demining activities	MUNICIPALITY, GOVERNMENT, KSF,	NGO, KSF, MEDIAS	HIGH	2014-2016	HIGH

230

231

E2.10	Fushatë ndërgjegjësimi për rreziqet nga minat dhe mënyrën e informimit	KOMUNA	OJQ, FSK, MEDIAT	LARTË	2012-2014	MESEM
NDRYSHIME KLIMATIKE						
E2.11	Projektet me ndikim në ndryshime klimatike të cekura më lartë: ☐ Mbrojtje të mjedisit: E1.8; E1.9; E2.1; E.2.2; E.2.7; ☐ Energji alternative : B.1.31; B.1.32; B.1.33; B.1.34	KOMUNA	DME/ OJQ, DONATORET	LARTË	Vazhdimësi	MESEM
E2.12	Mbështetje e projekteve për përdorimin e energjisë alternative dhe efikasitetit të energjisë	KOMUNA	OJQ, DONATORET, BE, AZHR	MESËM	2017-2023+	MESEM
E3: RUAJTJA E VLERAVE NATYRORE DHE BIODIVERSITETIT						
E3.1	Përkrahja e projekteve të Shoqatave dhe OJQ për mbrojtjen e florës dhe faunës (projektet për pasurimin e faunës sidomos drenit të cilit i kanoset rreziku nga zhdukja dhe ushqimi i tyre gjatë dimrit; shtimit të fondit të egërsirave; mbrojtja nga sëmundjet;	KOMUNA	DONATORET, OJQ-te, QEVERIA MPBZHR	MESËM	2012-vazhdimisht	MESEM
E3.2	Ndërmarrja e fushatave për sensibilizim opinionit për mbrojtjen e florës dhe faunës	KOMUNA	OJQ-te, DONATORET, MPBZHR	MESËM	2012-2013	MESEM
E3.3	Analiza për shfrytëzueshmerinë dhe ruajtjen e produkteve malore (boronica, bimët mjekuese, gështenja)	KOMUNA	OJQ-te, DONATORET, MPBZHR	MESËM	2012-2013	ULET
E3.4	Piketimi/shënjëzimi i peisazheve hidrografike, fushore, maloro-kodrinore dhe mbrojtja e tyre nga degradimi	KOMUNA	OJQ mjedisore, MMPH	ULËT	2017-2023+	MESËM
E4: FUQIZIMI I BASHKËPUNIMIT NDERKOMUNAL DHE NDËRSHTETËROR PËR MBROJTJEN E MJEDISIT						
E4.1	Marrëveshje bashkëpunimi ndërkomunal dhe ndërshtetëror për politikën ambientale dhe mbrojtjen e mjedisit: ☐ veprime të përbashkëta për mbrojtjen nga fatkeqësitë ☐ pjesëmarrje aktive në hartimin e Planit Hapësinor për Parkun Nacional "Bjeshkët e Nemuna" ☐ Projekti Parku i Paqes (projekt i njëjtë me B2.1)	KOMUNA, MMPH, KOMUNAT TJERA KUFITARE	PARNERITET NDERKOMUNAL	MESËM	2012-vazhdimisht	MESEM

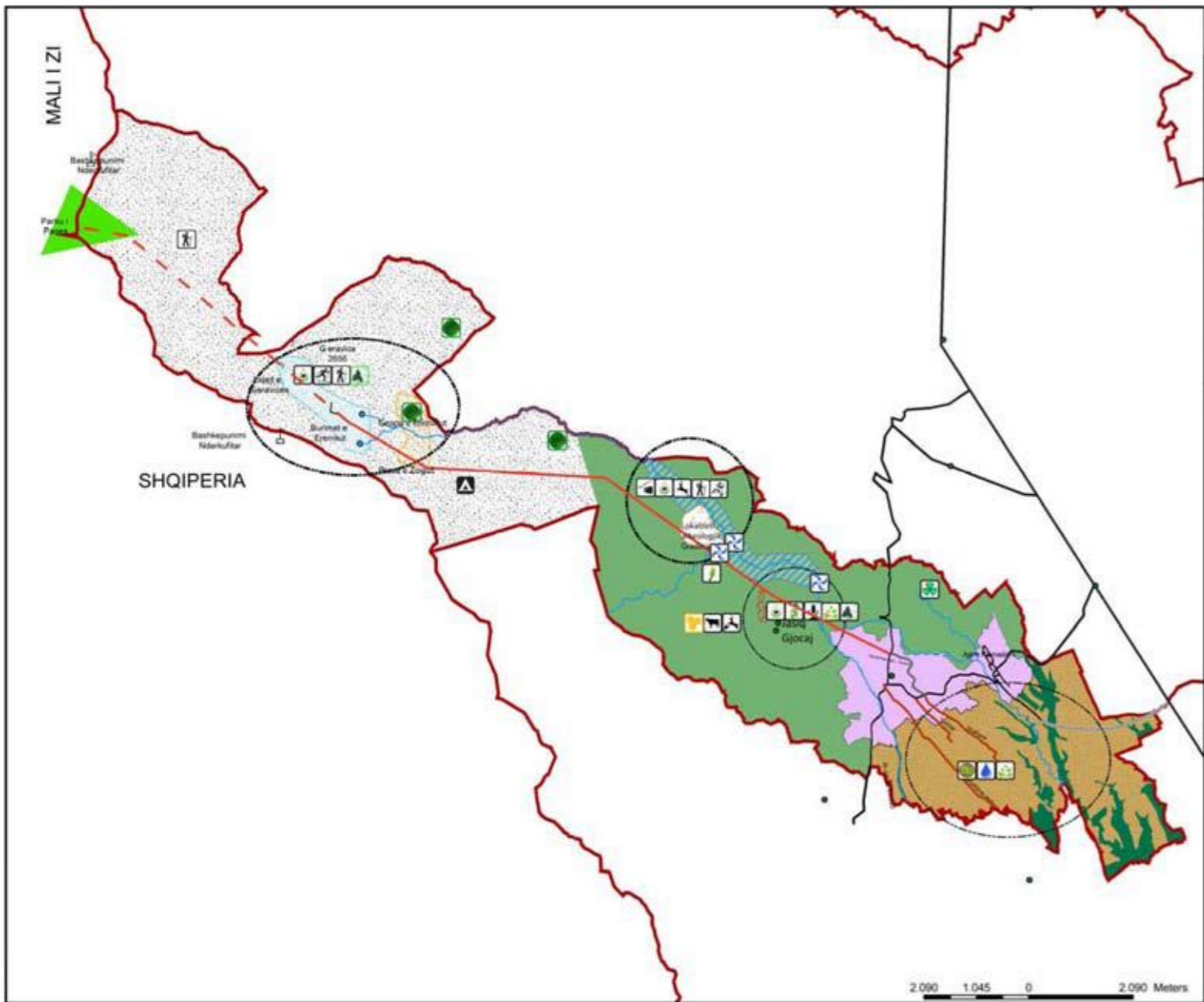
E2.10	Awareness raising campaign on mine risks and means of information	KFOR, POLICE MUNICIPALITY	NGOs, KSF, MEDIAS	HIGH	2012-2014	MEDIUM
CLIMATE CHANGES						
E2.11	Projects with diverse climatic impact as mentioned above: • Environment protection: E1.8; E1.9; E2.1; E.2.2; E.2.7; • Renewable energy : B.1.31; B.1.32; B.1.33; B.1.34	MUNICIPALITY	DEM/ NGO, DONORS	HIGH	Ceaselessly	MEDIUM
E2.12	Support initiatives for the use of renewable energy and energy efficiency	MUNICIPALITY	NGO, DONORS, BE, RDA	MEDIUM	2017-2023+	MEDIUM
E3: PROTECTION OF NATURAL RESOURCES AND BIODIVERSITY						
E3.1	Supporting Associations and NGO projects on the protection of flora and fauna (projects on the fauna enrichment, especially of deer threatened by extinction and provision of their food during the winter, increase the fund of wild animals, protection from disease;	MUNICIPALITY	DONORS, NGOs, GOVERNMENT MAFRD	MEDIUM	2012- ceaselessly	MEDIUM
E3.2	Conduct public awareness campaigns on protection of flora and fauna	MUNICIPALITY	NGOs, DONORS, MAFRD	MEDIUM	2012-2013	MEDIUM
E3.3	Analyses on the use and protection of forest products (blueberry, medical herbs, chestnut)	MUNICIPALITY	NGOs, DONORS, MAFRD	MEDIUM	2012-2013	LOW
E3.4	Mapping/marketing of hydrographic, plain, hilly and mountainous landscapes and protection from degradation	MUNICIPALITY	ENVIRONMENTAL NGOs, MESP	LOW	2017-2023+	MEDIUM
E4: STRENGTHENING INTER-MUNICIPAL AND CROSS-BORDER COOPERATION ON PROTECTION OF ENVIRONMENT						
E4.1	Agreement on inter-municipal and interstate cooperation on environmental policies and protection: • Joint actions for protection from disasters • Active participation on drafting Spatial Plan for National Park "Bjeshkët e Nemuna" • "Peace Park" Project (same with project B2.1)	MUNICIPALITY, MESP, OTHER NEIGHBOURING MUNICIPALITIES	INTER-MUNICIPAL PARTNERSHIP	MEDIUM	2012- ceaselessly	MEDIUM

FUSHA	KODI PROJEKTIT	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PERGJEGJES	SUBJEKTET TJERA TË PËRFSHIRA	PRIORITET	KOHEZGJATJA	IMPLIKIMI FINANCIAR	
TRASHËGIMIA KULTURORE	F1: MBROJTJA DHE FUNKSIONALIZIMI I TRASHËGIMISË KULTURORE							
	NGRITJA E KAPACITETEVE HUMANE DHE ORGANIZATIVE NË FUSHËN E TRASHËGIMISË KULTURORE DHE PËR BASHKËPUNIM							
	F1.1		Ngritja e kapaciteteve humane/organizative për bashkëpunim dhe koordinim me Qendrën Regjionale për Trashëgimi në Pejë (QRTP) rreth inventarizimit, mbrojtjes së trashëgimisë, zbatimit të Ligjit mbi Trashëgiminë Kulturore. Komuna punëson staf dhe trajnime të vazhdueshme	KOMUNA	QRTP / MKRS	MESËM	2011	ULET
	F1.2		Bashkëpunim dhe pjesëmarrje aktive e komunës në aktivitetet e autoriteteve qendrore në hartimin e politikave për ruajtjen, menaxhimin dhe shtimin e fushave të konservuara arkitekturale	KOMUNA	QRTP / MKRS	LARTË	2011-vazhdimisht	ULET
	DATA BAZA DHE INVENTARIZIMI							
	F1.3		Propozim-lista e inventarizimit të trashëgimisë kulturore dhe databazës krijuar nga komuna për nevojat e PZHK të koordinohet me procesin e inventarizimit me QRTP dhe mirëmbajtje e rregullt	KOMUNA	QRTP / MKRS	MESËM	2011	ULET
	MBROJTJA DHE FUNKSIONALIZIMI I TRASHËGIMISË KULTURORE							
	F1.4		Dhënia e statusit të objekteve nën mbrojtje të përhershme dhe përkohshme (se cilat objekte mund të kenë këtë status kjo mund të definohet mbasi të jetë bërë kategorizimi së bashku me IMM në Pejë dhe mbas konsultimit me Këshillin e Kosovës për Trashëgimi kulturore)	KOMUNA, INSTITUTI PERMBROJTJEN E MONUMENTEVE-PEJE	QRTP / MKRS	MESËM	2012-2013	ULET
	F1.5		Gjetja e formave të Partneritetit publiko-privat të cilat do të ofronin mundësi të konservimit, përfshirë mirëmbajtjen e objekteve me vlera kulturore	KOMUNA, INSTITUCIONET	MKRS	MESËM	2017-2023+vazhdimësi	
	F1.6		Ndërtimi i Muzeut të qytetit (restaurimi i ndonjë kulle për këtë qëllim) projekt i njëjtë me A.2.4	KOMUNA, DASH	MKRS, DONATORET	ULËT	2012-2013	LARTË
	F1.7		Restaurim, konservim i kullave dhe vëria në funksion publik (bibliotekës, qendër turistike, rinore)	KOMUNA, DASH	MKRS, DONATORET	LARTË	2011-vazhdimësi	LARTË
	PROMOVIMI DHE MARKETINGU							
	F1.8		Funksionalizimi i qendrës turistike të informimit (përfshirë punësimin dhe ngritjen e kapaciteteve të stafit) si dhe krijimi i mekanizmave propagandues dhe promovues të trashëgimisë junikase (OJQ, asociacione, etj) të cilat do të përfshihen në rrjetet lokale dhe ndërkombëtare turistike.(B1.23)	KOMUNA	DONATORET, MTI-BIZNESET	MESËM	2017-2023+	LARTË
F1.9		Manifestimi tradicional “Ditët e Kullave të Junikut” (përfshin edhe forume debatuese me pronarë të kullave dhe pjesëmarrës tjerë mbi ruajtjen dhe funksionalizimin e kësaj trashëgimie) etj. (B1.29)	KOMUNA, DASH	BIZNESET, MKRS, OJQ	MESËM	2011-vazhdimësi	ULET	
F1.10		Publikime, organizime në formë ekspozitash, panairesh, koncertesh, festash ku mund të prezantohet trashëgimia kulturore përfshirë atë shpirtërore (zakonet, doket, ritet, vallet, muzika, kënga dhe shprehjet artistike-artizanatet, zejjet etj)(pjesërisht ngjashëm me B1.29)	KOMUNA	OJQ-DONATORET	MESËM	2014-2016	ULET	
F1.11		Projekte që stimulojnë zhvillimin e veprimtarisë artizanale ²⁷ dhe kuzhinës tradicionale ¹⁹ (B1.25; B1.26)	KOMUNA	OJQ-DONATORET	ULËT/MESËM	2014-2016-vazhdimësi	ULET	
F1.12		Shenjzëmi i lokaliteteve atraktive të trashëgimisë kulturore-natyrore për vendas dhe turistë (pjesërisht ngjashëm me projektin C2.4)	KOMUNA	OJQ-DONATORET	MESËM	2017-2023+	ULET	

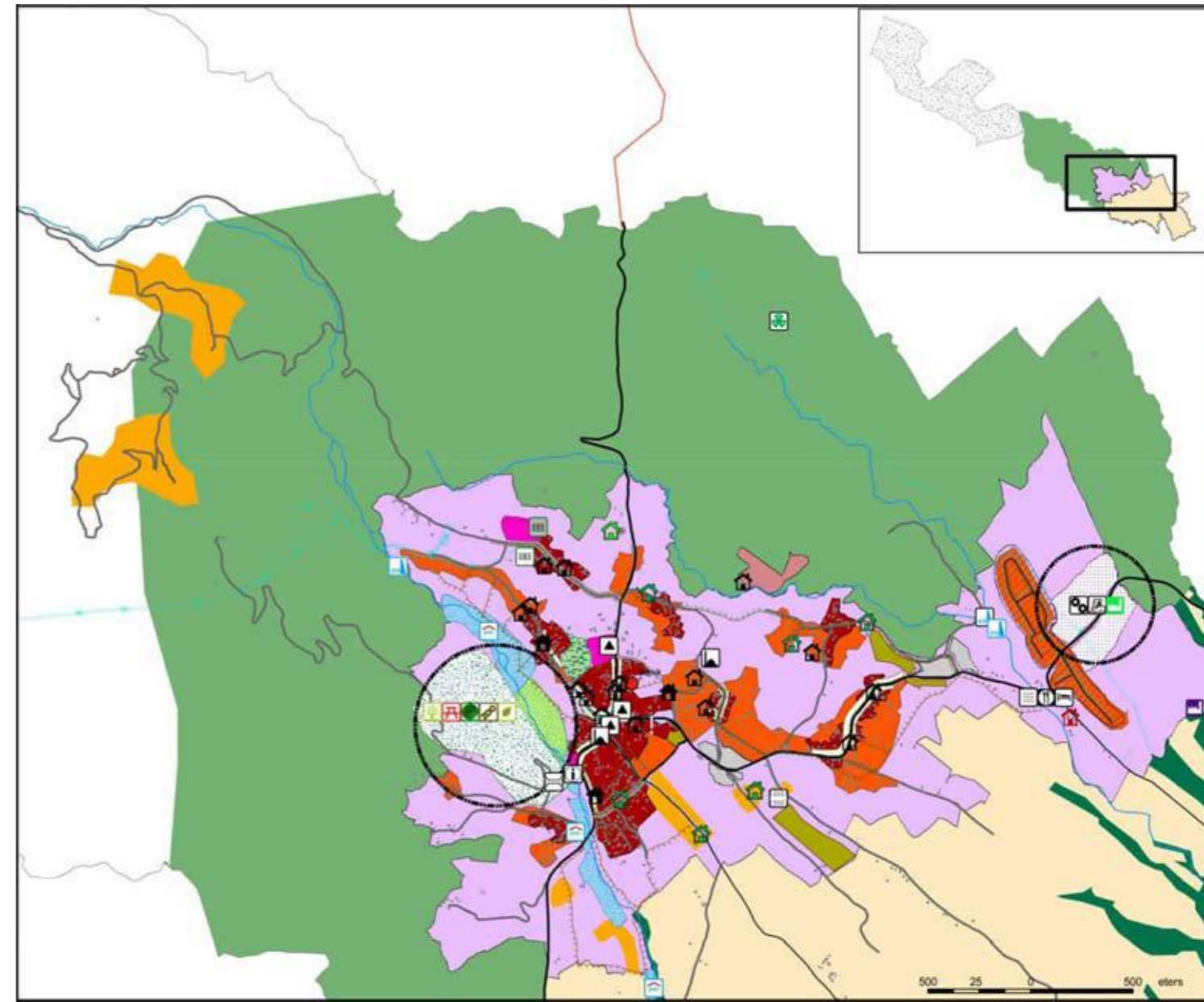
FIELD	PROJECT CODE	ACTIONS/PROJECTS/PROGRAMMES	RESPONSIBLE AUTHORITY	OTHER SUBJECTS INVOLVED	PRIORITY	DURATION	FINANCIAL IMPLICATION	
CULTURAL HERITAGE	F1: PROTECTION AND FUNCTIONING OF CULTURAL HERITAGE							
	HUMAN AND ORGANIZATIONAL CAPACITY BUILDING IN THE FIELD OF CULTURAL HERITAGE AND COOPERATION							
	F1.1		Municipal human/organizational capacity building for cooperation and coordination with the Regional Heritage Institute in Peja/Pec (IPCM) about inventory, protection of heritage, implementation of the Law on Cultural Heritage. Municipality employs the staff and provides continuous training	MUNICIPALITY	IPCM / MCYS	MEDIUM	2011	LOW
	F1.2		Cooperation and active participation of the municipality in activities of central authorities in drafting policies for the conservation, management and increase conservation architectural sites	MUNICIPALITY	IPCM / MCYS	HIGH	2011- ceaselessly	LOW
	DATABASE AND INVENTORY							
	F1.3		Proposed list of the inventory of cultural heritage and database created by the municipality for the MDP needs to be coordinated with the inventory process with RHIP and frequent maintenance	MUNICIPALITY	IPCM / MCYS	MEDIUM	2011	LOW
	PROTECTION AND FUNCTIONING OF CULTURAL HERITAGE							
	F1.4		Granting the status of buildings under permanent and temporary protection (which buildings may have the status that can be defined following to the categorization along with IPM in Peja/Pec and after consultation with the Kosovo Council of Cultural Heritage)	MUNICIPALITY, INSTITUTE FOR PROTECTION OF MONUMENTS-PEJA/PEC	IPCM / MCYS	MEDIUM	2012-2013	LOW
	F1.5		Finding forms of Public Private Partnership that will provide conservation opportunities, including the maintenance of buildings with cultural values	MUNICIPALITY, INSTITUTIONS	MCYS	MEDIUM	20172023+ ceaselessly	
	F1.6		Construction of the City Museum (restoration of any of the Kulla for this purpose); same project with A.2.4	MUNICIPALITY, DES	MCYS, DONORS	LOW	2012-2013	HIGH
	F1.7		Restoration, conservation of the Kullas and providing them in a public function (library, tourist/youth centre)	MUNICIPALITY, DES	MCYS, DONORS	HIGH	2011- ceaselessly	HIGH
	PROMOTION AND MARKETING							
	F1.8		Launch of the tourist information center (including employment and staff capacity building) and creation of mechanisms of advertisement and promoting heritage of Junik (NGOs, associations, etc.) which will be included in local and international tourism networks. (B1.23)	MUNICIPALITY	DONORS, MTI-BUSINESSES	MEDIUM	2017-2023+	HIGH
F1.9		Traditional celebration “Kulla’s Days of Junik” (which would include debates with the owners of Kullas and other stakeholders on the conservation and functioning of this heritage, etc.). (B1.29)	MUNICIPALITY, DES	BUSINESSES, MCYS, NGO	MEDIUM	2011- ceaselessly	LOW	
F1.10		Publications, organizations whether in form of exhibitions, fairs, concerts, celebrations, where cultural heritage can be presented including the spiritual heritage (habits, customs, rites, dances, music, song and artistic expressions, handicrafts, crafts, etc.) (partly same as B1.29)	MUNICIPALITY	NGO, DONORS	MEDIUM	2014-2016	LOW	
F1.11		Support to projects stimulating development of handicraft activities ²⁷ and traditional cuisine ¹⁹ (B1.25; B1.26)	MUNICIPALITY	NGO, DONORS	LOW/MEDIUM	2014-2016 ceaselessly	LOW	
F1.12		Marking of attractive natural and cultural heritage sites for locals and tourists (partly similar to project C2.4)	MUNICIPALITY	NGO, DONORS	MEDIUM	2017-2023+	LOW	

FUSHA	KODI PROJEKTI	VEPRIMET/PROJEKTET/PROGRAMET	INSTITUCIONI PERGJEGJES	SUBJEKTET TJERA TË PËRFSHIRA	PRIORITET	KOHEZGJATJA	IMPLIKIMI FINANCIAR
NGRITJA E KAPACITETEVE NE PLANIFIKIM HAPËSINOR	G1: KONSOLIDIMI I SISTEMIT TË PLANIFIKIMIT HAPËSINOR NË KOMUNË						
	ZHVILLIMI I KAPACITETEVE KOMUNALE NJERËZORE DHE ORGANIZATIVE NË FUSHËN E PLANIFIKIMIT HAPËSINOR DHE KONTROLLIN E ZHVILLIMEVE						
	G1.1	përkrahja e edukimit të avancuar dhe trajnimet të personelit në fushën e planifikimit hapësinor përfshirë edhe inspektionin	KOMUNA/URBANIZMI, SHERBIMET KOMUNALE	MMPH, SHERBIMET PUBLIKE	LARTË	2012-Vazhdimisht	ULET
	G1.2	themelimi i njësisë për planifikim hapësinor	URBANIZMI, KOMUNA	MMPH	LARTË	2012	ULET
	G1.3	përkrahja dhe fuqizimi i mekanizmave inspektues për monitorim dhe kontroll të zhvillimeve në hapësirë sipas planeve hapësinore dhe urbane të aprovuara	KOMUNA, URBANIZMI, SHERBIMET PUBLIKE	MMPH	LARTË	2012-vazhdimisht	ULET
	ZHVILLIMI I BAZËS SË TË DHËNAVE NË PLANIFIKIM HAPËSINOR						
	G1.4	emërimi i GIS zyrtarit dhe trajnime të avancuara në fushën e përdorimit të Sistemit gjeografik informativ (GIS)	KOMUNA	MINISTRITË, DONATORET	MESËM	2012-vazhdimisht	ULET
	G1.5	Krijimi i bazës së të dhënave në GIS dhe harmonizimi me ato të Ministrisë	KOMUNA	MMPH	MESËM	2017-2023+	ULET
	G1.6	Sigurimi i pajisjeve përkatëse softëerike dhe teknike që mundësojnë punën në GIS	KOMUNA	MMPH	MESËM	2016	ULET
	NDËRGJEGJËSIMI I POPULLSISË PËR FUSHËN E PLANIFIKIMIT HAPËSINOR						
	G1.7	Organizimi i debateve publike me tema ku trajtohen çështjet e zhvillimit hapësinor	KOMUNA/DREJTORIA E URBANIZMIT	OJQ-te, MINISTRITË	MESËM	2011-vazhdimisht	ULET
	G1.8	Zhvillimi dhe shpërndarja e buletinit komunal (projekti njejtë me A3.3)	KOMUNA	OSBE	LARTË	2011-vazhdimisht	MESEM
	G1.9	Përfshirja e qytetarëve në zhvillimin e projekteve të dala nga plani	KOMUNA	KOMUNITETI	MESËM	2011-vazhdimisht	ULET
	ZHVILLIMI I METODAVE QË THJESHTOJNË PROCEDURAT E MARRJES SË LEJEVE URBANISTIKE DHE NDËRTIMIT						
G1.10	Hartimi i broshurës mbi procedurat për marrjen e lejes urbanistike, ndërtimit dhe lejes së punës	KOMUNA	DONATORET , OJQ-te	LARTË	2011	ULET	
G1.11	Zhvillimi i mënyrave softëerike për aplikim për leje në formë elektronike	KOMUNA	DONATORET , MINISTRITË	MESËM	2014-2016	MESEM	

FIELD	PROJECT CODE	ACTIONS/PROJECTS/PROGRAMMES	RESPONSIBLE AUTHORITY	OTHER SUBJECTS INVOLVED	PRIORITY	DURATION	FINANCIAL IMPLICATION
CAPACITY BUILDING IN SPATIAL PLANNING	G1: CONSOLIDATION OF SPATIAL PLANNING SYSTEM IN MUNICIPALITY						
	DEVELOPMENT OF MUNICIPAL HUMAN AND ORGANIZATIONAL CAPACITIES IN THE AREA OF SPATIAL PLANNING AND DEVELOPMENT CONTROL						
	G1.1	Support to advanced education and trainings of personnel in the field of spatial planning including inspection	MUNICIPALITY/URBANISM, PUBLIC SERVICES	MESP, PUBLIC SERVICES	HIGH	2012-Ceaselessly	LOW
	G1.2	Establishing the spatial planning unit apart from the sector for issuing permits	URBANISM, MUNICIPALITY	MESP	HIGH	2012	LOW
	G1.3	Support and strengthening of inspection mechanisms on monitoring and control of spatial development based on approved spatial and urban plans	MUNICIPALITY, URBANISM, PUBLIC SERVICES	MESP	HIGH	2012-Ceaselessly	LOW
	CONDUCT A DATABASE ON SPATIAL PLANNING						
	G1.4	Assigning a GIS official and advanced trainings in the field of use of Geographic Information System (GIS)	MUNICIPALITY	MINISTRITË, DONORS	MEDIUM	2012-Ceaselessly	LOW
	G1.5	Set up a GIS database and harmonizing those with the Ministry data	MUNICIPALITY	MESP	MEDIUM	2017-2023+	LOW
	G1.6	Ensure relevant software and technical devices for GIS work	MUNICIPALITY	MESP	MEDIUM	2016	LOW
	PUBLIC AWARENESS ON THE FIELD OF SPATIAL PLANNING						
	G1.7	Organization of public debates with thematic subjects on dealing with issues of spatial development	MUNICIPALITY/DEPARTMENT OF URBANISM	NGOs, MINISTRIES	MEDIUM	2011-Ceaselessly	LOW
	G1.8	Development and distribution of municipal newsletter (same project with A.3.3)	MUNICIPALITY	OSCE	HIGH	2011-Ceaselessly	MEDIUM
	G1.9	Incorporation of citizens in development of issued projects	MUNICIPALITY	COMMUNITY	MEDIUM	2011-Ceaselessly	LOW
	DEVELOPMENT OF METHODS SIMPLIFYING THE PROCEDURES TO OBTAIN URBAN AND CONSTRUCTION PERMISSION						
G1.10	Drafting of a brochure on procedures regarding obtaining of urban, construction and work permission	MUNICIPALITY	DONORS, NGOs	HIGH	2011	LOW	
G1.11	Development of software methods via electronic application for permission	MUNICIPALITY	DONORS, MINISTRY	MEDIUM	2014-2016	MEDIUM	

- ### Zhvillimet / veprimet e propozuara
- Legjenda:**
- Beshkë
 - Pyyet
 - Zona pjeseisht me pyje
 - Pyllëzim
 - Ripyllëzim
 - Qendër për pyllëzim/ripyllëzim
 - Zona Urbane
 - Shituar e gjelbër
 - Toka bujqësore
 - Projekti rregullimi i tokës bujqësore
 - Mbrojtja e tokës bujqësore
 - Ndërtimi i kanalëve primare të ujërave
 - Rrugë për qasje në tokat bujqësore
 - Studim fuqibërës për hapjen e re të magës kufi Kosovë/Shqipëri/Mali i Zi
 - Ndërtimi i rrugës për në beshkë
 - Afahimi i segmentit rrugor - Udhë e Kuqe
 - Lumenjtë
 - Rrugë Regionale
 - Krijimi i infrastrukturës së këmbësorëve për alpinizëm
 - Kamping
 - PRU për lokalitetet: Luginë e Gjinovës, Burimet e Eremitit, Lugu i Gate dhe Braza e Zogut
 - Eko turizëm
 - Qendër turistike
 - Turizëm domëtor
 - Alpinizëm
 - Hapësira për sport dhe rekreacion
 - PRU për lokalitetet: Gradini dhe Jedovi
 - Hapësira për sport dhe rekreacion
 - Turizëm kurativ
 - Gjvërti
 - Peshkimi
 - Alpinizëm
 - Sporte ujëra kano dhe kayak
 - PRU për lokalitetet: Jasaj dhe Gocaj
 - Eko turizëm
 - Turizëm rural
 - Turizëm kurativ/Qendër rehat
 - Turizëm konferencial
 - Bujqësia
 - Mbrojtja e floras dhe faunas
 - Blegtori
 - Gjvërti
 - Energji e ripërtëritshme
 - Hidrocentralet
 - Aktivite Deminim

- ### Zhvillimet / veprimet e propozuara për zonën urbane
- Rruga Regionale
 - Rrugët e asfaltuara
 - Rrugët në proces asfaltimi
 - Rrugët lokale
 - Lumenjtë
 - Kryeti i ujërave
 - Kryeti i kanalizimit
 - Zona Urbane
 - Tragëtimi i banimit dhe vendbanimeve
 - Banimit i dendur K=45% (PZHU)
 - Banimit me pak i dendur K=25% (PZHU)
 - Banimit malë
 - Vendbanimet
 - Zonë e propozuar me aktivitet dhe banim
 - Vendbanim informal (rregullim)
 - Hapësira për infrastrukturë sociale
 - Objektet e ndërtuara
 - Zona potenciale
 - Bujqësi urbane
 - Toka bujqësore
 - Fereshie
 - Zonat e verësuar
 - Mbrojtja nga vërshimet rregullimi i shkretëtirave të lumit
 - Zona pjeseisht me pyje
 - Shituar e Gjelbër
 - Hapësira për varresa të reja
 - Kullat
 - Mulligje
 - Xhamia
 - Tyre
 - Fermentoret
 - Restoran
 - Hallë sportive
 - Penda ekuivalente riparimit i peshqerave
 - Fabrika e betimit (F)
 - Energji e ripërtëritshme
 - PRU Moronica /Lugu i Eremitit
 - Park natyror
 - Hapësira për sport dhe rekreacion
 - Kopshë botanik
 - PRU Zonë ekonomike
 - Parku / blincësit
 - Magazinin
 - Agro Industri
 - Teqe
 - Qendër informacioni
 - Mobil
 - Sallë fiskullore shkollore
 - Penda propozuar
 - Urati (P)
 - Trakti (P)
 - Bijësi për mbrojtje nga erozioni
 - Fushëlojë për fëmijë
 - Kopshë zoologjike
 - Zonë për rekreacion

vetëm 7 nuk mjaftojnë..

Konovë **KONOVË**

Plani zhvillimor - orientim për zhvillimin e mëtejshëm të Junikut

Një nga komitetet më të reja në Konovë bëhet me plan zhvillimor për periudhën 2000-2022.

Planin zhvillimor - orientim për zhvillimin e mëtejshëm të Junikut, është miratuar nga Komiteti i Planit Zhvillimor të bashkisë së Konovës. Ky plan zhvillimor është miratuar nga Komiteti i Planit Zhvillimor të bashkisë së Konovës, në mbledhjen e 15 shkurtit të vitit të kaluar. Komiteti i Planit Zhvillimor të bashkisë së Konovës është formuar nga bashkëpunimi i bashkisë së Konovës me bashkëpunëtorin teknik të bashkisë së Konovës, në mbledhjen e 15 shkurtit të vitit të kaluar.

Komiteti i Planit Zhvillimor të bashkisë së Konovës është formuar nga bashkëpunimi i bashkisë së Konovës me bashkëpunëtorin teknik të bashkisë së Konovës, në mbledhjen e 15 shkurtit të vitit të kaluar.

WORLD HABITAT DAY

2010

January 2010

MAY 2010

qani

Nis hartimin e planit urbanistik më insistimin për mbrojtjen e zonës historike

Dytarët ankohen për shtyllarje futurash të paguara

NT I BRUGES

EKIPI REALIZUES I PUBLIKIMIT / PUBLICATION TEAM

Botues / Publisher: CHwB - Trashëgimia Kulturore pa Kufij, zyra në Kosovë / CHwB - Cultural Heritage without Borders, Kosovo office

Titulli / Title: 7 Projekte të Konservimit të Integruar në Komunën e Junikut / 7 Integrated Conservation projects in Junik Municipality

Financuar nga / Financed by: Sida - Agjensioni Suedez për zhvillim dhe bashkëpunim ndërkombëtar / Swedish International Development Cooperation Agency

Koordinatorët e publikimit/ Publication coordinators: Enes Toska, Mirian Bllaci

Dizajni i publikimit / Publication design: Betim Vitija

Përkthimi/ Translation: Agron Krapa, Vildane Drançolli

Tekstet / Texts: Përpos teksteve autoriale, tekstet e publikimit janë përzgjedhje nga dokumentet origjinale të 7 projekteve të paraqitura / Beside authorial articles, published texts are extracts from the original 7 project documents

Fotografitë dhe hartat / Images and drawings: Të gjithë fotografitë dhe hartat e përdorura në këtë publikim janë pronë e të gjithë institucioneve bartëse, autorëve dhe të pjesëmarrësve të 7 projekteve të paraqitura / All images and maps used in this publication are the property of all implementing institutions, authors and participants of 7 selected projects

Ballina / Front cover: Koncept i bazuar në kufijtë e zonës urbane të Junikut / Concept based on the borders of the urban zone of Junik

Shtypur / Printed: Gusht / August 2011

Tirazhi / Circulation: 1000